

Nr 110

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1955/56 m. m.; given Stockholms slott den 4 mars 1955.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Torsten Nilsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framlägges slutliga anslagsäskanden beträffande vissa anslag under fjärde huvudtiteln, som i förslaget till riksstat upptagits med allenast beräknade belopp.

Förslag framlägges om vissa ändringar i arméns organisation. Sålunda föreslås reducering av kavalleriet, minskning av arméns bestånd av varmblodiga hästar m. m., ävensom vissa förändringar i fråga om organisationen av Upplands regemente, Södermanlands pansarregemente, Svea ingenjörkår, Signalregementet och arméns signalskola.

Vidare framlägges förslag om utbyggnad av tygstaterns reservorganisation, utökning av mariningenjörkåren med en ny kategori ingenjörer, vissa ändringar i fråga om flottans och flygvapnets underbefälsorganisationer samt inrättande av ett militärpsykologiskt institut för försvaret.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 4 mars 1955.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, NORUP, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Torsten Nilsson, följande.

I de anslagsäskanden som framlagts i årets statsverksproposition vid anmälan av fjärde huvudtiteln har vissa anslag upptagits med allenast beräknade belopp. Slutliga anslagsberäkningar har sedermera framlagts beträffande några av dessa anslag. Jag får nu anmäla de övriga anslag, som återstår att slutligt äska. I sammanhang härmed upptager jag till behandling vissa andra försvarsfrågor av ekonomisk betydelse eller mera allmän räckvidd.

En sammanställning av de uppskjutna slutliga anslagsäskandena under fjärde huvudtiteln för budgetåret 1955/56 torde få intagas i protokollet efter anslagsberäkningarna.

[1] **Vissa ändringar i arméns organisation**

Vid anmälan av överbefälhavarens den 27 oktober 1954 framlagda utredning rörande riktlinjer för krigsmaktens fortsatta utveckling under tioårsperioden 1955/56—1964/65 framhöll jag i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 17), att jag fann det angeläget att, oaktat något förslag i fråga om den allmänna försvarsavvägningen icke komme att föreläggas årets riksdag, vissa i överbefälhavarens utredning aktualiserade förslag till rationaliseringar och besparingar i krigsmaktens fredsorganisation skulle kunna framläggas redan vid 1955 års riksdag, i den mån förslagen var av sådan natur att de icke kunde anses föregripa ett kommande principiellt ställningstagande till försvarets fortsatta utformning. Jag räknade sålunda med att förslag om indragning av kavalleriet samt förslag i en del andra frågor gällande indragning eller omorganisation av vissa staber, förband och skolor skulle kunna underställas årets riksdag i syfte att så snart som möjligt uppnå de möjliga besparingarna. Jag anmälde i samband därmed att chefen för armén erhållit uppdrag att inkomma med ytterligare underlag för sådana förslag.

Chefen för armén har numera framlagt förslag till vissa ändringar i arméns organisation, avsedda att läggas till grund för principbeslut vid 1955 års riksdag. Förslagen avser *dels* (skr. ²¹/₁ 1955) omorganisation av Norrlands dragonregemente (K 4), Livregementets husarer (K 3) och Livgardesskvadronen (K 1), minskning av arméns bestånd av varmblodiga hästar, indragning av Herrevadsklosters, Gudhems och Utnäslöts remontdepåer samt indragning av ridskolan, *dels ock* (skr. ²/₂ 1955) vissa förändringar beträffande Upplands regemente (I 8), Södermanlands pansarregemente (P 3), Svea ingenjörkår (Ing 1), Signalregementet (S 1) och arméns signalskola (SignS).

A. Ändrad organisation av kavalleriet m. m.

Arméchefens förslag

Behov av förband för jägaruppgifter och fjärrspaning

Arméchefen har till en början till behandling upptagit frågan om behovet av förband för jägaruppgifter och fjärrspaning. Arméchefen har här om anfört i huvudsak följande.

Nuvarande organisation. För jägaruppgifter och fjärrspaning finns i vår nuvarande organisation dels ryttarförband, dels olika typer av jägarförband. Dessa förband är organiserade i självständiga ryttarskvadroner, jägarbataljoner och självständiga jägarplutoner. De självständiga jägarplutonernas verksamhet samordnas och ledes av särskilda jägarstaber. För

kvalificerade spanings- och jägaruppgifter långt bakom fiendens front organisera fallskärmsjägarplutoner. Härutöver ingår en jägarpluton i varje infanteribrigadstab och skyttebataljon. Dessa plutoner är i första hand avsedda för närspaning och terrängrekognoscering. De användes endast i undantagsfall för fjärrspanings- och överfallsuppgifter.

Operativa behov av förband för jägaruppgifter och fjärrspaning. Vid försvar mot gränsinvasion bör fienden hejdas redan i gränsområdena. Den yta som skall försvaras är stor. Tillgången på arméstridskrafter är begränsad. Försvarsgrupperingen måste därför kunna anpassas efter fiendens åtgärder. En rörlig och aktiv krigföring är därvid av stor betydelse. Ett viktigt led i den aktiva krigföringen är ingripande mot fiendens artilleri, ledningsorgan och underhållsplatser. Kan fiendens tillförsel av förnödenheter (ammunition, drivmedel m. m.) försvåras eller hindras, kommer också hans anfallsförberedelser att bli fördröjda. Anfallsförmågan avtar. Erfarenheterna från andra världskriget och Koreakriget visar, att det icke ens under gynnsamma förhållanden är möjligt att med enbart flyg helt hindra fiendens tillförsel av förnödenheter. Det är nödvändigt att även insätta markförband för dessa uppgifter. Krigserfarenheterna visar att små, lättroliga och välutbildade jägarförband kan vålla en motståndare svåra avbräck och därigenom avsevärt underlätta de egna truppers operationer. En långt framdriven fjärrspaning på marken ger liksom flygspaning våra försvarsstyrkor möjlighet att i god tid vidtaga motåtgärder, varigenom utsikterna till framgång ökas. Den norrländska terrängen karakteriseras i huvudsak av följande: vägnätet är glest utom i ett bälte närmast kusten, avståndet mellan parallellvägar är icke sällan 5—6 mil och avståndet mellan tvärvägar ofta närmare 10 mil, vägarna löper genom milsvida skogar, samhällen och byar ligger glest, älvar och åar skär vägarna och ger den försvarande naturliga möjligheter att fördröja den anfallande, terrängen mellan vägarna utgöres omväxlande av storskog och myrar men mera sällan av bergs- eller blockterräng, som är svårframkomlig för fottrupp eller beriden trupp. Snödjupet är vidare mycket växlande. Stundom omöjliggör snön all förflyttning utan skidor vid sidan av plogade eller uppkörda vägar. Snödjupet är dock ofta icke större än att hästar utan svårighet kan ta sig fram i ospårad terräng. I sådan terräng är rörliga, lättframkomliga förband med stor uthållighet och oberoende av vägbunden tross nödvändiga för en aktiv och rörlig krigföring mot fiendens artilleri, ledningsorgan och underhållsplatser samt för fjärrspaning. Dessa uppgifter kan icke lösas av motoriserade förband. Här är hästjägare och jägarförband till fots erforderliga. Inom mellersta och södra Sverige är terrängförhållandena annorlunda. Där kan motorecykel- och cykelförband lösa motsvarande uppgifter.

Jägarskvadroner. Det svenska rytteriet är sedan lång tid speciellt utbildat, organiserat och utrustat för att lösa uppgifter, som innebär spaning på stort djup, anfall och överfall mot fiendens förbindelser, underhållsplatser m. m. Erfarenheterna har visat att våra ryttarskvadroner är mycket lämpade för fjärrspanings- och jägaruppgifter i norrländsk terräng. Namnet på dessa förband bör ändras till jägarskvadroner för att tydligt klarlägga deras huvuduppgift. Beridna jägarskvadroner kan i regel effektivare än jägarkompanier till fots lösa fjärrspanings- och jägaruppgifter på grund av att de är snabbare och har större förmåga att tränga djupt in i fiendens område. En annan betydande fördel är att truppen är mindre ansträngd

när den kommer fram till utgångsläget för verksamheten. Arméchefen anser av dessa skäl att jägarskvadroner är av så stort värde för försvaret av Norrland, att ett antal sådana bör ingå i arméns krigsorganisation. Den för övre Norrlands försvar närmast ansvarige militärbefälhavaren har inför såväl överbefälhavaren som arméchefen framlagt sin bestämda uppfattning om betydelsen av att i krig disponera jägarskvadroner inom VI. militärområdet. Militärbefälhavaren för II. militärområdet har framfört motsvarande synpunkter angående sitt militärområde.

Självständiga jägarförband. Självständiga jägarförband till fots ingår sedan länge i arméns krigsorganisation. Ett jägarförband till fots förflyttas långsammare än en beriden jägarskvadron, och det kan icke utsträcka verksamheten lika långt bakom fiendens front. I svårframkomlig skogs- och blockterräng samt då snödjupet och blöta myrar hindrar framkomligheten för hästar måste dock självständiga jägarförband till fots användas. Jägarförbanden till fots och de beridna jägarförbanden kompletterar varandra. Självständiga jägarförband erfordras därför i krigsorganisationen i samma omfattning som för närvarande.

Fallskärmsjägarplutoner. Jägarförband till fots, på skidor och till häst kan utsträcka sin verksamhet till mellan 15 och 35 kilometer bakom fiendens främsta linjer. För särskilt betydelsefulla spanings- och överfallsuppgifter längre bakom fiendens front erfordras fallskärmsjägarplutoner.

Fördelningsjägarkompanier. I vår nuvarande organisation saknas förband, avsedda för spanings- och jägaruppgifter, till fördelningschefernas direkta förfogande. Erfarenheterna från taktiska studier och från fälttjänstövningar visar att det finns ett starkt behov av sådana förband. För jägaruppgifter samt för spaning på djupet eller för att förstärka spaningen framför särskilt betydelsefull del av fronten bör varje fördelningschef ha jägarkompani på cykel och motorecykel till förfogande.

Arméchefen har vidare förklarat att de beridna jägarskvadronernas och fördelningsjägarkompaniernas samt de självständiga jägarförbandens och fallskärmsjägarförbandens utbildning för strid och spaning så långt möjligt bör samordnas. De för södra och mellersta Sverige avsedda fördelningsjägarkompaniernas utbildning bör förläggas till K 3 i Skövde. Därigenom skapas förutsättningar för att fullfölja det nuvarande samarbetet mellan fallskärmsjägarutbildningen och den vid K 3 bedrivna utbildningen. Utbildningen av jägarskvadronerna, de för norra Sverige avsedda fördelningsjägarkompanierna och de självständiga jägarförbanden bör sammanföras till ett jägarcentrum för övre Norrland i Umeå. En förutsättning för att jägarutbildningen vid arméns jägarskola i Kiruna skall kunna förläggas till Umeå är emellertid att infanteriets utbildningsorganisation tillföres nya förlägningsutrymmen. Frågan om koncentrerad utbildning i övre Norrland till Umeå kan därför icke tas upp till slutlig behandling förrän statsmakterna tagit ställning till frågan om utbyggnad av arméns förlägningsutrymmen. De förslag, som nu framlägges rörande K 1, K 3 och K 4, föregriper dock icke lösningen av frågan om jägarskolans framtida organisation.

K 4

K 4 skall enligt arméchefens förslag omorganiseras till bataljon, varvid administrationen sammanslås med Västerbottens regemente (I 20). Vid bataljonen skall årligen utbildas omkring 325 beridna jägare och omkring 75 jägare på motorcykel och cykel. Därjämte skall vid bataljonen finnas en rid- och körskola för utbildning av fast anställt befäl (instruktörer) och hovslagare. Vidare skall anskaffning och utbildning av remonter äga rum vid bataljonen.

Antalet stamridhästar har beräknats till 360 (nu 400).

Den nya organisationen föreslås skola genomföras från och med budgetåret 1958/59, dock att förenämnda rid- och körutbildning förutsättes skola bedrivas vid K 4 från och med budgetåret 1956/57 respektive budgetåret 1957/58.

Omorganisationen beräknas medföra kostnader för vissa ändringsarbeten, uppskattade till högst 20 000 kronor. Å andra sidan räknas med minskade kostnader för militär personal i arvodesbefattning och civil personal, uppgående till i runt tal 250 000 kronor per år vid fullt genomförd organisation och till sammanlagt 1 500 000—1 750 000 kronor under tioårsperioden 1955/56—1964/65. Frågan om uppkommande besparingar i anledning av minskat antal varmblodiga hästar upptages till behandling i det följande.

K 3

K 3 skall omorganiseras till bataljon, varvid administrationen sammanslås med Skaraborgs pansarregemente (P 4). Vid bataljonen skall årligen utbildas omkring 150 jägare på motorcykel och cykel samt omkring 200 fältpolis, varvid den för närvarande till Svea livgarde (I 1) förlagda fältpolisutbildningen förutsättes skola upphöra.

Vid bataljonen bör bibehållas 15 stamridhästar (nu 432) för att bereda officerarna tillfälle att vidmakthålla sin ridskicklighet för krigsplacering vid jägarskvadronerna.

Omorganisationen beräknas skola genomföras från och med budgetåret 1956/57.

Omorganisationen beräknas medföra kostnader för vissa byggnadsarbeten med i runt tal 400 000 kronor, varav 28 000 kronor för förläggningar, 270 000 kronor för garage, 32 000 kronor för verkstäder, 31 000 kronor för drivmedelsanläggning och 16 000 kronor för vårdavdelning. Å andra sidan räknas med minskade kostnader för militär personal i arvodesbefattning och civil personal, uppgående till i runt tal 360 000 kronor per år vid fullt genomförd organisation och till sammanlagt 2 900 000—3 200 000 kronor under tioårsperioden 1955/56—1964/65. Frågan om uppkommande besparingar i anledning av minskat antal varmblodiga hästar upptages till behandling i det följande.

K 1

Enligt arméchefens förslag bör Livgardesskvadronen bibehållas såsom ett delvis beridet garnisonsförband. Arméchefen har till stöd härför anfört i huvudsak följande.

Behovet av högvaktstrupp i Stockholm kan icke tillgodoses ur regementena under tid då ineliggande åldersklass bedriver förbandsutbildning, under det värnpliktsfria uppehållet och under första delen av åldersklassens utbildning. Även under övriga delar av året erfordras särskild trupp för garnisonstjänst för att störningarna i utbildningsverksamheten skall kunna begränsas. Ett särskilt garnisonsförband måste således finnas. Om K 1 etablissement icke användes för förläggning av detta förband måste I 1 utbyggas med lokaler för 125 man. Medel härför, minst en miljon kronor, finns icke disponibla och har ej heller inräknats i överbefälhavarens utredning. Det är därför nödvändigt att ta i anspråk förlägningsutrymmet vid K 1 för förläggning av garnisonsförbandet i Stockholm.

Till K 1 etablissement måste Stockholms stabskompani förläggas. Garnisonsförbandet och stabskompaniet bör sammanföras under enhetlig ledning. Livgardesskvadronen med Stockholms stabskompani bör allttjämt i administrativt hänseende vara ansluten till IV. militärbefälsstaben.

De värnpliktiga vid garnisonsförbandet skall utbildas i infanteritjänst och specialutbildas för garnisonstjänst (högvaktstjänst, ordningshållning m. m.). Genom specialutbildning för vakttjänst blir personalen lämplig för krigsplacering i vaktplutoner m. m. i högre staber.

Garnisonsförbandet bör göras delvis beridet. Det är sålunda betydelsefullt att vidmakthålla det fast anställda och värnpliktiga befälets kunskaper i hästtjänst, då anspända förband allttjämt skall ingå i arméns krigsorganisation. Inom Centralförbundet för befälsutbildning bedrivs frivillig utbildning i ridning, körning, klövjning, stalltjänst och hästsjukvårdstjänst. Förbundets betydande rekrytering i Stockholm har medfört att en stor del av denna utbildning förlagts till K 1. Allmänhetens intresse för ceremonier vid större högtidligheter är stort. De beridna förbanden uppskattas särskilt. Många av Stockholms ledande män har under hand uttalat en önskan att K 1 bibehålles som beridet förband. Det kan knappast råda någon tvekan om att en väl disciplinerad beriden paradtrupp har sin betydelse, vilket synes beaktat i många länder. Framhållas bör även den betydelse som K 1 har såsom centrum för ridsporten i Stockholm.

Vid K 1 bör enligt arméchefens förslag utbildas omkring 125 man. Behovet av stamridhästar har angivits till 60 (nu 177). Kostnaderna för nämnda 60 hästar har — med utgångspunkt i en genomsnittlig årskostnad av 2 600 kronor per häst — beräknats till omkring 155 000 kronor per år.

Den nya organisationen förutsättes skola genomföras från och med budgetåret 1957/58.

Förslaget har beräknats medföra minskade kostnader för militär personal i arvodesbefattning och civil personal med i runt tal 285 000 kronor per år vid fullt genomförd organisation och med sammanlagt 2 000 000—2 200 000 kronor under tioårsperioden 1955/56—1964/65. Vidare har räknats med vissa ytterligare besparingar på omkring 40 000 kronor. Frågan

om uppkommande besparingar i anledning av minskat antal varmblodiga hästar upptages till behandling i det följande.

**Minskning av antalet varmblodiga hästar, indragning
av remontdepåerna och ridskolan**

Arméchefen utgår från att arméns krigsorganisation skall omfatta ett i förhållande till nuläget reducerat antal jägarskvadroner, beridna på för utbildningen erforderliga stamridhästar och i övrigt på uttagna varm- eller kallblodiga hästar. I den nya organisationen bortfaller behovet av varmblodiga ackordridhästar, stamdraghästar och ackorddraghästar. Fredsutbildningen förutsättes fr. o. m. budgetåret 1956/57 skola bedrivas endast vid K 4. Det totala antalet stamridhästar (nu 1 455) beräknas i slutläget (budgetåret 1959/60) ha nedgått till 435, varav 360 för K 4 (jämte arméns rid- och körskola), 15 för K 3 och 60 för K 1. Behovet av hästar vid repetitionsövningar förutsättes skola tillgodoses med stamridhästar och kallblodiga ackordridhästar.

Remonterna inköpes för närvarande såsom treåringar och utbildas under två år, varav det första året som depåremonter och det andra som stamremonter. Chefen för armén föreslår, att remonterna från och med år 1957 inköpes såsom fyraåringar och att utbildningen begränsas till ett år. — Det antal remonter, som i och för sig behöver inköpas för att tillgodose arméns behov, beräknas av arméchefen till 92 vartdera året 1955 och 1957 samt 65 varje följande år. Under år 1956 skulle icke några remonter behöva inköpas. Remontutbildningen föreslås från och med budgetåret 1957/58 äga rum vid K 4.

Enligt statsmakternas beslut skall emellertid under vartdera av åren 1955 och 1956 inköpas 450 treåriga varmblodiga hästar. Antalet övertaliga remonter under åren 1955 och 1956 skulle således uppgå till sammanlagt 808. Möjligheterna att försälja dessa hästar odresserade på öppna marknaden inom landet och för export bedömes mycket små. Företagen undersökning rörande möjligheterna att mot en skälig summa överlåta remonterna har visat, att vid sådan överlåtelse flertalet av remonterna skulle slaktas. Med hänsyn till den knapphet på hästar inom det civila näringslivet, som redan nu kan skönjas och som under 1960-talet på grund av den pågående föråldringen av hästbeståndet torde bli betydligt mera framträdande, måste det anses olämpligt att förstöra den tillgång, som dessa hästar utgör. Den enda möjligheten att förhindra en sådan utveckling synes vara att utbilda hästarna så att de kan utnyttjas såsom rid- eller draghästar. Sådan utbildning kan äga rum vid remontdepåerna. Efter ett års utbildning kan remonterna utackorderas som reservstambästar, vilken utackordering icke medför några kostnader för armén utöver kostnader för besiktning och redovisning av hästarna. Hästarna tillhör armén, tillfaller icke fodervärd samt kan tas i anspråk vid mobilisering och i öv-

rigt då så påfordras. Den föreslagna utbildningen av de övertaliga remonterna beräknas dra en kostnad av 3 400 kronor per häst, d. v. s. totalt omkring 2 750 000 kronor. Eftersom utbildningen främst tillgodoser det civila näringslivet, synes kostnaderna icke böra belasta fjärde huvudtiteln.

I anslutning till sitt förslag om utbildningen av de övertaliga remonterna räknar arméchefen med att remontdepåerna indras, Gudhems remontdepå från och med budgetåret 1956/57 samt Herrevadsklosters och Utnäslöts remontdepåer från och med budgetåret 1957/58. Verksamheten vid ridskolan bör enligt arméchefen bedrivas intill dess den föreslagna rid- och körskolan vid K 4 kan övertaga ridskolans kvarstående uppgifter. Arméchefen föreslår därför att ridskolan indras från och med budgetåret 1957/58.

Beträffande körutbildningen har chefen för armén vidare anfört följande.

Från skogsbrukare- och jordbrukarekretsar har intresse anmälts att behålla en körskola i förening med hingstdepå vid Strömsholm. Med hänsyn till att armén inom överskådlig tid fortfarande kommer att ha behov av hästkunnig personal och av lämpliga kärr- och klövjehästar, ligger det i försvarets intresse att en körskola för civila elever jämte tillhörande hingstdepå för nordsvenska hästar kommer till stånd. En samordning av den civila och militära körutbildningen synes önskvärd. Denna fråga bör närmare utredas och beslut i frågan fattas i god tid innan ridskolan indras.

För den händelse en civil körskola med hingstdepå kommer till stånd kan det visa sig fördelaktigt att fortfarande inköpa remonterna som treåringar och bibringa dem två års remontutbildning. I så fall skulle det första årets utbildning förläggas till remontdepå i anslutning till den civila körskolan.

Genom den föreslagna minskningen av stamhästbeståndet blir — utöver de förut nämnda 808 remonter, som inköpes under åren 1955 och 1956 — tillhoppa 1 381 hästar övertaliga. Av dessa är 311 depåremonter — inköpta år 1954 — och övriga stamhästar eller stamremonter. Depåremonterna bör utackorderas för att fylla behovet av kallblodiga ackorddraghästar. Ackordersättningen, 250 kronor, förutsättes ej vidare utgå. I den mån hästarna icke kan utackorderas anses de böra försäljas. Av övriga hästar kan enligt arméchefen 72 avvecklas sommaren 1955, 426 sommaren 1956, 270 sommaren 1957 och 302 sommaren 1959. Dessa hästar bör enligt arméchefen användas enligt i huvudsak följande riktlinjer. För fältbruk oanvändbara hästar försäljes till slakt. Till andra förband överföres det antal, som erfordras för att vid dessa ersätta för fältbruk oanvändbara hästar. Möjligheterna till försäljning till liv inom och utom landet tillvaratages i största möjliga utsträckning. Återstående hästar, sannolikt det övervägande antalet, föreslås utackorderade såsom reservstamhästar enligt i det föregående angivna villkor.

Fortsatt behov av varmblodiga ackordridhästar föreligger icke på längre

sikt. Befintliga ackordridhästar föreslås dock skola bibehållas och utnyttjas för krigsorganisationen och repetitionsövningar. Anskaffning av kallblodiga ackordridhästar kan på grund härav anstå tills vidare. Remontering av varmblodiga ackordridhästar upphör från och med år 1955.

Kostnadsberäkningar

Vad slutligen angår de totala kostnaderna för genomförande av de av arméchefen framlagda förslagen räknar arméchefen, såsom framgår av det föregående, med vissa byggnadskostnader i anledning av omorganisationerna, uppskattade till sammanlagt i runt tal 420 000 kronor. Å andra sidan räknar arméchefen med en total besparing under tioårsperioden 1955/56—1964/65 av i runt tal 48 miljoner kronor, varvid emellertid förutsatts att kostnaderna för utbildning av övertaliga remonter, beräknade till 2,75 miljoner kronor, icke skall belasta fjärde huvudtiteln. Av besparingen belöper i runda tal 20 miljoner kronor på personal, en miljon kronor på expenser, materiel m. m. och 27 miljoner kronor på hästar. Arméchefen har — med utgångspunkt i en genomsnittlig årskostnad av 2 600 kronor per häst — beräknat kostnaderna för att bibehålla det föreslagna antalet jägarförband beridna till i runt tal en miljon kronor per år. Dessa kostnader är inräknade i de av överbefälhavaren föreslagna årskostnaderna för armén.

Yttrande

Överbefälhavaren har i yttrande den 22 januari 1955 uttalat att han, när arméchefens förslag beträffande K 1 syftar till en lösning av en utpräglad fredsorganisatorisk fråga, ansett sig sakna anledning taga ställning till om särskilda skäl bör föranleda en lösning enligt förslaget. Arméchefens förslag i övrigt tillstyrkes av överbefälhavaren.

Departementschefen

Enligt gällande krigsorganisation uppsättes av kavalleriet ryttarskvadroner, avsedda för fjärrspanings- och jägaruppgifter. För samma uppgifter organiseras vidare olika slag av jägarförband, såsom jägarbataljoner, självständiga jägarplutoner och fallskärmsjägarplutoner.

Arméchefen har i sitt förslag till ändrad organisation av kavalleriet behandlat frågan om behovet av förband för fjärrspanings- och jägaruppgifter. Han har därvid kommit till den slutsatsen att i Norrland, med dess skogrika och vägfattiga terräng, ifrågavarande uppgifter icke kan lösas av motoriserade förband. Där erfordras i stället jägarförband såväl till häst som till fots. Inom mellersta och södra Sverige, där terrängförhållandena är annorlunda, kan motsvarande uppgifter däremot lösas av motorecykel- och cykelförband. Arméchefen anser vidare att i såväl de norra som de

södra delarna av landet bör i krigsorganisationen tillkomma fördelningsjägarkompanier på motorecykel och cykel, vilka förband avses stå till fördelningschefernas direkta förfogande för fjärrspanings- och jägaruppgifter.

I anslutning härtill föreslår arméchefen en reducering av det antal rytarskvadroner, som skall ingå i krigsorganisationen. Hästarna i krigsorganisationens skvadroner — som föreslås i fortsättningen skola benämnas jägarskvadroner — skall enligt arméchefen utgöras av de för utbildningen erforderliga varmblodiga stamhästarna samt i övrigt av uttagna hästar, varm- eller kallblodiga. I den föreslagna organisationen bortfaller behovet av varmblodiga ackordridhästar, ackorddraghästar och stamdraghästar samt reduceras behovet av varmblodiga stamridhästar betydligt.

För egen del finner jag att övertygande skäl framlagts för uppfattningen att i krigsorganisationen icke längre erfordras beridna förband i södra och mellersta Sverige. Däremot synes det, med hänsyn till de särskilda förhållandena i Norrland, nödvändigt att sådana förband bibehålles där. Med hänsyn härtill och då betydande ekonomiska fördelar uppkommer genom den föreslagna reduceringen av kavalleriet, anser jag mig böra tillstyrka arméchefens ifrågavarande förslag.

Såsom arméchefen föreslagit bör i krigsorganisationen tillkomma fördelningsjägarkompanier på motorecykel och cykel.

Fredsutbildningen av jägarskvadronerna och fördelningsjägarkompanierna torde, i enlighet med arméchefens förslag, böra förläggas till K 4 i Umeå i vad avser jägarskvadronerna och de för norra Sverige avsedda fördelningsjägarkompanierna samt till K 3 i Skövde i vad avser de för södra och mellersta Sverige avsedda fördelningsjägarkompanierna. Till K 3 synes vidare lämpligen böra förläggas utbildningen av fältpoliser, vilken utbildning för närvarande bedrivs vid I 1.

K 4 och K 3 torde i enlighet med arméchefens förslag böra omorganiseras till bataljoner med gemensam administration med I 20 respektive P 4.

Vid annmälan till 1949 års riksdag av frågan om indragning av Livregementet till häst förordade föredragande departementschefen (prop. 1949: 135) att en skvadron av regementet, Livgardesskvadronen, behölls i huvudstaden eller dess närhet. Departementschefen tillstyrkte därvid, utan att därmed taga ställning till frågan om skvadronens slutliga förläggning, att densamma tills vidare förlades till Livregementets etablissement. Riksdagen beslöt i enlighet med departementschefens förslag.

Enligt det av arméchefen nu framlagda förslaget skall Livgardesskvadronen i fortsättningen utgöra ett garnisonsförband. Behov av sådant förband för Stockholm anses nämligen alltjämt föreligga. Detta förband bör enligt chefen för armén vara förlagt i det av K 1 nu disponerade etablissementet, enär i annat fall omfattande nybyggnader erfordras. Förbandet föreslås bli

delvis beridet och viss utbildning i ridning avses äga rum där. Samma etablissemang bör vidare liksom nu disponeras för Stockholms stabskompani. Livgardesskvadronen och Stockholms stabskompani föreslås bilda en administrativ enhet.

Med hänsyn till de skäl, som chefen för armén anfört till stöd för sitt förslag i denna del, anser jag mig böra godtaga förslaget. Min ståndpunkt innebär således, bland annat, att K 1 bibehålles såsom beridet förband. Jag vill i detta sammanhang erinra om att kostnaderna för att vid K 1 bibehålla ett begränsat antal stamridhästar i enlighet med arméchefens förslag är förhållandevis ringa.

I likhet med arméchefen räknar jag med att arméns totala behov av varmblodiga hästar vid genomförd organisation skall ha nedgått till 500 hästar, varav 435 stamridhästar och 65 stamremonter. En omfattande avveckling av arméns nuvarande bestånd av varmblodiga hästar måste därför genomföras.

Arméchefen har i sin framställning berört de problem, som kommer att uppstå vid en dylik avveckling, och framlagt förslag rörande hur avvecklingen bör genomföras. Mot arméchefens förslag i denna del synes i princip intet vara att erinra. Jag vill i detta sammanhang framhålla angelägenheten av att de under åren 1955 och 1956 inköpta övertaliga remonterna erhåller viss utbildning vid remontdepå. Kostnaderna härför torde få belasta fjärde huvudtiteln. Vidare vill jag understryka att försäljning till slakt av fullt tjänstdugliga hästar bör tillgripas först sedan alla andra avsättningsmöjligheter prövats. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare bestämma angående här ifrågavarande avveckling.

Arméchefen har vidare föreslagit att remontutbildningen från och med budgetåret 1957/58 skall äga rum vid K 4, varvid förutsatts att remonterna från och med år 1957 inköpes såsom fyraåringar och att utbildningen begränsas till ett år. Enligt förslaget skall vidare till K 4 förläggas en rid- och körskola för utbildning av fast anställt befäl (instruktörer) och hovslagare. I anslutning härtill kan remontdepåerna och ridskolan vid Strömsholm indragas. Jag har icke något att erinra mot vad arméchefen sålunda föreslagit.

Vad härefter angår tidpunkten för genomförandet av den ändrade organisationen av kavalleriet m. m. i enlighet med av mig i det föregående förordade riktlinjer räknar jag med att omorganisationen av K 3 och K 1 skall genomföras från och med budgetåret 1956/57 respektive budgetåret 1957/58. Omorganisationen av K 4 bör genomföras från och med budgetåret 1958/59. Utbildningen av beridna jägare bör emellertid, med hänsyn till att den ändrade organisationen av K 3 förutsättes skola genomföras från och med budgetåret 1956/57, förläggas till K 4 redan från och med sistnämnda bud-

getår. Av remontdepåerna torde Gudhems remontdepå böra indragas från och med budgetåret 1956/57 samt indragningen av Herrevadsklosters remontdepå genomföras från och med budgetåret 1957/58. Indragningen av ridskolan vid Strömsholm och Utnäslöts remontdepå bör ske från och med budgetåret 1957/58, i samband varmed körutbildningen vid K 4 kan påbörjas.

Därest framdeles, såsom chefen för armén anført, en civil körskola för skogs- och jordbrukets behov skulle inrättas, torde frågan om en eventuell samordning av verksamheten vid skolan med den militära verksamheten på förevarande område få upptagas till prövning.

De av mig sålunda förordade organisationsförändringarna kommer att medföra avsevärda utgiftsminskningar. Jag räknar sålunda med att den totala besparingen i fråga om personal, hästar och expenser m. m. under tioårsperioden 1955/56—1964/65 skall uppgå till i runt tal 45 miljoner kronor.

Jag vill till sist framhålla, att min i det föregående angivna ståndpunkt i fråga om kavalleriets omorganisation m. m. icke innebär, att jag tagit slutlig ställning till storleken av den kapitalinvestering, som kan erfordras för att omorganisationen skall kunna genomföras.

B. Ändrad organisation av Upplands regemente m. fl. förband

Arméchefens förslag

Arméchefens förslag innebär i korthet *dels* att utbildningen vid pansartrupperna koncentreras till Göta pansarlivgarde (P 1), Skånska pansarregementet (P 2) och Skaraborgs pansarregemente (P 4) samt att därjämte viss pansarutbildning förlägges till Norrland och Gotland, vilken fråga arméchefen avser att upptaga i annat sammanhang, *dels* att nuvarande P 3 ombildas till regemente för pansarinfanteriutbildning och att i samband därmed nuvarande infanteriutbildning vid I 8 upphör, *dels* att S 1 och SignS flyttas till Uppsala och övertager de av I 8 nu disponerade anläggningarna därstädes, *dels ock* att Ing 1 övertager de nuvarande för S 1 avsedda anläggningarna i Solna. Regimentena i Uppsala och Strängnäs skall enligt förslaget efter omorganisationen benämnas Upplands signalregemente respektive Södermanlands regemente.

Förslaget är resultatet av omfattande utredningar inom arméledningen, vilkas mål bland annat varit att anpassa fredsorganisationen efter den förändrade krigsorganisationen, att ge utbildningsenheterna en ändamålsenlig storlek, att på bästa sätt utnyttja nuvarande tillgångar på mark och byggnader samt att genom ytterligare koncentring av utbildningsverksamheten åstadkomma kostnadsminskningar. Under utredningsarbetet har olika möjligheter att lösa förevarande organisationsfrågor undersökts, men

den föreslagna organisationen har befunnits vara den ur såväl militär som ekonomisk synpunkt mest fördelaktiga.

Förläggningsutrymmen och utbildningsmöjligheter

För att erhålla lämpliga utbildningsenheter anser arméchefen det fördelaktigt att koncentrera utbildningen vid pansartrupperna till P 1, P 2 och P 4. Genom en sådan koncentrerings frigöres P 3 för annan utbildning. Förbandets etablissemang har en förläggningskapacitet, som motsvarar behovet vid en utbildningsanstalt för pansarinfanteri. Härvid förutsättes att arméns motorskola liksom för närvarande är förlagd till P 3.

SignS är för närvarande förlagd till förhyrda lokaler vid Marieberg på Kungsholmen i Stockholm. Byggnadsstyrelsen har emellertid framställt önskemål om att få disponera lokalerna för civila statliga myndigheter. Styrelsen önskar disponera lokalerna snarast. Skolans lokalfråga måste därför omgående lösas.

Redan under budgetåret 1955/56 föreligger för Ing 1 en brist i fråga om förläggningsutrymmen på 250 platser och för S 1 en brist på 100 platser. De ökade behoven av ingenjörutbildning medför att Ing 1, om inga förändringar vidtages i arméns utbildningsorganisation, under budgetåret 1956/57 har en brist på 400 förläggningsplatser och att bristen till budgetåret 1962/63 stigit till 600 platser.

Om förläggningsbehovet för ingenjör- och signaltrupperna skulle tillgodoses genom nybyggnader, skulle kostnaderna härför uppgå till minst sju miljoner kronor. Härtill kommer kostnaderna för nya lokaler för SignS samt kostnader för erforderliga kompletteringar av övningsfälten. Med hänsyn till de begränsade anslag för investeringar, som kan påräknas, anser arméchefen att alla möjligheter att tillgodose dessa behov utan nyinvesteringar måste undersökas.

Handövningsfältet vid I 8 har begränsad användbarhet. Regimentets skjutfält uppfyller icke de krav, som ur säkerhets- och utbildningssynpunkt ställes på ett skjutfält för ett infanteriregemente. Möjligheter att utvidga fältet så att en effektiv stridsutbildning kan bedrivas föreligger icke. Uppsala stads tillväxt torde snarare medföra att möjligheterna till övningar på fältet efter hand försämrats. Det är därför även av dessa skäl icke försvarbart att bibehålla infanteriutbildning vid I 8 om gynnsammare utbildningsmöjligheter kan skapas genom organisationsförändringar. Uppsala stad och landstinget i Uppsala län har i skrivelser till chefen för försvarsdepartementet föreslagit att I 8 bibehålles som infanteriregemente och att ett nytt etablissemang uppföres i närheten av staden. En sådan lösning kan arméchefen av investeringskäl icke förorda. Av Uppsala stads skrivelse framgår vidare, att de civila intressena önskar disponera marken mellan akademiska sjukhuset och Ulleråkers sjukhus. För att detta skall vara möjligt måste nya etablissemang anskaffas även för ar-

méns underofficersskola och försvarets läroverk. Detta medför ytterligare krav på investeringsmedel och byggnadskvot.

Handövningsfältet vid P 3 är ett av arméns bästa övningsfält för infanteriutbildning och för samövning med pansarförband. Ett lämpligt stridsskjutningsområde för ett (pansar-)infanteriregemente kan anskaffas i närheten av kasernerna. Under förutsättning av att detta stridsskjutningsområde anskaffas lämpar sig P 3 mycket väl för pansarinfanteriutbildning. Genom en förläggning av pansarinfanteriutbildning till Strängnäs kan P 1 och P 3 bilda ett lag för de erforderliga, betydelsefulla samövningarna mellan pansar och pansarinfanteri.

En förflyttning av Ing 1 till Strängnäs skulle medföra försämrad utbildningseffekt på grund av svårigheterna att där åstadkomma lika lämpliga och välbelägna utbildningsanordningar som de, vilka disponeras inom det nuvarande etablissemnetet.

Strängnäs är icke heller gynnsamt som förläggningssort för S 1 och SignS med hänsyn till att samverkan med televerket försvåras och att erforderliga lärare icke kan erhållas lika lätt som i Stockholm eller Uppsala. Förläggning av S 1 med SignS till Uppsala är ur utbildningssynpunkt lämplig. Redan nu bedrivs stabstjänstutbildning i anslutning till arméns underofficersskola och en förläggning av vissa skolor till Uppsala överväges. Utbildningen i stabstjänst underlättas om ett signalförband är förlagt till samma plats. SignS bör administrativt anslutas till S 1. Därest S 1 och SignS förlägges till Uppsala kan vidare — enär behovet av övningsområde för signalförband är mindre än för ett infanteriregemente — betydande områden, tillhopa omkring 250 hektar, av övningsfälten i Uppsala avstås för civilt ändamål.

Bristerna i förläggningssutrymme vid Ing 1 och S 1 kan sålunda täckas, ny förläggning för SignS ordnas, en effektiv utbildningsorganisation åstadkommas och vissa områden avstås för civilt ändamål om P 3 utnyttjas för pansarinfanteriutbildning, Ing 1 utökas med det nuvarande av S 1 disponerade etablissemnetet samt S 1 och SignS flyttas till Uppsala.

Under förutsättning av principbeslut vid 1955 års riksdag kan pansarinfanteriutbildning påbörjas vid P 3 våren 1957. Lokalerna i Uppsala kan göras i ordning för signalutbildning budgetåret 1957/58. Flyttningen av S 1 och SignS kan vara genomförd våren 1958.

Budgetåret 1957/58 kan således de angivna behoven av utökat förläggningssutrymme tillgodoses. Redan budgetåret 1956/57 har dock bristerna vid Ing 1 och S 1, såsom tidigare anförts, stigit till sammanlagt 500 platser.

Personalförhållanden

Arméchefen behandlar vidare frågan om lämpliga åtgärder för att begränsa de svårigheter, som i samband med omorganisationen beräknas uppstå för därav berörd, fast anställd personal. Huvuddelen av den civila

och civilmilitära personalen vid I 8, P 3 och S 1 anses utan svårighet kunna beredas anställning vid sina tidigare arbetsplatser även efter organisationsförändringarna. Beträffande den fast anställda militära personalen anses förhållandena vara mera komplicerade. Arméchefen anför, att principen bör vara att all militär personal, som kan beredas plats och som så önskar, skall få stanna på tidigare tjänstgöringsorter och erhålla erforderlig omskolning. Övrig militär personal avses skola beredas transport till andra förband, varvid all rimlig hänsyn bör tagas till vederbörandes personliga önskemål. De nödvändiga omflyttningarna anses icke kunna detaljplaneras förrän principbeslut föreligger beträffande organisationsförändringarna.

Arméchefen framhåller vidare, att vid fredsorganisatoriska förändringar hänsyn måste tagas till personalens kåranda och förbandens traditioner, vilka är av stor betydelse för god utbildning och fast disciplin. I detta hänseende anföres bland annat följande.

Upplands regemente har gamla traditioner och en fast anknytning till bygden. Detta är värden, som icke får förstöras, men å andra sidan måste målsättningen för förbandet anpassas efter den tekniska utvecklingen. Det nuvarande Upplands regemente bör därför omvandlas till Upplands signalregemente. Förbandets samhörighet med bygden bör säkerställas genom att dess värnpliktiga till övervägande del rekryteras från Uppland. Vidareförande av traditionerna underlättas genom att en del av de nuvarande personalkårerna bör kunna stanna kvar vid regementet även efter omorganisationen.

Kostnadsberäkningar

De sammanlagda kostnaderna för ifrågavarande organisationsförändringar beräknas till cirka 7,7 miljoner kronor, fördelade med 6,7 miljoner kronor på kapitalbudgeten och en miljon kronor på driftbudgeten. Av nämnda belopp 6,7 miljoner kronor hänför sig 3,0 miljoner kronor till anskaffning av stridsskjutningsområde vid Strängnäs samt 3,7 miljoner kronor till vissa nybyggnader och ändringsarbeten, som i anledning av omorganisationen erfordras vid nuvarande I 8, P 3 och S 1. Angiven kostnad å driftbudgeten avser i samband med omorganisationen uppkommande flyttningskostnader.

De sålunda beräknade kostnaderna kommer att delvis kompenseras genom försäljning av tidigare omnämnda markområden i Uppsala.

Till jämförelse med angivna kostnadsberäkningar andrar arméchefen, att ett tillgodoseende av de överhängande lokalbehoven vid Ing 1 och S 1 medelst nybyggnader skulle draga en kostnad av 7,0 miljoner kronor, var till kommer kostnaderna, beräknade till 5,0 miljoner kronor, för anskaffande av nya lokaler för SignS.

Den förenkling av administrationen, som förslaget innebär, beräknas vid fullt genomförd organisation medföra en årlig besparing av cirka 0,65 miljon kronor.

Yttrande

I skrivelse den 3 februari 1955 har överbefälhavaren tillstyrkt arméchefens förevarande förslag rörande omorganisationen av I 8, P 3, Ing 1, S 1 och SignS.

Departementschefen

Enligt vad som framgår av det föregående råder vid såväl Ing 1 som S 1 en överhängande brist på förläggningstrymmen. Vidare erfordras de byggnader, som nu disponeras av SignS, för annat ändamål. Frågan om förläggningstrymmen för Ing 1, S 1 och SignS måste sålunda snarast erhålla sin lösning. Andra frågor, som i detta sammanhang har betydelse, är de av arméchefen påtalade bristfälligheterna beträffande övningsfälten vid I 8 samt de önskemål, som uttalats av Uppsala läns landsting och Uppsala stad i fråga om den framtida användningen för civilt ändamål av Upplands regementes och arméns underofficersskolas anläggningar och övningsmark.

Arméchefens förslag innebär i korthet följande. Pansarutbildningen vid P 3 förlägges till andra pansarförband och i stället utnyttjas P 3 för pansarinfanteriutbildning. Den nuvarande infanteriutbildningen vid I 8 kan därvid upphöra. De härigenom i Uppsala frigjorda utrymmena utnyttjas för förläggning av S 1 och SignS. Ing 1 bibehåller sin nuvarande förläggning och övertager därjämte de lokaler, som nu disponeras av S 1.

Med arméchefens förslag tillgodoses ifrågavarande lokalbehov utan större investeringskostnader och problemen i fråga om övningsfälten vid I 8 bortfaller. Vidare kan vissa områden av nämnda övningsfält avyttras för tillgodosedda av de civila markintressena i Uppsala.

Arméchefens förslag bygger på förutsättningen att pansarutbildningen kan koncentreras huvudsakligen till P 1, P 2 och P 4 samt att P 3 därigenom kan frigöras för annan utbildning. Företagen utredning visar att så med fördel kan ske. Jag vill därför tillstyrka arméchefens förslag i denna del.

Enligt arméchefens förslag skall anläggningarna i Strängnäs utnyttjas för pansarinfanteriutbildning. Andra tänkbara möjligheter är att flytta endera Ing 1 eller S 1 och SignS till Strängnäs och att låta det i Solna kvarvarande förbandet disponera de för Ing 1 och S 1 nu avsedda anläggningarna därstädes. Med en dylik anordning skulle visserligen lokalbehoven bli tillgodosedda, men ur utbildningssynpunkt är det icke lämpligt att förlägga vare sig Ing 1 eller S 1 och SignS till Strängnäs. En dylik organisation är vidare ur ekonomisk synpunkt mindre fördelaktig än den av arméchefen föreslagna. Däremot är det ur utbildningssynpunkt synnerligen lämpligt att P 3 utnyttjas för pansarinfanteriutbildning. Jag vill här endast erinra om det för en dylik utbildning särskilt lämpliga handövningsfältet vid P 3 samt

om möjligheterna att anskaffa ett lämpligt stridsskjutningsfält vid Strängnäs. Vidare bör framhållas att, om utvecklingen framdeles skulle gå dit-hän att en utvidgning av pansarvapnet skulle bli erforderlig, en återgång till pansarutbildning i Strängnäs icke skulle innebära några större svårigheter, därest P 3 nu ombildas till regemente för pansarinfanteriutbildning.

Arméchefens förslag innebär att, därest pansarinfanteriutbildning förlägges till P 3, nuvarande infanteriutbildning vid I 8 upphör. Förbandets möjligheter i fråga om infanteriutbildning är med hänsyn till berörda bristfälligheter beträffande övningsfälten mindre goda och en fortsatt infanteriutbildning i Uppsala skulle nödvändiggöra en väsentlig utvidgning av förbandets stridsskjutningsområde. Arméchefens utredning visar emellertid att S 1 och SignS ur utbildningssynpunkt med fördel kan förläggas till Uppsala. Signalförbandens behov av övningsmark är väsentligt mindre än infanteriregementets, och med den föreslagna organisationen skulle, såsom redan framhållits, ganska betydande områden kunna avyttras för civila ändamål. — Med denna lösning skulle Ing 1 kvarbli i Solna och jämväl övertaga de nu för S 1 avsedda anläggningarna därstädes. En sådan anordning synes lämplig, enär de nuvarande utbildningsmöjligheterna vid Ing 1 är mycket goda och en flyttning av förbandet därför om möjligt bör undvikas.

För egen del anser jag att vägande skäl talar för arméchefens förslag och jag finner mig böra tillstyrka detsamma. Jag vill upplysa om att jag för att närmare studera förhållandena personligen besökt de av omorganisationen berörda förbanden. Den av mig sålunda förordade organisationen ter sig ur utbildningssynpunkt synnerligen ändamålsenlig och tillgodoser dessutom överhängande lokalbehov utan att några omfattande nybyggnader behöver vidtagas. Dessa fördelar uppnås med jämförelsevis låga kostnader, i vilket sammanhang jämväl bör beaktas de ekonomiska fördelar för kronan, som uppkommer genom eventuell försäljning av en del av försvarets mark i Uppsala. Då jag finner det angeläget att i möjligaste mån tillmötesgå berättigade civila anspråk på förvärv av mark från försvaret, vill jag framhålla att den av mig förordade lösningen är den enda som, med rimliga kostnader för staten, medger ett sådant tillmötesgående.

Jag vill framhålla att mitt ställningstagande icke innebär att jag tagit slutlig ståndpunkt i frågan rörande storleken av de kapitalinvesteringar, som erfordras för omorganisationens genomförande.

Vissa svårigheter torde uppkomma för den av omorganisationen berörda personalen. Man bör härvidlag visa största möjliga hänsyn och i fråga om nödvändiga förflyttningar söka tillmötesgå den enskildes önskemål, såvitt detta är möjligt.

Genom att den nya organisationen medför en minskning av antalet administrativa enheter uppkommer betydande årliga besparingar.

Under förutsättning att riksdagen godkänner förslaget kommer erfor-

derliga detaljplaneringar för dettas genomförande att verkställas under nästa budgetår. Frågan om medelsanvisning för ändamålet blir aktuell tidigast för budgetåret 1956/57.

C. Hemställan

Under återopande av vad jag i det föregående anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna vad jag i det föregående föreslagit beträffande kavalleriets organisation m. m.;
- b) godkänna vad jag i det föregående föreslagit beträffande omorganisation av Upplands regemente m. fl. förband.

[2]

Tygstatens reservorganisation

Såsom framgår av årets statsverksproposition (bil. 6, s. 83 o. 84) anförde jag vid anmälan av anslaget Armén: Avlöningar till personal i arméns reserver m. fl., att förslag framlagts av chefen för armén om en utökning av tygstaten med personal såväl på aktiv stat som i reserven samt att jag avsåg att upptaga denna fråga till behandling i senare sammanhang. Jag anhåller nu att få upptaga förslaget om tygstatens reservorganisation till behandling. Förslaget om utökning av tygstatens personal på aktiv stat behandlas i det följande under arméns allmänna avlöningsanslag.

Reserv för tygstaten inrättades genom 1943 års reservbefälskungörelse för armén (SFS 1943: 815). Reserven omfattar endast personal, som med pension avgått från aktiv stat.

Med skrivelse den 21 januari 1954 har *chefen för armén* överlämnat en inom arméledningen verkställd utredning rörande behovet av tygstatspersonal i krigsorganisationen. På grundval av nämnda utredning föreslår arméchefen, att tygstatens nuvarande reservorganisation utbygges med förtidsavgången, reservanställd och övergångsanställd personal.

Arméchefens utredning

Behovet av reservpersonal m. m.

I den av arméchefen återopade utredningen framhålls, att den fortskridande motoriseringen och den avsevärda utökningen av teknisk materiel vid armén ställer ökade krav på tillgången på bland annat kvalificerad mekanikerpersonal (arbetsledare, chefsmekaniker) särskilt för motor-, signal-, vapen- och radarmateriel. För att lösa kvalificerade reparationsuppgifter beträffande dessa materielslag användes i första hand aktiv tygstatspersonal. Av kostnads- och rekryteringsskäl kan emellertid den aktiva tygstatskadern icke utbyggas i sådan omfattning, att krigsorganisationens be-

hov av tygstatspersonal därigenom helt tillgodoses. Även f. d. aktiv tygstatspersonal utnyttjas i viss utsträckning för de befattningar, varom här är fråga. Denna personal — såväl pensionsavgången personal som ock sådan personal, som före pensionsålderns inträde tagit avsked från aktiv tjänst och följaktligen icke inträtt i reserv — anses emellertid icke vara användbar för krigsplacering annat än i begränsad utsträckning och under kortare tid efter avskedet. Med hänsyn till att här ifrågavarande materiel i regel icke har någon motsvarighet på det civila området anses ej heller värnpliktiga i övrigt kunna utom i undantagsfall utnyttjas annat än såsom bilmekaniker.

Då krigsorganisationens behov av kvalificerade mekaniker icke kan täckas genom ianspråktagande av nu angivna kategorier personal, anses det nödvändigt att bristen fyllas genom att tygstats reserv utbygges dels med förtidsavgången f. d. aktiv personal och dels med reservanställd personal.

Vid beräkningen av behovet av reservpersonal utgår utredningen från nu gällande pensionsåldrar för aktiv personal och från att tygstats aktiva del utbygges i enlighet med arméchefens därom framlagda plan. Under angivna förutsättningar beräknas tygstats reserv böra omfatta — förutom pensionsavgången personal — 68 förtidsavgångna och 86 reservanställda tekniker. Denna personal antages komma att i medeltal fördela sig på 10 tygverkmästare (förtidsavgångna), 20 tyghantverkare (i huvudsak förtidsavgångna) och 124 armétekniker (i huvudsak reservanställda). Utredningen räknar med att ifrågavarande reservpersonal skall behöva utnyttjas endast för tillgodoseende av behovet av vapen-, markpjäs-, stridsvagns-, bil-(maskin-) och luftvärnsinstrumentmekaniker. Behovet av luftvärnspjäsmekaniker, instrumentmekaniker (optiker), signalmekaniker och radarmekaniker beräknas däremot bli i huvudsak tillgodosett med anlitande av pensionsavgången personal och förtidsavgången, icke reserven tillhörande personal.

Rekrytering och utbildning m. m.

Den förtidsavgångna reservpersonalen inom tygstaten kommer att omfatta tygverkmästare, tyghantverkare och armétekniker. Anställning avses skola ske efter prövning i varje särskilt fall med hänsyn till krigsbehov och lämplighet. Förtidsavgångna tygverkmästare och tyghantverkare erhåller i regel anställning som ingenjörer m. m. vid militära förvaltningar och blir då icke disponibla för krigsplacering vid fältreparationsförband och krigsverkstäder. De bör emellertid enligt förslaget beredas tillfälle att inträda i reserven i den mån de blir disponibla för krigsplacering i därför avsedda befattningar. Antalet torde bli begränsat. Vidare bör enligt förslaget armétekniker, som avgår från aktiv stat, beredas tillfälle att inträda i reserven under förutsättning att de dels tillhör sådan mekanikerkategori, för vilken behov av reservpersonal föreligger, dels ock är lämpliga som

arbetsledare. Sådan armétekniker, som vid avskedet genomgått föreskriven utbildning för befordran till tyghantverkare, föreslås skola efter lämplighetsprövning vinna anställning såsom tyghantverkare. Förordnande som tyghantverkare skall dock få ske först sedan armétekniker på aktiv stat med samma anställningstid vunnit befordran. Intill dess så skett anställs vederbörande såsom armétekniker i reserven. — Vad angår frågan huruvida furir vid tygstaten vid avgång bör erhålla anställning i reserven anföres i utredningen, att avgörande härför synes vara kravet att vederbörande skall kunna användas som kvalificerad arbetsledare (chefsmechaniker) i fält. Furirer, som har en sammanlagd tjänstetid av minst sex år och som vid förtidsavsked på grund av eventuellt försämrade befordringsförhållanden icke vunnit befordran till armétekniker på aktiv stat, anses ha erforderliga kvalifikationer och bör därför i första hand ifrågakomma för anställning i reserven. Det synes emellertid motiverat att i andra hand låta särskilt dugliga furirer med sammanlagt minst fyra års tjänstetid vinna anställning i reserven. Härvid anses dock lämpligheten böra prövas enligt personalkårchefens närmare bestämmande. Förtidsavgångna furirer föreslås bliva övergångsanställda vid avskedet och befordrade till armétekniker först sedan de furirer på aktiv stat, som tillhör samma kurs, vunnit befordran.

Av reservanställd personal vid tygstaten bör fordras att personalen har de kunskaper och färdigheter, som är nödvändiga för krigsplacement i avsedda befattningar. Den erforderliga utbildningen anses, främst av kostnadsskäl, böra göras så kort som möjligt. Med hänsyn härtill kräves av den, som avser att genomgå denna utbildning, dels fullgjord första tjänstgöring vid armén, varigenom den rent militära utbildningen för reservanställning kan inskränkas, dels ock genomgången civil yrkesutbildning lämplig för respektive mekanikerkategori. Meriterande praktisk tjänstgöring kan dock ersätta dylik yrkesutbildning. Med utgångspunkt i nämnda fordringar och efter jämförelse med nuvarande beställningsmannautbildning beräknas den särskilda utbildningen för reservanställning till tolv månader, uppdelad med åtta och en halv månader på materielkunskap och reparationstjänst, en och en halv månad på underhållstjänst och befälsutbildning samt två månader på praktik vid truppförband och verkstäder. I förslaget förordas att eleverna under utbildningstiden anställs såsom extra tjänstemän i 12 lönegraden. Efter godkänd utbildning och under förutsättning att en levnadsålder av högst 28 år uppnåtts anställs elev som armétekniker i reserven.

Utbildning av arméteknikeraspiranter avses skola äga rum under sex på varandra följande år. Därigenom beräknas behovet av reservanställd personal bli fyllt. Till frågan om hur den kontinuerliga tillförseln av reservanställd personal därefter skall äga rum har ställning icke tagits i utredningen. Detta spörsmål sammanhänger både med frågan om hur pensions-

åldern för den aktiva tygstatspersonalen i framtiden bestämmes och med frågan huruvida beräkningen av tillgången på förtidsavgången tygstatspersonal visar sig hållbar.

Tjänstgöringsskyldighet m. m.

Beträffande tjänstgöringsskyldighet och löneförmåner i reserven och avgång ur reserven förutsattes att de bestämmelser, som enligt 1943 års reservbefälskungörelse för armén gäller för civilmilitär personal, skall ges motsvarande tillämpning beträffande nu ifrågakvarande reservpersonal. I fråga om pension förutsattes att tygverkmästare och tyghantverkare erhåller pension i överensstämmelse med underofficer. För armétekniker föreslås samma pensionsbelopp, som nu gäller för reservanställd flygtekniker.

Befordran inom tygstatsens reserv bör enligt förslaget tills vidare i princip icke äga rum i annan ordning än som framgår av det föregående. Frågan om de reservanställdas befordran till tyghantverkare anses icke bli aktuell förrän om cirka 10—12 år och särskilda befordringskurser skulle därför i avvaktan på erfarenheterna av den nya reservorganisationen tills vidare icke anordnas. Det förutsattes dock att i undantagsfall armétekniker med särskild lämplighet skall kunna befordras till tyghantverkare efter arméchefens bestämmande för varje särskilt fall.

Kostnadsberäkningar

I utredningen uppskattas kostnaderna för utbildning av ifrågakvarande 86 arméteknikeraspiranter till 908 000 kronor. Som nyss anfördes beräknas utbildningen äga rum successivt under sex år. De beräknade årskostnaderna i samband med utbildningen varierar mellan 85 000 kronor och 193 500 kronor. Kostnaderna för aspirantlöner under de första utbildningsåren föreslås skola bestridas genom ianspråktagande av lönedel för vakanta armétekniker- och furirsbeställningar, i den mån tillgången på dylika beställningar så medger.

De årliga kostnaderna för löner och pensioner m. m. åt tygstatsens reservpersonal beräknas till cirka 253 000 kronor vid fullt utbyggd organisation.

Yttranden

Försvarets civilförvaltning har i stort sett icke funnit anledning till erinringar mot det av arméchefen framlagda förslaget.

Beträffande förslaget att blivande armétekniker under tiden för utbildningen skall vara anställd som extra tjänsteman erinrar ämbetsverket om att en liknande anordning tillämpas beträffande flygteknikeraspiranter. I det fallet har anordningen närmast karaktär av ett provisorium för att tillgodose behovet av en snabbrekrytering av flygtekniker i reserven. Därest motsvarande behov av snabbrekrytering föreligger beträffande tygstaten,

anses en liknande anordning böra tillämpas. I så fall bör enligt ämbetsverket ett mot antalet arméteknikerspiranter svarande antal beställningar för armétekniker och furirer i beställningsmannatjänst hållas vakant.

Statskontoret, som icke ansett sig kunna bedöma krigsorganisationens behov av tygstatspersonal i reserven, tillstyrker förslagen om antagning, befordran, avgång och pensionsförmåner samt om lön under utbildningstiden.

Statens lönenämnd, vars yttrande endast berör löne- och pensionsfrågorna, har icke något att erinra mot att förslaget lägges till grund för utfärdande av erforderliga bestämmelser i ämnet. En omräkning av de föreslagna årliga pensionsbeloppen till armétekniker anses emellertid böra ske. Detta motiveras med att — ehuru beställning för flygtekniker är placerad i 15 lönegraden och beställning för armétekniker i 14 lönegraden — reservpensionen för armétekniker föreslagits utgå med samma belopp som pensionen till flygtekniker i reserven.

Departementschefen

Den fortskridande motoriseringen inom armén och den allt mer ökade användningen av teknisk materiel medför, såsom arméchefen framhållit, ett ökat behov av teknisk personal för kvalificerade mekanikeruppgifter. En väsentlig utbyggnad av tygstatens aktiva personal har också till följd av riksdagsbeslut ägt rum sedan budgetåret 1947/48. Såsom framgår av propositionen 1954: 110 (s. 65—67) har arméchefen lagt fram en plan för ytterligare utbyggnad av tygstatens aktiva kader.

Den aktiva personalen, som är avpassad för att tillgodose behovet av tekniker i fred, kan icke förslå för att täcka behovet av kvalificerad mekanikerpersonal i krigsorganisationen. Den av arméchefen framlagda utredningen synes ge belägg för att detta behov under nuvarande förhållanden ej heller kan tillgodoses med anlitande av f. d. aktiv tygstatspersonal och värnpliktiga mekaniker. Det torde därför vara ofrånkomligt att, såsom arméchefen föreslagit, tygstatens reserv utbygges med förtidsavgången f. d. aktiv personal och reservanställd personal.

Det av chefen för armén framlagda förslaget i ämnet synes mig välgrundat och jag kan i huvudsak tillstyrka detsamma. Jag föreslår således att tygstatens reserv, med början under budgetåret 1955/56, utbygges med högst 154 man, av vilka högst 86 bör vara reservanställda och återstoden förtidsavgångna tekniker. Denna personal beräknas på lång sikt komma att fördela sig på i medeltal 10 tygverkmästare, 20 tyghantverkare och 124 armétekniker. — Mot arméchefens förslag i fråga om villkoren för att antagas och befordras i reserven har jag icke något att erinra. I vad angår tjänstgöringsskyldighet och löneförmåner i reserven samt avgång ur reserven bör bestämmelserna om civilmilitär personal i 1943 års reservbefälskungörelse för armén i tillämpliga delar ges motsvarande tillämpning.

Reservpensionen till tygverkmästare och tyghantverkare bör utgå med

samma belopp som utgår till underofficer enligt reservbefälskungörelsen för armén. För armétekniker bör enligt min mening reservpensionen bestämmas till samma belopp, som gäller för flygtekniker i reserven.

Jag har icke något att erinra mot att den personal, som avses skola reservanställas såsom armétekniker, genomgår särskild utbildning under omkring 12 månader. Då det synes angeläget att bristen på kvalificerad personal i krigsorganisationen fyllas utan allt för stor tidsutdräkt tillstyrker jag att den för ifrågakvarande 86 armétekniker erforderliga särskilda utbildningen meddelas inom loppet av omkring sex år. Av samma skäl anser jag det nödvändigt att arméteknikeraspiranterna under denna utbildning erbjuds ekonomiska villkor, som garanterar tillräcklig rekrytering. Jag föreslår därför att aspiranterna under ifrågakvarande utbildningsperiod anställas såsom civilmilitära beställningshavare med placering i lönegrad Cg 12. Lönekostnaderna bör kompenseras genom att vakanta beställningar vid tygstaten tages i anspråk i erforderlig omfattning.

Till frågan om kontinuerlig tillförsel av reservanställd personal för tid efter det att den nu avsedda utbildningen genomförts torde ställning få tagas sedan erfarenhet vunnits om utfallet av rekryteringen till den nya reservorganisationen.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i reservbefälskungörelsen för armén, som föranledes av vad jag i det föregående föreslagit, ävensom att meddela de bestämmelser i övrigt, som kan erfordras för genomförande av förslagen.

Under återopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna vad jag i det föregående föreslagit beträffande utbyggnad av tygstatens reserv.

[3]

Marinens tekniska personal

Genom beslut den 22 augusti 1952 tillkallades direktören vid AB Göta-
verken i Göteborg R. A. Lindén för att verkställa utredning angående mari-
nens tekniska personal. Utredningen verkställdes under hösten samma år.
Den 4 december 1952 överlämnade Lindén betänkande med förslag i
ämnet. Yttranden över betänkandet har avgivits av chefen för marinen,
försvarets civilförvaltning, marinförvaltningen, statskontoret, statens orga-
nisationsnämnd, överstyrelsen för yrkesutbildning, kommerskollegium, sta-
tens lönenämnd, överstyrelsen för de tekniska högskolorna, försvarets skol-
nämnd, kompetensutredningen, svenska officersförbundet, svenska under-
officersförbundet, försvarsväsendets underbefälsförbund, försvarsväsendets
civilmilitära ingenjörers förbund, försvarets civila tjänstemannaförbund,
marinens maskinförbunds förening, statsverkens ingenjörsförbund, svenska
teknologföreningen samt tekniska läroverkens ingenjörsförbund.

I sitt förenämnda yttrande framhöll chefen för marinen att de av Lindén framlagda förslagen var att betrakta som principiella. Kompletterande detaljutredningar erfordrades. Sådana utredningar hade vid den tidpunkt, då marinchefen avgav sitt yttrande, påbörjats inom marinledningen och de är numera slutförda. I skrivelse den 15 januari 1954 har marinchefen redovisat resultaten av nämnda kompletterande utredningar samt avgivit därav betingade förslag. Statskontoret och statens lönenämnd har avgivit yttrandet över marinchefens ifrågavarande förslag.

Sedermera har marinchefen i skrivelse den 10 maj 1954 inkommit med ytterligare förslag rörande effektivisering av den tekniska tjänsten vid marinen. Över förslagen har yttrandet avgivits av statskontoret, statens lönenämnd och svenska underofficersförbundet.

Slutligen har marinchefen i skrivelse den 10 juli 1954 lämnat vissa närmare uppgifter i ärendet med anledning av vad som anförts i statskontorets och statens lönenämnds förenämnda yttrandet.

I det följande kommer att redogöras för den nuvarande organisationen inom förevarande område, utredningsmannens förslag, marinchefens förslag samt inkomna yttrandet och utlåtanden. Därutöver kommer att anmälas fråga om förmåner till stampersonal som genomgår utbildning för vinnande av anställning som mariningenjör.

Nuvarande organisation

Marinens tekniska personal består av högskoleutbildade mariningenjörer, underofficerare m. fl. tillhörande maskin- och hantverksavdelningarna, civila ingenjörer och andra tekniker samt officerare med teknisk utbildning.

Till kategorien *mariningenjörer* räknas i förevarande sammanhang skeppsbyggnadsingenjörer och specialingenjörer. Sistnämnda grupp utgöres av elektro-, artilleri-, torped-, min- och teleingenjörer. Mariningenjörerna utbildas i huvudsak på följande sätt.

Efter antagning genomgår mariningenjöraspiranten under cirka ett år rekryt- och underbefälsutbildning. Aspirant, som godkänts i denna utbildning och som förklarats lämplig för fortsatt utbildning, praktiserar därefter under en tid av omkring tre månader såsom arbetare vid varv eller verkstad. Därefter antages aspiranten som mariningenjörskadett och påbörjar utbildning vid teknisk högskola. Under tredje eller fjärde årskursen vid den tekniska högskolan genomgår mariningenjörskadetten specialkurs i krigsfartygskonstruktion. Sommartid bibringas kadetten kunskaper om tjänsten vid marinen genom särskilda kurser på fartyg och vid örlogsvarv. Ifrågavarande utbildning pågår under tre somrar. Vid påbörjandet av andra sommarens kurs uttages kadett för utbildning inom viss specialgren. Efter civilingenjörsexamen kan mariningenjörskadett antagas till marinunderingenjör i mariningenjörkårens reserv och erhålla stipendium för för-

kovran i yrket under en tid av 18 månader genom tjänstgöring vid svenskt eller utländskt företag eller genom utlandsstudier. Efter 18 månaders reservtjänstgöring sker utnämning till mariningenjör av 2. graden i kårens reserv. Sådan mariningenjör kan efter ansökan anställas i ledig beställning på mariningenjörkårens stat.

Mariningenjörerna har sitt mest omfattande verksamhetsområde inom marinförvaltningen. De handlägger vissa inom förvaltningen förekommande ärenden rörande projektering m. m. av marinens fartyg, fartygens utrustning, marinens verkstäder samt utför olika utredningar. Ett antal mariningenjörer är placerade till tjänstgöring vid örlogskarven. Där deltar de i ledningen och övervakningen av underhålls- och ombyggnadsarbeten på flottans fartyg m. m. Vissa lärarbefattningar vid marinens utbildningsanstalter uppehålls av mariningenjörer. Mariningenjörer tjänstgör vidare i sjöstyrkestaber och på rustade fartyg. Ett mindre antal mariningenjörer tjänstgör i chefsbefattningar vid kustartilleriförsvaren.

Underofficerare tillhörande maskin- och hantverksavdelningarna vid flottan utbildas i stort sett på följande sätt.

Av det första anställningsåret ianspråktagas i runt tal sex månader för rekrytskola och yrkeskurs. Resterande del av första anställningsåret utnyttjas för praktisk tjänstgöring. Under andra anställningsåret genomgår eleverna verkstadsskola och fullgör praktisk tjänst. Det tredje anställningsåret upptages av furirskola samt yrkeskurs. Denna kurs är delvis förlagd i land och delvis ombord på flottans fartyg. Den som godkänts i furirutbildningen befordras till furir. Den egentliga underofficersutbildningen påbörjas i regel under femte anställningsåret. Underofficersutbildningen omfattar två läsår vid försvarets läroverk samt ett läsår vid marinens underofficersskola. Furir, som avlagt realexamen före påbörjandet av sin tjänstgöring vid flottan, befrias från utbildningen vid försvarets läroverk. Upphållen mellan läsåren utnyttjas för praktisk tjänstgöring. Sedan utbildningen vid underofficersskolan avslutats genomgås vissa yrkeskurser och därefter är vederbörande kompetent till underofficer. Underofficersutnämning sker således normalt efter cirka åtta anställningsår. Underofficersexamen för maskinavdelningens personal har tidigare inneburit likställighet med sjöingenjörsexamen.

Utbildningen av kustartilleriets personal tillhörande maskin- och hantverksavdelningarna bedrivs enligt i huvudsak samma grunder som nyss angivits beträffande flottans motsvarande personal. Vissa utbildningsavsnitt för kustartilleripersonalen är dock kortare än motsvarande avsnitt för flottans personal.

Huvudparten av de underofficerare vid flottan, som tillhör maskinavdelningen, tjänstgör ombord på flottans fartyg såsom uppbördsmaskinister (maskintjänstchefer), uppbördselektriker (elektrotjänstchefer) samt maskinrums- och pannrumsmaskinister. Maskinunderofficerare tjänstgör vi-

dare vid örlogsvarven såsom biträden åt marinförvaltningens nybyggnadskontrollanter, uppbördsmän för förråd eller avrustade fartyg m. m. Ett mindre antal maskinunderofficerare är lärare vid marinens skolor.

De av flottans underofficerare, som tillhör hantverksavdelningen, fullgör vid tjänstgöring ombord på flottans fartyg huvudsakligen service- och uppbördsmanntjänst. De till tjänstgöring i land kommenderade hantverksunderofficerarna bestrider befattningar som uppbördsmän för förråd eller på avrustade fartyg, chefer för radiostationer, instruktionsunderofficerare vid utbildningsanstalter m. m.

Flertalet av kustartilleriets underofficerare tillhörande maskin- och hantverksavdelningarna tjänstgör som förrådsförvaltare, uppbördsmän vid regionala förråd, biträden åt marinförvaltningens nybyggnadskontrollanter och lärare vid vissa skolor samt avses i övrigt för uppgifter, som har samband med driften och underhållet av materielen. Kustartilleriets maskinister bestrider vidare maskintjänsten ombord på kustartilleriets fartyg.

Gruppen *civila tekniker* inom marinen utgöres av högskoleutbildade ingenjörer, gymnasieingenjörer samt tekniker med utbildning vid tekniskt institut eller motsvarande. För vinnande av anställning såsom civil tekniker inom marinen fordras regelmässigt att vederbörande utöver examen har för tjänsten lämplig praktik. Civila tekniker finns anställda vid marinförvaltningen, örlogsvarven och kustartilleriförsvaren. Ifrågavarande personal handhar mycket skiftande konstruktiva och administrativa uppgifter. Vissa chefsbefattningar är tillsatta med civila ingenjörer.

Till kategorien *officerare med teknisk utbildning* räknas officerare, som genomgått någon av sjökrigshögskolans tekniska kurser. Ifrågavarande utbildning avser att ge officerarna ökade förutsättningar att på rätt sätt utnyttja teknisk materiel samt att bedöma de militära möjligheter, som teknikens utveckling erbjuder. Ifrågavarande officerare utnyttjas för befattningar inom marinledningen, vid örlogsvarven och vid kustartilleriförsvaren. De placeras vidare såsom lärare vid vissa läroanstalter.

Utredningsmannens förslag

Utredningsmannen har funnit att läget inom den tekniska tjänsten karakteriseras av teknikens kraftiga utveckling och bristen på lämpligt utbildad teknisk personal. Denna personalbrist har förorsakat fördyringar och förseningar i materielanskaffningen. Personalbristen har vidare tvingat marinens myndigheter att i allt större utsträckning anlita den privata industriens personalresurser. Härigenom har ytterligare kostnader uppkommit. Materielens underhåll har under senare år måst eftersättas. Detta är särskilt betänkligt med hänsyn till att den moderna, mera komplicerade materielen fordrar mer underhåll än den äldre materielen. Bristen på lämpliga tekniker för tjänstgöring ombord på flottans fartyg har medfört att materielunderhållet i större utsträckning än tidigare utföres vid örlogs-

varv. Detta har haft till följd att underhållskostnaderna stigit och stridsberedskapen sjunkit. Det har i det rådande läget varit svårt att sätta rätt man på rätt plats. Mariningenjörer har ej sällan placerats i befattningar för vilka de saknat tillräckliga erfarenheter och praktiska kunskaper. Täta omplaceringar har orsakat besvärligheter av skilda slag för såväl personalen som tjänsten. Svårigheterna att rätt bedriva den tekniska tjänsten har accentuerats av den stora avgång, som under senare år ägt rum bland marinens tekniska personal. De viktigaste orsakerna härtill anser utredningsmannen vara bristen på tjänster i högre löneställning samt de ringa möjligheterna för lägre personal att avancera till högre befattningar. Utredningsmannen berör betydelsen av att maskin- och hantverksunderbefäl vidareutbildas till mariningenjörer.

För att överbrygga avståndet mellan de högskoleutbildade mera teoretiskt inriktade mariningenjörerna och underofficerarna med deras stora praktiska erfarenhet men otillräckliga teoretiska underbyggnad föreslår utredningsmannen att organisationen utökas med en grupp ingenjörer, som för enar praktisk erfarenhet med teoretiskt kunnande. Ifrågavarande ingenjörer bör avses för tjänst på fartyg, i marinförvaltningen, vid örlogsvarven m. m. Arbetsuppgifterna motiverar, att de innehar officers ställning. Liksom för officer bör studentexamen eller motsvarande kompetens krävas åtminstone i ämnena historia, geografi, psykologi, samhällslära och modersmål. Studentkompetens bör vidare fordras i ett av engelska och tyska språken. Den teoretiska utbildningen bör främst vara inriktad på marinens materiel och leda till kompetens som är likvärdig med examen vid tekniskt gymnasium. Utbildningen bör bedrivas i marinens regi. En del av utbildningen kan dock förläggas till tekniskt gymnasium. Den praktiska utbildningen, som för denna grupp är av särskild betydelse, bör bedrivas vid särskilda skolor eller skolförband i form av bland annat yrkeskurser av det slag som för närvarande förekommer inom marinen. Den nya ingenjörkategorien bör rekryteras bland den fast anställda personalen samt bland personer som avlagt examen vid tekniskt gymnasium eller studentexamen vid allmänt läroverk. Den sammanlagda utbildningstiden — underbefälsutbildningen inberäknad — för den förra kategorien av elever beräknas till cirka tolv år. Den senare kategorien av elever beräknas kunna utbildas på fem år. De nya mariningenjörerna bör tillhöra den nuvarande mariningenjörkåren men bilda egen befordringsenhet. Mariningenjör tillhörande den nya kategorien (mariningenjör KSS) bör efter viss tids utbildning vid teknisk högskola kunna övergå till den äldre kategorien (mariningenjör TH). Mariningenjör KSS bör normalt kunna uppnå kaptens tjänsteklass. Mariningenjör KSS, som avlagt studentexamen eller motsvarande, bör efter avslutad ingenjörutbildning inplaceras i lönegrad Ce 16 och tilläggas fänriks tjänsteklass (marinunderingenjör). Efter två tjänstår bör befordran ske till mariningenjör av 2. graden i Ca eller Ce 19 och upp-

flyttning ske till löjtnants tjänsteklass. Mariningenjör av 2. graden bör inplaceras i Ca 23 efter sex tjänstår och befordras till mariningenjör av 1. graden i Ca 27 — med kaptens tjänsteklass — i mån av tillgång på lediga beställningar. Mariningenjör KSS, som rekryterats bland den fast anställda personalen, bör efter ingenjörexamen tillhöra Cg 19 under två år och därefter erhålla extra ordinarie eller ordinarie beställning i samma lönegrad. Befordran bör därefter ske enligt samma grunder som föreslagits beträffande övriga mariningenjörer KSS.

Den nuvarande underofficerskåren föreslås skola ersättas med en ny personalgrupp, benämnd mästarkåren, som skall bestå av mästare och flaggmästare. Utbildningen av ifrågavarande nya personal bör uppdelas så, att vederbörande först genomgår en mästarskola och därefter, sedan viss tids tjänst fullgjorts i mästargraden, en flaggmästarskola. Den nya kategorien mariningenjörer bör, i den utsträckning den rekryteras från stampersonalen, i princip rekryteras bland mästarna. Flaggmästargraden är slutgrad inom mästarkåren. Undantagsvis bör flaggmästare kunna uttagas för utbildning till mariningenjör KSS. Mästare och flaggmästare, som önskar avgå ur tjänst, bör beredas möjlighet att erhålla civil kompetens genom utbildning på statens bekostnad.

De nu skisserade vägarna för utbildning av de nya mariningenjörerna bör icke hindra, anser utredningsmannen, att andra vägar hålles öppna. I princip bör varje person utnyttjas på det sätt som bäst tillgodoser såväl marinens behov som hans egna intressen.

De nya personalgruppernas reserver föreslås rekryterade med personer, som avgår från beställning på aktiv stat eller som icke kunnat beredas anställning på aktiv stat eller som från utbildningens början avsett att vinna anställning i reserven. Även värnpliktiga bör efter särskild utbildning kunna beredas reservanställning.

De i det föregående omnämnda förslagen kan icke genomföras omedelbart. Vissa övergångsarrangemang erfordras för att tillvarata nu befintlig och under utbildning varande personal. Utredningsmannen föreslår, att förvaltare, flaggunderofficerare och underofficerare av 2. graden tillhörande marinens tekniska yrkesgrenar efter prövning uttages för utbildning till mariningenjörer KSS. Tiden för denna utbildning bör göras kortare än den normala och variera efter vederbörandes kvalifikationer. Om möjligt bör utbildningen bedrivas på vederbörandes egen förläggningssort. De underofficerare som av olika skäl icke befordrats till mariningenjörer KSS kvarstår såsom underofficerare och för dessa upptages beställningar i sådan omfattning, att nuvarande befodringsmöjligheter bibehålles.

För att fylla vakanserna bland de nuvarande mariningenjörerna och för att få ett visst tillskott till mariningenjörer KSS bör civil ingenjörpersonal inom marinförvaltningen och marinens lokalförvaltningar efter prövning kunna uttagas för vidareutbildning. Likaledes bör värnpliktiga

mariningenjörer med examen från teknisk högskola kunna efter lämplig utbildning intagas i mariningenjörkåren. Även officerare med fallenhet för teknisk tjänst bör efter omskolning kunna intagas i kåren, främst för användning inom vapentjänstgrenarna.

Utredningsmannen föreslår, att vissa högre beställningar tillkommer avsedda för mariningenjörer med utbildning vid teknisk högskola. Han föreslår dessutom vissa förändringar av mariningenjörkårens statsammansättning.

Behovet av beställningar för den föreslagna personalorganisationen har beräknats på grundval av det materielläge, som förväntas uppkomma sedan nu löpande materielplaner genomförts, samt den organisation av marinförvaltningen, som marinledningen föreslagit i yttrande över 1946 års militära förvaltningsutrednings betänkande. Utredningsmannen har vidare räknat med att högbåtsmän enligt vissa grunder skall uppflyttas till mästare. Antalet beställningar, som erfordras år 1958, uppskattas med angivna utgångspunkter till 300 för mariningenjörer KSS, 275 för flaggmästare, 375 för mästare, 235 för högbåtsmän och 375 för furirer.

Merkostnaderna för den föreslagna organisationen i vad den avser mariningenjörer KSS, underofficerare och underbefäl i förhållande till nuvarande organisation beträffande underofficerare och underbefäl har beräknats till cirka 212 000 kronor per år. Härvid har hänsyn icke tagits till inbesparade avskedspremier m. m. För mariningenjörer med högre teknisk utbildning har någon motsvarande kostnad icke kunnat beräknas.

Yttranden över utredningsmannens förslag

Försvarets civilförvaltning anser de föreslagna jämkningarna i mariniens befälsorganisation och förslagen beträffande rekrytering och utbildning av personal för den tekniska tjänsten vara ägnade att medverka till att avhjälpa de brister i olika hänseenden, som vidlåder den nuvarande organisationen. Ämbetsverket framhåller såsom önskvärt att med beslut i frågan får anstå till dess resultat föreligger av 1948 års befälsutredning men vill icke motsätta sig att ställning i princip toges till utredningsmannens förslag, utom såvitt avser frågan om den föreslagna mästargruppens kårtilhörighet. Ämbetsverket ställer sig avvisande till förslaget att befattningar för högbåtsman skall besättas med mästare samt till förslaget att mästare och flaggmästare, som önskar avgå ur tjänst, skall beredas möjlighet att erhålla civil kompetens genom utbildning på statens bekostnad.

Marinförvaltningen ansluter sig till grundtankarna i förslaget att införa en ny grupp mariningenjörer med lägre kompetens än nuvarande mariningenjörer. Förslaget att ersätta vissa underofficerare med mästare och flaggmästare godtages under förutsättning att de nuvarande underofficerarnas mera kvalificerade arbetsuppgifter successivt övertages av de

nya ingenjörerna. Ämbetsverket ställer sig tveksamt till frågan om avskaffande av förvaltargraden. Vidare anser marinförvaltningen, att en snabb omskolning av nuvarande underofficerare till mariningenjörer KSS knappast är tänkbar samt att för inträde i den nuvarande mariningenjörskåren bör fordras fullständig civilingenjörsexamen. Om den nya typen av mariningenjörer införes, får det enligt ämbetsverket icke förbises, att högskoleutbildade mariningenjörer fortfarande erfordras för vissa befattningar ombord.

Statskontoret anser det betänkligt, att kostnaderna för förslagets genomförande icke kunnat närmare beräknas. Någon mera genomgripande ändring av marinens underofficerskårer på grundval av föreliggande utredning bör enligt ämbetsverket icke komma i fråga. Bland annat bör resultatet av befälsutredningens arbete avvaktas. I övrigt gör ämbetsverket vissa erinringar mot de föreslagna löneställningarna för de nya personalkategorierna. Enligt statskontorets mening kan utredningen icke läggas till grund för proposition i ämnet.

Statens organisationsnämnd tillstyrker i princip att den föreslagna nya kategorien mariningenjörer tillkommer samt att denna kategori rekryteras och utbildas på sätt utredningsmannen föreslagit. Nämnden anser det angeläget att förslagen snarast genomföres.

Överstyrelsen för yrkesutbildning anser det vara av värde för marinen, att denna genom den nya typen av mariningenjörer kan draga nytta av den utbildning, som meddelas vid de statliga gymnasierna. Utbildningen av mästare till mariningenjör KSS bör enligt överstyrelsens mening omfatta samtliga tre klasser vid tekniskt gymnasium. Det ifrågasättes, om icke den teoretiskt-tekniska utbildningen skulle kunna äga rum vid de statliga tekniska fackskolorna.

Statens lönenämnd — som icke prövat behovet av den nya mariningenjörskategorien — finner det anmärkningsvärt, att utredningen icke redovisat vilka befattningar ombord på flottans fartyg och i landtjänst, som skall bestridas av mariningenjörer KSS, och kan på denna grund icke taga ställning till de föreslagna lönegradsplaceringarna för ifrågavarande kategori. Motsvarande gäller beträffande mästare och flaggmästare. Nämnden framhåller, att slutlig ställning till utredningsmannens förslag icke torde kunna tagas annat än i större sammanhang.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna anser det önskvärt, att kommandering av mariningenjörskadetter till teknisk högskola sker i samråd med vederbörande skolas rektor. Utbildningen av mariningenjörer KSS till mariningenjör av den högre kategorien bör enligt överstyrelsen omfatta fyra års deltidstudier vid teknisk högskola.

Försvarets skolnämnd kan icke biträda den omfattande nedskärning av den allmänbildande undervisningen, som föreslagits beträffande mästar-kåren. Denna undervisning bör motsvara nuvarande utbildning för underofficerare samt bedrivas vid försvarets läroverk.

Kompetensutredningen anser det påkallat med en förstärkning av marinens tekniska personal. Den föreslagna utökningen med en helt ny mellangrupp av ingenjörpersonal är i princip riktig. Det är emellertid icke möjligt att på grundval av förslaget säkert bedöma i vad mån denna personals kompetens räcker. Något krav på viss bestämd examen eller utbildning bör icke uppställas för antagning och utbildning av mariningenjörer KSS. Lämpligheten av att befordringsgången för den nya kategorien mariningenjörer bindes genom befordran med vissa tidsintervaller ifrågasättes. Befordran till högre beställningar bör under alla förhållanden ske efter ledigförklarande och icke enligt fastställd turordning. För antagning till mariningenjör tillhörande den högre kategorien bör finnas generell möjlighet till dispens från civilingenjörsexamen för kvalificerade tekniker. Den nya gruppen ingenjörer bör göras fristående från mariningenjörkåren och erhålla särskilda tjänstebestämmelser. Beträffande den nuvarande mariningenjörkåren bör bland annat undersökas möjligheterna att minska de militära funktionerna i syfte att öka specialiseringen.

Svenska officersförbundet har beträffande förslaget att införa en ny grupp ingenjörer intet att erinra mot den av utredningsmannen tillämpade principen. Förbundet anser det dock olämpligt att i en kår ha personal med samma tjänsteställning men olika formell kompetens och löneställning. Beträffande vapentjänsten synes utredningen syfta till, anför förbundet, att förbehålla specialingenjörer ett antal ledande befattningar, som nu regelmässigt besättes med tekniskt utbildade officerare. I denna del kan förbundet inte godtaga utredningsmannens förslag.

Försvarsväsendets underbefälsförbund anser att ställning till förevarande fråga bör tagas i sammanhang med motsvarande frågor för försvaret i dess helhet. Förbundet hemställer att ifrågavarande förslag icke för närvarande föranleder någon åtgärd.

Försvarsväsendets civilmilitära ingenjörers förbund finner den nuvarande utbildningen av mariningenjörer och mariningenjörkårens nuvarande organisation i stort sett lämpliga. För avhjälpan av rådande vakansläge inom mariningenjörkåren bör värnpliktiga mariningenjörer och andra civilingenjörer efter dispens kunna antagas i 27 lönegraden. Omedelbart efter anställningen bör dessa ingenjörer erhålla marinmilitär utbildning. — Förbundet tillstyrker att den föreslagna nya kategorien mariningenjörer tillkommer. De bör ha andra tjänstebestämmelser än de föreslagna och tillhöra en särskild kår. Examen från civilt tekniskt läroverk bör fordras. Efter viss vidareutbildning bör ifrågavarande personal kunna beredas regementsofficerslöner. För antagning som mariningenjör av den högre kategorien bör fordras fullständig civilingenjörsexamen.

Försvarets civila tjänstemannaförbund förklarar, att utredningen i åtskilliga avseenden är bristfällig, och avstyrker, att den lägges till grund för förslag till riksdagen. Enligt förbundets uppfattning lägger det nu-

varande kårsystemet hinder i vägen för en tillfredsställande rekrytering av mariningenjörkåren.

Marinens maskinbefälsförening anser bland annat, att marinens maskinbefälstjänst liksom hittills bör bestridas av sjöingenjörutbildad personal, som genom påbyggnadskurser bör göras förtrogen med materieln i örlogsflottan, samt att maskinpersonalen bör ha officers ställning och lön som svarar mot ansvar och utbildning.

Statsverkens ingenjörförbund avstyrker, att utredningen lägges till grund för förslag till riksdagen. Förbundet anser det styrkt, att marinen lider brist på kvalificerad teknisk personal. De åtgärder, som utredningen föreslår i syfte att häva bristen, är emellertid icke tillfredsställande.

Svenska teknologföreningen tillstyrker, att den föreslagna nya gruppen ingenjörer tillkommer. Dessa anses dock böra skiljas från nuvarande mariningenjörer genom särskilda tjänstebestämmelser och en egen kår. För anställning i denna kår bör fordras studentexamen eller examen från tekniskt gymnasium. Den föreslagna utbildningen på värnpliktslinjen synes i huvudsak väl avvägd. För övergång till den högre kategorien av mariningenjörer bör krävas fullständig civilingenjörsexamen.

Tekniska läroverkens ingenjörförbund delar utredningsmannens åsikt, att det torde vara nödvändigt, att plats beredes inom marinen för ingenjörer, som har examen från tekniskt läroverk eller motsvarande utbildning. Förbundet ifrågasätter emellertid lämpligheten av att dessa ingenjörer rekryteras såväl från dem, som på egen bekostnad genomgått denna utbildning, som från underofficerare, vilka fått hela sin utbildning på statens bekostnad. Enligt förbundets mening behöver den militära utbildning, som en läroverksingenjör bör bibringas, icke vara så lång som utredningsmannen föreslagit. Kvalificerade läroverksingenjörer bör efter dispens kunna erhålla befordran till högre lönegrader.

Marinchefens förslag

I det följande lämnas en sammanfattande redogörelse för marinchefens ståndpunkt i förevarande fråga.

Marinchefen bestyrker det stora behovet av den nya kategori ingenjörer, som enligt utredningsmannens förslag bör tillkomma. Åtgärder bör snarast vidtagas för att ingenjörteknisk personal med föreslagna kvalifikationer och arbetsuppgifter tillföres marinen. Ifrågavarande personal bör tillhöra mariningenjörkåren men bilda en från nuvarande mariningenjörer skild befodringsenhet. De nya ingenjörerna bör benämnas mariningenjörer, linje B, och de nuvarande mariningenjörerna anses i konsekvens härmed böra benämnas mariningenjörer, linje A. Marinchefen avstyrker förslaget att ersätta de nuvarande underofficerarna med mästare och flaggmästare. Marinchefen räknar med att befälspersonalen inom

marinens tekniska tjänst liksom för närvarande skall hänföras till tre kategorier, nämligen mariningenjörer, underofficerare och underbefäl. De nya mariningenjörerna bör rekryteras bland den fast anställda personalen inom marinen samt, när särskilda skäl därtill föreligger, bland personer, som avlagt examen vid tekniskt läroverk eller sjöbefälsskola. Vidareutbildningen bör bedrivas inom marinen och förläggas till sjökrigsskolan. Utbildningen bör ske i huvudsak enligt de riktlinjer som utredningsmannen angivit. Avlagd examen vid sjökrigsskolans linje för mariningenjörer bör berättiga till anställning vid mariningenjörkåren som marinunderingenjör i lönegrad Ce 16 med fänriks tjänsteklass. Efter två år i denna anställningsform bör befordran ske till mariningenjör av 2. graden i lönegrad Ca 19/23 eller, om ordinarie beställning icke finnes disponibel, lönegrad Ce 19/23. Mariningenjör av 2. graden tillägges löjtnants tjänsteklass. Uppflyttning från 19 till 23 lönegraden bör ske enligt de grunder som för närvarande gäller för löjtnant. Slutgraden för här ifrågavarande mariningenjörer bör vara mariningenjör av 1. graden i lönegrad Ca 27 med kaptens tjänsteklass. Mariningenjör, linje B, bör ha möjlighet att under sin tjänst inom marinen komplettera till kompetens motsvarande civilingenjörsexamen och övergå till mariningenjör, linje A. Efter förhandlingar med berörda personalorganisationer föreslår marinchefen, att mariningenjör, linje B, pensioneras vid 55 års ålder. Marinchefen har beräknat behovet av mariningenjörer, linje B, med utgångspunkt i krigsorganisationen i fråga om flottan och fredsorganisationen beträffande kustartilleriet. Enligt marinchefens förslag bör befattningar för fartygsingenjörer på jagare och ubåtar, tjänstegrenschefer för de skeppstekniska tjänstegrenarna på kryssare och jagare, maskinvaktschefer på kryssare av typ Tre Kronor samt vissa befattningar inom vapentjänstgrenarna ombord och i land besättas med mariningenjörer, linje B. De av marinchefen föreslagna befattningarna för mariningenjörer, linje B, ersätter i huvudsak nu befintliga befattningar för mariningenjörer och underofficerare. För att bereda mariningenjörer, linje A, tillfälle att inhämta erforderliga praktiska kunskaper bör de kunna placeras i befattningar avsedda för mariningenjörer, linje B. De mariningenjörer, linje B, som i fredstid icke erfordras för tjänst ombord på flottans fartyg avses placeras i marinförvaltningen och vid övriga organ i land. Under krigsförhållanden skall ifrågavarande landbefattningar uppehållas av värnpliktiga ingenjörer och mariningenjörer i reserven. Härigenom anses behovet av civila tekniker kunna begränsas. Marinchefen föreslår att 179 beställningar för mariningenjörer, linje B, tillkommer samt att 188 beställningar och tjänster för mariningenjörer, underofficerare och civila tekniker utgår. Vad marinchefen i övrigt anfört rörande behovet av mariningenjörer, linje B, är i huvudsak av sådan natur att en redogörelse härför icke kan

lämnas i förevarande sammanhang. Handlingarna i ärendet kommer att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Av bilagorna 1—4 framgår nuvarande organisation och den av marinchefen föreslagna organisationen i fråga om ledningen av den tekniska tjänsten ombord på vissa av flottans fartyg.

Enligt marinchefens förslag skall den nya kadern av mariningenjörer övergångsvis rekryteras bland nuvarande underofficerare. Underofficerare med en levnadsålder, som ligger mellan 40 och 53 år, bör kunna överföras utan ytterligare utbildning men efter prövning, som avser att kontrollera att deras färdigheter är tillfyllest för anställning i mariningenjörkåren. Underofficerare i åldersläget 35—40 år bör efter inträdesprov genomgå en orienterande utbildning som avslutas med examen. Den som godkänts i nämnda examen skall kunna anställas som mariningenjör, linje B. Underofficer, som är yngre än 35 år, bör genomgå grundlig utbildning med examen innan han kan komma i fråga för anställning såsom mariningenjör.

Genom de minskningar av antalet beställningar för underofficerare tillhörande maskin- och hantverksavdelningarna vid flottan, som följer av den nya organisationen, kommer befodringsmöjligheterna för underofficerarna tillhörande nämnda yrkesavdelningar att förändras. Således kommer möjligheterna för maskinunderofficerare att nå förvaltarbeställning att minska med i runt tal 50 procent. Å andra sidan kommer möjligheterna för vissa hantverksunderofficerare att befordras till förvaltare att öka med i runt tal 15 procent. Det framhålls att maskinunderofficerarnas befodringsmöjligheter trots den beräknade försämringen kommer att vara bättre än vad för närvarande gäller för underofficerarna tillhörande däcksavdelningen.

Yttranden över marinchefens förslag

Enligt *statskontorets* uppfattning bör marinchefens förslag underkastas en genomgripande omarbetning. Ämbetsverket uttalar, att de för sjöofficerstjänsten tillämpade lönegraderna icke bör utnyttjas för mariningenjörer, linje B, därest en kursverksamhet inom marinen för fast anställt manskap av i huvudsak föreslagen omfattning kommer till stånd.

Med hänsyn till de uppställda kompetenskraven för mariningenjörer, linje B, har *statens lönenämnd* icke något att erinra mot de föreslagna lönegradsplaceringarna. Däremot kan nämnden icke tillstyrka de föreslagna övergångsanordningarna, enligt vilka de för mariningenjörer, linje B, avsedda beställningarna till stor del skall besättas med underofficerare, vilkas kompetens icke motsvarar de uppställda fordringarna.

Svenska underofficersförbundet framhåller, att den tekniska tjänstens krav — i avvaktan på att försvarets befälsfråga vinner sin slutliga lösning — bäst tillgodoses genom att förläna nuvarande underofficerare en mot behovet svarande tilläggsutbildning inom vederbörligt yrkesområde samt

att gruppen tillerkännes den högre löneställning, som motsvaras av tjänstens krav på befattningshavarna.

Förmåner till fast anställd personal vid utbildning till mariningenjör

Under de senaste tio åren har ett mindre antal underbefäl och underofficerare påbörjat vidareutbildning till mariningenjör. Utbildningen har omfattat studier vid försvarets läroverk, där studentexamen avlagts, samt vid tekniska högskolan i Stockholm i och för avläggande av civilingenjörs-examen. Eleverna har antagits till aspiranter och kadetter enligt de bestämmelser som gäller för övriga blivande mariningenjörer. Under sommaruppehållen vid nämnda utbildningsanstalter har eleverna genomgått särskild utbildning inom marinen. Sistnämnda utbildning har till större delen varit gemensam för samtliga mariningenjörskadetter. Tidigare har de underbefäl och underofficerare, vilka påbörjat här avsedd utbildning till mariningenjör, medgivits att uppbära oavkortad lön i innehavande beställning under hela utbildningstiden. De har därigenom kommit i åtnjutande av samma förmån i berörda avseende som enligt Kungl. Maj:ts brev den 29 juni 1945 utgår till underofficer eller underbefäl som genomgår officers- eller reservofficersutbildning. Frågan om löneförmåner m. m. till fast anställd personal, som genomgår utbildning till mariningenjör, har närmare prövats av försvarets skolutredning, som den 25 augusti 1951 avgivit förslag i ämnet. I avvaktan på resultatet av den omprövning av frågan som aktualiserats genom skolutredningens förslag har fast anställd, som antagits för utbildning till mariningenjör, medgivits att uppbära oavkortad lön i innehavande beställning under första årskursen vid teknisk högskola. Skolutredningens förslag innebär i huvudsak följande.

Underofficer eller furir, som antagits för utbildning till mariningenjör, bör erhålla tjänstledighet från sin beställning under den tid han är mariningenjörskadett, med undantag för tid då praktiska sommarkurser pågår. Han bör under det första studieåret åtnjuta oavkortad lön under tio tjänstledighetsmånader samt erhålla 400 kronor i bidrag för anskaffning av böcker m. m. Han bör vidare befrias från att erlægga terminsavgifter. Slutligen bör han äga ovillkorlig rätt till studielån från och med det andra till och med det femte året med ett högsta belopp av 5 000 kronor per år. Lånen bör vara ränte- och amorteringsfria fram till tiden för tillträddande av mariningenjörbeställning eller den motsvarande tidpunkt, då kompetens för sådan anställning uppnåtts. För att komma i åtnjutande av föreslagna förmåner skall vederbörande förbinda sig att kvarstå i tjänst viss tid. Återbetalning bör ske med minst 2 500 kronor per år och vara fullgjord senast under det nionde året efter antagning till mariningenjör av 2. graden och i varje fall innan vederbörande med hänsyn till nyssnämnd förbindelse kan lämna sin tjänst vid försvaret. Efterlevande bör befrias från eventuellt kvarstående skuld.

Över förslaget har yttranden inhämtats från chefen för marinen, försvarets civilförvaltning, försvarets socialbyrå, statskontoret, statens lönenämnd, överstyrelsen för de tekniska högskolorna, svenska officersförbundet, svenska underofficersförbundet, försvarsväsendets underbefälsförbund och försvarsväsendets civilmilitära ingenjörers förbund. Samtliga myndigheter har i princip tillstyrkt förslaget. Chefen för marinen anser att maximibeloppet för studielånen — 5 000 kronor — är otillräckligt och föreslår höjning av beloppet till att motsvara årslönen i innehavande beställning. Statskontoret å andra sidan anser att beloppet bör begränsas till 4 000 kronor för år. Lönenämnden, som icke velat motsätta sig ett genomförande av skolutredningens förslag såsom ett provisorium, anför att i den mån det synes påkallat att anställd, som erhåller viss utbildning i tjänsten, lämnar någon motprestation härför, denna bör, hellre än att givas formen av en tjänsteförbindelse av ovillkorlig karaktär, konstrueras så att lämplig del av utbildningskostnaden betraktas som lån, vilket avskrivs med visst belopp per tjänstgöringsår enligt en i förväg fastställd amorteringsplan med rätt för den anställde att, om han före nämnda tids utgång vill lämna anställningen, återbetala utestående skuldbelopp. Motsvarande synpunkter framföres av underbefälsförbundet.

Sedermera har inom försvarsdepartementet upprättats en promemoria rörande ifrågavarande spørsmål. Däri har framlagts förslag av följande innebörd. Underofficer eller underbefäl, som antages för här avsedd marin-ingenjörsutbildning, bör medgivas att uppbära oavkortad lön i innehavande beställning under första studieåret vid teknisk högskola. Under den återstående studietiden bör vederbörande erhålla tjänstledighet med C-avdrag å lönen, dock endast under tidsperioder, då undervisningen vid den tekniska högskolan pågår (läsåret). För att kompensera inkomstbortfallet bör vederbörande från och med det andra studieåret kunna erhålla lån för att bestrida levnadsomkostnader m. m. Lånen, som bör vara räntefria, bör utgå efter behovsprövning och bestämmas till ett högsta belopp av 6 000 kronor för underofficer och 5 000 kronor för underbefäl. Lånen bör, på sätt statens lönenämnd föreslagit, återbetalas genom tjänstgöring som marin-ingenjör under viss tid efter det att utbildningen avslutats. För varje lån bör fastställas en amorteringsplan, av vilken bör framgå hur stort belopp som skall avskrivas för varje fullgjort tjänstår eller del därav. Vederbörande bör äga rätt att, om han före amorteringstidens utgång vill lämna anställningen, återbetala resterande skuldbelopp. Med hänsyn till att lånen skall återbetalas genom tjänstgöring anses det lämpligast att de finansieras av medel som disponeras av försvarets myndigheter. Härvid anses det ligga närmast till hands att lånen utgår från värnpliktslånefonden. Nu gällande bestämmelser angående lån från värnpliktslånefonden (SFS 1945:494) torde emellertid icke kunna tillämpas i förevarande sammanhang. Låne-

verksamheten har bedömts bli av relativt ringa omfattning. Om värnpliktslånefonden kommer till användning bör lånen beviljas och administreras av försvarets socialbyrå i samråd med försvarets civilförvaltning. — Terminsavgifterna vid de tekniska högskolorna är i enlighet med beslut av 1953 och 1954 års riksdagar föremål för en successiv avveckling. För närvarande erlägges terminsavgifter endast av studerande i de båda lägre årskurserna. I statsverkspropositionen för innevarande år (bil. 10, s. 312) förordas att terminsavgifterna från och med nästa budgetår avskaffas för ordinarie studerande i andra årskursen. Under förhandenvarande omständigheter anses icke några särskilda anordningar beträffande de militära elevernas terminsavgifter böra vidtagas. — Särskild ersättning för utgifter för anskaffande av studie- och arbetsmateriel anses icke böra utgå.

Över departementspromemorian har yttranden avgivits av försvarets civilförvaltning, försvarets socialbyrå, statskontoret, riksräkenskapsverket och försvarsväsendets underbefälsförbund. Remissmyndigheterna har i princip tillstyrkt förslaget. Riksräkenskapsverket har yttrat sig allenast beträffande frågan om de föreslagna studielånens finansiering.

Socialbyrån anser att studielånen bör utgå utan behovsprövning och att lånebeloppen måste vara enhetliga. Enligt socialbyråns mening bör förvaltningsuppgiften beträffande dessa lån anförtros överståthållarämbetet. — Statskontoret har i betraktande av de förändringar i penningvärdet, som inträffat sedan ämbetsverket avgav sitt utlåtande över skolutredningens förslag, inte något att erinra mot att maximibeloppet för studielån åt underbefäl bestämmas till 5 000 kronor. Därest en differentiering av lånens storlek anses påkallad, anser ämbetsverket det föreslagna högsta lånebeloppet för underofficer, 6 000 kronor, vara lämpligt avvägt. Enligt statskontorets mening bör återbetalningsskyldighet i princip föreligga i fråga om studielån, men ämbetsverket vill icke motsätta sig den i promemorian föreslagna anordningen. Ämbetsverket ifrågasätter dock om icke möjligheten till avskrivning av lån i vart fall bör begränsas till att gälla halva lånesumman. — Med hänsyn till att lånen icke avses skola återbetalas kontant av befattningshavare, som kvarstår i tjänst, utan avskrivs med visst belopp för tjänstgöringsår anser riksräkenskapsverket att medel för ifrågasvarande ändamål bör anvisas under ett särskilt anslag under fjärde huvudtiteln. — Underbefälsförbundet anser att studielånens maximibelopp bör bestämmas till 6 000 kronor för underbefäl och ifrågasätter nödvändigheten av en differentiering av lånebeloppen mellan underofficer och underbefäl. Förbundet anser vidare bland annat att, så länge icke terminsavgifterna vid tekniska högskolan helt avvecklats, ersättning bör utgå för dessa samt att viss ersättning bör utgå för anskaffning av böcker m. m.

Departementschefen

Enligt nuvarande organisation utgöres marinens tekniska personal av högskoleutbildade mariningenjörer, av underofficerare, underbefäl och meniga tillhörande maskin- och hantverksavdelningarna, av officerare med teknisk utbildning samt av civila tekniker av skilda slag. Erfarenheterna från det senaste världskriget har visat att vissa olägenheter vidlåder ifrågavarande personalorganisation. Betydande vakanser har under en följd av år förefunnits inom marinens tekniska personalkårer. Bristerna inom förevarande tjänsteområde föranledde min företrädare i ämbetet att föranstalta om en sakkunnigutredning rörande maskinbefälsorganisationen inom marinen. På grundval av de förslag som ifrågavarande sakkunniga — marinens underofficerssakkunniga — avgav genomfördes 1951 betydande förbättringar i befodrings- och lönehänsende för flottans tekniska underofficerare. Sedermera har även kustartilleriets motsvarande underofficerare och mariningenjörkårens personal erhållit bättre anställningsvillkor. Nämda åtgärder synes emellertid icke vara tillräckliga för att häva bristen på maskinbefäl. Marinledningen har anmält, att personalbristen och det förhållandet att vissa maskinbefälsgrupper icke äger de kvalifikationer som numera erfordras med hänsyn till den tekniska utvecklingen har till följd att organisationen icke fungerar tillfredsställande. Sedan dåvarande marinchefen under hand till mig framfört vissa nya synpunkter på förevarande fråga föreslog jag att en förnyad utredning av hela spörsmålet borde verkställas. Ifrågavarande utredning, som verkställts av särskilt tillkallad utredningsman och sedermera kompletterats av marinchefen, är numera slutförd och remissbehandlad i vanlig ordning. Jag har i det föregående lämnat en närmare redogörelse för utredningen och remissyttrandena. Jag anhåller nu att i anslutning till en kort sammanfattning av utredningsmannens förslag få anmäla mina förslag i ämnet.

Utredningsmannens förslag innebär i huvudsak följande. Mariningenjörkåren bör utökas med ingenjörer, som har avlagt examen vid tekniskt läroverk eller genomgått motsvarande utbildning samt därutöver besitter de för ledningen av den tekniska tjänsten inom marinen särskilda kunskaper. Den nya kategorien mariningenjörer bör rekryteras bland stampersonalen samt bland värnpliktiga med nyssnämnd examen eller motsvarande kunskaper. Utbildningstiden beräknas till tolv år för stampersonalen — underbefälsutbildningen inräknad — och fem år för ifrågavarande värnpliktiga. Underofficerarna tillhörande maskin- och hantverksavdelningarna bör ersättas med en mästartkår. De nya mariningenjörerna bör avses för befattningar, som enligt nu gällande grunder bestrides av mariningenjörer eller tekniska underofficerare. Ifrågavarande kategorier kan härigenom minskas.

Med hänsyn till pågående utredningar rörande befälsordningen är jag icke beredd att nu tillstyrka åtgärder, som ändrar befälsstrukturen. Jag

räknar därför med att nuvarande personalkårer tills vidare skall bestå och kan således icke biträda förslaget att ersätta vissa underofficerare med en mästartkår. Förslaget rörande utbyggnaden av mariningenjörkåren påverkar icke befälsordningen. Det framlagda utredningsmaterialet visar, att vissa förbättringar i fråga om den tekniska tjänsten inom marinen bör kunna uppnås om förslaget beträffande mariningenjörkåren genomföres. Jag tillstyrker därför att mariningenjörkåren utbygges i princip enligt det avgivna förslaget. Jag har emellertid i vissa speciella frågor en annan uppfattning än utredningsmannen och vill därom anföra följande.

Jag kan icke biträda de framlagda förslagen rörande benämning av de nya ingenjörerna. Enligt min mening bör sådan ingenjör oberoende av löneställning benämnas mariningenjör. De nya mariningenjörerna bör i första hand avses för befattningar inom ledningen av den tekniska tjänsten ombord på flottans fartyg. Jag räknar med att nyexaminerad mariningenjör av här avsett slag anställs i 16 lönegraden och tillägges fänriks tjänsteklass. Den som efter två års anställning i nämnda lönegrad förklarar lämplig för fortsatt anställning som mariningenjör uppflyttas till 19 lönegraden och tillägges löjtnants tjänsteklass. Efter sex tjänstår i 19 lönegraden uppflyttas vederbörande till 23 lönegraden. Härigenom nås överensstämmelse med nu gällande ordning beträffande löjtnanter. Jag räknar slutligen med att beställningar för här avsedda mariningenjörer inrättas i 25 och 27 lönegraderna. Befordran till sistnämnda lönegrader bör ske i mån av tillgång på beställning. Vid uppflyttning till 27 lönegraden tillägges mariningenjören kaptens tjänsteklass.

Vid bedömandet av de nya mariningenjörernas löneförhållanden har jag utgått från att ledningen av den tekniska tjänsten på vissa av flottans fartyg i princip utformas enligt följande. På kryssare av typ Tre Kronor bör maskin-, elektro- och skyddstjänsterna lyda under en fartygsingenjör, som är marindirektör av 2. graden. Närmast ansvariga för nämnda tjänsteområden bör vara tre mariningenjörer, nämligen maskin-, elektro- och skyddsingenjörerna, samtliga tillhörande 27 lönegraden. Maskiningenjören bör till sitt förfogande ha två mariningenjörer i högst 23 lönegraden såsom vaktbefälhavare i maskinrum. Elektro- och skyddsingenjörerna bör närmast biträdas av mariningenjörer i högst 23 lönegraden. För tele-tjänsten räknar jag med en mariningenjör i 27 lönegraden samt en biträdande mariningenjör i högst 23 lönegraden. Artilleriofficeren på ifrågavarande kryssare bör biträdas av en eldledningsingenjör och en artilleriingenjör, båda mariningenjörer i 25 lönegraden. På jagare av typ Halland bör fartygsingenjören vara högskoleutbildad mariningenjör av 1. graden. Under honom bör lyda en maskiningenjör, en elektroingenjör, och en skyddsingenjör, vilka bör vara mariningenjörer i 25 lönegraden. För artilleritjänsten på ifrågavarande jagare räknar jag med, förutom artillerioffi-

ceren, en artilleriingenjör och en eldledningsingenjör, båda mariningenjörer i högst 23 lönegraden. Till förbindelseofficerens förfogande bör ställas en teleingenjör som är mariningenjör i högst 23 lönegraden. För den tekniska tjänsten på jagare av typ Öland räknar jag med enbart mariningenjörer av den nya typen. På ett sådant fartyg bör således finnas en mariningenjör i 27 lönegraden som fartygsingenjör samt en maskiningenjör, en elektroingenjör och en skyddsingenjör, samtliga mariningenjörer i högst 23 lönegraden. Vad slutligen beträffar jagare av typ Visby räknar jag med två ingenjörer av den nya typen, nämligen en mariningenjör i 25 lönegraden (fartygsingenjör) och en mariningenjör i högst 23 lönegraden (elektroingenjör). — Jag vill betona, att den nu gjorda värderingen av befattningar allenast utgör en beräkningsgrund. Av olika skäl kan i det föregående upptagen befattning komma att bestridas av mariningenjör i annan löneställning än här angivits.

Marinchefen har med anledning av de svårigheter som råder att placera äldre befattningshavare närmare prövat frågan om de nya mariningenjörernas pensionsålder. Efter diskussioner med berörda personalorganisationer har marinchefen föreslagit att ifrågavarande personal pensioneras vid 55 års ålder. Vid min bedömning av förevarande fråga beaktar jag dels att flertalet av de befattningshavare, som för närvarande bestrider de tjänsteuppgifter som skall tilldelas de nya ingenjörerna pensioneras vid 60 års ålder, dels ock att möjligheter torde föreligga att placera äldre mariningenjörer på befattningar inom marinförvaltningen och vid övriga landorgan. Jag förordar därför att de nya mariningenjörerna i likhet med nuvarande mariningenjörer pensioneras vid 60 års ålder.

I likhet med utredningsmannen och chefen för marinen räknar jag med att den nya ingenjörskadern bygges upp i första hand med utnyttjande av nu befintliga underofficerare. Underofficer tillhörande teknisk avdelning, som efter prövning beräknas kunna inhämta den merutbildning som erfordras för anställning såsom mariningenjör av här avsett slag, bör uttagas för sådan utbildning. Utbildningen bör differentieras med hänsyn till de skillnader i kompetensläge som är en följd av, bland annat, inhämtade kunskaper under praktisk tjänstgöring. Före anställning som mariningenjör skall vederbörande styrka att han äger för befattningen erforderlig kompetens. Jag kan således icke biträda marinchefens förslag om överföring av vissa underofficerare från nuvarande anställning till mariningenjörsanställning. För att inhämta erfarenheter till ledning för organisationen m. m. av ifrågavarande vidareutbildning har Kungl. Maj:ten genom beslut den 5 november 1954 medgivit att högst tio underofficerare vid flottan efter frivilligt åtagande får uttagas för försöksvis ytterligare utbildning och meddelat vissa närmare bestämmelser för ifrågavarande verksamhet. Enligt vad jag under hand inhämtat har tio underofficerare numera uttagits och utbildningen har påbörjats. Det torde få ankomma på

Kungl. Maj:t att med ledning av erfarenheterna från nyssnämnda försök närmare utforma för ändamålet erforderlig utbildningsorganisation.

Sedan den nya organisationen genomförts torde rekrytering och utbildning av ifrågavarande mariningenjörer böra ske i huvudsaklig överensstämmelse med marinchefens förslag. Detta innebär, att huvuddelen av ifrågavarande mariningenjörer kommer att rekryteras bland den fast anställda personalen. Om så befinnes nödvändigt och lämpligt bör rekrytering få äga rum bland personer som avlagt examen vid tekniskt läroverk eller sjöbefälsskola. Utbildningen torde böra bedrivas i marinens regi och förläggas till sjökrigsskolan.

Med hänsyn till att den nya ingenjörkadern i första hand skall byggas upp med utnyttjande av nu befintliga beställningshavare torde endast i undantagsfall fråga uppkomma att inrätta beställningar utöver det antal som nu finnes. Principen bör vara den att beställningar för mariningenjörer inrättas i utbyte mot nu befintliga beställningar. Genom att vissa befattningar sammanslås med andra bör den nya organisationen kunna genomföras utan kostnadsökningar. Man bör räkna med att en del av de underofficerare som anställes såsom mariningenjörer innehar ordinarie beställningar i 19, 21 eller 23 lönegraden. Ifrågavarande underofficerare bör inplaceras i den nya mariningenjörkadern enligt särskilda grunder, som det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa. Under nästa budgetår uppkommer intet behov av beställningar för mariningenjörer av den nya typen.

Jag övergår nu till frågan om förmåner till fast anställd personal under utbildning till mariningenjör. Enligt min mening bör underofficer eller underbefäl, som antages för ifrågavarande utbildning, medgivas rätt att uppbära oavkortad lön i innehavande beställning under första studieåret. Under återstoden av utbildningstiden bör han beviljas tjänstledighet med C-avdrag å lönen, dock endast för tid då undervisningen pågår. Från och med det andra studieåret bör möjligheter förefinnas att erhålla studielån på sätt i förenämnda promemoria angivits. Med hänsyn till lånens syfte anser jag det rimligt, att underofficer kan erhålla högre lånebelopp än underbefäl. Jag förordar att lånebeloppen för nämnda kategorier bestämmas till högst 6 000 kronor respektive högst 5 000 kronor. Lånen bör utgå efter behovsprövning och avskrivnas i enlighet med vad som angivits i promemorian. Särskild ersättning för terminsavgifter och studiemateriel bör icke utgå. Riksräkenskapsverket anser, att medel för här avsedda lån bör anvisas under ett särskilt anslag. Då låneverksamheten kan väntas få ganska ringa omfattning, anser jag att värnpliktslånefonden tills vidare bör tagas i anspråk för ändamålet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga bestämmelser rörande amortering, lånens förvaltning m. m.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna vad jag i det föregående föreslagit beträffande utbyggnad av mariningenjörkåren m. m.

[4] **Flottans underbefälsorganisation**

I skrivelse den 24 juni 1954 har chefen för marinen efter samråd med försvarsväsendets underbefälsförbund framlagt förslag till vissa ändringar av underbefälsorganisationen vid flottan. Yttranden över förslaget har avgivits av överbefälhavaren, försvarets civilförvaltning, försvarets socialbyrå, arbetsmarknadsstyrelsen, statskontoret, statens lönenämnd, svenska underofficersförbundet och försvarsväsendets underbefälsförbund. Jag anmälde ifrågavarande förslag i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 82). Förslaget krävde emellertid vissa ytterligare överväganden innan det kunde läggas till grund för proposition i ämnet. Beredningen i ärendet är numera slutförd och jag anhåller nu att få lämna en redogörelse för marinchefens förslag och däröver avgivna yttranden samt framlägga mina förslag i ämnet.

Nuvarande organisation

Flottans underbefälsorganisation ändrades i vissa avseenden genom beslut av 1953 års riksdag (prop. 110; rd. skr. 273). Beslutet innebar att underbefälet vid flottan numera skall rekryteras dels bland kontraktsanställd personal (befälselever, stam), dels ock bland värnpliktiga, som uttagits för underbefälsutbildning (befälselever, värnpliktiga). Kontrakts-tiden utgör 2 år för stamanställda befälselever tillhörande däck- och ekonomiafdelningarna och 2 år 3 månader för motsvarande elever tillhörande maskin- och hantverksavdelningarna. Till furirsaspiranter kan antagas stamanställda befälselever, som med godkännande vitsord genomgått den utbildning som pågår under kontraktstiden, och värnpliktiga, som uttagits för underbefälsutbildning och fullgjort första tjänstgöring.

Enligt nu gällande personalförteckning för marinen finnes beställningar för 651 högbåtsmän, 1 526 furirer, 630 korpraler och 1 269 meniga. Av sammanlagda antalet beställningar för korpraler och meniga må högst 500 utbytas mot beställningar för furirsaspiranter. Vid fullt utbyggd organisation beräknas antalet högbåtsmän uppgå till 820 (prop. 1953:110, s. 5).

Stamanställda korpraler och meniga åtnjuter lön enligt löneplan 5 (s. k. blandlön). Furirsaspiranterna är kontantavlönade. Furirsaspirant, som ej uppnått 21 års ålder, är placerad i lönegrad Mf 7 och annan furirsaspirant i Mf 8.

Marinchefens förslag

De år 1953 beslutade ändringarna av underbefälsorganisationen och den ökade fredsutbildningstiden för värnpliktiga har föranlett marinchefen att verkställa översyn av flottans freds- och krigsbesättningslistor. Marinchefen har därvid eftersträvat att ersätta stamunderbefäl med värnpliktigt underbefäl. För att åstadkomma ett bättre utnyttjande av avgångna furirer och förtidsavgångna högbåtsmän har marinchefen undersökt möjligheterna att tillföra reservorganisationen ifrågavarande underbefäl. Marinchefen har slutligen prövat frågan att slopa anställning enligt kontrakt och att i samband därmed utbyta den för vissa av flottans korpraler och meniga tillämpade anställningsformen med blandlön mot anställning enligt kontantlöneprincipen.

Sedan den särskilda staten för övertaliga underofficerare vid flottan avvecklats kommer, enligt marinchefens beräkningar, flottans underbefälsorganisation enligt nu gällande principer att bestå av bland annat 820 högbåtsmän och 1 526 furirer. Genom att i större utsträckning än vad för närvarande är fallet täcka underbefälsbehovet med värnpliktigt underbefäl har marinchefen funnit det möjligt att minska sammanlagda antalet högbåtsmän och furirer på aktiv stat till sammanlagt 1 650 beställningar. Av sistnämnda antal bör 1 000 avses för högbåtsmän och 650 för furirer. Härigenom erhålles lämpliga befodringsförhållanden och varje menig kan nå pensionsberättigande beställning. Dessa åtgärder förväntas vidare medföra att underbefälsyrket ej längre kommer att betraktas som ett genomgångsyrke. Det ökade behovet av värnpliktigt underbefäl erfordrar en ökning av flottans årliga värnpliktskontingent med 300 man.

För att tillgodose krigsorganisationens behov av underbefäl föreslår marinchefen att furir på aktiv stat, som avgår ur tjänst efter minst tre års väl vitsordad tjänstetid som furir, skall kunna reservanställas som högbåtsman. Vidare föreslås att högbåtsman som avgår ur tjänst före uppnådd pensionsålder skall tillföras reservorganisationen. Pensionsavgången högbåtsman tillhör reserven visst antal år enligt nu gällande grunder. Marinchefen föreslår att reservanställd och förtidsavgången högbåtsman kvarstår i reserven till och med det kalenderår varunder han fyller 38 år samt att vederbörande fullgör en repetitionsövning om 60 dagar för varje hel femårsperiod. Det har beräknats att reservkadern av högbåtsmän kommer att utökas med 50 man årligen i anledning av marinchefens i det föregående omnämnda förslag. Fullt utbyggd beräknas reservorganisationen omfatta 700 reservanställda och förtidsavgångna högbåtsmän. Från och med det kalenderår, då f. d. reservhögbåtsman fyller 56 år, bör han, därest han fullgjort fastställt antal repetitionsövningar, åtnjuta reservpension med belopp, som beräknas enligt de grunder som tillämpas för bestämmande av reservpension för officerare och underofficerare. Reservpension till högbåtsman bör kunna utbetalas med kapitaliserat belopp. Under tid

då högbåtsman som här avses tillhör reserven bör han åtnjuta ekiperingshjälp.

Marinchefen anför att det från personalhåll vid flera tillfällen uttalats att den nuvarande anställningsformen för korpraler och meniga — kontrakt för viss tid och blandlön — icke är tillfredsställande ur de anställdas synpunkt. Då det ur tjänstens synpunkt icke innebär några nackdelar att slopa blandlönesystemet vill marinchefen för sin del icke motsätta sig att befälselever, stam, erhåller kontantlön och inplaceras i lönegrader å löneplan 1 som närmast motsvarar Mha 2 respektive Mha 1. Vid de diskussioner i förevarande fråga som ägt rum med försvarsväsendets underbefälsförbund har förbundet föreslagit inplacering i lönegrad 6. Därest blandlönen ersättes med kontantlön bör, enligt marinchefens förslag, anställningsformen med kontrakt slopas och vederbörande anställas genom antagningsbevis med tre månaders ömsesidig uppsägningsrätt.

I förhållande till nuvarande personalorganisation inom förevarande område innebär marinchefens förslag en kostnadsminskning av i runt tal 7,5 miljoner kronor. Härvid har förutsatts att personalkadrarna är fyllda.

Med utgångspunkt i den föreslagna organisationen föreslår marinchefen för nästa budgetår en utökning av antalet beställningar för högbåtsmän med 19 till 670 samt en minskning av antalet beställningar för furirer i Me 11 eller Me 10 med 876 till 650, för korpraler med 230 till 400 och för meniga med 869 till 400. Antalet beställningar för furirsaspiranter i Mf 7/8 föreslås till 300.

Yttranden

Huvuddragen i den av marinchefen föreslagna nya underbefälsorganisationen tillstyrkes av remissinstanserna. *Överbefälhavaren* uttalar, att det framlagda förslaget i huvudsak ansluter sig till den av riksdagen år 1952 fastställda underbefälsorganisationen för armén. De olikheter som förekommer är betingade av förhållanden som är speciella för marinen. *Statskontoret* förklarar sig i princip icke ha något att erinra mot den föreslagna organisationen. *Försvarsväsendets underbefälsförbund* tillstyrker att förslaget lägges till grund för förslag till riksdagen. Förbundet uttalar, att förslaget syftar till en organisation, vilken i princip ansluter sig till den, som enligt förbundet bör vara normgivande för att tillgodose försvarets personalbehov på underbefälsplanet.

Försvarets civilförvaltning anser sig i allt väsentligt böra förorda att marinchefens förslag genomföres. Ämbetsverket påpekar emellertid att väsentliga skiljaktigheter kommer att föreligga mellan arméns och flottans underbefälsorganisation. Civilförvaltningen erinrar om att departementschefen vid anmälan av propositionen 1953: 110 uttalat, att det varit önskvärt att utforma flottans underbefälsorganisation efter samma riktlinjer som arméns samt förutsatt, att frågan togs upp till förnyad prövning

sedan ytterligare erfarenheter vunnits. *Försvarets socialbyrå* förutsätter att frågan om övergång till rekrytering värnpliktsvägen göres till föremål för närmare överväganden inom marinledningen. Jämväl *arbetsmarknadsstyrelsen* finner det förmånligt om rekryteringen av furirsaspiranter skulle kunna ske enbart bland sådan personal som fullgjort värnplikt.

Den av marinchefen föreslagna sammansättningen av staterna för underbefäl och meniga vid fullt utbyggd organisation har av remissmyndigheterna i allmänhet lämnats utan erinran. *Försvarsväsendets underbefälsförbund* har emellertid uttalat tveksamhet i fråga om sammansättningen av staterna för befälselever, stam, och furirsaspiranter. Förbundet understryker att det relativt stora antalet beställningar för rekryteringsgrupperna endast kan godtagas under förutsättning att beräkningen betraktas som en ram inom vilken det för varje år aktuella behovet skall fastställas. Liknande synpunkter framföres av *försvarets socialbyrå*.

Vad angår frågan om ändrad anställningsform för befälselever, stam, ansluter sig *försvarets civilförvaltning* och *svenska underofficersförbundet* till förslaget att slopa kontraktssystemet. *Arbetsmarknadsstyrelsen* tillstyrker, att systemet med kontrakt i samma utsträckning som vid armén ersättes av ett system med anställning med ömsesidig uppsägningsrätt.

Förslaget om att ersätta blandlönen för befälselever, stam, med kontantlön tillstyrkes av de i ärendet hörda *personalförbunden* samt en ledamot av statens lönenämnd. *Försvarets socialbyrå* finner förslaget tilltalande och förutsätter, att frågan göres till föremål för förhandlingar. Övriga remissinstanser, som uttalat sig i denna del, ställer sig däremot tveksamma eller avvisande. *Statskontoret* anser sålunda att frågan bör bli föremål för ytterligare utredning, varvid en uppskattning av värdet av de i blandlönesystemet ingående naturaförmånerna samt beräkning av de med en övergång till kontantlön förenade kostnaderna bör ske. *Försvarets civilförvaltning* är icke beredd tillstyrka marinchefens förslag i denna del. Frågan om övergång till ett kontantlönesystem anses kräva ytterligare överväganden för att åstadkomma en riktig inplacering på den normala löneskalan under beaktande av tjänsternas karaktär av utbildningstjänster och värdet av nu utgående naturaförmåner. Även kostnaderna för en sådan övergång bör klarläggas. *Statens lönenämnd* anser sig icke — även om nämnden i princip finner skäl tala för blandlönesystemets avskaffande — kunna tillstyrka en sådan åtgärd, i vart fall icke för tid av ifrågasvarande befälselevers utbildning, som svarar mot tjänstgöringstiden för värnpliktiga befälselever.

I fråga om löneställningen för furirsaspiranter har *överbefälhavaren* och *försvarets socialbyrå* uttryckt önskemål att samtliga beställningar placeras i lönegrad Mf 8.

Förslaget om utökning av marinens reservbefälsorganisation med förtidsavgångna och reservanställda högbåtsmän har särskilt berörts av för-

svarets civilförvaltning, försvarets socialbyrå och statskontoret. Samtliga dessa myndigheter tillstyrker i huvudsak förslaget. Civilförvaltningen vill likväl ifrågasätta om icke underbefäl i ekonomitjänst bör undantagas. Socialbyrån anser att skyldigheten för personal i reserven att fullgöra repetitionsövningar principiellt icke bör upphöra före 47 års ålder.

Beräffande reservpensionens storlek föreslår *statskontoret* att förtidsavgången eller reservanställd högbåtsman, som tillhört reserven till och med det kalenderår, varunder 38 års ålder uppnåtts, skall erhålla årlig reservpension med ett grundbelopp av 540 kronor att utgå från och med kalenderåret efter det, under vilket vederbörande uppnått 55 års ålder, eller dessförinnan i form av engångsbelopp. *Försvarets civilförvaltning* anser grundbeloppet av reservpensionen böra utgöra högst 540 kronor för år. Den tjänstgöringsskyldighet, som kommer att åvila högbåtsman i reserven, synes dock civilförvaltningen så ringa att ämbetsverket anser det lämpligare att vederlag får utgå i form av engångspremie till ett belopp av förslagsvis 1 000 kronor att utbetalas vid avgång ur reserven.

Med hänsyn till den kortvariga tjänstgöring, som ifrågavarande reservpersonal avses skola fullgöra, anser *civilförvaltningen* att vederbörande ej bör åläggas skyldighet att anskaffa egna uniformspersedlar. Ekiperingshjälp skulle därvid icke behöva utgå.

Marinchefens förslag har behandlats av civilförvaltningen jämväl i dess medelsäskanden för budgetåret 1955/56. Ämbetsverket har därvid utgått från att marinchefens förslag vinner bifall.

Departementschefen

Underbefälsorganisationen vid flottan prövades av 1953 års riksdag. Vid anmälan av propositionen i ämnet framhöll jag önskvärdheten av att flottans underbefälsorganisation utformades efter de riktlinjer som legat till grund för utformningen av motsvarande organisation vid armén, d. v. s. kontraktsanställningen borde avskaffas och underbefälet rekryteras bland de värnpliktiga. Med hänsyn till vad marinchefen anförde i frågan ville jag emellertid icke motsätta mig att underbefälsrekryteringen vid flottan tills vidare skedde såväl värnpliktsvägen som enligt kontraktsystemet. Jag förutsatte emellertid att frågan om flottans underbefälsorganisation upptogs till förnyad prövning sedan ytterligare erfarenhet vunnits rörande de olika rekryteringssystemen.

Marinchefens nu avgivna förslag innebär att nuvarande system i princip bibehålls. Kontraktsanställningen föreslås dock bli slopad. Den anställde bör erhålla antagningsbevis, vari tre månaders uppsägningstid föreskrives. Blandlön bör ersättas med kontantlön. Slutligen föreslås att statsammansättningen för flottans underbefäl och meniga ändras samt att en ny reservkader av högbåtsmän inrättas.

Jag kan icke tillstyrka marinchefens förslag beträffande anställnings- och avlöningsvillkor för ynglingar som önskar genomgå utbildning vid flottan för att kunna antagas som furirsaspiranter. Jag föreslår, att ifrågavarande befälselever anställas medelst kontrakt för så lång tid som enligt nu gällande grunder normalt erfordras för att nå kompetens för befordran till korpral, d. v. s. 15 månader. Under kontraktstiden bör eleven uppbära lön enligt lönegrad Mha 1. Vid kontraktstidens utgång bör elev, som med godkännande vitsord genomgått föreskriven utbildning, anställas som furirsaspirant i lönegrad Mf 7/8.

För min del har jag intet att invända mot att antalet underbefäl och meniga på aktiv stat begränsas samt att värnpliktiga placeras i befattningar som för närvarande avses för personal på aktiv stat. Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa den mindre utökning av flottans värnpliktskontingent som erfordras för att genomföra nyssnämnda förändring. Enligt min uppfattning torde den aktiva kadern av högbåtsmän och furirer kunna bestämmas till sammanlagt 1 600 man. Av detta antal bör 900 vara högbåtsmän i lönegrad Ma 14 och 700 furirer i lönegrad Me 11 eller Me 10. Enligt personalförteckningen för innevarande budgetår finnes 651 beställningar för högbåtsmän och 161 beställningar för övertaliga underofficerare. Under förutsättning att ifrågavarande beställningar vid ledigblivande utbytes mot beställningar för högbåtsmän erfordras (900 — 651 — 161 =) 88 beställningar för högbåtsmän för att behovet enligt det nyss anförda skall vara täckt. Jag föreslår att ifrågavarande 88 beställningar för högbåtsman i Ma 14 nu inrättas. För närvarande finnes 1 526 beställningar för furirer i Me 11 eller Me 10. Jag föreslår att ifrågavarande antal minskas med (1 526 — 700 =) 826 beställningar. För furirsaspiranter räknar jag med 700 beställningar i Mf 7 (8) och för meniga 400 beställningar i Mha 1. Förslaget innebär att 630 beställningar för korpraler i Mha 2 och 869 beställningar för meniga i Mha 1 kan utgå.

Jag är icke nu beredd att taga ställning till det av marinchefen framlagda förslaget rörande utökning av reservkadern av högbåtsmän.

Aberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att besluta, att flottans personalorganisation med avseende på underbefäl och meniga skall utformas i enlighet med vad jag i det föregående föreslagit.

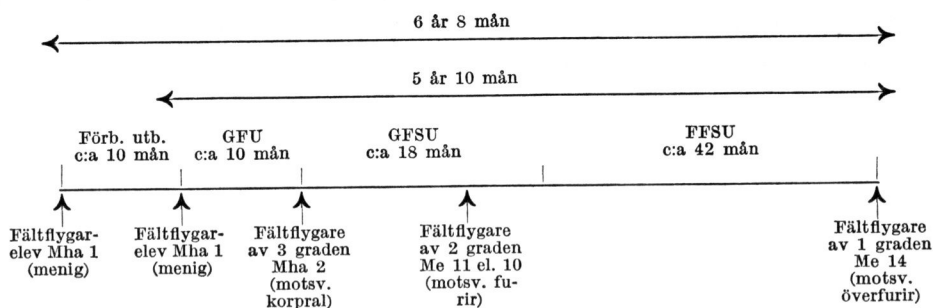
[5] **Flygvapnets underbefälsorganisation m. m.**

Chefen för flygvapnet har i sitt militärorganisatoriska underlag för nästa budgetår framlagt förslag till vissa ändringar av flygvapnets underbefälsorganisation. Förslaget, som anmälades i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 82), berör kategorierna fältflygare, trupputbildare, signalister och sjukvårdsunderbefäl. Försvarets civilförvaltning har tagit ställning till förslaget i sina medelsäskanden för nästa budgetår. Yttranden över flygvapenchefens förslag och över vad civilförvaltningen i anledning därav anfört har efter remiss avgivits av överbefälhavaren, försvarets socialbyrå, arbetsmarknadsstyrelsen, statskontoret, statens lönenämnd, svenska underofficersförbundet och försvarsväsendets underbefälsförbund.

I det följande kommer att redogöras för nuvarande organisation inom förevarande områden samt för flygvapenchefens ändringsförslag och däröver avgivna yttranden. Slutligen kommer jag att framlägga mina förslag i ämnet.

Fältflygare**Nuvarande organisation**

Yngling, som önskar genomgå utbildning till fältflygare, anställs medelst kontrakt för en tid av 5 år 10 månader (om realexamen avlagts) eller 6 år 8 månader. Fältflygareleven genomgår förberedande utbildning (genomgås endast av den som icke avlagt realexamen), grundläggande flygutbildning (GFU), grundläggande flygslagsutbildning (GFSU) och fortsatt flygslagsutbildning (FFSU) samt befordras och inplaceras i lönegrader enligt följande schematiska framställning.

Fältflygare av 1. graden kan efter minst ett års tjänstgöring i nämnda grad befordras till förste fältflygare i Me 16 (motsv. sergeant). Den som varit fältflygare minst så lång tid, som kontraktet omfattar, skall fullgöra två repetitionsövningar om vardera 45 dagar, varvid premier utgår. För

Signalister

Nuvarande organisation

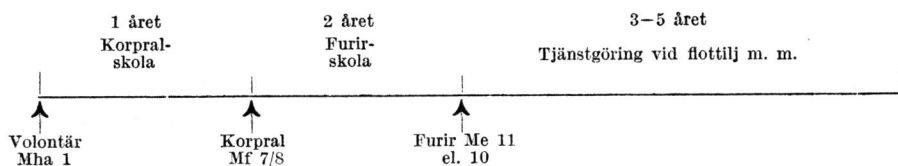
Personalen anställs medelst kontrakt för en tid av fyra år. Utbildning och befordran samt inplacering i lönegrader överensstämmer i huvudsak med motsvarande förhållanden för trupputbildare. Av signalisterna beräknas omkring 20 % kunna erhålla pensionsberättigande långtidsanställningar inom flygvapnet såsom underofficerare, överfurirer eller civila telegrafister.

Chefens för flygvapnet förslag

Utvecklingen av den flygburna radio- och radarutrustningen har medfört att utbildningen av mark- och flygsignalister bör åtskiljas. Den nuvarande utbildningen av marksignalister har i stor utsträckning förlorat sitt värde för dem som senare blir flygsignalister. Detta förhållande kommer att bli än mer framträdande efterhand som attack- och spaningsförbanden tillföres ny flygmateriel.

Flygvapenchefen föreslår, att signalistutbildningen uppdelas på två linjer, en för marksignalister (signalister) och en för dem som skall tjänstgöra som andre män i attack-, nattjakt- och spaningsflygplan (preliminärt benämnda flygnavigatörer).

Kontraktanställningen bör slopas för den nya kategorien signalister och utbildning, befordran m. m. ske enligt följande schema.

Efter minst tre års tjänstgöring vid flottilj m. m. kan befordran till överfurir ske. Furir med minst två tjänstår som furir kan uttagas för utbildning till underofficer. Antalet signalister bör anpassas så att alla, som med godkännande betyg genomgått föreskriven utbildning, kan placeras i beställningar (tjänster) för underofficerare, överfurirer eller civila telegrafister. För att nå detta mål föreslår flygvapenchefen att vissa befattningar för signalister i krigsorganisationen utgår, att antalet överfurirsbeställningar för signalister ökas samt att en reservkader av signalistunderbefäl tillkommer. De nya överfurirerna avses att placeras som chefer vid vissa radiostationer, varigenom behovet av underbefäl i övrigt vid dessa stationer kan minskas. Genom den nu föreslagna organisationen förväntas omsättningen bland signalistunderbefälet nedgå. För att kompensera den minskning av antalet avgångna signalister som sålunda uppkommer bör nämnda reservorganisation för signalistunderbefäl inrättas. Behovet av reservunderbefäl av här avsett slag har beräknats till 116 man.

Chefen för flygvapnet föreslår att 29 beställningar för överfurirer i Ma 14 och 15 beställningar för korpraler i Mf 7/8 inrättas samt att beställningar för 8 furirer i Me 11 eller Me 10, 38 korpraler i Mha 2, samt 73 vicekorpraler och meniga i Mha 1 utgår. Samtliga nu angivna beställningar avser signalistunderbefäl.

Den nya kategorien flygnavigatörer bör utgöras dels av korttidsanställd personal motsvarande nuvarande fältflygare, dels av underofficerare rekryterade från ifrågavarande korttidsanställda personal. Fältflygare, som skiljes från den grundläggande flygutbildningen, bör kunna utbildas till flygnavigatör.

Flygnavigatörerna bör anställas medelst kontrakt samt utbildas och befordras m. m. enligt samma grunder som fältflygare.

Efter två års tjänstgöring som flygnavigatör av 2. graden beräknas uttagning till underofficersutbildning kunna äga rum. Omkring 20 % av flygnavigatörerna beräknas kunna erhålla underofficersbeställning.

Flygnavigatörerna bör erhålla civilanställningsutbildning och tilldelas tjänstepremier. Även i dessa avseenden bör således principiell överensstämmelse råda mellan fältflygare och flygnavigatörer. Tjänstepremierna för sistnämnda kategori bör i huvudsak avses för omskolning och endast i mindre omfattning utgöra kompensation för de med yrkesgrenen speciella anställningsförhållandena. Chefen för flygvapnet anser därför, att tjänstepremier för flygnavigatörer bör utgå med 80 % av motsvarande premie för fältflygare. I övrigt bör bestämmelserna beträffande tjänstepremier åt fältflygare i princip tillämpas även i fråga om tjänstepremier för flygnavigatörer.

Flygnavigatörerna föreslås skola fullgöra repetitionsövningar och tilldelas premier härför enligt samma grunder som nu tillämpas beträffande fältflygare.

Flygvapenchefen föreslår att beställningar för 30 förste flygnavigatörer i Me 16, 20 flygnavigatörer av 1. graden i Me 14, 50 flygnavigatörer av 2. graden i Me 11 eller Me 10, 24 flygnavigatörer av 3. graden i Mf 7/8 och 25 flygnavigatörelever i Mha 1 inrättas samt att beställningar för 73 furirer i Me 11 eller Me 10, 38 korpraler i Mha 2 och 92 vicekorpraler och meniga i Mha 1 utgår.

Sjukvårdsunderbefäl

Förbandens sjukvårdspersonal består för närvarande i regel av — förutom läkare och översköterska — 1 sjukvårdsförman, 1 sjukvårdsfurir, 1 undersköterska och 1 sjukvårdsbiträde.

Grundläggande utbildning för sjukvårdsunderbefäl meddelas icke vid flygvapnet. Sjukvårdsunderbefäl, som utbildats vid armén eller marinen, anställs vid flygvapnet direkt i furirsbeställning. Flygvapnets sjukvårdsfurirer saknar befordringsmöjligheter. Sjukvårdsfurir kan anställas som

sjukvårdsförman och därigenom nå pensionsberättigande anställning. Det årliga rekryteringsbehovet av sjukvårdsförmän beräknas emellertid i medeltal utgöra mindre än 1 man. Framtidsutsikterna för sjukvårdsfurirerna vid flygvapnet är således ogynnsamma. Detta har medfört svårigheter att besätta befintliga beställningar. Av antalet beställningar för sjukvårdsfurirer — 19 stycken — var den 1 november 1953 endast 11 besatta. Chefen för flygvapnet föreslår att nuvarande 19 beställningar för sjukvårdsfurirer i Me 11 eller Me 10 utbytes mot beställningar för överfurirer i Ma 14.

Statändringar

Med utgångspunkt i beräknat personalläge och det framlagda förslaget till ändringar i flygvapnets underbefälsorganisation föreslår chefen för flygvapnet att för nästa budgetår uppföres följande antal beställningar för här avsedd personal (inom parentes anges ökning eller minskning i förhållande till det antal beställningar som finnes uppfört i personalförteckningen för innevarande budgetår), nämligen 130 (+ 50) för förste fältflygare eller förste flygnavigatör i Me 16, 152 (+ 48) för överfurirer i Ma 14, 105 (+ 45) för fältflygare av 1. graden eller flygnavigatörer av 1. graden i Me 14, 575 (— 150) för furirer, fältflygare av 2. graden och flygnavigatörer av 2. graden i Me 11 eller Me 10, 124 (+ 124) för korpraler, fältflygare av 3. graden och flygnavigatörer av 3. graden i Mf 7/8, 70 (— 136) för korpraler i Mha 2 samt 154 (— 96) för vicekorpraler och meniga i Mha 1.

Chefen för flygvapnet har räknat med att furir, som för närvarande är flygsignalist, skall beredas möjlighet att övergå till yrkesgrenen flygnavigatör, därest han bedömes lämplig härför. Beroende på tjänstgöringstiden som flygsignalist skall vederbörande därvid hänföras till beställning i Me 11 eller Me 10, Me 14 eller Me 16.

Kostnadsändringar

De föreslagna ändringarna i organisationen beräknas av chefen för flygvapnet skola medföra en årlig kostnadsbesparing av 356 000 kronor.

Yttranden

Försvarets civilförvaltning finner flygvapenchefens förslag innebära en med hänsyn till omständigheterna god lösning av flygvapnets underbefälsfråga. Civilförvaltningen anser sig därför kunna i allt väsentligt ansluta sig till förslagen.

Beträffande den föreslagna befodringsgången för trupputbildare och signalister påpekar civilförvaltningen att enligt förslaget befodrnan till överfurir skall kunna ske redan efter fem tjänstår, medan motsvarande

befordran för den flygande personalen samt för personalen vid armén och marinen kan ske tidigast efter omkring sex tjänstår. Civilförvaltningen, som tillstyrker chefens för flygvapnet förslag i denna del, understryker att det icke i något fall bör vara fråga om automatisk befordran till överfurir.

Förslaget att utbyta 19 beställningar för furirer (sjukvårdsunderbefäl) mot beställningar för överfurirer kan civilförvaltningen icke tillstyrka.

Jämväl remissinstanserna har i huvudsak tillstyrkt flygvapenchefens förslag.

Överbefälhavaren finner det särskilt angeläget att den nya yrkesgrenen flygnavigatörer tillkommer. Tjänstepremien för flygnavigatörer anses ur rättvisesynpunkt böra utgå med samma belopp som för fältflygare.

Försvarets socialbyrå uttalar, att det för flygvapnets vidkommande torde få anses omöjligt att utforma en underbefälsorganisation, som i likhet med den vid armén och kustartilleriet bygger på värnpliktens grund. Med hänsyn till att flygnavigatörerna till mycket ringa del kan påräkna framtidsanställning inom flygvapnet och att deras arbetsförhållanden är närbesläktade med fältflygarnas finner socialbyrån, att tjänstepremie till flygnavigatör bör utgå med samma belopp som för fältflygare.

Statens lönenämnd anser, att underbefällets förmåner under tiden fram till furirsbefordran bör avvägas enligt samma grunder vid alla tre försvarsgrenarna. Med utgångspunkt häri ifrågasätter lönenämnden om icke markpersonalen under första utbildningsåret borde ha värnpliktigs förmåner i stället för blandlön. Blandlönens ersättande med aspirantlön under andra utbildningsåret för den flygande personalen anser lönenämnden innebära en förbättring för vilken någon saklig motivering ej anförts. Lönenämnden finner icke tillräckliga skäl anförda för en differentiering av tjänstepremiernas storlek för fältflygare och flygnavigatörer. Lönenämnden kan icke tillstyrka förslaget om att utbyta beställningarna för sjukvårdsfurirer mot överfurirsbeställningar.

Två ledamöter av lönenämnden har ansett att nämnden bort tillstyrka flygvapenchefens förslag i fråga om markpersonalens avlöningsförmåner under första utbildningsåret och den flygande personalens avlöningsförmåner under andra utbildningsåret ävensom i fråga om utbytet av sjukvårdsfurirsbeställningarna mot beställningar för överfurirer.

Statskontoret ansluter sig i huvudsak till vad försvarets civilförvaltning uttalat. Dock har statskontoret icke blivit övertygat om att en snabbare befordran till överfurir är motiverad för markpersonal vid flygvapnet än vad som tillämpas för den flygande personalen och inom övriga vapenslag. I beaktande av att tjänstepremierna för flygnavigatörer enligt chefen för flygvapnet i huvudsak bör avses för omskolning ifrågasätter statskontoret om flygnavigatörerna bör beredas särskild ersättning utöver eljest förekommande avgångsförmåner. Anses tjänstepremier för flygnavigatörer

erforderliga ur rekryteringssynpunkt, kan statskontoret i vart fall icke förorda att premierna bestämmas till högre belopp än 50 % av vad som kan utgå till fältflygare.

Arbetsmarknadsstyrelsen ställer sig tveksam, huruvida de anförda skälen mot kontraktens avskaffande för flygande personal är så vägande att frågan ej kan upptagas till förnyad prövning.

Såväl *svenska underofficersförbundet* som *försvarsväsendets underbefälsförbund* anser att tjänstepremien för flygnavigatör bör utgå med samma belopp som för fältflygare. Förbunden anser att den föreslagna åtskillnaden mellan de båda kategorierna icke kan sakligt motiveras med någon skillnad i fråga om det med arbetsuppgifterna förenade ansvaret. Härtill kommer att svårigheterna vid övergång till civil verksamhet snarare torde bli större för flygnavigatörerna än för fältflygarna.

Underbefälsförbundet vänder sig vidare bestämt emot civilförvaltningens förslag i fråga om sjukvårdsfurirerna. Förbundet förklarar att ett bifall till civilförvaltningens förslag innebär att systemet med korttidsanställning bibehålles utan att några bärande skäl härför föreligger.

Departementschefen

Som framgår av den lämnade redogörelsen behöver flygvapnets personalorganisation i vad den avser underbefäl och meniga ändras på vissa punkter för att motsvara de krav som numera föreligger. Åtgärder behöver vidare vidtagas för att minska omsättningen inom ifrågakvarande personalgrupper. Jag torde i det följande få framlägga mina förslag till ändringar i nämnda hänseenden. Förslagen grundar sig på chefens för flygvapnet framställning och däröver avgivna yttranden.

Med hänsyn till att värnpliktiga icke utbildas i de yrkesgrenar varom nu är fråga anser jag, i likhet med chefen för flygvapnet, det icke möjligt att rekrytera underbefälet bland de värnpliktiga. Rekryteringen torde således liksom för närvarande få ske bland ynglingar som ansöker om anställning vid flygvapnet. Vissa modifikationer i anställningsvillkoren bör dock kunna genomföras. Jag återkommer härtill i det följande.

Beträffande kategorien fältflygare räknar jag i likhet med flygvapenchefen endast med den ändringen att fältflygare av 3. graden inplaceras i lönegrad Mf 7/8.

I fråga om kategorien trupputbildare tillstyrker jag förslaget att minska tiden för furirsutbildningen från tre år till två år. Enligt min mening bör yngling, som önskar genomgå utbildning till trupputbildare, anställas medelst kontrakt för så lång tid som erfordras för att genomgå korpralskola. Under kontraktstiden skall eleven tillhöra lönegrad Mha 1. Volontär, som erhållit godkännande betyg i den utbildning som bedrivits under kontraktstiden, befordras till furirsaspirant (korpral) i lönegrad Mf 7/8 och får

genomgå furirskola. Därefter sker befordran till furir. Furir, som fullgjort minst tre års praktisk tjänstgöring som furir, må befordras till överfurir.

Med hänsyn till vad som anförts till stöd för förslaget att uppdelna den nuvarande kategorien signalister i två kategorier tillstyrker jag detsamma. Av de nya kategorierna bör en utgöras av signalister och en av flygnavigatörer. För de nya signalisterna bör tillämpas samma anställnings- och avlöningsvillkor, som jag i det föregående förordat beträffande trupp- utbildare. Flygnavigatörerna bör kontraktansättas, utbildas och befordras efter i huvudsak samma grunder som fältflygare. Flygnavigatörerna bör erhålla civilanställningsutbildning i likhet med fältflygare samt tjänstepremier med belopp som uppgår till 80 % av vad som utgår till fältflygare. Jag tillstyrker slutligen att flygnavigatörerna skall fullgöra repetitionsövningar och tilldelas premier härför enligt samma grunder som nu tillämpas beträffande fältflygare.

Chefen för flygvapnet har föreslagit att en reservorganisation inrättas för signalistunderbefäl. Jag är icke beredd att nu taga ställning till förslaget.

Flygvapenchefens förslag beträffande sjukvårdsunderbefälet vid flygvapnet föranleder ingen åtgärd från min sida.

Vad angår personalstaterna förordar jag att på personalförteckningarna för här avsedd personal uppföres följande beställningar från och med nästa budgetår (inom parentes anges ökning eller minskning i förhållande till nuvarande antal), nämligen beställningar för 120 (+ 40) förste fältflygare och förste flygnavigatörer i Me 16, 130 (+ 26) överfurirer i Ma 14, 100 (+ 40) fältflygare av 1. graden och flygnavigatörer av 1. graden i Me 14, 575 (— 150) furirer, fältflygare av 2. graden och flygnavigatörer av 2. graden i Me 11 eller Me 10, 124 (+ 124) furirsaspiranter, fältflygare av 3. graden och flygnavigatörer av 3. graden i Mf 7/8, 70 (— 136) korpraler i Mha 2 samt 154 (— 96) vicekorpraler och meniga i Mha 1. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att om så erfordras fördela ifrågavarande beställningar på yrkesgrenar.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de närmare bestämmelser, som kan erfordras för genomförande av vad jag sålunda föreslagit.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att besluta, att flygvapnets personalorganisation i vad den avser underbefäl m. fl. skall utformas i enlighet med vad jag i det föregående föreslagit.

[6] Den militärpsykologiska verksamheten inom försvaret

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade min företrädare i ämbetet den 22 september 1949 tre utredningsmän¹ för utredning av den militärpsykologiska forskningsverksamheten och dennas tillämpning på den pedagogiska och sociala verksamheten inom försvaret i enlighet med vissa angivna riktlinjer.

Såsom framgår av redogörelse i propositionen 1953: 110 (p. 3) framlade utredningen, som antog benämningen försvarets personalbehandlingsutredning, med skrivelser den 3 oktober 1950 och den 24 november 1952 betänkande med förslag rörande personalvårdens regionala och lokala organisation (SOU 1951: 2) respektive betänkande rörande den militärpsykologiska verksamhetens uppgifter och organisation (SOU 1952: 40). I sistnämnda betänkande framlades även förslag till central organisation för försvarets personaltjänst.

Vid anmälan av nämnda proposition lämnade jag en redogörelse för det år 1950 avgivna betänkandet samt föreslog vissa förstärkningar av personalvårdsorganisationen.

Jag anhåller nu att till behandling få upptaga utredningens år 1952 avgivna betänkande i vad detsamma avser den militärpsykologiska verksamheten.

Över sistnämnda betänkande har yttranden avgivits av överbefälhavaren efter försvarsgrenschefernas hörande, försvarets civilförvaltning, försvarets sjukvårdsstyrelse, försvarets socialbyrå, försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd, försvarsmedicinska nämnden, arbetsmarknadsstyrelsen, statskontoret, statens organisationsnämnd, riksförsäkringsanstalten, skolöverstyrelsen, universitetskanslern efter hörande av respektive universitets- och högskolemyndigheter, statens psykologisk-pedagogiska institut, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Södermanlands, Malmöhus, Värmlands, Kopparbergs och Norrbottens län, ärkebiskopen, domkapitlet i Härnösand, Visby och Stockholm, riksdagens militieombudsman, riksbanksfullmäktige, ingenjörsvetenskapsakademien, Högerens ungdomsförbund, Svenska landsbygdens ungdomsförbund, Folkpartiets ungdomsförbund, Sveriges socialdemokratiska ungdomsförbund, Svenska psykologförbundet, Sveriges yngre psykologers förening, Sveriges socionomförbund, Svenska landskommunernas riksförbund, Svenska officersförbundet, Försvarsväsendets underbefälsförbund, Försvarets civila tjänstemannaförbund och Förbundet soldaternas vänner. Därjämte har Svenska underofficersförbundet beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet.

¹ Generaldirektören och chefen för försvarets civilförvaltning N. R. W. Lundberg, ordförande, professorn J. K. G. Elmgren och översten C. S. R. Kempff.

Nuvarande verksamhet och organisation m. m.

Militärpsykologisk verksamhet började organiseras i vårt land under det senaste världskriget. Den bedrivs nu främst i form av personalprövning, som går ut på att genom olika prov m. m. söka fastställa värnpliktigas, stampersonals m. fl. lämplighet för olika utbildningslinjer, yrkesgrenar m. m. Verksamheten berör vidare bl. a. det pedagogiska området, främst i form av rådgivning rörande utbildningsmetodiska frågor, samt det socialpsykologiska området, där anpassningsproblem under militärtjänst m. m. är föremål för bearbetning. Ledningen av den militärpsykologiska verksamheten utövas främst av personalprövningsdetaljen inom centrala värnpliktsbyrån. Vid sidan härav finnes för marinens del inrättat ett särskilt organ för sådan verksamhet, marinstabens militärsociala detalj. Denna sysslar med olika frågor rörande den marina personalens placering inom olika yrkesgrenar, socialpsykologiskt inriktad forskning rörande anpassnings- och ledarskapsproblem m. m.

Utredningens förslag

Utredningen har i sitt betänkande utförligt redogjort för *arbetsuppgifterna på militärpsykologiens huvudområden*. Härom torde få hänvisas till betänkandet s. 17—125. I anslutning till denna redogörelse har utredningen undersökt i vad mån den militärpsykologiska verksamheten bör ges större utrymme än som är möjligt med nuvarande organisation. Utredningens synpunkter kan sammanfattas sålunda.

I fråga om *urval och placering* av militär personal föreslås främst en konsolidering och utökning av verksamheten efter i stort sett de riktlinjer som nu följes. Såsom nya viktiga arbetsuppgifter framhålles mera differentierad prövning av värnpliktiga i samband med placeringen på utbildningslinjer, grundad på analys av kraven på personal inom dessa linjer. Vad beträffar personal som skall uttagas till befälstjänst rekommenderas en utbyggnad av de personlighetsundersökande metoderna.

Utländska erfarenheter pekar på att betydande effektivitetsvinster kan göras om psykologiska metoder utnyttjas inom det militära *utbildningsarbetet*. Utredningen förordar att den svenska militärpsykologien erhåller resurser för dylika frågor bearbetande. I nära samband härmed står problemet att finna de lämpligaste metoderna för att betygsätta och bedöma den militära personalen under utbildning och praktisk tjänst. Detsamma gäller det militära befällets skolning i psykologisk personalbehandling och militärpedagogik.

Militärpsykologien i utlandet, framför allt i Förenta Staterna, har med goda resultat medverkat vid *utformningen av utrustning, arbetsmetoder och yttre arbetsbetingelser* enligt psykologiska principer. Utredningen föreslår att på detta område en organiserad samverkan upptages med andra företrädare för psykologien. Sådan samverkan har hittills knappast förekommit i vårt land.

Som ett centralt område för militär psykologisk forskning anger utredningen frågor, som gäller den militära *personalens anpassning, anda och trivsel* i tjänsten. Dessa problem belyses av den militära socialpsykologien och kan angripas med dess metoder, t. ex. genom attitydmätningsskildring. Utredningen har själv i sitt arbete vunnit värdefulla resultat på detta område och föreslår att resurser skapas för kontinuerlig forskning inom området.

Utredningen har slutligen behandlat de *klinisk-psykologiska* arbetsuppgifterna. I samarbete med psykiatrikerna ankommer det på militärpsykologerna att härvidlag främst utveckla lämpliga metoder för den psykologisk-psykiatriska diagnostiken, att tillämpas exempelvis i samband med inskrivningen av de värnpliktiga. Psykologerna bör också bedriva forskning om uppkomsten av personliga störningar och personlig missanpassning i den militära miljön. Den individuella undersökningen och behandlingen av psykiskt defekta synes dock alltjämt i första hand böra ävila militärpsykiatrien. Utredningen finner att militärpsykologiens resurser också på det klinisk-psykologiska området — särskilt aktuellt under krigsförhållanden — behöver väsentligt ökas.

Utredningen påtalar vidare i sitt betänkande vissa *brister i den nuvarande centrala organisationen* för den militärpsykologiska verksamheten. Här om anförs utredningen i huvudsak följande.

Centrala värnpliktsbyråns personalprövningsdetalj är, genom sin ställning inom ett organ för fördelning och redovisning av värnpliktiga, huvudsakligen hänvisad till att syssla med personalprövningsfrågor, särskilt avseende värnpliktig personal. Denna avgränsning av arbetsuppgifterna har emellertid i praktiken visat sig vara svår att upprätthålla då, förutom militärsociala detaljen i marinstaben, andra organ icke funnits för att taga hand om övriga personalproblem av psykologisk natur inom stora delar av försvaret. Till följd härav har detaljen måst syssla även med andra uppgifter av militärpsykologisk natur än personalprövningsfrågor utan att personalen eller andra resurser varit beräknade för en sådan ansvällning av arbetsuppgifterna. Även om personalprövningsdetaljen i praktiken kommit att betjäna försvaret i dess helhet, har detaljens organisatoriska ställning åtminstone på det formella planet försvårat den önskvärda direkta kontakten med utanför armén befintliga organ. Oklarheten i fråga om personalprövningsdetaljens direktiv och inspektionsrätt i metodiska frågor har också vid vissa tillfällen kunnat äventyra den enhetliga tillämpningen av inom detaljen utarbetade prövningsförfaranden och därmed även metodernas användbarhet.

Vad angår den militärsociala detaljen i marinstaben kan denna anses komplettera det för försvaret gemensamma personalprövningsarbete, som personalprövningsdetaljen vid centrala värnpliktsbyrån bedriver. Vid sådan prövningsverksamhet, där både byrån och militärsociala detaljen ställer personal och metoder till förfogande, kan vissa olägenheter uppstå. I övrigt går militärsociala detaljens arbetsuppgifter utöver dem som personalprövningsdetaljen har, framför allt på det militärpedagogiska området. — Den militärsociala detaljens arbete innebär på några punkter närmast en dubblering av det arbete, som bedrivs inom personalprövningsdetaljen. Även om arbetsuppgifternas utformning i vissa fall är

specifikt giltig endast för marinen anser utredningen, att uppgifterna dock till största delen är av sådan natur att de är av värde för hela försvaret och att även de speciellt marina behoven bör på ett tillfredsställande sätt kunna tillgodoses av ett för försvaret gemensamt organ.

För att avhjälpa de konstaterade bristerna hos nuvarande organisation föreslår utredningen inrättande av ett för försvaret gemensamt organ, benämnt *försvarets psykologiska institut*. I detta skall enligt förslaget de nuvarande militärpsykologiska organen — centrala värnpliktsbyråns personalprövningsdetalj och marinstabens militärsociala detalj — uppgå, varjämte en viss förstärkning av resurserna i övrigt bör komma till stånd.

Institutet bör få en organisatoriskt fristående ställning men genom chefen för försvarsstaben underställas överbefälhavaren. Institutet bör stå under ledning av en vetenskapsman på det psykologiska området. Frågor av större principiell betydelse eller eljest av större räckvidd bör dock prövas av chefen för försvarsstaben, som i förekommande fall skall ha att underrätta överbefälhavaren. Det skall åligga institutet att på anmodan av överbefälhavaren, försvarsgrenschef eller försvarsstabschefen verkställa undersökningar eller vidtagna åtgärder.

Institutet bör enligt utredningen äga att direkt samarbeta med försvarsgrenscheferna och deras staber samt med andra centrala myndigheter och institutioner inom och utom försvaret. Institutet bör i fackliga och metodiska frågor ha viss direktiv- och inspektionsrätt gentemot lokala militära myndigheter.

Utredningen har vidare föreslagit att till det psykologiska institutet knytes ett försvarets psykologiska råd på 12 medlemmar med uppgift huvudsakligen att följa verksamheten vid institutet, föreslå upptagande av nya forskningsobjekt, arbetsuppgifter eller metoder. I rådet bör ingå representanter för bland annat försvarsgrensledningarna, försvarsstaben, centrala värnpliktsbyrån samt forskningen vid universitet och högskolor inom psykologi, pedagogik och sociologi m. m.

I fråga om *institutets interna organisation och personalbehov* föreslår utredningen att institutet under föreståndaren skall arbeta på en forskningssektion, en tillämpningssektion och en statistiksektion. Därjämte skall finnas en expedition.

Föreståndaren för institutet — som enligt utredningen bör ha god docentkompetens i psykologi eller pedagogik och vara inriktad på målforskning i militärt betydelsefulla frågor — föreslås bli placerad i lönegrad Cp 13.

Forskningssektionen skall enligt förslaget bedriva vetenskaplig forskning inom för det militära betydelsefulla delar av psykologi och pedagogik samt följa den vetenskapliga utvecklingen på dessa områden. För sektionen bör tills vidare avses tre kvalificerade befattningshavare i lönegrad Ca 29 med tjänstebenenämningen militärpsykolog. Av dessa förutsättes en

bära huvudansvaret för forskning rörande urvalsfrågor, en för pedagogisk-psykologiska frågor samt en för socialpsykologiska och klinisk-psykologiska frågor. Särskild befattning för sektionschef bör ej inrättas. Härutöver beräknas för sektionen två amanuenser samt ett biträde för skriv- och kontorsgöromål, alla med anställningsvillkor enligt bestämmelserna om reglerad befordringsgång.

Tillämpningssektionen skall enligt utredningen leda tillämpningsarbetet på det militära psykologiska området. Såsom sektionschef föreslås regementsofficer i Ma 30. För sektionen avses vidare tjänster för en militärpsykolog i lönegrad Ca 27 och en i lönegrad Ca 25 samt en amanuens och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål. Inom sektionen förutsattes dessutom tjänstgöra en kommenderad kompaniofficer ur varje försvarsgren med uppgift att vara kontaktman med den egna försvarsgrenen och deltaga i det psykologiska tillämpningsarbetet.

Statistiksektionen avses för statistiska undersökningar samt handhavande av institutets arkiv och blankettförråd. Såsom chef för sektionen föreslås en aktuarie i lönegrad Ca 27. Därutöver skall för sektionen finnas en underofficer i arvodesbefattning (1:22) samt två biträden för skriv- och kontorsgöromål.

Expeditionen förestås enligt förslaget av en underofficer i arvodesbefattning (1:22). Därutöver beräknas för expeditionen ett kanslibitråde i Ca 11, avsett såsom sekreterare åt föreståndaren, och två biträden för skriv- och kontorsgöromål.

Som biträdespersonal tänkes även värnpliktiga expeditions- och skrivbiträden bli använda, framför allt i samband med statistiska bearbetningar.

Kostnaderna för den av utredningen föreslagna personalen vid institutet, fränsett kommenderad personal, beräknas till 264 000 kronor för år. Härtill kommer 5 000 kronor för verksamheten inom det psykologiska rådet, 30 000 kronor för arvoden åt sakkunniga, som anlitas i samband med vissa personalprövningar, samt 15 000 kronor för bestridande av utgifter för särskilda forskningsuppgifter, som utlägges på civila forskningsinstitutioner m. m. För omkostnader beräknas 108 000 kronor för år. De totala kostnaderna för verksamheten beräknas således till 422 000 kronor för år.

Med hänsyn till att utredningen förutsätter att vissa tjänster inom centrala värnpliktsbyrån och marinstaben utgår i samband med inrättandet av institutet, beräknas de årliga merkostnaderna komma att stanna vid 124 000 kronor för avlöningar och 26 000 kronor för omkostnader.

Yttranden

De myndigheter och organisationer, som i sina yttranden närmare berört utredningens framställning rörande den militärpsykologiska verksamheten, är eniga med utredningen om att behov föreligger av en vidgad

och intensifierad verksamhet på detta område. Detta behov har kraftigt understrukits i synnerhet av *överbefälhavaren, universitets- och högskolemyndigheter* samt de *politiska ungdomsförbunden*.

Samtliga ifrågavarande myndigheter och organisationer har vidare biträtt utredningens förslag om inrättande av ett för försvaret i dess helhet gemensamt centralt organ för den militärpsykologiska verksamheten.

Statskontoret förordar emellertid att det centrala organet för den militärpsykologiska verksamheten skall ingå som en avdelning i ett för personaltjänst och militärpsykologi gemensamt organ. På så sätt och genom överflyttning av arbetsuppgifter till vissa institutioner utom försvaret skulle kostnadsbesparingar ernås.

Överbefälhavaren avstyrker i förnyat yttrande den av statskontoret förordade sammanslagningen. Han framhåller att uppgifterna för det centrala organet för personaltjänst och för militärpsykologi är helt åtskilda. *Försvarets civilförvaltning, arbetsmarknadsstyrelsen* och *statens organisationsnämnd* avstyrker likaledes statskontorets förenämnda förslag med liknande motivering. Samtliga *universitets- och högskolemyndigheter* ställer sig likaledes avvisande till den av statskontoret föreslagna organisationen. Dessa myndigheter förklarar i detta sammanhang, att den av statskontoret tänkta överflyttningen av vissa forskningsuppgifter till civila institutioner icke är genomförbar. *Universitetskanslern* däremot biträder statskontorets förslag.

Flertalet hörda myndigheter och organisationer har tillstyrkt inrättande av försvarets psykologiska råd.

Överbefälhavaren förklarar för sin del, att det militärpsykologiska institutets samarbete såväl med de militära myndigheterna som med de civila vetenskapliga institutionerna utan alltför stora olägenheter bör kunna ske i annan ordning än genom det föreslagna rådet.

Försvarets civilförvaltning utgår från att det psykologiska rådet kan undvaras och att något sådant råd därför icke inrättas.

Den föreslagna sektionsindelningen har icke föranlett någon erinran.

Överbefälhavaren, vissa universitets- och högskolemyndigheter, Svenska psykologsamfundet m. fl. personalorganisationer anser att de löner för psykologpersonalen, som utredningen föreslagit i sitt betänkande — avgivet före tjänsteförteckningsrevisionens slutförande — är för låga med hänsyn till uppgifternas kvalificerade natur och löneställningen för jämförbara tjänster på andra områden. Föreståndaren föreslås således placerad i lägst lönegrad Cp 14. Militärpsykologerna i forskningssektionen anses i allmänhet böra inplaceras i lönegrad Ca 31 i stället för lönegrad Ca 29. Militärpsykologerna i tillämpningssektionen föreslås i vissa yttranden bli placerade i lönegrad Ca 29 respektive lönegrad Ca 27.

Överbefälhavaren anser att för chefen för tillämpningssektionen bör inrättas en beställning för överstelöjtnant i lönegrad Ma 33.

Försvarets civilförvaltning har i sitt slutliga yttrande, under återopande av det statsfinansiella läget och med hänsyn till den återhållsamhet med nya statsutgifter som är påkallad, föreslagit en viss begränsning av institutets personaluppsättning. Civilförvaltningen föreslår sålunda att den av utredningen förordade organisationen minskas med en militärpsykolog i lönegrad Ca 29 och en i lönegrad Ca 25, en amanuens, två biträden för skriv- och kontorsgöromål samt en underofficer i arvodesbefattning. Å andra sidan föreslår civilförvaltningen, att föreståndaren för institutet, som anses tillika böra vara chef för forskningssektionen, placeras i lönegrad Cp 14 samt att en av militärpsykologerna å forskningssektionen placeras i lönegrad Ca 31. Civilförvaltningen förutsätter att de kamerala göromålen för institutet handhas av försvarsstaben. Kostnaderna för den av civilförvaltningen föreslagna reducerade organisationen har beräknats till sammanlagt 352 000 kronor, varav 252 000 kronor för avlöningar och arvoden samt 100 000 kronor för omkostnader. Vid beräkningen av lönerna har civilförvaltningen i allmänhet utgått från den lägsta löneklassen inom tillämplig lönegrad.

Departementschefen

Personallbehandlingsutredningen har i sitt år 1952 avgivna betänkande behandlat den militärpsykologiska verksamheten vid försvaret samt frågan om den centrala organisationen för personalvården inom krigsmakten.

Jag är icke beredd att taga ställning till utredningens förslag i fråga om personalvårdens centrala organisation.

Den hittillsvarande verksamheten på det militärpsykologiska området i vårt land har klart visat behovet av att psykologiska metoder kommer till användning vid den militära personalens utväljande och placering på olika utbildningslinjer. Den av personallbehandlingsutredningen givna översikten över militärpsykologiens nuvarande läge och arbetsuppgifter bestyrker detta och även angelägenheten av att en konsolidering och effektivisering av verksamheten kommer till stånd. De erfarenheter som utredningen i sitt betänkande redovisat från länder som deltagit i krig pekar i samma riktning.

Även i fråga om befälets skolning i psykologisk personallbehandling och pedagogik synes en mera omfattande och enhetligt ledd verksamhet vara påkallad. Detsamma gäller andra närliggande områden, där den utbildningsmetodiska, arbetspsykologiska, socialpsykologiska och kliniskpsykologiska forskningen gjort landvinningar, som kan utnyttjas av militärpsykologien.

En ökad verksamhet på det militärpsykologiska området kan på längre sikt medföra avsevärda besparingar i fråga om utbildningskostnader. Sådana besparingar vinnes exempelvis genom en effektivisering av möjligheterna till förhandsgallring av elever med bristande förutsättningar att

tillgodogöra sig kvalificerad militär utbildning. Möjligheterna till kostnadsbesparingar är särskilt framträdande inom flygvapnet med detta vapens höga utbildningskostnader.

Utredningen har föreslagit att den militärpsykologiska verksamhet, som nu bedrivs vid centrala värnpliktsbyråns personalprövningsdetalj och marininstabens militärsociala detalj, skall sammanföras till ett särskilt för försvaret gemensamt organ, benämnt försvarets psykologiska institut. De myndigheter och organisationer, som yttrat sig i denna fråga, har tillstyrkt att ett sådant sammanförande kommer till stånd. Statskontoret har emellertid för sin del föreslagit att den centrala ledningen för militärpsykologien skall samordnas med ledningen för personalvården i en enda central institution.

För egen del biträder jag förslaget att sammanföra den nuvarande vid centrala värnpliktsbyrån och marininstaben bedrivna militärpsykologiska verksamheten till en för försvaret gemensam organisationsenhet. Vad angår frågan huruvida detta organ skall givas en fristående ställning eller, såsom statskontoret föreslagit, samordnas med ett centralt organ för personalvården, har jag vid mina överväganden i frågan kommit till den slutsatsen, att en sådan samordning icke bör ske. De båda verksamhetsgrenarna synes mig ha alltför olikartad karaktär och inriktning för att en sådan sammanslagning skall vara rationell.

Institutet, som enligt min mening bör benämnas *militärpsykologiska institutet*, torde lämpligen böra underställas överbefälhavaren.

Vad angår institutets organisation i övrigt kan jag av ekonomiska skäl icke tillstyrka en personaluppsättning av den omfattning utredningen föreslagit. Organisationen torde således böra icke oväsentligt begränsas i förhållande till utredningens förslag. Med hänsyn till det anförda föreslår jag att institutet organiseras på sätt framgår av det följande.

Institutet bör lämpligen arbeta på två sektioner, forskningssektionen och tillämpningssektionen. Jag räknar därvid med att den statistiska verksamheten skall inordnas i forskningssektionen. Föreståndaren för institutet, som tillika bör vara chef för forskningssektionen, placeras i lönegrad Ce 37. Antalet tjänster för militärpsykologer begränsas till tre. Av dessa bör två avses för forskningssektionen och en för tillämpningssektionen. En av psykologerna vid forskningssektionen bör placeras i lönegrad Ce 31 med tjänstebenenämningen förste militärpsykolog medan den andre psykologen vid forskningssektionen och psykologen vid tillämpningssektionen bör inplaceras i respektive lönegrad Ce 29 och lönegrad Ce 27 med tjänstebenenämningen militärpsykolog. Chef för tillämpningssektionen bör vara en major eller kommandörkapten av 2. graden i lönegrad Ma 30. För institutet synes vidare erfordras tre amanuenser i reglerad beföringsgång, två för forskningssektionen och en för tillämpningssektionen, ävensom tre kontorsbiträden med motsvarande fördelning på sektionerna. För dessa biträden

räknar jag med en tjänst i lönegrad Ca 8, medan två av biträdena torde få anställas i reglerad befordringsgång. Dessutom erfordras ett kanslibitråde i lönegrad Ce 11 för expeditionsgöromål m. m. Jag räknar vidare med att vid institutet skall tjänstgöra tre kommenderade kompaniofficerare ävensom värnpliktig personal i erforderlig utsträckning. Utöver vad jag nu anfört räknar jag icke med någon personal vid institutet.

I kameralt hänseende torde institutet få anslutas till försvarsstaben.

Förslaget att till institutet knyta ett särskilt psykologiskt råd kan jag icke biträda.

Såsom framgår av det förut anförda skall den nuvarande verksamheten vid personalprövningsdetaljen inom centrala värnpliktsbyrån och den militärsociala detaljen i marinstaben övertagas av det nya institutet. Till följd härav minskas organisationen med ett antal tjänster vid centrala värnpliktsbyrån respektive marinen. Sålunda kan vid centrala värnpliktsbyrån utgå en befattning för pensionerad officer med arvode enligt löneklass 1:32 samt tjänster för en psykolaborator i lönegrad Ce 33, två psykoassistenter i lönegrad Ce 27 respektive lönegrad Cg 27, ett kanslibitråde i lönegrad Ce 11 och ett kontorsbitråde i lönegrad Ca 8. För marinstabens del innebär omorganisationen, att en beställning för kommendörkapten av 2. graden i lönegrad Ma 30 på flottans stat drages in samt att tjänster för en psykoassistent i lönegrad Cg 25, ett kanslibitråde i lönegrad Cg 11 och ett bitråde för skriv- och kontorsgöromål i lönegrad Cg 8 utgår.

Institutet bör träda i verksamhet från och med budgetåret 1955/56.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga föreskrifter för verksamhetens bedrivande.

Det nya institutet kan av naturliga skäl icke börja sin verksamhet i full utsträckning redan vid ingången av nästa budgetår. Under tiden intill dess institutet blivit upporganiserat torde den nuvarande verksamheten inom centrala värnpliktsbyråns personalprövningsdetalj och marinstabens militärsociala detalj övergångsvis få fortgå i erforderlig utsträckning. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de övergångsbestämmelser, som kan visa sig erforderliga.

För nästa budgetår bör på riksstaten uppföras särskilda anslag till militärpsykologiska institutets avlöningar och omkostnader. Ehuru, såsom framgår av det föregående, man måste räkna med att verksamheten vid institutet kan komma i gång i full utsträckning först så småningom under budgetåret och att till följd därav den nuvarande verksamheten vid centrala värnpliktsbyråns personalprövningsdetalj och vid marinstabens militärsociala detalj måste övergångsvis pågå även under samma budgetår, anser jag det dock lämpligt att vid anslagsberäkningarna bortse från detta förhållande. Med hänsyn härtill upptager jag institutets avlöningsanslag för nästa budgetår till 229 000 kronor. Därvid utgår jag från att i vissa fall

högre löneklass skall komma i fråga än den lägsta inom tillämplig lönegrad. I beloppet är inräknade 45 000 kronor för arvoden åt sakkunniga vid personalprovningar och för bestridande av utgifter för särskilda forskningsuppdrag. För omkostnader beräknar jag ett belopp av 95 000 kronor vara erforderligt, varav 2 000 kronor för sjukvård, 40 000 kronor för reseersättningar, 25 000 kronor för expenser och 28 000 kronor för publikationstryck.

Den av institutets inrättande föranledda kostnadsökningen kan beräknas till i runt tal 50 000 kronor.

Till hemställan i anledning av de anslags- och personalförändringar vid centrala värnpliktsbyrån och marinstaben, som föranledes av vad jag i det föregående anför, återkommer jag vid behandlingen i det följande av centrala värnpliktsbyråns avlönings- och omkostnadsanslag samt marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl.

Åberopande det anförda får jag i detta sammanhang hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva inrättande, enligt i det föregående angivna grunder, av ett psykologiskt institut för försvaret, benämnt militärpsykologiska institutet;

b) fastställa följande personalförteckning för militärpsykologiska institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

Personalförteckning

Befattning (Beställning)	Lönegrad
<i>Tjänstemän å ordinarie stat</i>	
1 major eller kommandörkapten av 2. graden	Ma 30
1 kontorsbiträde	Ca 8
<i>Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 25</i>	
1 föreståndare	Ce 37
1 förste militärpsykolog	Ce 31
1 militärpsykolog	Ce 29
1 militärpsykolog	Ce 27

c) fastställa följande avlöningsstat för militärpsykologiska institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	27 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	45 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	132 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	24 100
<u>Summa kronor</u>	<u>229 000</u>

- d) till *Militärpsykologiska institutet*: *Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 229 000 kronor;
e) till *Militärpsykologiska institutet*: *Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 95 000 kronor.

[7] **Rationaliseringsverksamhet inom försvaret**

Liksom skett föregående år torde i detta sammanhang lämnas en översikt över det aktuella läget beträffande den rationaliseringsverksamhet inom försvaret, som bedrivs genom statens organisationsnämnds försorg.

Stabs- och förvaltningstjänsten m. m. vid Stockholms luftvärnsregemente med luftvärnsskjutskolan, Svea ingenjörkår, arméns fältarbetsskola och ingenjörtruppernas kadettskola, Göta ingenjörkår, Signalregementet, tygförvaltningsskolan, staben för Stockholms försvarsområde, tillika kommandantstab i Stockholm, Kiruna—Jokkmokks försvarsområdesstab och arméns jägarskola har under år 1954 omorganiserats i huvudsaklig överensstämmelse med förslag, som avgivits av chefen för armén i samråd med statens organisationsnämnd. Förslagen har i samtliga fall grundats på undersökningar, som verkstälts av organisationsnämnden.

I anledning av beslutad motorisering av Norrlands artilleriregemente har organisationsundersökningar rörande stabs- och förvaltningstjänsten m. m. i fred verkstälts vid detta regemente samt rapport därom jämte förslag framlagts. Förslag har vidare efter organisationsundersökningar avgivits rörande expeditions- och kassatjänsten m. m. vid krigshögskolan.

Med hänsyn till de förändringar, som inträffat i fråga om utbildning, krigsorganisation, materielmängder m. m., ävensom till vunnna erfarenheter har organisationsnämnden ansett det erforderligt att verkställa översyn av stabs- och förvaltningstjänsten i fred vid truppförbanden. I första hand har därvid utredning gjorts i samråd med chefen för armén och i förekommande fall med vederbörande centrala myndigheter med ändamål att klarlägga erforderliga jämkningar såväl i organisationen som beträffande personalbehovet för olika ifrågakommande verksamhetsområden. Denna utredning är nu slutförd och rapport därom med förslag har avlämnats. Förslaget innebär vissa jämkningar i nuvarande organisation och därav betingade omflyttningar av viss personal inom fastställda personalstater. Viss militär arvodespersonal beräknas vidare kunna utgå ur organisationen, varjämte biträdespersonalen (skrivbiträden och förrådsarbetare) beräknas kunna minskas för armén i dess helhet. Ett genomförande av förslaget beräknas därför komma att medföra kostnadsminskningar. Organisationsändringarna föreslås genomföras successivt allteftersom erforderliga kompletterande undersökningar vid vederbörliga truppförband verkställs.

Marinens skolor i Berga har under 1954 omorganiserats i huvudsaklig överensstämmelse med förslag, som avgivits av chefen för marinen i sam-

råd med organisationsnämnden. Förslaget har grundats på undersökningar, som verkstälts av nämnden. Organisationsundersökningar pågår vid Blekinge kustartilleriförsvar och beräknas bli slutförda före den 1 juli 1955.

Vid flygvapnet torde försök med flottiljorganisation, grundade på verkställda undersökningar vid en flottilj, kunna igångsättas tidigast under år 1957.

Vissa personalförändringar, som föranledes av förslaget till ändrad organisation av stabs- och förvaltningstjänsten m. m. vid Norrlands artilleriregemente och beslutet om ändrad organisation av Bergaskolorna, kommer att upptagas till behandling i det följande under vederbörliga avlöningsanslag. Övriga i det föregående angivna förslag har ännu icke föranlett någon framställning till Kungl. Maj:t. I den mån det visar sig möjligt att, på grundval av framdeles till Kungl. Maj:t inkommande förslag, meddela beslut om organisationsändringar med tillämpning under budgetåret 1955/56, bör sådana möjligheter tillvaratagas. Jag förutsätter därför att — liksom varit fallet för innevarande och tidigare budgetår — Kungl. Maj:t skall äga att jämväl för budgetåret 1955/56 vidtaga de jämkningar i vederbörliga personalorganisationer som blir erforderliga i anledning av beslut om organisationsändring, dock givetvis alltjämt icke såvitt avser personalstaterna för ordinarie personal, samt att bereda särskild ersättning åt personal som med bibehållen löneställning bestrider göromål som i en ny organisation ankommer på innehavare av högre tjänst.

[8] Fortifikationsförvaltningen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	2 057 000	1 925 977
1954/55 (statsliggaren s. 171)	2 112 000	
1955/56 (förslag)	2 100 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, p. 10) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Fortifikationsförvaltningen: Avlöningar för budgetåret 1955/56 beräkna ett förslagsanslag av 2 600 000 kronor.

I samband med behandlingen av förevarande anslag torde jag få erinra om att jag den 25 februari 1955 i statsrådet anmälde ett av 1954 års militära fastighetsförvaltningsutredning den 15 december 1954 avgivet *betänkande med förslag till huvudlinjer för organisationen av försvarets fastighetsförvaltning*. Jag anförde därvid bland annat följande.

Vid anmälan av propositionen 1954:110 framlade jag på grundval av verkställda utredningar principförslag i fråga om organisationen av för-

svarets regionala och lokala fastighetsförvaltning. De i propositionen uppdragna allmänna riktlinjerna för fastighetsförvaltningen inom försvaret godkändes av riksdagen (rd. skr. 1954: 320).

Enligt ifrågavarande principbeslut skall de regionala organen utgöras av militärbefälsstaberna samt örlogsvarven och kustartilleriförsvaren (utom Gotlands). I militärbefälsstab skall finnas en befästningsavdelning under en fortifikationsofficer och en byggnadsavdelning under en civil byggnadsdirektör, vilken i fred skall ha det tekniskt-ekonomiska ansvaret för byggnadsverksamheten. Frågan huruvida befästnings- och byggnadsavdelningarna skall sammanföras till en enhetlig fortifikationssektion under fortifikationsofficerens ledning har lösts så, att i vart fall inom vissa ur mobiliseringssynpunkt särskilt viktiga militärområden bör finnas en fortifikationssektion, medan inom övriga militärområden det i princip icke anses nödvändigt att sammanslå befästnings- och byggnadsavdelningarna till en sektion. Marinens regionalorgan bör — i avvaktan på resultatet av andra pågående utredningar — i huvudsak bibehållas vid gällande organisation.

Då jag framlade principförslaget förutsatte jag att vissa speciella frågor måste ytterligare utredas samt att dessa undersökningar borde verkställas i samband med att organisationen närmare utformades och genomfördes. För ifrågavarande uppgifter räknade jag med att anlita särskild sakkunnig. Den 4 juni 1954 utverkade jag Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla en utredningsman för att inom försvarsdepartementet verkställa fortsatt utredning rörande den regionala och lokala fastighetsförvaltningen inom försvaret och därmed sammanhängande spørsmål. I nämnda sammanhang anförde jag, att på den fortsatta utredningen borde ankomma, bland annat, att med utgående från de av riksdagen godtagna allmänna riktlinjerna för omorganisationen framlägga detaljerade förslag till utformning av organisationen och avpassa den personaluppsättning som erfordras vid de fastighetsförvaltande organen i central-, regional- och lokalinstanserna. Jag ansåg att hinder icke borde möta för ett successivt framläggande av de förslag, vartill utredningen kunde leda.

Med stöd av sålunda givet bemyndigande tillkallade jag den 5 juni 1954 byråchefen J. T. A. Broomé såsom utredningsman för att verkställa ifrågavarande utredningsuppdrag.

Utredningsmannen, som för utredningen antagit benämningen 1954 års militära fastighetsförvaltningsutredning, har den 15 december 1954 överlämnat betänkande med förslag till huvudlinjer för organisationen av försvarets fastighetsförvaltning. Över betänkandet har efter remiss yttranden avgivits av överbefälhavaren, chefen för armén, chefen för marinen, chefen för flygvapnet, fortifikationsförvaltningen, försvarets civilförvaltning, statens organisationsnämnd, byggnadsstyrelsen, statskontoret, statens lönenämnd, statens sakrevision, svenska väg- och vattenbyggares riksförbund, svenska arkitekters riksförbund, svenska byggnadsingenjörers riksförbund, statsverkens ingenjörskör, Sveriges arbetsledareförbund, försvarets civila tjänstemannaförbund, svenska officersförbundet och försvarsverkens civila personals förbund.

Det nu framlagda betänkandet innehåller i huvudsak riktlinjer för arbetsuppgifternas fördelning mellan militär och civil byggnadsteknisk personal samt vissa förslag i fråga om den regionala instansens utformning. I betänkandet uppdras vidare riktlinjer för arbetsfördelningen mellan olika

instanser, varjämte utredningsmannen framlägger vissa synpunkter på frågan om byggnadsarbeten bör utföras på entreprenad eller i egen regi. Arbetsfördelningen mellan militär och civil personal bör enligt utredningen i stort vara den, att befästningsplanläggningen, d. v. s. projekteringen av andra befästningar än större berganläggningar, bör stå under militär ledning, medan den civila personalen bör ha ansvaret för den byggnadstekniska verksamheten i övrigt. Byggnadsorganet i militärbefälsstaberna bör enligt utredningen organiseras på en fristående byggnadsavdelning under byggnadsteknisk ledning och på en fortifikationsavdelning under en regementsofficer ur fortifikationskåren. Fortifikationsavdelningen avses för handläggning huvudsakligen av uppgifter, som sammanhänger med befästningsplanläggningen. Utredningen anser det lämpligt att ha skilda byggnads- och fortifikationsavdelningar även inom ur mobiliseringssynpunkt särskilt viktiga militärområden. Då omfattningen av byggnadsverksamheten vid VII. militärbefälsstaben och inom kustartilleriförsvaren icke motiverar en kvalificerad byggnadsdirektör och då verksamheten därjämte är mera militärt betonad bör ledningen där ankomma på fortifikationsofficer. Utredningen har föreslagit att för militärbefälsstabernas byggnadsavdelningar skall inrättas sex tjänster för byggnadsdirektörer i Cp 10 samt ett antal tjänster för driftingenjörer i 29 eller 27 lönegraderna till en sammanlagd kostnad av i runt tal 532 000 kronor. Denna kostnadsökning har förutsatts skola uppvägas av minskade kostnader för fortifikationsförvaltningens centrala organisation. Några fullständiga beräkningar av personalbehovet och kostnaderna för byggnadsavdelningarna har utredningen icke verkställt i detta sammanhang.

Utredningsmannens förslag har — i vad förslaget avser den regionala instansen och arbetsfördelningen mellan militär och civil byggnadsteknisk personal — bedömts mycket olika av remissinstanserna. Huvudpunkterna i denna del av förslaget har i allmänhet tillstyrkts av de hörda civila personalorganisationerna samt av chefen för flygvapnet, statens organisationsnämnd och byggnadsstyrelsen, medan däremot överbefälhavaren, chefen för armén, fortifikationsförvaltningen, försvarets civilförvaltning, statskontoret och statens sakrevision samt svenska officersförbundet ställt sig mer eller mindre avvisande. Mot utredningsmannens förslag har främst anmärkts, att bärande skäl för att frångå statsmakternas principbeslut icke anförts. Uttalanden av denna innebörd har gjorts av överbefälhavaren, chefen för armén, statskontoret och statens sakrevision. Försvarets civilförvaltning anser att militära skäl för att inrätta enhetlig fortifikationssektion borde ha redovisats samt att utredningsmannen borde ha tagit ställning till frågan vilka militärområden som ur mobiliseringssynpunkt kan anses särskilt viktiga. Fortifikationsförvaltningen hävdar att en fortifikationssektion i enlighet med 1954 års principbeslut bör finnas inom VI. militärområdet liksom inom andra ur mobiliseringssynpunkt särskilt viktiga militärområden. Såsom sådana bör enligt ämbetsverket i varje fall anses I. och VII. militärområdena. — Även utredningsmannens förslag till arbetsfördelning mellan militär och civil personal har mött invändningar från ett flertal remissmyndigheter. Överbefälhavaren uttalar sålunda att militär personal bör ha ansvaret för all befästningsverksamhet samt ett icke obetydligt inflytande jämväl i fråga om övrig byggnadsverksamhet. Fortifikationsförvaltningen finner att i den regionala instansen ansvaret för alla befästningar i egentlig mening bör ligga på fortifikationsavdelningen

liksom förekommande projektering av större bergrumsanläggningar. Ansvaret för underhåll av större bergrumsanläggningar anses likaledes — i avvaktan på översyn av fortifikationsförvaltningens centrala organisation — böra handläggas på fortifikationsavdelningen. Byggnadsavdelningen bör enligt ämbetsverket handha all annan projekteringsverksamhet, som ankommer på militärbefälsstab. Likaså bör byggnadsavdelningen omhändera allt utförande av nybyggnader och alla underhållsåtgärder som åvilar militärbefälsstab. — Slutligen har det påpekats att fullständiga personal- och kostnadsberäkningar icke framlagts. Statens sakrevision hyser starka betänkligheter mot att beslut fattas om inrättande av några tjänster innan fullständiga förslag till personalstater föreligger. De ekonomiska konsekvenserna av omorganisationen anses eljest icke kunna överblickas. Liknande uttalande har gjorts av statskontoret.

Vid anmälan av nämnda fråga förklarade jag mig för egen del anse, att det av olika skäl icke var möjligt att framlägga något på utredningsmannens betänkande grundat förslag i ämnet. De invändningar, som de militära myndigheterna vid remissbehandlingen framfört mot den av utredningsmannen föreslagna organisationsformen med helt självständiga byggnadsavdelningar inom samtliga militärområden utom VII:de oavsett militärområdenas betydelse ur beredskapssynpunkt, ansåg jag så vägande att jag för min del icke ansåg tillrådligt att förorda utredningsmannens förslag till lösning av organisationsfrågan. Vidare erinrade jag om att fullständiga personal- och kostnadsberäkningar alltjämt saknades. Den i statsmakternas principbeslut föregående år förutsatta utredningen — avseende de fastighetsförvaltande organen såväl i central som regional och lokal instans — borde därför enligt min mening fullföljas samt bedrivs efter då fastställda allmänna riktlinjer och med beaktande i huvudsak av den uppfattning rörande fördelningen av arbetsuppgifterna mellan befästmans- och byggnadsavdelningarna, som fortifikationsförvaltningen framfört i sitt yttrande över utredningsmannens förslag. I övrigt borde utredningsmannens i betänkandet redovisade synpunkter beaktas i den mån de var förenliga med de allmänna principerna för utredningens bedrivande.

På min hemställan uppdrog Kungl. Maj:t åt fortifikationsförvaltningen att — under beaktande av vad jag anfört i ämnet — verkställa fortsatt utredning rörande den regionala och lokala fastighetsförvaltningen inom försvaret m. m.

Vad angår *medelsbehovet* under förevarande anslag för nästa budgetår hemställer *fortifikationsförvaltningen* (skr. ¹⁵/₂ 1955) att anslaget höjes med 498 100 kronor enligt följande sammanställning.

Ökning

1. Ändrad organisation av försvarets regionala fastighetsförvaltning	476 868

	Ökning
2. Uppflyttningar i lönegrad	
1 sektionschef, forskare Cp 12 el. Cr 12—Cp 14 el. Cr 14	2 412
1 kanslibiträde Ca 11 (handsekreterare åt chefen för befästningsbyrån) — kontorist Ca 13	804
3. Löneklassuppflyttningar m. m.	18 016
	498 100

Motiv

1. Fortifikationsförvaltningen beräknar för nästa budgetår medel för i huvudsak de nya tjänster som föreslagits av 1954 års militära fastighetsförvaltningsutredning enligt framställningen i det föregående.

2. Tjänsten för sektionschef, forskare i Cp 12 eller Cr 12, är avsedd för chefen för befästningsbyråns forsknings- och försökssektion. Frågan om tjänstens lönegradsplacering anmäldes i propositionen 1954: 110 (s. 42) utan att någon ändring i lönegradsplaceringen då ansågs böra vidtagas.

Fortifikationsförvaltningen anför, att det synes oundgängligen nödvändigt att ledningen av den fortifikatoriska forskningen anförtros en vetenskapsman med höga kvalifikationer. För att detta krav skall kunna vidmakthållas bör tjänsten för sektionschef uppflyttas till lönegrad Cp 14 eller Cr 14.

Förslaget om uppflyttning av tjänsten för kanslibiträde till kontoristtjänst har framställts i tidigare medelsäskanden (prop. 1954: 110, s. 40).

Fortifikationsförvaltningen upprepar vidare sitt i medelsäskandena för innevarande budgetår (prop. 1954: 110, s. 41) framförda förslag om inrättande av en tjänst för förste byråingenjör i lönegrad Ce 29 med avlöning från byggnadsanslag, avsedd för kostnadsberäkningsdetaljen inom byggnadsbyråns arkitekt- och konstruktionssektion. Fortifikationsförvaltningen understryker ytterligare vikten av förstärkning av den för kostnadsberäkningar avsedda personalen. Då möjligheten att anlita konsulterande ingenjörer för kostnadsberäkningar är liten, har en betydande eftersläpning på förevarande område icke kunnat undvikas.

Departementschefen

Såsom framgår av det föregående kommer något förslag rörande den närmare utformningen av den år 1954 i princip beslutade organisationen för de fastighetsförvaltande organen inom försvaret icke att nu föreläggas riksdagen. Jag vill emellertid erinra om att jag, då principförslaget rörande fastighetsförvaltningen framlades, uttalade att det syntes vara möjligt att påbörja genomförandet av den nya organisationen med utnyttjande av den personal, som nu finnes för ifrågavarande ändamål. Personal vid de av fortifikationsförvaltningen organiserade regionala organen, vilka enligt principbeslutet skall utgå ur organisationen, bör sålunda kunna tagas i an-

språk för militärbefälsstabernas fastighetsförvaltande organ. Även andra provisoriska åtgärder bör kunna vidtagas, därest så visar sig lämpligt.

Av fortifikationsförvaltningen framförda förslag om ändrad lönegrads-placering för vissa tjänster kan jag för närvarande icke tillstyrka.

Vad angår ämbetsverkets förslag att med anlitan av sakanslag inrätta en tjänst för förste byråingenjör i 29 lönegraden, avsedd för utförande av kostnadsberäkningar, kan jag icke tillstyrka att en extra ordinarie sådan tjänst inrättas. Jag föreslår emellertid att för ändamålet inrättas en extra tjänst i nämnda lönegrad med avlöning från avlöningsanslaget.

Anslaget beräknar jag för budgetåret 1955/56 till 2 100 000 kronor enligt följande.

Anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän minskas med hänsyn till belastningen med 50 000 kronor men ökas med 130 000 kronor för höjda grundlöner. Posten uppföres alltså med (430 000 — 50 000 + 130 000 =) 510 000 kronor.

Posten Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar ökas med hänsyn till belastningen med 7 000 kronor och i anledning av höjda grundlöner med i runt tal 44 000 kronor. Posten uppföres således med (127 000 + 7 000 + 44 000 =) 178 000 kronor.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med 298 000 kronor för höjda grundlöner, med 17 520 kronor för en förste byråingenjör i Cg 29 och med 13 600 kronor för löneklassuppflyttningar m. m. och uppföres med (917 000 + 298 000 + 17 520 + 13 600 =) i runt tal 1 246 000 kronor.

Posten Rörligt tillägg minskas med 472 000 kronor till (758 160 — 472 000 =) 286 160 kronor.

Anslagsposten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 9 840 kronor, samt inkomstposten Pensionsmedel, 130 000 kronor, upptages med oförändrade belopp.

Anslagsminskningen utgör 12 000 kronor.

Med hänsyn till att även den lägre extra ordinarie personalen vid fortifikationsförvaltningen upptages i personalförteckning, som fastställs av Kungl. Maj:t, torde anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal även för nästa budgetår kunna betecknas förslagsvis. Posten bör emellertid liksom hittills maximeras av Kungl. Maj:t.

Åberopande det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för fortifikationsförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	510 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	178 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	9 840
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 246 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	286 160
	Summa kronor 2 230 000

Särskilda uppbördsmedel

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	130 000
	Nettoutgift kronor 2 100 000

b) till *Fortifikationsförvaltningen*: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 2 100 000 kronor.

[9] Fortifikationsförvaltningen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	295 000	292 591
1954/55 (statsliggaren s. 173)	295 000	
1955/56 (förslag)	295 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, p. 10) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Fortifikationsförvaltningen: Omkostnader för budgetåret 1955/56 beräkna ett förslagsanslag av 295 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen beräknar medelsbehovet under förevarande anslag till oförändrat 295 000 kronor. Ämbetsverket räknar därvid icke med några utgifter under förevarande anslag för sådan personal, som enligt ämbetsverkets under föregående anslagspunkt anmälda förslag bör inrättas vid regionala fastighetsförvaltande organ och avlönas från verkets avlöningsanslag.

Departementschefen

Såsom framgår av vad jag anfört under fortifikationsförvaltningens avlöningsanslag räknar jag icke med att de av ämbetsverket föreslagna tjänsterna vid regionala organ nu inrättas.

Jag föreslår att anslaget uppföres med oförändrat belopp och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortifikationsförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 295 000 kronor.

[10] **Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	181 500 000	182 311 281
1954/55 (statsliggaren s. 192)	180 500 000	
1955/56 (förslag)	181 700 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 31) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1955/56 beräkna ett förslagsanslag av 181 000 000 kronor.

Till följd huvudsakligast av förefintliga vakanser utvisar försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag lägre belastning än vad som skulle vara fallet, om alla i personalförteckningarna för armén, marinen och flygvapnet redovisade personalstater varit fyllda. För att såvitt möjligt erhålla överensstämmelse mellan anslag och belastning har anslagen för varje budgetår beräknats med ledning av tillgängliga uppgifter om medelsförbrukningen på anslag för tidigare budgetår.

Yrkanden

Försvarets civilförvaltning föreslår i anslutning till yrkanden av chefen för armén m. fl. myndigheter vissa personalförändringar m. m. vid armén.

Arméchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar vid bifall till civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
1. Vissa förändringar beträffande arméstaben			
1 filmregissör Ce 27	18 276		
1 materialförvaltare Ce 17 (Ce 14) ...	10 908		
1 assistent Cg 23—Ce 23	—		
1 assistent Ce 23	14 772		
3 tecknare Ce 19 (bildbandstekniker Ce 18)	34 020		
1 assistent Cg 21—Ce 21	—		
1 kanslibiträde Ce 11, vakant		—	
1 kanslibiträde Cg 11 (halvtidstjänstgörande) — Ce 11	—		

Arméchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar vid bifall till civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
2 extra biträden för skriv- och kontorsgöromål uppföres på personalförteckningen för andra extra ordinarie tjänstemän än underbefäl ...	—		+ 77 976
2. Personalförändringar vid vissa utbildningsanstalter m. m.			
1 major Ma 30, chef för arméns fallskärmsjägarskola	—		
2 kaptener Ma 27 vid luftvärnet (arméns radarskola)	35 304		
1 major Ma 30 vid fälttygkåren — major Ma 30 vid arméns motorskola	—		
4 yrkeslärare Ce 19 vid P 3 — yrkeslärare Ce 19 vid arméns motorskola	—		
1 sergeant Ma 16 vid arméhundväsendet — fanjunkare, styckjunkare eller sergeant Ma 19/16	1 320		+ 36 624
3. Utbyggnad av signaltruppernas organisation			
1 överstelöjtnant Ma 33	23 640		
3 (1) majorer Ma 30	21 084		
Utbildningsarvoden	—		
7 (1) kaptener Ma 27	17 444		
6 löjtnanter Ma 23/19	—		
2 förvaltare eller fanjunkare Ma 21/19 — förvaltare Ma 23	—		
3 fanjunkare Ma 19	—		
3 sergenter Ma 16	—		
4 överfurirer Ma 14 — rustmästare Ma 16 eller yrkesinstruktörer Ce 16	—		
7 pensionerade underofficerare 1 : 22	33 138		+ 95 306
4. Omorganisation av ammunitionsförrådshållningen			
1 major Ma 30 och 2 kaptener Ma 27 vid fälttygkåren	—		
9 förvaltare Ma 23 vid fälttygkåren ...	—		
2 förrådsunderofficerare 1 : 22, 1 extra biträde för skriv- och kontorsgöro-			

Arméchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar vid bifall till civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
mål samt 9 förrådsarbetare överföres till armétygförvaltningen		—	—
5. Utbyggnad av tygstaten			
1 tygverkmästare Ca 21 — förste tygverkmästare Ca 22	—		
3 (1) förste tygverkmästare Ca 22 ...	13 216		
4 (1) tygverkmästare Ca 21	12 464		
11 (6) förste tyghantverkare Ca 19	67 464		
8 (5) tyghantverkare Ca 17	51 640		
35 (12) armétekniker Ca 14	110 064		
18 (12) furirer Me 11/10 utgår		94 080	
2 armétekniker Ca 14 — förste armétekniker Ca 16	—		
60 ordinarie furirer Ma 11/10 överföres från truppförbanden till tygstaten i utbyte mot 60 extra ordinarie furirer Me 11/10	—		+ 160 768
6. Förändringar i övrigt beträffande officerare på aktiv stat			
1 major Ma 30 vid trängtrupperna — överstelöjtnant Ma 33	—		
1 kapten Md 27 vid Stockholms kustartilleriförsvar	—		—
7. Vissa förändringar beträffande försvarsområdesstaberna			
1 överfurir Ma 14, 1 förrådsförman Ca 13, 1 hemvärnsunderofficer 1:22 och 2 förrådsmän Ce 11 överföres från Härnösand—Sundsvalls till Gävle försvarsområde	—		
1 biträde för skriv- och kontorsgöromål vid Härnösand—Sundsvalls försvarsområde		7 248	— 7 248
8. Förändringar i övrigt beträffande pensionerad personal i arvodesbefattningar			
1 expeditionsunderofficer 1:22 vid arméöverläkarens expedition	—		

Arméchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar vid bifall till civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
1 expeditionsunderofficer 1:22 vid II. militärbefälsstabens	—		
1 expeditionsunderofficer 1:22 vid VII. militärbefälsstabens — expedi- tionsofficer 1:30	—		
1 kansliskrivare Ce 15 och 1 expedi- tionsvakt Ca 10 (vakant) vid artil- leri- och ingenjörofficersskolan — expeditionsunderofficer 1:22		4 616	
11 arvodesbefattningar för pensione- rad officer 1:32—1:33	—		4 616
9. Arméns underbefälsorganisation			
48 furirer Ma (Me) 11/10 — rust- mästare Ma 16	—		
58 överfurirer Ma 14	531 976		
112 (80) furirer Ma (Me) 11/10 — överfurirer Ma 14	106 560		
7 överfurirer (i hovslagartjänst) Ma 14 utgår		64 204	+ 574 332
10. Förändringar beträffande arméingen- jörkåren			
4 arméingenjörer av 1. graden Ce 29 —Ca 29	—		
3 arméingenjörer av 2. graden Ce 27 —Ca 27	—		
11. Förändringar beträffande läkar- och sjukvårdspersonal m. m.			
1 regementsläkare Ca 29 vid arméled- ningen — fältläkare Ca 31	—		
1 bataljonsläkare Ca 27 vid infante- riets kadettskola	—		
1 läkare Cg 25 vid krigsskolan — ba- taljonsläkare Ca 27	—		
4 bataljonsläkare Ca 25 vid P 2, Lv 1, Lv 2 och Lv 3	—		
1 sjukgymnast Cg 14 (halvtidstjänst- görande) vid I 1 — Ce 14	—		
2 instruktionssköterskor Ce 20 eller Ce 18 vid T 1 och T 3	21 312		

Arméchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar vid bifall till civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
3 (2) biträdande hälsovårdsinspektörer (hälsovårdsassistenter) Cg 17 ...	20 940		
1 sjukvårdsbiträde Ce 5 vid P 4	—		
Extra personal för vårdbehov vid ökad sjuklighet, epidemier m. m.		8 500	+ 33 752
12. Förändringar i övrigt beträffande förråds-, vakt- och maskinpersonal			
1 förrådsman Ce 11 vid arméns underofficersskola — förrådsförman Ce 13	—		
1 förste vaktmästare Ce 11 vid krigsskolan — materialförvaltare Ca 14	—		
1 kollektivavtalsanställd arbetare vid arméns signalskola — förrådsman Ce 11	—		
1 reparatör Ce 12 vid fortifikationsbefälhavarstaben i Boden	—		
1 värmeskötare Cg 11 vid fortifikationsbefälhavarstaben i Boden — eldare Ce 11	—		
1 reparatör Cg 12 vid Lv 1	—		
1 eldare Ce 10 vid A 6 — Ce 11	—		
1 skogvaktare Ca 17 vid fortifikationsbefälhavarstaben i Boden — förste skogvaktare Ca 19	—		
1 skogvaktare Cg 17 vid P 2—Ce 17	—		—
13. Förändringar beträffande kontorspersonal i kassatjänst			
1 förste kansliskrivare Ce 17 vid fortifikationsbefälhavarstaben i Boden — kontorsskrivare Ce 19	—		
1 kansliskrivare Ca 15 vid arméns underofficersskola — förste kansliskrivare Ca 17	—		
1 kansliskrivare Ce 15 vid IV. militärbefälsstaben — Ca 15	—		
1 kontorist Ce 13 vid krigshögskolan — kansliskrivare Ce 15	—		
1 kontorist Ce 13 vid IV. militärbefälsstaben — Ca 13	—		

	Anslagsförändringar vid bifall till civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
Arméchefens m. fl. yrkanden			
1 kanslibitråde Ce 11 vid staben för Kiruna—Jokkmokks försvarsom- råde — Ca 11	—		—
14. Förändringar i övrigt beträffande kontorspersonal			
1 kanslibitråde Ce 11 vid IV. militär- befälsstaben — Ca 11	—		
1 kanslibitråde Cg 11 vid IV. militär- befälsstaben — Ce 11	—		
2 extra biträden för skriv- och kon- torsgöromål vid IV. militärbefäls- staben uppföres på personalför- teckningen för andra extra ordi- narie tjänstemän än underbefäl ...	—		
1 biträde för skriv- och kontorsgöro- mål (halvtidstjänstgörande) vid VII. militärbefälsstaben	—		
1 biträde för skriv- och kontorsgöro- mål vid A 9	—		
1 biträde för skriv- och kontorsgöro- mål vid infanteriskjutskolan	—		
1 biträde för skriv- och kontorsgöro- mål (halvtidstjänstgörande) vid väg- och vattenbyggnadskårens chefsexpedition	—		
2 biträden för skriv- och kontors- göromål vid Ing 1 och Ing 2 — kanslibiträden Ce 11	—		
61 biträden för skriv- och kontors- göromål — kontorsbiträden Ca 8	—		—
15. Personal för frivilligfrågor			
21 assistenter för frivilligfrågor Ce 13	—		
Arvoden till assistenter för frivillig- frågor	48 400		+ 48 400
16. Övriga personalförändringar m. m.			
1 musikfanjunkare Ma 19 eller mu- siksergeant Ma 16 — vikariatslöne- förordnande såsom musikkörchef av 1. eller 2. graden Ma 27 eller Ma 23/19 vid I 1	—		

Arméchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar vid bifall till civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
1 instruktör Cg 19 vid krigsskolan — Ce 23/19 (Ce 19)	—		
3 köksföreståndare Ca 18 vid I 2, I 12 och T 1 — Ca 20	—		
3 biträdande köksföreståndare Ca 14 vid I 2, I 12 och T 1 — Ca 16	—		
2 stallföreståndare Ce 14 vid Herre- vadsklosters och Gudhems remont- depåer utgår		11 145	
Arvoden och särskilda ersättningar till sakkunniga m. m. vid veterinär- väsendet		2 875	
1 utbildningsarvode å 1 560 kronor vid arméns signalskola överföres till arméns radarskola	—		
Arvoden till deltidstjänstgörande lä- rare och föreläsare vid arméns fasta utbildningsanstalter	40 000		
Arvoden till civila lärare för underbe- fälsutbildning	10 000		
Tillfälligt anställd personal		200 000	
Arvoden till tillsynsmän	48 000		
Pensionsmedel		45 000	
Avlöningar till viss personal i verk- stadsdrift	195 000		+ 33 980
17. Ändrad organisation av stabs- och för- valtningstjänsten m. m. vid A 4			
1 hantverkare Cg 12—Ce 12	—		—

Motiv

Civilförvaltningen erinrar inledningsvis i sina äskanden om vissa olösta frågor som är av väsentlig betydelse för sammansättningen av de personalkadrar, som avlönas från försvarsgrenarnas avlöningsanslag. Sålunda nämnes bl. a. frågan om avlöningskostnaderna för militär och civilmilitär personal inom de centrala förvaltningsmyndigheterna skall redovisas å sistnämnda anslag eller å förvaltningarnas anslag, frågan om inrättande av en gemensam intendenturkår samt frågan om avvägningen mellan de för teknisk tjänst avsedda kategorierna tekniskt utbildade militärer, militärt utbildade ingenjörer och civila ingenjörer. Med hänsyn till dessa och andra

skäl anser civilförvaltningen det vanskligt att taga ställning till framförda yrkanden om utökningar av berörda personalkadror och anser sig endast i begränsad omfattning kunna förorda utbyggnad av kadorna. Ämbetsverket finner det vara särskilt ogörligt att för närvarande med någon säkerhet bedöma sådana förslag om utökning av antalet militära och civilmilitära beställningar, som angivits bli en följd av den beslutade förvaltningsorganisationen, och har därför ansett sig icke kunna i förevarande sammanhang taga ställning härtill.

I fortsättningen behandlas framlagda förslag till personalförändringar m. m. i anslutning till uppställningen i tablån.

1. *Vissa förändringar beträffande arméstaben.* Under anslaget Försvarsfilm har för innevarande budgetår beräknats medel för arvoden till en filmregissör och en materialförvaltare vid arméstabens filmdetalj med belopp motsvarande lön enligt 27 respektive 17 löneklassen å löneplan nr 1. Med hänsyn till att stadigvarande behov av personalen föreligger föreslår arméchefen att tjänsterna från och med nästa budgetår uppföres såsom extra ordinarie under arméns allmänna avlöningsanslag. Civilförvaltningen räknar med att under förevarande anslag uppföres tjänster för en filmregissör i Ce 27 och en materialförvaltare i Ce 14.

Verksamheten vid den i arméstabens taktikavdelning ingående bild-detaljen ledes för närvarande av en kommenderad kompaniofficer med biträde av en assistent i Cg 23. En och samma officer kan icke bindas vid detaljen under längre tid. För att säkerställa kontinuiteten i detaljens arbete föreslår arméchefen, med tillstyrkan av civilförvaltningen, att assistenttjänsten extraordinariesättes.

Vid bilddetaljen finns anställt ett antal frilansteknare mot timer-sättning. Kostnaderna härför utgår från arméns anslag till övningar m. m. Arbetsuppgifterna består dels i utförande av layouter och illustrationer till reglementen och andra publikationer samt till föredrag och genomgångar, dels ock i framställning av bildband och planscher för utbildningen vid förband och skolor. Med hänsyn till arbetets speciella art anses angeläget att de tecknare, som skaffat sig erfarenhet på detta område, bibehålles vid detaljen. Fyra tecknare bör därför beredas fastare anställningsform, varav en som chef för bildbandsframställningen. Arméchefen föreslår att under arméns allmänna avlöningsanslag uppföres tjänster för en assistent i Ce 23, avsedd för chef för bildbandsframställningen, och tre tecknare i Ce 19.

Civilförvaltningen tillstyrker att tjänster inrättas för en assistent i Ce 23 och tre bildbandstekniker i Ce 18, varvid förutsättes att härigenom uppkommande merkostnader under avlöningsanslaget kompenseras av besparingar å övningsanslaget.

Vid den i taktikavdelningen ingående reglementsdetaljen finns, med vakanthållande av en kanslibiträdestjänst i Ce 11, inrättad en tjänst för assistent i Cg 21. För att tillräckligt kvalificerad person skall kunna för-

värvas och förmås kvarstanna i tjänst längre tid föreslår arméchefen att tjänsten extraordinariesättes. Förslaget tillstyrkes av civilförvaltningen, som förutsätter att kansbiträdestjänsten indrages vid bifall till förslaget.

Vid arméstabens organisationsavdelning finns inrättad en tjänst för halvtidstjänstgörande kanslibitråde i Cg 11 för handhavande av nålkortsregistret vid mobiliseringsdetaljen. Då stadigvarande behov av tjänsten anses föreligga föreslår arméchefen, med tillstyrkan av civilförvaltningen, att tjänsten extraordinariesättes.

Vid arméstabens utrustningsavdelning (fältutrustningsdetaljen) är enligt civilförvaltningens medgivande anställda fyra biträden för skriv- och kontorsgöromål. Stadigvarande behov av två av ifrågavarande tjänster anses föreligga. Arméchefen föreslår därför att tjänster för två biträden för skriv- och kontorsgöromål uppföres på personalförteckningen för andra extra ordinarie tjänstemän än underbefäl. Civilförvaltningen anser att ifrågavarande personalbehov tills vidare bör, liksom hittills, tillgodoses genom tillfälligt anställande av personal.

2. *Personalförändringar vid vissa utbildningsanstalter m. m.* Arméchefen har upprepat tidigare förslag om inrättande av en majorsbeställning, avsedd för chef för arméns fallskärmsjägarskola (prop. 1954: 110, s. 59). Med hänsyn till att utbildningen av fallskärmsjägare numera inordnats i arméns ordinarie utbildningsverksamhet anser civilförvaltningen befogat att beställningen inrättas. Därest en ny beställning icke anses kunna tillkomma för ändamålet bör enligt civilförvaltningen en befintlig majorsbeställning överföras till fallskärmsjägarskolan. Civilförvaltningen utgår vid kostnadsberäkningarna från att en dylik överföring äger rum.

Arméchefen har vidare upprepat tidigare förslag om inrättande vid luftvärnet av två kaptensbeställningar i Ma 27, avsedda för arméns radarskola (prop. 1954: 110, s. 69). Av beställningarna avses den ena för skoladjutant, tillika biträdande kurschef för befälskurser, chef för försöksavdelning och förste lärare i radartjänst samt den andra för förste lärare i militärutbildning och chef för mekanikerutbildning. Förslaget tillstyrkes alltså av civilförvaltningen.

En av majorsbeställningarna vid fälttygkåren avses för chef för arméns motorskola. Arméchefen har, med tillstyrkan av civilförvaltningen, ånyo föreslagit att beställningen uppföres på personalförteckning för motorskolan (prop. 1954: 110, s. 71).

Av arméchefen framlagt förslag om att på personalförteckning för motorskolan uppföra fyra vid P 3 redovisade tjänster för yrkeslärare i Ce 19, avsedda för nämnda skola, tillstyrkes likaledes av civilförvaltningen.

Arméchefen har ånyo, med tillstyrkan av civilförvaltningen, framfört förslag om att en för arméhundskolan avsedd sergeantbeställning omvandlas till beställning för fanjunkare, styckjunkare eller sergeant (prop. 1954: 110, s. 71).

3. *Utbyggnad av signaltruppernas organisation.* Arméchefen har återkommit till sitt i medelsäskandena för innevarande budgetår (prop. 1954: 110, s. 62 o. 70) framlagda förslag om utbyggnad av signaltruppernas organisation. Förslaget tillstyrkes av överbefälhavaren. Behov av personalförstärkningar föreligger enligt arméchefen vid såväl staber och utbildningsanstalter som förband.

Vid arméstaben erfordras enligt arméchefen en kaptensbeställning, avsedd för detaljchef med uppgift att handha utarbetande av reglementen för signaltjänsten m. m., samt en beställning för fanjunkare för biträde vid handläggning av personalfrågor i vad avser signaltrupperna. Arméchefen föreslår därför att på signaltruppernas stat uppföres beställningar för en kapten i Ma 27 och en fanjunkare i Ma 19.

Chefen för signalbataljonen i Boden (major) är tillika signalofficer vid VI. militärbefälsstaben. Majorsbeställningen bör avses enbart för signalofficer vid militärbefälsstaben och en särskild beställning inrättas för chef för bataljonen. Arméchefen föreslår därför att för ändamålet tillkommer en överstelöjtnantsbeställning i Ma 33 på signaltruppernas stat. Arméchefen har vidare upprepat tidigare framförda förslag om att på signaltruppernas personalförteckning skall tillkomma beställningar för en major i Ma 30, avsedd för signalofficer vid IV. militärbefälsstaben, och en kapten i Ma 27, avsedd för biträdande signalofficer vid I. militärbefälsstaben, ävensom arvodesbefattningar i 1:22 för sju pensionerade underofficerare, en vid varje militärbefälsstab.

Beträffande personalbehovet vid utbildningsanstalter har arméchefen framlagt förslag om *dels* inrättande av en majorsbeställning, avsedd för lärare i sambandstjänst m. m. vid krigshögskolan, och en majorsbeställning, avsedd för lärare i sambandstjänst vid artilleri- och ingenjööfficersskolan, *dels ock* omvandling av två på signaltruppernas personalförteckning uppförda, för lärarverksamhet m. m. vid signalskolan avsedda beställningar för förvaltare eller fanjunkare i Ma 21 eller Ma 19 till förvaltarbeställningar i Ma 23 (jfr prop. 1954: 110, s. 63).

Till vardera av förenämnda lärare vid krigshögskolan samt artilleri- och ingenjööfficersskolan har förutsatts skola utgå utbildningsarvode å 1 560 kronor. Arméchefen har vidare föreslagit att fyra för instruktionsverksamhet vid signalskolan avsedda överfurirsbeställningar i Ma 14 utbytes mot beställningar för rustmästare i Ma 16 eller tjänster för yrkesinstruktör i Ce 16. Till stöd för sistnämnda yrkande har arméchefen anfört bl. a., att överfurirslönerna icke är tillräckligt konkurrenskraftiga med nuvarande efterfrågan på tekniskt högt kvalificerade instruktörer på den allmänna arbetsmarknaden.

I fråga om förbanden innebär arméchefens förslag att — utöver den i det föregående omförmälda för chef för signalbataljonen i Boden avsedda överstelöjtnantsbeställningen — följande för utbildningsverksamhet av-

sedda beställningar tillkommer under nästa budgetår, nämligen fem för kaptener i Ma 27, sex för löjtnanter i Ma 23/19, två för fanjunkare i Ma 19 och tre för sergeanter i Ma 16. I fråga om orsaken till det ökade personalbehovet vid förbanden torde få hänvisas till framställningen i propositionen 1954:110 (s. 63). Arméchefen har angivit den nuvarande bristen på officers- och underofficersbeställningar vid förbanden till 10 kaptener, 24 löjtnanter, 2 fanjunkare och 3 sergeanter.

De av arméchefen sålunda framlagda förslagen bör enligt civilförvaltningen tillmötesgå i den omfattning ämbetsverket förordad i medelsäskandena för innevarande budgetår (prop. 1954:110, s. 64, 70). I vart fall bör enligt civilförvaltningen det särskilt trängande behovet av förstärkning av militärbefälsstabernas signalavdelningar tillgodoses från och med nästa budgetår i den utsträckning arméchefen föreslagit. Civilförvaltningen räknar i anslutning därtill med att från och med budgetåret 1955/56 skall tillkomma beställningar för en överstelöjtnant i Ma 33, en major i Ma 30 och en kapten i Ma 27 samt arvodesbefattningar för sju pensionerade underofficerare i 1:22.

4. *Omorganisation av ammunitionsförrådshållningen.* För ammunitionsförrådshållningen finns för närvarande nio lokalförvaltningar underställda krigsmaterielverket. Ledningen av lokalförvaltningarna utövas av platschefer. Under avlöningsanslaget för krigsmaterielverkets avvecklingsorganisation finns upptagna arvodesbefattningar för nio pensionerade officerare i 1:30, avsedda för platscheferna. Kungl. Maj:t har emellertid den 18 juni 1954 medgivit att befattningen som platschef vid en av lokalförvaltningarna må få från och med den 1 juli 1954 tills vidare längst intill den 1 juli 1955 uppehållas av kapten på aktiv stat. Under avvecklingsorganisationens avlöningsanslag finns vidare upptagna nio för lokalförvaltningarna avsedda tjänster för förste förrådsförvaltare i Ce 22 med vikariatslön som förrådsförvaltare i Ce 23. Dessa avses för uppbördsmän vid förråden. Vidare finns vid lokalförvaltningarna viss ytterligare förråds- och kontorspersonal m.m.

Inom I. och III. militärområdena finns särskilda förråd för ammunition. Såsom uppbördsmän vid dessa förråd tjänstgör två förrådsunderofficerare. För dessa finns på personalförteckningarna för fo 18/16 och I 15 uppförda två arvodesbefattningar i 1:22, vilka enligt föreskrift icke må återbesättas utan Kungl. Maj:ts medgivande. För dessa förråd finns därjämte viss kontors- och arbetarpersonal.

Enligt beslut av 1954 års riksdag skall krigsmaterielverket indras och de under verket lydande lokalförvaltningarna för ammunitionsförrådshållning underställas armétygförvaltningen i likhet med nuvarande centralförråd för tygmateriel. I anslutning härtill har arméchefen framlagt förslag rörande omläggning av ammunitionsförrådshållningen. Förslaget bygger på resul-

tatet av undersökningar, som arméförvaltningen i samråd med försvarsstaben, fortifikationsförvaltningen, arméstaben och statens organisationsnämnd företagit beträffande den framtida organiseringen och ledningen av centralförråden för ammunition. Resultatet av undersökningarna har redovisats i särskild hemlig bilaga, som kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott och till vilken torde få hänvisas beträffande den närmare innebörden av undersökningarna. Här må framhållas följande.

Enligt undersökningarna bör de regionala förråden av centralförråds-karaktär sammanföras i fem grupper. Gruppchef bör i fred handha bl. a. mobiliseringsplanläggning, planläggning av underhållstransporter i samband med mobilisering samt planläggningsarbete för till gruppen anslutna förråd. Härtill kommer uppgifter av fredsmässig art, såsom frågor om omsättning, vård och förrådshållning av ammunition m. m. i direkt samråd med vederbörande militärbefälhavare, ledningen av arbetet vid det förråd till vilket gruppexpedition anslutes, ansvar för vården av anläggningarna inom gruppen samt ledning av viss utbildning av beredskapsförband och tygtekniker i ammunitionstjänst m.m. För ifrågavarande arbetsuppgifter erfordras enligt arméchefen vid envar av tre grupper en kapten och vid de återstående två grupperna, vilka i fred avses skola utgöra en enhet, en major med en kapten såsom ställföreträdande gruppchef. I samband med tillsättandet av gruppcheferna kan de nuvarande befattningarna för platschefer indras. Ledningen av varje centralförråd bör handhas av en förvaltare vid fälttygkåren. I samband med att armétygförvaltningen övertar administrationen av centralförråden bör enligt arméchefen nuvarande upp-bördsmän för centralförråden överföras till fälttygkåren som förvaltare i Ma 23. Personalen vid de särskilda förråden inom I. och III. militärområdena bör bibehållas men i fortsättningen redovisas under armétygförvaltningen. Arméchefen hemställer nu att principbeslut fattas beträffande lokalförvaltningarnas organisation, ävensom att från och med nästa budgetår *dels* beställningar för en major i Ma 30 och två kaptener i Ma 27 inrättas vid fälttygkåren, i samband varmed beställningar för fyra pensionerade officerare i 1:30 bör utgå och fem dylika beställningar överföras till redovisning under armétygförvaltningen, *dels* att nio beställningar för förvaltare i Ma 23 inrättas vid fälttygkåren i utbyte mot nuvarande upp-bördsmän, nämligen sex förste förrådsförvaltare i Ce 22 samt två förste tygförvaltare i Ca 22 och en tygförvaltare i Ca 19 vid tygstaten, *dels* ock att befattningar för två förrådsunderofficerare i 1:22 samt viss ytterligare personal överföres till tygförvaltningen.

Chefen för armén räknar vidare med att för administration och skötsel av förråden skall finnas ytterligare kontors- och arbetarpersonal m. m. Arméchefen förutsätter att detta personalbehov blir föremål för undersökning genom en särskild utredningsman.

Försvarets civilförvaltning har — under erinran om att med stöd av

Kungl. Maj:ts beslut den 4 juni 1954 en utredningsman¹ tillkallats för översyn av organisationen m. m. rörande centralförråd för ammunition — ansett sig i avbidan på resultatet av utredningsmannens arbete icke böra uttala sig i vidare mån än att samtliga beställningar (tjänster) för en blivande organisation av föreslagen typ bör uppföras på arméns personalförteckningar och att medel för erforderlig arbetarpersonal bör beräknas under arméns anslag till avlöningar till arbetare.

Utredningsmannen har i skrivelse den 15 november 1954 framlagt förslag i ämnet. Då den av arméchefen föreslagna gruppindelningen av de regionala förråden syntes utredningsmannen ändamålsenlig har indelningen tagits som utgångspunkt vid beräkningen av den personaluppsättning, som erfordras för handhavandet av den regionala ammunitionsförrådshållningen. Utredningsmannens förslag innebär att i slutläget beställningar (tjänster) bör tillkomma för en major i Ma 30 och fyra kaptener i Ma 27 i utbyte mot arvodesbefattningar för nio pensionerade officerare i 1: 30, nio tygförvaltare i Ca 23 i utbyte mot motsvarande antal civila tjänster, fem ingenjörer i Ce 23, en reparatör i Ce 12 i utbyte mot en kollektivavtalsanställd arbetare, fem kanslibiträden i Ce 11, fem tekniska biträden i Ce 11, 18 vaktmästare i Ce 10, av vilka ett mindre antal för närvarande finns anställda såsom extra tjänstemän, samt fem biträden för skriv- och kontorsgöromål. Samtliga beställningar (tjänster) bör uppföras på arméns personalförteckningar under rubrik armétygförvaltningens anstalter.

5. *Utbyggnad av tygstaten.* I propositionen 1954: 110 (s. 65) redovisades ett av arméchefen framlagt förslag till successiv utbyggnad av tygstatens aktiva personal. Riksdagen beslöt i anledning av förslaget att för innevarande budgetår skulle dels tillkomma beställningar för en tygverkmästare i Ca 21, fem tyghantverkare i Ca 17, tolv armétekniker i Ca 14 samt tjänster för tre yrkeslärare i Cg 19, dels ock utgå 20 beställningar för furir i beställningsmannatjänst. Arméchefen framlägger nu förslag att under nästa budgetår ytterligare utöka tygstatens aktiva personal i enlighet med framställningen i det följande.

Arméchefen föreslår till en början att fyra beställningar för förste tygverkmästare i Ca 22 tillkommer, varav en i utbyte mot en tjänst för tygverkmästare i Ca 21. Denna personal avses för vård och reparation m. m. av signalmateriel för bl. a. uppehållsplatsförbindelserna.

Arméchefen föreslår vidare att fyra beställningar för tygverkmästare i Ca 21 tillkommer med placering en såsom föreståndare för en under byggnad varande optisk verkstad vid T 3, en såsom föreståndare för utbildningsverkstaden vid luftvärnets mekanikerskola, en såsom lärare vid tygförvaltningsskolan samt en vid armétygförvaltningens verkstadsavdelning.

I arméchefens militärorganisatoriska underlag för budgetåret 1948/49 har räknats med en totalökning av 94 tyghantverkarbeställningar (prop.

¹ Krigsrådet E. T. H. Ström.

1948:209, s. 57). Detta behov har nu tillgodosetts utom såvitt avser 11 beställningar. Utöver dessa beställningar bör enligt arméchefen inrättas åtta tyghantverkarbeställningar. Arméchefen föreslår därför att för nästa budgetår tillkommer 19 tyghantverkarbeställningar, varav 11 för förste tyghantverkare i Ca 19 och åtta för tyghantverkare i Ca 17. Förste tyghantverkarna avses skola utnyttjas som lärare i utbildningsverkstäder och som föreståndare för reparationsavdelning vid tygverkstad och serviceverkstad, tillhörande försvarsområde. Av tyghantverkarna avses fyra (två luftvärns-pjäsmekaniker, två instrumentmekaniker) skola utnyttjas vid luftvärnsförband och fyra (bilmekaniker) som arbetsbefäl vid bilreparationsverkstäder vid infanteriet, pansartrupperna och artilleriet.

Vidare hemställer arméchefen att för nästa budgetår inrättas 35 beställningar för armétekniker för tillgodoseende av behovet av instruktörer vid mekanikerskolor för värnpliktiga, arméns radarskola, arméns signal-skola och tygförvaltningsskolan samt vid artilleriet. I samband med att dessa beställningar inrättas kan 18 beställningar för furir i beställningsmannatjänst utgå.

I syfte att förbättra befodringsförhållandena för arméteknikerna har arméchefen upprepat ett tidigare framfört förslag om uppflyttning av två arméteknikerbeställningar i Ca 14 till beställningar för förste armétekniker i Ca 16 (prop. 1954:110, s. 67).

Arméchefen har vidare upprepat tidigare framfört förslag om att, i syfte att bereda möjlighet för furirer i beställningsmannatjänst vid tygstaten att erhålla ordinarie anställning, 60 ordinarie furirsbeställningar vid truppförbanden överföres till tygstaten och samma antal extra ordinarie furirsbeställningar vid tygstaten överföres till förbandens stater (prop. 1954:110, s. 60).

Civiltförvaltningen tillstyrker att beställningar inrättas för en förste tygverkmästare i Ca 22, en tygverkmästare i Ca 21, 6 förste tyghantverkare i Ca 19, 5 tyghantverkare i Ca 17 och 12 armétekniker i Ca 14, därvid 12 furirsbeställningar i Me 11/10 förutsättes utgå, ävensom att tygstaten tillföres 60 ordinarie furirsbeställningar i utbyte mot samma antal beställningar för extra ordinarie furirer. Arméchefens förslag om uppflyttning av två arméteknikerbeställningar till beställningar för förste armétekniker anser sig civilförvaltningen för närvarande icke kunna biträda.

6. *Förändringar i övrigt beträffande officerare.* Arméchefen har ånyo — under framhållande att med nuvarande antal regementsofficersbeställningar vid trängtrupperna överstelöjtnanter kan placeras endast vid tre av de fyra trängregementena — föreslagit att en majorsbeställning vid trängtrupperna uppflyttas till överstelöjtnantsbeställning (jfr prop. 1954:110, s. 69). Civiltförvaltningen räknar icke med att förslaget nu bifalles.

Arméchefen har föreslagit att en för utbildnings- och mobiliseringsofficer vid Stockholms kustartilleriförsvars infanteriavdelning avsedd kaptensbe-

ställning i Md 27 inrättas. Civilförvaltningen anser att ifrågavarande personalbehov tills vidare, liksom hittills, bör tillgodoses genom kommandering.

7. *Vissa förändringar beträffande försvarsområdesstaberna.* Till 1954 års statsverksproposition (bil. 6, s. 11 och 12) anmäldes, att överbefälhavaren med Kungl. Maj:ts bemyndigande igångsatt en utredning rörande rikets militärterritoriella indelning. Syftet med utredningen var att åstadkomma förenklingar och rationaliseringar i organisationen.

I skrivelse den 9 februari 1955 har överbefälhavaren anfört att, ehuru arbetet inom den för utredningen tillsatta kommittén (militärindelningskommittén) ännu icke slutförts samt vissa utredningar i anslutning till kommitténs arbete alltjämt pågår inom marinen och flygstaberna, vissa resultat av utredningsarbetet redan nu bör nyttiggöras. Med hänsyn till samordningen mellan det militära och civila försvaret är det enligt överbefälhavaren önskvärt att gränserna för försvarsområden och län i största möjliga utsträckning sammanfaller. En bättre överensstämmelse i sådant hänseende kan i några fall åstadkommas genom sammanslagning av små marina försvarsområden med angränsande lantmilitära försvarsområden. Sålunda bör Hemsö försvarsområde (fo 24) sammanslås med Härnösand — Sundsvalls försvarsområde (fo 23/25) och samtidigt södra delen av fo 23/25 — utgörande norra delen av Gävleborgs län — överföras till Gävle försvarsområde (fo 21). Det nybildade försvarsområdet kommer då att sammanfalla med Västernorrlands län medan Gävle försvarsområde utsträcker att omfatta hela Gävleborgs län. På samma sätt bör i princip Göteborgs försvarsområde och Göteborgs skärgårds försvarsområde sammanföras.

Den angivna sammanföringen av försvarsområden förutsätter enligt överbefälhavaren, att de marina försvarsområdenas särställning upphör. En ändring i detta hänseende anses emellertid erforderlig även av andra skäl. Härom anför överbefälhavaren följande.

Vederbörande militärbefälhavare är och bör vara den som i regional instans — i samarbete med berörda chefer ur marinen och flygvapnet — på militär sida svarar för samverkan med det civila försvaret (civilbefälhavarna) samt samordnar verksamheten beträffande järnvägs- och landsvägs-transporter, telekommunikationer, viss reparationstjänst och vissa befästningsarbeten, sjukvårdstjänst, livsmedelsförsörjning, kommunikationsskydd m. m. Det är emellertid i många fall försvarsområdesstaberna, som under militärbefälhavaren har att svara för verkställigheten (i samverkan med länsstyrelserna). En direkt tjänsteväg mellan militärbefälhavare och försvarsområdesbefälhavare är därför nödvändig för att fattade beslut snabbt skall kunna verkställas och för att läget inom vederbörligt försvarsområde utan tidsutdräkt skall komma till militärbefälhavarens kännedom. Detta måste gälla vare sig försvarsområdet är lantmilitärt eller marint.

Militärbefälhavare är vidare under överbefälhavaren ansvarig för det territoriella försvaret och måste därför ha en direkt befälslinje till de chefer, som är engagerade i detta.

Samtliga försvarsområdesbefälhavare inom ett militärområde bör sålunda i territoriellt hänseende vara direkt underställda militärbefälhavaren. Den undantagsställning, som de marina försvarsområdena härvidlag in- tar, med marindistriktschefen som en mellanliggande territoriell instans, bör upphöra. Denna uppfattning delas av försvarsgrenscheferna. I samband härmed bör även benämningen marint försvarsområde utgå.

De marina myndigheternas inflytande på verksamhet av marint intresse bör utsträckas till alla vid kusten belägna försvarsområden. Särskilda bestämmelser härför kommer att utfärdas genom överbefälhavarens försorg. Den närmare regleringen av dessa förhållanden är emellertid även av- hängig av den utredning, som pågår inom marinstaben angående lednings- organisationen i regional instans.

Överbefälhavaren förklarar vidare att genom förutnämnda sammanslag- ning av försvarsområden vissa besparingar synes kunna uppnås.

Överbefälhavaren har i anledning av det anförda hemställt att princip- beslut fattas rörande upphävande av den nuvarande skillnaden mellan marina och lantmilitära försvarsområden samt rörande förenämnda sam- manslagning av försvarsområden. Överbefälhavaren har vidare hemställt att den föreslagna utökningen av Gävle försvarsområde genomföres.

På överbefälhavarens uppdrag har arméchefen i samråd med statens organisationsnämnd utrett verkningarna av förut angivna utökning av fo 21. Arméchefen har ansett att, därest överbefälhavarens framställning vinner bifall, en överfurir i Ma 14, en förrådsförman i Ca 13, en hemvärnsunder- officer i 1:22 och två förrådsmän i Ce 11 bör överföras till fo 21 från fo 23/25. Vidare föreslås att en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöro- mål vid fo 23/25 indrages.

Civilförvaltningen räknar med att arméchefens förslag vinner bifall.

8. *Förändringar i övrigt beträffande pensionerad personal i arvodesbe- fattning.* Arméchefen har upprepat tidigare framfört förslag om att för personaldetaljen vid arméöverläkarens expedition inrätta en arvodesbe- fattning i 1:22 för expeditionsunderofficer (prop. 1954:110, s. 72). Civil- förvaltningen räknar icke med att befattningen nu tillkommer.

Av de i personalförteckningen för I.—VI. militärbefälsstaberna uppförda arvodesbefattningarna för expeditionsunderofficer i 1:22 avses fyra för II. militärbefälsstaben. Arméchefen föreslår att med hänsyn till arbetsupp- gifternas omfattning ytterligare en dylik befattning inrättas vid II. militär- befälsstaben. Civilförvaltningen räknar i avvaktan på resultatet av militär- indelningskommitténs arbete icke med att befattningen nu inrättas.

Arméchefen har — med erinran om att vid samtliga militärbefälsstabers utom VII. militärbefälsstaben finns inrättade arvodesbefattningar i 1:30 för expeditionsofficer — föreslagit att en dylik befattning inrättas vid VII. militärbefälsstaben i utbyte mot en befattning för expeditionsunderofficer i 1:22. Civilförvaltningen anser att resultatet av militärindelningskom- mitténs arbete bör avvaktas innan ställning tages till det föreslagna ut- bytet.

Arméchefen erinrar om att i förslag av statens organisationsnämnd rörande organisation av artilleri- och ingenjööfficersskolan (prop. 1953: 110, s. 108) upptagits en ny befattning för pensionerad underofficer för skolans expedition. Förslaget tillstyrktes i princip av arméchefen. Vid skolan fanns emellertid en förste vaktmästare, som genom lång anställningstid ägde sådan erfarenhet av verksamheten att han intill sin pensionsavgång borde fullgöra de uppgifter, som avsetts för innehavaren av arvodesbefattningen. Arméchefen föreslog därför att med inrättandet av arvodesbefattningen borde anstå i avvaktan på att ifrågavarande vaktmästare avgick med pension samt att tjänsten för förste vaktmästare skulle utbytas mot en tjänst för kansliskrivare i Ce 15. I enlighet med arméchefens berörda förslag har den avsedda befattningen för pensionerad underofficer icke inrättats. I stället har för nämnde vaktmästare tillkommit en tjänst för kansliskrivare i Ce 15. Arméchefen anmäler nu att innehavaren av sistnämnda tjänst beräknas avgå med pension med utgången av juni 1955. Arméchefen föreslår därför, med tillstyrkan av civiltförvaltningen, att en befattning för expeditionsunderofficer i 1:22 inrättas från och med nästa budgetår. I samband därmed kan tjänsten för kansliskrivare i Ce 15 och en tjänst för expeditionsvakt i Ca 10 indras.

Arméchefen föreslår att arvodesbefattningarna i 1:32, vilka närmast är avsedda för pensionerade majorer, hänföres till 1:33. Arméchefen har vidare framlagt förslag om vissa förbättringar i övrigt av förmånerna för pensionerad personal i arvodesbefattningar. Ifrågavarande spørsmål bör enligt civiltförvaltningen upptagas till behandling i samband med en allmän översyn rörande här avsedda befattningar.

9. *Arméns underbefälsorganisation.* Arméchefen har framlagt de förslag till fortsatt utbyggnad av underbefälsorganisationen, som anses böra genomföras även om vid 1955 års riksdag ställning icke kan tagas till föreliggande förslag rörande ny befälsordning.

Arméchefen föreslår, med tillstyrkan av överbefälhavaren, att som en första utbyggnad av rustmästarkadern inrättas 48 rustmästarbeställningar i Ma 16 i utbyte mot samma antal furirsbeställningar i Ma (Me) 11 eller Ma (Me) 10.

Det årliga rekryteringsbehovet av överfurirer har av arméchefen angivits till 170. För nästa budgetår föreslår arméchefen att vid arméns förband planenligt tillkommer 52 för vaktefchef avsedda överfurirsbeställningar i Ma 14 med fördelning fyra vid ettvarrt av följande förband, nämligen I 6, I 14, I 15, I 20, P 3, A 1, A 2, A 7, Lv 5, Ing 2, T 2 och T 4, samt fyra vid arméns underofficersskola. Härjämte föreslås skola tillkomma sex beställningar för överfurir i Ma 14, avsedda för tillsyn av uppehållsplatser. I fråga om instruktörskadern föreslår arméchefen att 112 furirsbeställningar i Ma (Me) 11 eller Ma (Me) 10 omvandlas till beställningar för överfurir i Ma 14. Det sammanlagda antalet nya överfurirsbeställningar enligt arméchefens förslag uppgår sålunda till $(52 + 6 + 112 =) 170$.

På grund av minskat antal hästar vid armén kan enligt arméchefen antalet beställningar för överfurir i hovslagartjänst i Ma 14 minskas med sju, varav en vid vardera av K 1 och K 4 samt fem vid K 3.

Såsom framgår av det föregående har arméchefen räknat med att 60 ordinarie furirsbeställningar överföres från truppförbanden till tygstaten i utbyte mot 60 extra ordinarie furirsbeställningar.

Antalet beställningar för instruktörsaspirant (beställningsmannaaspirant) uppgår enligt gällande personalförteckning till 700. I avvaktan på närmare erfarenheter i fråga om avgångar m. m. räknar arméchefen för nästa budgetår med oförändrat antal.

Civilförvaltningen anser sig i avbidan på statsmakternas ställningstagande till föreliggande förslag rörande ny befälsordning för nästa budgetår böra förorda en utbyggnad av arméns underbefälsorganisation i ungefärligen samma omfattning som för innevarande budgetår. Arméchefens förslag om inrättande av rustmästarbeställningar är civilförvaltningen icke beredd att nu tillstyrka. Däremot har civilförvaltningen icke något att erinra mot inrättande av beställningar för 58 överfurirer, varav 52 för vaktjänst och sex för tillsyn av uppehållsplatser. Beträffande arméchefens förslag om uppflyttning av furirsbeställningar till överfurirsbeställningar anser civilförvaltningen att i avvaktan på närmare klarhet om befälsorganisationens blivande utformning antalet nytillkommande överfurirsbeställningar bör något begränsas i förhållande till arméchefens förslag och räknar för nästa budgetår med att 80 furirsbeställningar omvandlas till överfurirsbeställningar. Civilförvaltningen tillstyrker arméchefens förslag om indragning av sju beställningar för överfurir i hovslagartjänst.

10. *Förändringar beträffande arméingenjörkåren.* Arméchefen föreslår att beställningar för fyra arméingenjörer av 1. graden i Ce 29 och tre arméingenjörer av 2. graden i Ce 27 planenligt ordinariesättes. Civilförvaltningen anser att ställning icke nu bör tagas till förslaget i avbidan på översyn av personalkårerna inom tygförvaltningstjänsten.

11. *Förändringar beträffande läkar- och sjukvårdspersonal m. m.* Arméchefen föreslår att en beställning för regementsläkare i Ca 29, vilken placerats till tjänstgöring hos arméöverläkaren, omvandlas till beställning för fältläkare i Ca 31. Till stöd härför åberopas fördelen med att arméöverläkaren såsom ställföreträdare under bortovaro kan disponera en med militärbefälsläkarna jämställd läkare samt jämförelse med löneställningen för vissa andra beställningar. Med hänsyn till att frågan om militärläkarnas löneställning prövats så sent som vid 1953 års riksdag och i anseende till utfärdade direktiv för budgetarbetet för nästa budgetår räknar civilförvaltningen icke med att förslaget nu genomföres.

Arméchefen har upprepat tidigare framförda förslag om att inrätta beställningar för en bataljonsläkare i Ca 27 vid infanteriets kadettskola, en bataljonsläkare i Ca 25 vid ettvart av P 2, Lv 1, Lv 2 och Lv 3 samt en

bataljonsläkare i Ca 27 vid krigsskolan, sistnämnda beställning i utbyte mot en läkartjänst i Cg 25 vid skolan (prop. 1954: 110, s. 72). Med hänsyn till utfärdade direktiv för budgetarbetet för nästa budgetår är civilförvaltningen icke beredd att nu tillstyrka förslagen.

Arméchefen föreslår att en vid I 1 inrättad extra tjänst för sjukgymnast i Cg 14 med halvtidstjänstgöring, med hänsyn till att stadigvarande behov av tjänsten föreligger, extraordinariesättes (jfr prop. 1954: 110, s. 73). Förslaget tillstyrkes av civilförvaltningen.

I gällande personalförteckning finns upptagna tjänster för sex instruktionssköterskor i Ce 20 eller Ce 18 med fördelning en vid vardera av T 1 och T 3 samt två vid vardera av T 2 och T 4. Behov av ytterligare en instruktionssköterska föreligger enligt arméchefen vid vardera av T 1 och T 3. Då behovet icke kan tillgodoses genom anställande av extra personal föreslår arméchefen att två för T 1 och T 3 avsedda tjänster för instruktions-sköterska i Ce 20 eller Ce 18 tillkommer. Förslaget tillstyrkes av sjukvårdsstyrelsen och civilförvaltningen.

Enligt gällande personalförteckning finns vid envar av I.—VI. militärbefälsstaberna inrättad en tjänst för hälsovårdsassistent i Ce 19. Sjukvårdsstyrelsen har anmält behov av ytterligare personal för försvarets hälsovårdsorganisation, främst i vad avser I. och IV. militärområdena (jfr prop. 1951: 110, s. 90). Sjukvårdsstyrelsen föreslår, såvitt här är i fråga, att tjänster för biträdande hälsovårdsinspektör i förslagsvis Cg 17 inrättas för nämnda militärområden jämte III. militärområdet. Civilförvaltningen, som anser att de mest angelägna behoven av personalförstärkning för ifrågavarande organisation nu bör tillgodoses, tillstyrker att två tjänster för biträdande hälsovårdsassistent i Cg 17 tillkommer från och med nästa budgetår.

Sjukvårdsstyrelsen föreslår att med hänsyn till arbetsuppgifternas omfattning antalet tjänster för sjukvårdsbiträde i Ce 5 vid P 4 utökas från tre till fyra. Civilförvaltningen anser att med inrättande av tjänsten bör anstå i avbidan på prövning av frågan om tilldelandet till regementet av värnpliktiga i sjukvårdstjänst. Därest oundgängligt behov av tillfällig förstärkning av antalet sjukvårdsbiträden vid P 4 skulle föreligga under nästa budgetår förutsättes det få ankomma på civilförvaltningen att med anlitande av medel till civilförvaltningens förfogande för tillfälligt anställande av personal lämna erforderligt anställningsmedgivande.

För anställande enligt av civilförvaltningen och sjukvårdsstyrelsen meddelade bestämmelser av extra personal för vårdbehov vid ökad sjuklighet, epidemier m. m. har under försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag för innevarande budgetår räknats med en sammanlagd medelsanvisning av högst 18 500 kronor, varav för armén högst 8 500 kronor samt för vardera av marinen och flygvapnet högst 5 000 kronor. Sjukvårdsstyrelsen har framhållit att ökad sjuklighet och epidemier förekommer i varierande omfatt-

ning inom de tre försvarsgrenarna, vilket medfört att under visst budgetår ifrågasvarande medel för en försvarsgren ej helt förbrukats under det att medlen för en annan försvarsgren måst överskridas. Sjukvårdsstyrelsen anser därför lämpligt att ett gemensamt anslag för ändamålet anvisas. Medelsbehovet beräknas för nästa budgetår till 18 000 kronor. Civilförvaltningen delar i princip sjukvårdsstyrelsens uppfattning. Då emellertid kostnaderna för anställande av extra personal vid ökad sjuklighet, epidemier m. m. i fortsättningen anses kunna rymmas i de medel, som för tillgodo-seende av andra tillfälliga personalbehov anvisas under försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag, räknar civilförvaltningen för nästa budgetår icke med någon särskild medelsanvisning för ändamålet under ifrågasvarande anslag.

12. *Förändringar i övrigt beträffande förråds-, vakt- och maskinpersonal.* Med hänsyn till de utökade arbetsuppgifterna vid arméns underofficersskolas intendenturförråd kan förrådsunderofficeren icke ägna erforderlig tid åt arbetsledningen i fråga om förrådstjänsten. På grund härav måste en av de tre vid förrådet tjänstgörande förrådsmän inträda såsom arbetsledare. Arméchefen föreslår därför att en förrådsmanstjänst i Ce 11 vid skolan omvandlas till förrådsförmanstjänst i Ce 13. Med hänsyn till att förrådspersonalens löneställning prövats i samband med tjänsteförteckningsrevisionen 1952 och i anseende till utfärdade direktiv för budgetarbetet för nästa budgetår anser sig civilförvaltningen icke kunna tillstyrka förslaget.

Arméchefen har upprepat tidigare framfört förslag om att tjänsten för förste vaktmästare i Ce 11 vid krigsskolan uppföres i Ca 14 med tjänstebemärkningen materialförvaltare (prop. 1954: 110 s. 70). Med hänsyn till att förråds- och vaktmästarpersonalens löneställning prövats i samband med tjänsteförteckningsrevisionen 1952 och i anseende till utfärdade direktiv för budgetarbetet för nästa budgetår anser sig civilförvaltningen icke kunna tillstyrka förslaget.

Som föreståndare för verkstadsförrådet vid arméns signalskola tjänstgör en kollektivavtalsanställd arbetare. Arméchefen har ånyo föreslagit att med hänsyn till arbetsuppgifternas art och omfattning för ändamålet inrättas en förrådsmanstjänst i Ce 11 (prop. 1954: 110, s. 71). Civilförvaltningen anser sig i avvaktan på ställningstagande till frågan om signalskolans framtida förläggning icke kunna tillstyrka förslaget.

Arméchefen föreslår, med tillstyrkan av fortifikationsförvaltningen, att vid fortifikationsbefälhavarstaben i Boden tillkommer en tjänst i Ce 12 för reparatör, avsedd för löpande underhåll av rörtekniska installationer vilka arbeten för närvarande fullgöres av timavlönade kollektivavtalsanställda arbetare. Med hänsyn till att fortifikationsförvaltningen tillstyrkt förslaget och då genom tjänstens inrättande uppkommande kostnader under arméns allmänna avlöningsanslag förutsättes skola uppvägas av motsvarande kost-

nadsminskningar på annat anslag har civilförvaltningen i och för sig icke något att erinra mot att tjänsten tillkommer. Då emellertid civilförvaltningen förutsätter att frågan kommer att prövas av 1954 års militära fastighetsförvaltningsutredning räknar ämbetsverket i förevarande sammanhang icke med att tjänsten inrättas.

Enligt gällande personalförteckning finns inrättad en värmeskötartjänst i Cg 11 för fortifikationsbefälhavarstaben i Boden. Då tjänsten bedömes erforderlig för framtiden har arméchefen, med tillstyrkan av fortifikationsförvaltningen, ånyo föreslagit att tjänsten omändras till extraordinarie i Ce 11 med tjänstebestämmelsen eldare (prop. 1954: 110, s. 76). Civilförvaltningen anser att ställning till förslaget bör tagas först i samband med en blivande översyn av frågan om maskintjänstens ordnande i vissa garnisonsstäder.

Arméchefen föreslår, med tillstyrkan av fortifikationsförvaltningen, att på grund av maskinanläggningarnas storlek en tjänst för reparatör i Cg 12 inrättas vid Lv 1. Civilförvaltningen räknar icke med att tjänsten nu inrättas.

På gällande personalförteckning för A 6 finns uppförda tjänster för en eldare i Ce 11 och en eldare i Ce 10, avsedda för skötseln av panncentralen m. m. vid lägret i Skillingaryd. Med hänsyn till arbetsuppgifternas likartade beskaffenhet bör enligt arméchefen även eldaren i Ce 10 placeras i 11 lönegraden. Arméchefen har därför, med tillstyrkan av fortifikationsförvaltningen, ånyo föreslagit att eldartjänsten i Ce 10 uppflyttas till Ce 11 (prop. 1954: 110, s. 76). Civilförvaltningen anser skäl tala för att båda tjänsterna hänföres till samma lönegrad. Då emellertid tjänsten i 11 lönegraden tillkommit i samband med tjänsteförteckningsrevisionen är civilförvaltningen icke nu beredd att tillstyrka förslaget.

Enligt gällande personalförteckning finns vid fortifikationsbefälhavarstaben i Boden inrättad en skogvaktartjänst i Ca 17. Arméchefen har, med tillstyrkan av fortifikationsförvaltningen, upprepat tidigare förslag om att tjänsten med hänsyn till arbetsuppgifternas omfattning uppflyttas till förste skogvaktare i Ca 19 (prop. 1954: 110, s. 77). Civilförvaltningen anser icke tillräckliga skäl föreligga för bifall till förslaget.

Enligt gällande personalförteckning finns vid P 2 inrättad en tjänst för skogvaktare i Cg 17. Då stadigvarande behov av tjänsten anses föreligga föreslår arméchefen, med tillstyrkan av fortifikationsförvaltningen och civilförvaltningen, att tjänsten extraordinariesättes. Förslaget har framställts tidigare (prop. 1954:110, s. 77).

13. *Förändringar beträffande kontorspersonal i kassatjänst.* I det militärorganisatoriska underlaget för nästkommande budgetår har arméchefen redovisat av underlydande myndigheter framförda yrkanden beträffande ändrad löneställning för sådan kontorspersonal, som utnyttjas för kassatjänst. Chefen för armén har därvid hemställt, att civilförvaltningen måtte

pröva yrkandena under beaktande av vad som i propositionen 1954:110 (s. 39) anförts rörande central uträkning och utbetalning av löner. Yrkandena i denna del framgår av sammanställningen under förevarande punkt.

Civildförvaltningen anför för sin del, att de i förenämnda proposition 1954:110 omnämnda undersökningarna rörande centralisering och hålkortsmässig bearbetning av avlöningsuträkning för försvarets personal numera resulterat i att civilförvaltningen med skrivelse den 31 juli 1954 framlagt förslag om övergång till sådan avlöningsuträkning och om därav betingade personalanordningar. Ämbetsverket åberopar vidare att Kungl. Maj:t genom beslut den 4 juni 1954 föreskrivit, att ordinarie och extra ordinarie tjänster för kassör, kansliskrivare, kontorist och kanslibitråde, avsedda för försvarets kassaverksamhet, som är eller framdeles blir vakanta, tills vidare må återbesättas allenast med extra tjänstemän i motsvarande lönegrader eller — i förekommande fall — uppehållas medelst vikariatslöneförordnanden. — Civildförvaltningen förklarar att ämbetsverket, i det läge frågan om kassatjänsten sålunda befinner sig, icke kan tillstyrka några utökningar av personalen för kassatjänst vid förbanden eller några jämkningar i anställningsform eller löneställning för personal med hithörande göromål.

Såsom framgår av årets statsverksproposition (bil. 6, p. 4) har Kungl. Maj:t den 8 oktober 1954, i anledning av civilförvaltningens skrivelse den 31 juli 1954, meddelat beslut om övergång till central uträkning och utbetalning av månadslöner vid försvaret.

14. *Förändringar i övrigt beträffande kontorspersonal.* Arméchefen har upprepat tidigare framförda förslag beträffande kontorspersonal vid IV. militärbefälsstaben, innebärande att en kanslibiträdetsjänst i Ce 11 uppföres som ordinarie och att en dylik tjänst i Cg 11 upptages som extra ordinarie samt att två extra biträden för skriv- och kontorsgöromål uppföres på personalförteckningen för andra extra ordinarie tjänstemän än underbefäl (prop. 1954:110, s. 77). Arméchefen har vidare föreslagit inrättande vid VII. militärbefälsstaben av en tjänst för halvtidstjänstgörande biträde för skriv- och kontorsgöromål, avsett för stabens marinsektion. Civildförvaltningen räknar i avbidan på resultatet av militärindelingskommitténs arbete icke med att förslagen nu genomföres.

Arméchefen föreslår, med tillstyrkan av statens organisationsnämnd, att en för personaldetaljen vid A 9 avsedd tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål inrättas. Civildförvaltningen räknar icke med att tjänsten tillkommer.

Arméchefen har upprepat tidigare framförda förslag om inrättande av tjänster *dels* vid infanteriskjutskolans förvaltningsexpedition för ett biträde för skriv- och kontorsgöromål, vilket förslag tillstyrkts av organisationsnämnden, *dels ock* vid väg- och vattenbyggnadskårens chefsexpedition för ett halvtidstjänstgörande biträde för skriv- och kontorsgöromål (prop.

1954: 110, s. 71, 77). Civilförvaltningen anser sig med hänsyn till utfärdade direktiv för budgetarbetet icke böra räkna med att förslagen nu genomföres.

Arméchefen (skr. ¹⁵/₁₂ 1954) har hemställt att vid vardera av Ing 1 och Ing 2 måtte — i likhet med vad som skett vid övriga rationaliserade förband inom armén — tillkomma en kanslibiträdestjänst i Ce 11, avsedd för mobiliseringsavdelningen, i utbyte mot en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål.

Civilförvaltningen har anmält att sammanlagt 61 innehavare av tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål beräknas komma att den 1 juli 1955 fylla fordringarna enligt principerna för reglerad befordringsgång för erhållande av kontorsbiträdestjänst i Ca 8 enligt följande:

vid försvarsområdesstaberna 13 tjänster, av vilka en vid Malmö, två vid Kristianstads, två vid Kalmar—Växjö, två vid Härnösand—Sundsvalls, fyra vid Göteborg—Halmstads, en vid Linköpings och en vid Falu försvarsområdesstab;

vid infanteriet 20 tjänster, av vilka fyra vid vardera av I 1 och I 7, tre vid I 20, två vid I 18 samt en vid ettvarrt av I 2, I 3, I 5, I 6, I 12, I 16 och I 17;

vid kavalleriet en tjänst vid K 4;

vid pansartrupperna sju tjänster, av vilka tre vid P 3 samt två vid vardera av P 1 och P 2;

vid artilleriet sju tjänster, av vilka tre vid vardera av A 2 och A 8 samt en vid A 7;

vid luftvärnet fem tjänster, av vilka två vid Lv 4 samt en vid ettvarrt av Lv 2, Lv 3 och Lv 7;

vid ingenjörtrupperna fem tjänster, av vilka två vid Ing 1, en vid vardera av Ing 2 och Ing 3 samt en vid Ing 3 mobiliseringscentral i Östersund; samt

vid utbildningsanstalterna tre tjänster, av vilka två vid tygförvaltningskolan och en vid artilleri- och ingenjörofficersskolan.

15. *Personal för frivilligfrågor.* Arméchefen har ånyo framlagt förslag om förbättrad löneställning för assistenter för frivilligfrågor (prop. 1954: 110, s. 62). Förslaget innebär att arméstaben och 19 försvarsområdesstabers tillföres sammanlagt 21 extra ordinarie tjänster för assistent i Ce 13, varav två med heltidstjänstgöring under 12 månader och återstoden med deltidstjänstgöring under minst sex månader, i utbyte mot de nuvarande med månadsarvoden förenade assistentbefattningarna, samt att assistenter med deltidstjänstgöring understigande sex månader erhåller ett månatligt arvode motsvarande månadslön i 13 lönegraden. Civilförvaltningen, som med hänsyn till utfärdade budgetdirektiv anser sig icke kunna räkna med att de föreslagna tjänsterna nu inrättas, förordar en ökning av medels-

anvisningen för arvoden till ifrågavarande assistenter med 48 400 kronor för att arvodena skall kunna beräknas efter 13 lönegraden.

16. *Övriga personalförändringar m. m.* Enligt gällande personalförteckning finns inrättade en beställning för musikinspektör i Ma 30 vid I 1 och en beställning för musikedirektör av 1. eller 2. graden i Ma 27 eller Ma 23/19 vid ettvarrt av övriga infanteriregementen. Arméchefen föreslår att, i avbidan på statsmakternas ställningstagande till militärmusikens framtida organisation, en musikunderofficer må förordnas att vid I 1 mot vikariatslön bestrida göromål, som eljest ankommer på musikedirektör av 1. eller 2. graden i Ma 27 eller Ma 23/19. Civilförvaltningen är icke beredd tillstyrka arméchefens förslag.

På personalförteckning för krigsskolan finns uppförd en för gymnastik- och idrottsskolan avsedd extra tjänst för instruktör i Cg 19. Med hänsyn till angelägenheten av att behålla nuvarande innehavare av tjänsten föreslår arméchefen att tjänsten uppföres i alternativt Ce 19 eller Ce 23. Civilförvaltningen tillstyrker att tjänsten extraordinariesättes med oförändrad lönegradsplacering.

Arméchefen har upprepat tidigare framfört förslag om att tjänsterna för köksföreståndare i Ca 18 och biträdande köksföreståndare i Ca 14 vid I 2, I 12 och T 1 med hänsyn till portionstagarantalet uppflyttas till Ca 20 respektive Ca 16 (prop. 1954: 110, s. 74). Civilförvaltningen räknar i avbidan på ytterligare erfarenheter rörande storleken av portionstagarantalet icke med att arméchefens förslag nu genomföres.

Kungl. Maj:t har den 20 augusti 1954 förordnat att vid vardera av Herrevadsklosters och Gudhems remontdepåer en tjänst för stallföreståndare i Ce 14 vid uppkommande ledighet icke må återbesättas utan Kungl. Maj:ts medgivande. Civilförvaltningen räknar i enlighet med arméchefens förslag med att tjänsterna indrages den 1 oktober 1954 respektive den 1 april 1956.

Kostnaderna för avlöning åt indelt manskap under nästa budgetår uppskattar civilförvaltningen till oförändrat 95 000 kronor. Antalet kvarstående indelta beräknar arméchefen till 43.

I gällande förteckning å vissa arvoden och särskilda ersättningar har för veterinärväsendet upptagits ett belopp av 25 175 kronor, varav 550 kronor för anlåtande av sakkunniga i arméledningen, 22 000 kronor för veterinärvården vid de förband m. m., där dylik vård icke bestrides av militärveterinär, och 2 625 kronor för kostnader för besiktningar. Civilförvaltningen räknar i enlighet med förslag av överfältveterinären, grundat på den av Kungl. Maj:t den 9 juli 1954 fastställda fördelningen av det för armén avsedda stamhästbeståndet, för nästa budgetår med ett medelsbehov för ändamålet av 22 300 kronor, varav 500 kronor för anlåtande av sakkunniga vid arméledningen, 19 250 kronor för veterinärvården vid de förband m. m.,

där dylik vård icke bestrides av militärveterinär, och 2 500 kronor för kostnader för besiktningar.

För arméns signalskola finns upptagna åtta utbildningsarvoden, ettvarvt å 1 560 kronor. Av arvodena avses ett för lärare vid arméns radarskola. Då denna skola numera anknutits till A 2 föreslår arméchefen, med tillstyrkan av civilförvaltningen, att det av radarskolan disponerade arvodet övertas från signalskolan till radarskolan.

Under anslaget har för innevarande budgetår beräknats ett belopp av 460 000 kronor för timarvoden till deltidstjänstgörande lärare och föreläsare vid arméns fasta utbildningsanstalter och skolor. Arméchefen har för nästa budgetår räknat med ett ökat medelsbehov av 25 000 kronor, varav 10 000 kronor för civila lärare i språk vid krigshögskolan och 15 000 kronor för civila lärare och föreläsare vid övriga skolor. Utan att i detta sammanhang taga ställning till frågan om fördelningen av medlen på de olika utbildningsanstalterna räknar civilförvaltningen för nästa budgetår med ett medelsbehov av 500 000 kronor, innebärande en ökning med 40 000 kronor.

För arvoden till civila lärare för underbefälsutbildning har för innevarande budgetår upptagits ett belopp av 320 000 kronor. Arméchefen (skr. 4/2 1955) har, med tillstyrkan av civilförvaltningen, för nästa budgetår räknat med ett ökat medelsbehov av 10 000 kronor.

Enligt gällande dispositionsföreskrifter förfogar civilförvaltningen över högst 700 000 kronor av förevarande anslag för beredande av lön enligt högst Cg 18 eller däremot svarande kontant ersättning åt personal, som enligt civilförvaltningens medgivande anställs för fullgörande av tillfälliga arbetsuppgifter. Civilförvaltningen räknar för nästa budgetår med att ett belopp av 500 000 kronor skall vara tillfyllest för ändamålet.

I gällande förteckning å vissa arvoden och särskilda ersättningar har för arvoden till tillsynsmän för byggnader, övningsfält, förråd m. m. inom militärområdena samt för civil vakthållning vid vissa utbildningsanstalter m. m. upptagits ett belopp av sammanlagt 469 819 kronor. Arméchefen har, med tillstyrkan av civilförvaltningen, för nästa budgetår räknat med ett ökat medelsbehov av 48 000 kronor för arvoden till tillsynsmän vid uppehållsplatser.

17. Arméchefen (skr. 17/1 1955) har i samråd med statens organisationsnämnd framlagt förslag till *ändrad organisation av stabs- och förvaltningstjänsten m. m. vid A 4*. Förslaget upptar sammanlagt 13 tjänster för förrådsmän i Ce 11 och 14 tjänster för förrådsarbetare, vilket i förhållande till nuvarande organisation innebär en minskning med två förrådsmän och en ökning med två förrådsarbetare. Den föreslagna minskningen av antalet förrådsmän och ökningen av antalet förrådsarbetare förutsättes skola ske i samband med uppkommande vakanser i förrådsmanstjänsterna. Enligt förslaget skall vidare en extra tjänst för hantverkare i Cg 12, av-

sedd för det s. k. Björnängelägre, omvandlas till extra ordinarie (jfr prop. 1954: 110, s. 76). Civilförvaltningen tillstyrker de föreslagna förändringarna beträffande förrådsmän och hantverkare.

Departementschefen

1. Såsom framgår av vad jag anfört vid anmälan av anslaget Försvarsfilm i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 222) har kostnaderna för avlöning till filmregissören och materialförvaltaren vid arméstabens filmdetalj förutsatts alltjämt skola bestridas från nämnda anslag.

Jag tillstyrker att assistenttjänsten i Cg 23 vid bilddetaljen upptages såsom extra ordinarie.

Arméchefens övriga under förevarande punkt redovisade förslag kan jag icke biträda.

2. Jag tillstyrker att vid luftvärnet inrättas en kaptensbeställning i Ma 27, avsedd för arméns radarskola, ävensom att fyra vid P 3 redovisade tjänster för yrkeslärare, avsedda för arméns motorskola, uppföres på personalförteckning för sistnämnda skola.

Övriga under förevarande punkt redovisade förslag kan jag icke biträda.

3. Jag anser mig böra föreslå att en viss utbyggnad av signaltruppernas organisation kommer till stånd. Antalet nya beställningar torde dock för närvarande böra begränsas till sex, nämligen en för major i Ma 30, avsedd för signalofficer vid IV. militärbefälsstaben, två för kaptener i Ma 27, avsedda den ena för arméstaben och den andra för biträdande signalofficer vid I. militärbefälsstaben, samt tre för löjtnanter i Ma 23/19, avsedda för signalförbanden. De nya beställningarna bör uppföras på signaltruppernas stat.

4. Jag är för närvarande icke beredd taga ställning till föreliggande förslag rörande omorganisation av ammunitionsförrådshållningen.

5. Utbyggnaden av tygstaten bör fortsätta. Jag föreslår att tygstaten för nästa budgetår tillföres ytterligare beställningar för en förste tygverkmästare i Ca 22, en tygverkmästare i Ca 21, fyra förste tyghantverkare i Ca 19, tre tyghantverkare i Ca 17 samt 12 armétekniker i Ca 14, de sistnämnda i utbyte mot samma antal beställningar för furirer på tygstaten. Jag biträder vidare arméchefens förslag att 60 ordinarie furirsbeställningar vid truppförbanden skall överföras till tygstaten, varvid samma antal extra ordinarie furirsbeställningar vid tygstaten överföres till förbandens stater.

6. Arméchefens under denna punkt redovisade förslag kan jag icke biträda.

7. Överbefälhavarens uppfattning att den nuvarande skillnaden mellan lantmilitära och marina försvarsområden bör upphävas synes mig riktig och jag tillstyrker hans förslag i denna del. Jag har icke heller något att erinra mot de av honom föreslagna sammanslagningarna av försvarsområden eller mot förslaget att en del av fo 23/25 överföres till fo 21.

De personalförändringar, som arméchefen förordat i anslutning till förslaget om utökning av fo 21, finner jag mig böra biträda.

8. Jag tillstyrker att för personaldetaljen vid arméöverläkarens expedition inrättas en arvodesbefattning i 1: 22 för expeditionsskolvakt. Såsom arméchefen föreslagit torde vidare böra tillkomma en arvodesbefattning i 1: 22 för pensionerad skolvakt, avsedd för artilleri- och ingenjör-officersskolans expedition. I samband därmed bör tjänsterna för en kansli-skrivare i Ce 15 och en expeditionsvakt i Ca 10 vid skolan indras.

Arméchefens övriga under denna punkt redovisade förslag kan jag icke biträda.

9. Arméchefens förslag om att inrätta rustmästarbeställningar är jag icke beredd biträda. Arméchefen har vidare föreslagit inrättande av sammanlagt 170 överfurirsbeställningar i Ma 14, varav 112 beställningar i utbyte mot furirsbeställningar i Ma (Me) 11 eller Ma (Me) 10. Med hänsyn till rådande vakansläge föreslår jag att antalet nya överfurirsbeställningar i Ma 14 för nästa budgetår begränsas till 90, varav 34 för vaktchefer, sex för personal för tillsyn av uppehållsplatser och 50 för instruktörer. Jag räknar därvid med att 50 furirsbeställningar, varav 15 ordinarie och 35 extra ordinarie, skall utgå. I enlighet med arméchefens förslag torde vidare sju beställningar för överfurir i hovslagartjänst i Ma 14 utgå. Antalet beställningar för instruktörsaspiranter (beställningsmannaspiranter) beräknar jag i likhet med arméchefen till oförändrat 700.

Under punkt 5 i det föregående har jag föreslagit att 60 ordinarie furirsbeställningar vid truppförbanden överföres till tygstaten i utbyte mot samma antal extra ordinarie furirsbeställningar.

Utgående från vad jag sålunda anfört föreslår jag att kadern av underbefäl och instruktörsaspiranter (beställningsmannaspiranter), med undantag av musikpersonal och furirer i beställningsmannatjänst vid tygstaten, för nästa budgetår fastställas på sätt framgår av följande sammanställning.

	Budgetår	
	1954/55	1955/56
Överfurirer	1 783	1 866
Furirer	2 410	2 360
Instruktörsaspiranter (beställningsmannaspiranter)	700	700
Summa	4 893	4 926

10. Jag är icke beredd att nu tillstyrka några förändringar beträffande arméingenjörkåren.

11. Under förevarande punkt redovisade förslag till personalförändringar kan jag biträda endast såtillvida att jag tillstyrker att en tjänst

vid I 1 för sjukgymnast i Cg 14 med halvtidstjänstgöring omvandlas till extra ordinarie samt att vid vardera av T 1 och T 3 inrättas en tjänst för instruktions-sköterska i Ce 20 eller Ce 18.

I likhet med civilförvaltningen räknar jag icke med någon särskild medelsanvisning till bestridande av kostnader för anställande av extra personal för vårdbehov vid ökad sjuklighet, epidemier m. m.

12. Arméchefens under förevarande punkt redovisade förslag kan jag icke tillstyrka.

13. Jag räknar för nästa budgetår icke med några förändringar under förevarande anslag beträffande kontorspersonal i kassatjänst.

14. Arméchefens förslag om att uppföra en kanslibiträdestjänst i Cg 11 vid IV. militärbefälsstabens såsom extra ordinarie kan jag tillstyrka. Jag har ej heller något att erinra mot att två extra biträden för skriv- och kontorsgöromål vid nämnda stab uppföres på personalförteckningen för andra extra ordinarie tjänstemän än underbefäl. I enlighet med arméchefens förslag torde vidare vid vardera av Ing 1 och Ing 2 bära tillkomma en kanslibiträdestjänst i Ce 11 i utbyte mot en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål. Arméchefens övriga under förevarande punkt redovisade förslag kan jag icke biträda.

Civilförvaltningen har anmält att sammanlagt 94 innehavare av tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål under försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag beräknas komma att den 1 juli 1955 fylla de fordringar, som enligt principerna för reglerad befordringgång uppställts för erhållande av kontorsbiträdestjänst i Ca 8. Med hänsyn till förefintliga vakanser i fråga om ordinarie kontorsbiträdestjänster synes det av civilförvaltningen anmälda behovet av ordinarie kontorsbiträdestjänster för nästa budgetår bära tillgodoses genom ianspråktagande av vakanta kontorsbiträdestjänster. Jag räknar därför icke med att några nya kontorsbiträdestjänster inrättas för nästa budgetår under försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att genom omdispositioner av förefintliga kontorsbiträdestjänster tillgodose uppkommande behov av dylika tjänster och i samband därmed i erforderliga fall ersätta ordinarie kontorsbiträdestjänst med icke-ordinarie tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål.

15. Jag kan icke tillstyrka att löneplansplacerade tjänster inrättas för assistenter för frivilligfrågor men föreslår, att arvudet höjes från 500 kronor till 650 kronor för månad. Härigenom uppkommande merkostnader under arméns allmänna avlöningsanslag uppgår till 30 000 kronor.

16. Under denna punkt föreslagna personalförändringar kan jag icke biträda i vidare mån än att jag i anslutning till civilförvaltningens förslag räknar med att en tjänst för stallföreståndare i Ce 14 vid vardera av Herrevadsklosters och Gudhems remontdepåer indrages. Förslaget att ett av radarskolan disponerat utbildningsarvode å 1 560 kronor överföres från

signalskolan till radarskolan har icke givit mig anledning till erinran. Jag räknar vidare för nästa budgetår med ett medelsbehov av 22 300 kronor för vissa arvoden och särskilda ersättningar under veterinärväsendet, 500 000 kronor för timarvoden till deltidstjänstgörande lärare och föreläsare vid arméns fasta utbildningsanstalter och skolor, 330 000 kronor för arvoden till civila lärare för underbefälsutbildning samt 500 000 kronor för tillfällig anställning av personal. För arvoden till tillsynsmän vid uppehållsplatser räknar jag med ett ökat medelsbehov av i runt tal 48 000 kronor.

17. Arméchefens under denna punkt redovisade förslag anser jag mig böra tillstyrka.

I detta sammanhang torde jag få beröra frågan om musikorganisationen inom försvaret. Frågan har upptagits till behandling av 1947 års musikutredning. I betänkanden den 3 februari 1951 och den 5 september 1953 (SOU 1954:2) har utredningen i vad angår militärmusiken främst uttalat sig om dennas betydelse för det civila musiklivet. Sedan bland andra överbefälhavaren anmodats att avgiva yttrande över det sist avgivna betänkandet, har överbefälhavaren uppdragit åt en särskild utredningsgrupp att framlägga underlag till förslag om ny militärmusikorganisation. Sedan utredningsgruppen slutfört sitt arbete, har överbefälhavaren med skrivelse den 12 november 1954 framlagt ett på utredningsgruppens arbete grundat förslag om den framtida utformningen av militärmusiken.

Överbefälhavarens förslag innebär bland annat en förstärkning av musikkårernas såväl personella som instrumentala sammansättning ävensom förändringar beträffande personalens utbildning m. m. Såvitt angår organisationens omfattning har utredningsgruppen framlagt två olika alternativ. Enligt det ena alternativet (alt. I) skulle antalet musikkårer väsentligt inskränkas i förhållande till nuvarande organisation. Den totala årskostnaden för denna organisation beräknas till i runt tal fem miljoner kronor, innebärande en minskning av nuvarande årskostnader med cirka tre miljoner kronor. Enligt detta alternativ skulle de rent militära behoven bli tillgodosedda medan det allmänna musiklivet icke i nämnvärd utsträckning skulle kunna erhålla stöd av militärmusiken. Även enligt det andra alternativet (alt. II) skulle en viss reducering av antalet musikkårer äga rum, men de civila intressena skulle dock kunna tillgodoses i väsentlig utsträckning. Årskostnaden för en organisation enligt detta alternativ beräknas till i runt tal 9,6 miljoner kronor, vilket skulle innebära en ökning med cirka 1,6 miljon kronor i förhållande till nuvarande organisation. Överbefälhavaren föreslår att militärmusiken organiseras enligt alternativ II.

Efter att i frågan ha samrått med chefen för ecklesiastikdepartementet finner jag mig icke kunna föreslå en organisation av militärmusiken en-

ligt det av överbefälhavaren framlagda alternativ I. Den nedskärning av militärmusiken, som detta alternativ skulle innebära, bedömes nämligen få menliga verkningar för det civila musikkivet. Å andra sidan anser jag mig av ekonomiska skäl icke heller kunna föreslå en organisation av den storlek, som avses med överbefälhavarens alternativ II. I princip ansluter jag mig emellertid till överbefälhavarens synpunkter beträffande den lämpliga storleken och instrumentala sammansättningen av musikkårerna. Enligt min mening bör militärmusiken ges en sådan organisation att nämnda synpunkter blir i huvudsak tillgodosedda. Jag har för avsikt att uppdraga åt överbefälhavaren att framlägga förslag till en sådan organisation. Därvid bör alla möjligheter att sänka de nuvarande kostnaderna tillvaratagas. Av det anförda följer att jag icke är beredd att nu framlägga något förslag i förevarande fråga. Jag räknar emellertid med att överbefälhavaren skall inkomma med sitt förslag inom sådan tid, att frågan kan föreläggas nästa års riksdag.

En musikorganisation av den beskaffenhet, som jag i det föregående förordat, kommer sannolikt att omfatta ett mindre antal beställningar än den nuvarande organisationen. Det synes därför lämpligt att nyrekrytering till de militära musikkårerna tills vidare upphör. Jag avser att snarast vidtaga erforderliga åtgärder i sådant syfte.

För budgetåret 1954/55 har riksdagen bemyndigat Kungl. Maj:t att i avseende å de under arméns och marinens allmänna avlöningsanslag redovisade militära och civilmilitära kårerna samt den ordinarie personalen vid flygvapnet vidtaga de provisoriska åtgärder — såsom meddelande av vikariatslöneförordnande, vakanssättningar m. m. — som betingas av övergången till den nya organisationen av försvarets centrala tyg-, intendentur- och civilförvaltning (prop. 1954: 110; SU 1954: 134; rd. skr. 1954: 320). Såsom jag närmare utvecklat i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 26) torde av riksdagen böra inhämtas bemyndigande att under budgetåret 1955/56 vidtaga motsvarande provisoriska åtgärder.

Med beaktande av vad jag i det föregående föreslagit i fråga om personalförändringar m. m. vid armén och av de beslutade ändringarna av grundlönerna samt med ledning av belastningen på arméns avlöningsanslag under förfluten del av innevarande budgetår beräknar jag nämnda anslag för budgetåret 1955/56 sålunda:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän 99 110 000 (+ 24 710 000) kronor;
Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar 8 880 000 (+ 2 280 000) kronor;

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 1 250 000 (+ 110 000) kronor;

Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 52 835 000 (+ 12 560 000) kronor;

Rörligt tillägg 25 500 000 (— 38 660 000) kronor;
 Pensionsmedel 3 660 000 (— 100 000) kronor;
 Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift 2 215 000 (— 100 000) kronor.

Anslaget bör alltså upptagas till 181 700 000 (+ 1 200 000) kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar vid armén, som föranledes av vad jag i det föregående föreslagit;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende på personalförteckningarna meddela särskilda föreskrifter av i tillämpliga delar samma innehåll som innefattas i de särskilda bestämmelser som genom Kungl. Maj:ts brev den 4 juni 1954 fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av arméns personalförteckningar för budgetåret 1954/55;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att i avseende å staterna för militära och civilmilitära kårer vid armén vidtaga provisoriska åtgärder i enlighet med vad jag i det föregående förordat;

d) godkänna följande avlöningsstat för arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	99 110 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	8 880 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 250 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	52 835 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	25 500 000
Summa kronor	187 575 000

Särskilda uppbördsmedel

1. Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	3 660 000
2. Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift, <i>förslagsvis</i>	2 215 000
Nettoutgift kronor	181 700 000

e) till *Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 181 700 000 kronor.

[11] *Armén: Remontering*

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1953/54	400 000	670 306	1 495 387
1954/55 (statsliggaren s. 219)	400 000		
1955/56 (förslag)	400 000		

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1953/54 i runt tal 1 000 000 kronor bundna.

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 54) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Armén: Remontering* för budgetåret 1955/56 beräkna ett reservationsanslag av 400 000 kronor, d.v.s. samma belopp som anvisats för nu löpande budgetår. Därvid anmäldes att storleken av anslaget kunde påverkas av ställningstagandet till vissa principförslag som chefen för armén väntades framlägga med anledning av överbefälhavarens förslag till riktlinjer för krigsmaktens fortsatta utveckling.

Yrkande

Såsom framgår av årets statsverksproposition har arméintendenturförvaltningen i sina ordinarie medelsäskanden för nästa budgetår hemställt, att anslaget för budgetåret 1955/56 uppföres med 820 000 kronor.

Sedan chefen för armén, såsom framgår av punkt 1 i det föregående, i skrivelse den 21 januari 1955 avgivit förslag rörande ändrad organisation av kavalleriet och i samband därmed reducering av arméns bestånd av varmblodiga hästar, har arméintendenturförvaltningen under hand avgivit förnyat förslag till medelsäskande beträffande förevarande anslag och därvid hemställt, att anslaget för nästa budgetår höjes med 325 000 kronor till 725 000 kronor enligt följande uppställning.

	Ökning	Minskning
1. Minskad remontering av kallblodiga hästar		13 300
2. Högre hästpriser	77 600	
3. Ökad utackordering av kallblodiga draghästar.....		3 120
4. Minskad utackordering av varmblodiga draghästar		50 250
5. Högre priser på utrangerade hästar		9 100
6. Omräkning	325 000	
		+ 326 830
		Avrundat + 325 000

Motiv

1. Under ettvarvt av åren 1954—1956 skall enligt beslut vid 1951 och 1952 års riksdagar (jfr prop. 1952: 1, bil. 6, s. 85) inköpas 450 varmblodiga remonter. Enligt arméchefens förenämnda förslag till reducereing av arméns hästbestånd kommer remonteringen av stamridhästar att ytterligare nedgå medan remontering av varmblodiga stamdraghästar samt varmblodiga ackordrid- och ackorddraghästar helt skall upphöra. Remonter till ett betydande antal blir härigenom övertaliga. Under punkt 1 i det föregående har redogjorts för arméchefens förslag i fråga om de remonter som uppköpes åren 1955 och 1956. Av de remonter, som uppköpts år 1954 och utbildats ett år på remontdepå, är enligt arméchefen 311 icke erforderliga för arméns behov. Arméchefen föreslår att dessa utackorderas för att fylla behovet av kallblodiga ackorddraghästar. I den mån ifrågavarande hästar icke kan utackorderas bör de försäljas.

Arméintendenturförvaltningen beräknar den erforderliga remonteringen av kallblodiga hästar för budgetåret 1955/56, efter 10 % remontering, till 511 ackorddraghästar och 31 stamdraghästar. Av stamdraghästarna avses hälften eller 15 vara kallblodiga. Återstående behov av stamdraghästar — 16 stycken — avses skola tillgodoses med förenämnda övertaliga varmblodiga depåremonter. Av dessa remonter beräknas vidare högst 200 kunna utackorderas såsom ackorddraghästar. I enlighet med det anförda beräknar arméintendenturförvaltningen inköpsbehovet av kallblodiga hästar under budgetåret 1955/56 till $(511 + 15 - 200 =)$ 326 hästar. Motsvarande antal under nu löpande budgetår utgör 333. Om medelinköpspriset för kallblodiga hästar beräknas till samma belopp som för budgetåret 1954/55 eller 1 900 kronor, minskar kostnaderna med $[(333 - 326) \times 1\,900 =]$ 13 300 kronor.

2. För budgetåret 1954/55 beräknades, såsom nyss anförts, medelinköpspriset för kallblodiga hästar till 1 900 kronor, medan samma pris för varmblodiga hästar för budgetåret 1954/55, i överensstämmelse med uttalande av 1954 års riksdag, bestämts till 2 200 kronor eller 300 kronor högre än för kallblodiga hästar (SU 1954: 4, s. 25; r.skr. 1954: 4). På grund av stigande hästpriser beräknar arméintendenturförvaltningen, att medelinköpspriset på kallblodiga hästar kommer att uppgå till 2 000 kronor. Medelinköpspriset på varmblodiga hästar beräknas med hänsyn till riksdagens förenämnda beslut till 2 300 kronor. De höjda hästpriserna skulle således medföra en kostnadsökning med $(326 \times 100 + 450 \times 100 =)$ 77 600 kronor.

3. Under budgetåret 1955/56 beräknas 5 450 kallblodiga draghästar vara utackorderade eller 156 flera än under innevarande budgetår. Härigenom ökas inkomsterna av ackordavgifter — 20 kronor för häst och år — med $(156 \times 20 =)$ 3 120 kronor.

4. Enligt arméchefens förslag till reducereing av arméns hästbestånd m. m. avses utackordering av varmblodiga draghästar mot ersättning till foder-

värd icke vidare skola äga rum. Arméchefen har vidare räknat med att gällande kontrakt angående utackordering mot ersättning skall uppsägas och ny utackordering ske utan ersättning. Antalet mot ersättning utackorderade draghästar utgör 750. Ersättningen uppgår till 250 kronor för häst och år. Arméintendenturförvaltningen beräknar att uppsägningen av kontrakten och avvecklingen av ackordsersättningen icke hinner genomföras under nästa budgetår. Kostnaderna för ackordsersättningar beräknas därför till $(750 \times 250 =)$ 187 500 kronor. I förhållande till de för innevarande budgetår beräknade kostnaderna för ändamålet, 237 750 kronor, innebär detta en kostnadsminskning med 50 250 kronor.

5. För budgetåret 1954/55 beräknade dåvarande arméförvaltningen medelslaktpriset för utrangerade hästar till 650 kronor för stambästar och till 850 kronor för ackordhästar. För budgetåret 1955/56 beräknar arméintendenturförvaltningen motsvarande pris till 800 kronor respektive 900 kronor. Antalet utrangerade hästar under budgetåret 1955/56 beräknas för stambästar till 194 eller 20 flera än under innevarande budgetår och för ackordhästar till 530, vilket innebär en minskning med 70 i förhållande till innevarande budgetår. I enlighet med det anförda uppkommer, vid tillämpning av de för budgetåret 1954/55 beräknade slaktpriserna, en inkomstökning för 20 stambästar med $(20 \times 650 =)$ 13 000 kronor och en inkomstminskning för 70 ackordhästar med $(70 \times 850 =)$ 59 500 kronor. Den beräknade ökningen av medelslaktpriset ökar å andra sidan inkomsterna för stambästar med $[194 \times (800 - 650) =]$ 29 100 kronor och för ackordhästarna med $[530 \times (900 - 850) =]$ 26 500 kronor. På grund av det anförda beräknas medelsbehovet minska med $(13 000 - 59 500 + 29 100 + 26 500 =)$ 9 100 kronor.

6. Nettoutgifterna för budgetåret 1954/55 beräknade arméförvaltningen, utgående från ett medelinköpspris av 2 100 kronor för varmlodiga hästar, till 1 180 000 kronor. Utgifterna för samma budgetår ökar därutöver med 45 000 kronor genom den höjning av medelinköpspriserna på varmlodiga remonter, som skett i anslutning till riksdagens beslut. Anslaget för budgetåret 1954/55 har med hänsyn till befintlig reservation m. m. beräknats till 400 000 kronor. Skillnaden mellan beräknade utgifter för budgetåret 1954/55 och det för samma år anvisade anslaget utgör således $(1 180 000 + 45 000 - 400 000 =)$ 825 000 kronor. Arméintendenturförvaltningen beräknar, att odisponerad reservationsbehållning vid utgången av budgetåret 1953/54, i runt tal 500 000 kronor, användes för att nedbringa medelsbehovet. Såsom ökning upptages här $(825 000 - 500 000 =)$ 325 000 kronor.

Departementschefen

Under punkt 1 i det föregående har jag behandlat arméchefens förslag om ändrad organisation av kavalleriet och reducering av arméns bestånd

av varmlodiga hästar. Jag har därvid i huvudsak tillstyrkt arméchefens förslag.

Arméintendenturförvaltningen har, utgående från arméchefens förenämnda förslag, för nästa budgetår beräknat bruttoutgifterna under förevarande anslag till i runt tal 1 968 000 kronor samt inkomsterna till avrundat 741 000 kronor. Nettoutgifterna har således uppskattats till 1 227 000 kronor. Arméintendenturförvaltningen har vidare räknat med att taga i anspråk vid utgången av budgetåret 1953/54 befintlig odisponerad reservationsbehållning, i runt tal 500 000 kronor.

Arméintendenturförvaltningens beräkningar rörande det antal hästar, som skall inköpas under nästa budgetår, och angående inköpspriserna på hästarna föranleder icke någon erinran från min sida.

Såsom arméchefen föreslagit bör ackordsersättning till fodervärd för mottagande av varmlodig ackorddraghäst icke vidare utgå vid utackordering av nytillkommande sådana hästar. Vad angår de 750 hästar, som för närvarande är utackorderade mot dylik ersättning, bör nuvarande utackorderingssystem efter hand avvecklas och hästarna i stället utackorderas utan att ersättning utgår till fodervärd. Arméintendenturförvaltningen har vid sina anslagsberäkningar utgått från att ackordsersättning under nästa budgetår skall utgå i full utsträckning för alla ifrågavarande 750 hästar. För egen del räknar jag med att avvecklingen av berörda utackorderingssystem bedrivs i sådan takt att utgifterna för ackordsersättningar under nästa budgetår kan begränsas till hälften av vad ämbetsverket i detta hänseende beräknat.

Vad gäller inkomsterna för försålda hästar har arméintendenturförvaltningen endast i ringa mån räknat med att medel inflyter från försäljning av övertaliga stamhästar. Det är naturligtvis vanskligt att bedöma i vilken utsträckning försäljning av sådana hästar kan komma att äga rum. Vid mina anslagsberäkningar anser jag mig emellertid kunna utgå från ett något högre antal försålda stamhästar än ämbetsverket beräknat.

Av det anförda framgår att vissa faktorer i anslagsberäkningarna för nästa budgetår är ganska osäkra. Försiktigheten bjuder därför att icke beräkna anslaget snävt. Med beaktande härav synes nettoutgifterna under anslaget för nästa budgetår kunna uppskattas till 1 100 000 kronor. Såsom arméintendenturförvaltningen föreslagit kan av reservationsbehållningen vid utgången av budgetåret 1953/54 ett belopp av 500 000 kronor disponeras för att nedbringa medelsbehovet. För samma ändamål bör jämväl utnyttjas ett belopp av i runt tal 200 000 kronor, som beräknas inflyta under budgetåret 1954/55 för exporterade remonter. Anslaget för nästa budgetår synes följaktligen kunna upptagas till 400 000 kronor eller samma belopp som för innevarande budgetår.

Åberopande det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Remontering* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

[12] **Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	70 000 000	70 957 023
1954/55 (statsliggaren s. 233)	70 500 000	
1955/56 (förslag)	68 800 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, s. 125) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1955/56 beräkna ett förslagsanslag av 70 500 000 kronor.

Beträffande de grunder, som tillämpas vid beräkningen av försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag, får jag hänvisa till vad jag därom anfört i det föregående vid anmälan av motsvarande anslagsfråga för armén.

Yrkanden

Försvarets civilförvaltning föreslår i anslutning till yrkanden av chefen för marinen m. fl. vissa personalförändringar m. m. vid marinen.

Marinchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar vid bifall till civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
1. Marinstabens fotolaboratorium och hjälptryckeri			
1 verkmästare Ce 19	11 868		
1 fotograf Ce 16	10 488		
1 fotograf Cg 14	9 684		
3 fotografier Cg 14 — Ce 14	—		
3 tekniska biträden Cg 11 — Ce 11 ...	—		
1 fotograf Cg 14 (sakanslag) — Ce 14 vid marinstaben	9 684		
1 tekniker Cg 13	9 348		
1 tekniker Cg 13 — Ce 13	—		
1 typograf Cg 12 — Ce 12	—		
2 tekniska biträden Cg 8 — Ce 8	—		
			+ 51 072
2. Marinstabens bibliotek			
1 bibliotekarie 1:30—1:32	—		
1 kanslibiträde Ce 11 (Cg 11)	8 652		
			+ 8 652

Marinchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar vid bifall till civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
3. Marinstabens organisation i övrigt			
1 sektionschef Mo 14 — Mo 15	—		
1 expeditionsofficer 1 : 30 — 1 : 32 ...	—		
1 byråassistent Ce eller Cg 25 (sakan- anslag) — assistent (byråassistent) Ce 25 vid marinstaben	16 464		
1 kontorist Ce eller Cg 13 (sakanslag) — Ce 13 vid marinstaben	9 348		
1 biträde för skriv- och kontorsgöro- mål (sakanslag) — biträde för skriv- och kontorsgöromål vid ma- rininstaben	6 744		
1 assistent Cg 23 — Ce 23	—		
2 bildbandstekniker Cg 18 — Ce 18 ...	—		
1 tekniker Cg 13 — Ce 13	—		
1 extra biträde för skriv- och kontors- göromål uppföres på personalför- teckningen för andra extra ordi- narie tjänstemän än underbefäl ...	—		
1 kanslibiträde Ce 11 — kontorist Ce (Cg) 13	696		
1 expeditionsvakt Ce 10 — Ce 11	—		
1 kontorsbiträde Ca 8 — kanslibi- träde Ca (Cg) 11	1 104		
1 biträde för skriv- och kontorsgöro- mål — kanslibiträde Ce (Cg) 11 ...	1 104		
1 filmregissör anställd mot arvode motsvarande 27 löneklassen (sak- anslag) — Ce 27 vid marinstaben ...	18 276		
1 tekniskt biträde Cg 8 (sakanslag) — Ce 8 vid marinstaben	7 548		
			+ 61 284
4. Sjökrigshögskolans organisation			
3 kommandörkapten av 2. graden, majorer eller kapten (lärare i strategi, artilleri och stabstjänst) Ma 30/27 — kommandörkapten av 1. graden (överstelöjtnanter) eller kommandörkapten av 2. graden (majorer) Ma 33/30	—		—

Marinchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar vid bifall till civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
5. Personalförändringar m. m. beträffande Karlskrona örlogsstation			
1 chef för Karlskrona örlogsstation Mo 14 — kommandör Mo 14	—		
1 kommandör Ma 37	—		
1 kommandörkapten av 2. graden Ma 30	—		
2 kommandörkapten av 1. graden Ma 33 utgår		—	—
6. Personalförändringar m. m. beträffande marinens skolor på Berga			
1 chef för marinens underofficersskola Ma 33 utgår		—	
1 kanslibitråde Ce 11 — kontorist Ce 13	—		
1 kontorsbiträde Ca 8 — kanslibitråde Ca 11	—		
1 biträde för skriv- och kontorsgöromål	—		
4 utbildningsarvoden å 780 kronor till heltidstjänstgörande lärare vid Bergaskolorna	—		—
7. Förändringar beträffande marinintendenturkåren			
1 kapten Ma 27 — kommandörkapten av 2. graden Ma 30	—		
1 kapten Ma 27	—		
2 löjtnanter Ma 23/19 — kapten Ma 27	—		
2 kapten Ma 27 — kommandörkapten av 2. graden Ma 30	—		
8. Förändringar i övrigt beträffande militär personal utom underbefäl vid flottan			
<i>Flottan</i>			
2 kommandörkapten av 1. graden Ma 33 (vakanta) indrages		—	
1 kommandörkapten av 2. graden Ma 30	20		460

Marinchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar vid bifall till civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
3 kaptener Ma 27	52 956		
1 flaggunderofficer eller underoffi- cer av 2. graden Ma 19/16 utgår ...		—	
<i>Kustartilleriet</i>			
6 löjtnanter Ma 23/19 — kaptener Ma 27	—		
3 flaggunderofficerare Ma 19	33 639		
3 underofficerare av 2. graden Ma 16	29 721		
43 (20) furirer Ma 11/10 — överfuri- rer Ma 14	19 520		
94 korpraler Mha 2 utgår		332 760	
9 vicekorpraler och meniga Mha 1 utgår		25 380	
<i>Pensionerad personal i arvodesbe- fattningar</i>			
2 chefer för registerdetaljer 1 : 30 (1 vakant) utgår		1 916	
3 expeditiionsunderofficerare 1 : 22 (vakanta) utgår		—	203 760
9. Förändringar beträffande marin- ingenjörkåren			
9 marindirektörer av 1. graden Ca 33 utgår		—	
3 marindirektörer av 2. graden Ca 31	—		
3 mariningenjörer av 1. graden Ca 29	—		
1 mariningenjör av 2. graden Ca 27 ...	—		—
10. Förändringar beträffande läkar- och sjukvårdspersonal			
1 marinläkare av 1. graden Ca 25 ...	—		
1 översköterska Ce 14 — Ca 14	—		
1 biträdande hälsovårdsinspektör Cg 17	—		
Extra personal för vårdbehov vid ökad sjuklighet, epidemier m. m.		5 000	5 000
11. Ordinarie kontorsbiträdestjänster			
13 biträden för skriv- och kontors- göromål — kontorsbiträden Ca 8 ...	—		—
12. Förändringar i övrigt beträffande kontorspersonal			

Marinchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar vid bifall till civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
<i>Ostkustens marindistrikt</i>			
1 biträde för skriv- och kontorsgöromål — kanslibitråde Ce 11	1 056		
1 biträde för skriv- och kontorsgöromål	6 480		
3 (2) extra biträden för skriv- och kontorsgöromål uppföres på personalförteckningen för andra extra ordinarie tjänstemän än underbefäl	—		
<i>Sydkustens marindistrikt</i>			
1 förste kansliskrivare Ce 17 — assistent Ce 21	—		
1 kanslibitråde Ce 11 — kontorist Ce 13	—		
1 biträde för skriv- och kontorsgöromål	—		
1 kontorsbiträde Ca 8 utgår		6 936	
1 biträde för skriv- och kontorsgöromål — kanslibitråde Ce 11	—		
<i>Västkustens marindistrikt</i>			
1 kanslibitråde Ce 11—Ca 11	—		+ 600
13. Förändringar beträffande polis- och vaktpersonal			
1 konstapel Ce 14 vid Göteborgs örlogsvarv	—		
3 vaktmän Cg 12 vid sjökrigsskolan — Ce 12	—		
23 (25) vaktmän Cg 12, 2 vid Hemsö, 2 vid Stockholms, 15 vid Blekinge, 4 vid Göteborgs (och 2 vid Gotlands) kustartilleriförsvar	212 129		
Arvoden till tillsynsmän vid befästningar m. m.		141 000	
Arvoden till tillsynsmän vid marinens kustbevakning m. m.	1 780		
Arvode till tillsynsman för de sjökrigshistoriska samlingarna i Karlskrona	340		+ 73 249

Marinchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar vid bifall till civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
14. Övriga personalförändringar m. m.			
1 skogvaktare Cg 17 (sakanslag) vid Stockholms örlogsvarv — Ca (Ce) 17	10 476		
1 biträdande köksföreståndare Ce 14 vid Härnösands kustartillerikår ...	9 300		
1 biträdande köksföreståndare Ce 14 vid Sydkustens marindistrikt — Ca 14	—		
2 ekonomibiträden Ce 4 vid Sydkus- tens marindistrikt		11 136	
1 förrådsförman Cg 13 vid Ostkustens marindistrikt — Ce 13	—		
1 expeditionsvakt Ce 10 vid Västkus- tens marindistrikt — Ca 10'	—		
1 maskinist Cg 15 vid Stockholms örlogsstation	9 348		
1 eldare Cg 10 vid Stockholms örlogs- station	8 280		
4 assistenter för frivilligfrågor Ce 13 m. m. (arvoden efter 13 löneklassen)	14 203		
4 arvoden till juridiska biträden in- drages		3 410	
1 utbildningsarvode å 1 560 kronor till heltidstjänstgörande lärare vid kustartilleriets skjutskola		1 560	
Arvoden till deltidstjänstgörande lä- rare samt föreläsare vid fasta ut- bildningsanstalter och skolor	20 000		
Arvoden till civila timplärare för under- befälsutbildning		83 000	
Fänrikar	30 240		+ 2 741

Motiv

1. *Marinstabens fotolaboratorium och hjälptryckeri.* Marinchefens förslag innebär i stort sett en upprepning av tidigare framställda förslag (prop. 1954: 110, s. 104).

Civilförvaltningen har tidigare räknat med oförändrad organisation av ifrågavarande enheter bl. a. i avvaktan på slutligt ställningstagande till vissa av 1946 års militära förvaltningsutredning framlagda förslag avse-

ende överflyttning av marinstabens fotolaboratorium och hjälptryckeri till marinförvaltningen. Sedermera har beslut fattats om dessa anläggningars kvarblivande inom marinstaben (prop. 1954: 109, s. 323). Vid sådant förhållande anser civilförvaltningen hinder icke längre föreligga att nu upp- taga förevarande fråga till närmare behandling.

Ämbetsverket har vid jämförelse mellan verksamheten och personal- uppsättningen vid, å ena sidan, marinstabens fotolaboratorium och, å andra sidan, försvarsstabens fotoanstalt kommit till den uppfattningen, att för verksamheten vid fotolaboratoriet bör avses de arbetsledande tjänster i 19 respektive 16 lönegraden, som marinchefen föreslagit. Ifrågavarande be- fattningshavare skulle ersätta en högbåtsman och en överfurir ur kustar- tilleriet, vilka för närvarande tjänstgör som föreståndare respektive labora- tor. Beträffande marinchefens yrkande om inrättande av en tjänst för foto- graf i Cg 14, särskilt avsedd för bildtolkningsverksamhet, erinrar civilför- valtningen om att en fotograftjänst tillkommit den 1 juli 1954 i utbyte mot en tjänst för tekniskt biträde i Cg 11. Med hänsyn till uppgifter under hand från marinstaben rörande betydelsen av ifrågavarande verksamhet har civilförvaltningen likväl funnit sig böra räkna med den nu föreslagna fotograftjänsten. Vidare räknar civilförvaltningen med föreslagna extra- ordinariesättningar av tjänster för tre fotografer i Cg 14 och tre tekniska biträden i Cg 11.

Marinchefens övriga under förevarande punkt redovisade förslag avser hjälptryckeriet. Civilförvaltningen tillstyrker förslagen.

2. *Marinstabens bibliotek.* Marinchefen har upprepat tidigare framförda förslag om förbättrad löneställning för en för bibliotekarie avsedd arvodes- befattning i 1: 30 (prop. 1954: 110, s. 104). Därjämte har marinchefen föreslagit att för biblioteket inrättas en tjänst för kanslibitråde i Ce 11. Tidigare har för ändamålet föreslagits en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål, men på grund av arten av förekommande arbetsuppgifter räknar marinchefen nu i stället med nämnda kanslibitradestjänst.

I avbidan på en allmän översyn av löneställningen för arvodesbefatt- ningar för pensionerad militär personal räknar civilförvaltningen icke med förbättrad löneställning för den för bibliotekarie avsedda arvodesbefatt- ningen. Däremot räknar ämbetsverket med en extra tjänst för kansli- biträde.

3. *Marinstabens organisation i övrigt.* I ett den 18 december 1953 av- givet förslag till omorganisation av marinledningen räknade marinchefen med en beställning i Mo 15 för chefen för marinstabens sektion II. Enligt beslut av 1954 års riksdag har en beställning för sektionschef i Mo 14 av- setts för nämnde befattningshavare (prop. 1954: 110, s. 36). Enligt proviso- risk instruktion för marinledningen den 24 september 1954 är chefen för sektion II jämväl inspektör för utbildningen vid sjökrighögskolan, sjökrigs- skolan och marinens underofficersskola samt, beträffande flottans personal,

för övrig utbildning i den mån inspektionsverksamheten icke åligger inspektören för kustartilleriet eller tjänstegrensinspektör. Marinchefen återkommer nu till frågan om löneställningen för ifrågavarande sektionschef och föreslår, med framhållande av sektionschefen åvilande inspektionsverksamhet samt löneställningen för motsvarande befattningshavare i arméstaben, att nämnda beställning för sektionschef i Mo 14 utbytes mot en dylik beställning i Mo 15. Under åberopande av att förevarande lönefråga prövats så sent som vid 1954 års riksdag och att de av marinchefen åberopade omständigheterna då torde ha beaktats, anser civilförvaltningen sig böra utgå från oförändrad löneställning för här avsedd befattningshavare.

Marinchefen har upprepat tidigare framfört förslag om förbättrad löneställning för en arvodesbefattning för expeditionsofficer i 1:30 vid marin-staben. Av skäl, som anförts i det föregående (punkt 2) beträffande löneställningen för bibliotekariebefattningen, räknar civilförvaltningen icke med den föreslagna ändringen av löneklassplaceringen för nu ifrågavarande arvodesbefattning.

Marinchefen har föreslagit att på vederbörlig personalförteckning under marin-staben uppföres tjänster för en assistent i Ce 25 och en kontorist i Ce 13, avsedda för tjänstgöring hos såväl inspektören för den skeppstekniska tjänsten som marinöverdirektören, samt ett biträde för skriv- och kontorsgöromål, avsedd för marinens intendenturinspektion. Innehavaren av ifrågavarande kontoristtjänst åtnjuter övergångsvis — på grund av tjänstens tidigare lönegradsplacering — lön efter 15 lönegraden. Vid bifall till förslaget erfordras icke längre tjänster å sakanslag för en byrå-assistent i Ce eller Cg 25, en kontorist i Ce eller Cg 13 och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål. Ifrågavarande förslag innebär i huvudsak en upprepning av förslag för innevarande budgetår (prop. 1954:110, s. 35). Civilförvaltningen har icke annat att erinra mot förslaget än att ämbetsverket för tjänsten i lönegraden Ce 25 föreslår bibehållande av nuvarande tjänstebenenämning byråassistent.

Vidare tillstyrker civilförvaltningen marinchefens förslag om extraordinariesättning av tjänster för två bildbandstekniker i Cg 18 och 1 tekniker i Cg 13, varjämte ämbetsverket föreslår samma förändring beträffande en tjänst för assistent i Cg 23. I avvaktan på resultatet av pågående översyn av expeditionstjänsten inom marinledningen (jfr prop. 1954:110, s. 37) räknar civilförvaltningen icke nu med den av marinchefen föreslagna extraordinariesättningen av en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål.

Marinchefen har föreslagit uppflyttning av en tjänst för kanslibiträde i Ce 11, avsedd för befattningen som sammanträdesstenograf, tillika hand-sekreterare åt chefen för organisationsavdelningen, till kontorist i Ce 13. Civilförvaltningen tillstyrker att för ändamålet avses en tjänst i 13 lönegraden. I avvaktan på resultatet av den tidigare omnämnda översynen av expeditionstjänsten vid marin-staben räknar ämbetsverket dock endast med en extra tjänst för ändamålet.

Marinchefen har föreslagit att en tjänst för expeditionsvakt i Ce 10 vid marinstaben skall uppflyttas till Ce 11. Till stöd härför har marinchefen bland annat anfört, att de med befattningen förenade arbetsuppgifterna huvudsakligen utgöres av skötsel m. m. av marinstabens dupliceringsapparater samt att motsvarande arbetsuppgifter inom marinförvaltningen utföres av tekniskt biträde i Ce 11. Nuvarande tjänst för expeditionsvakt i Ce 10 tillkom genom beslut av 1953 års riksdag i utbyte mot en tjänst för bilförare i Ce 10 (prop. 1953: 110, s. 147). Civildförvaltningen anser för sin del, att för ifrågakarande göromål bör avses expeditionsvakt i Ce 10.

För marinöverläkarens expedition finnes inrättad en tjänst för kontorsbiträde i Ca 8. Under återopande av de med tjänsten förenade göromålen har marinchefen föreslagit uppflyttning av tjänsten till kanslibiträdets tjänst i Ca 11. Marinchefen har vidare föreslagit att en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål utbytes mot en tjänst för kanslibiträde i Ce 11. Tjänsten avses för handsekreterare åt chefen för sektion I och chefen för operationsavdelningen. Civildförvaltningen anser sig kunna tillstyrka att för ifrågakarande ändamål avses två kanslibiträdets tjänster, men i avvaktan på resultatet av förenämnd översyn av expeditionstjänsten inom marinedningen räknar ämbetsverket endast med extra kanslibiträdets tjänster.

Såsom framgår av årets statsverksproposition (bil. 6, s. 222) föreslår civildförvaltningen att från anslaget till försvarsfilm skall till förevarande anslag överföras en filmregissör och ett tekniskt biträde vid marinstabens filmdetalj. Ifrågakarande personal bör enligt ämbetsverket erhålla extra ordinarie anställning i respektive lönegraderna Ce 27 och Ce 8.

4. *Sjökrigshögskolans organisation.* De under denna punkt redovisade förslagen innebär en upprepning av tidigare framlagda förslag (prop. 1954: 110, s. 97).

Civildförvaltningen har tidigare tillstyrkt de föreslagna lönegradsuppflyttningarna och anser alltjämt skäl tala för att något åtgöres i denna fråga. Med hänsyn bland annat till statsmakternas tidigare ställningstagande till berörda förslag utgår emellertid civildförvaltningen från oförändrad löneställning för här avsedda lärartjänster.

5. *Personalförändringar m. m. beträffande Karlskrona örlogsstation.* Marinchefen har (skr. ^{16/12} 1954) framlagt förslag till ändrad organisation av Karlskrona örlogsstation och har därvid anmält sin avsikt att senare göra framställning om överförande av truppregistret vid nämnda örlogsstation till Stockholms örlogsstation. Genom denna åtgärd skulle Karlskrona örlogsstation komma att successivt avvecklas. Avvecklingen beräknas vara genomförd under budgetåret 1955/56. Marinchefen har föreslagit, att den på flottans stat uppförda beställningen i Mo 14 för chefen för Karlskrona örlogsstation utbytes mot en beställning för kommandör, avsedd för chefen för Bergaskolorna (jfr p. 6). Flottans sjömansskola med anslutna yrkesskolor och flottans värnpliktskola, som nu är anknutna till Karls-

krona örlogsstation, kommer jämväl efter nämnda avveckling att vara förlagda till Karlskrona.

Marinchefen föreslår, att förenämnda skolor vid Karlskrona örlogsstation i samband med dennas avveckling sammanföres med benämningen »Flottans skolor i Karlskrona (Karlskronaskolorna)» under chefen för Sydkustens marindistrikt och organiseras enligt samma principer, som gäller för Bergaskolorna enligt Kungl. Maj:ts beslut den 26 november 1954. I enlighet härmed förordas, att skolorna underställes en gemensam chef, regementsofficer ur flottan, och att denne biträdes av en regementsofficer till förfogande (sekond) samt av stabs- och förvaltningsorgan. Marinchefen föreslår i anslutning härtill, att beställningar inrättas på flottans stat för en kommandör i Ma 37, avsedd för skolchefen, samt för en kommandörkapten av 2. graden i Ma 30, avsedd för regementsofficeren till förfogande. Två beställningar på flottans stat för kommandörkapten av 1. graden i Ma 33, avsedda för chefen för flottans sjömansskola respektive chefen för flottans värnpliktskola, kan enligt förslaget indragas vid uppkommande vakans.

6. *Personalförändringar m. m. beträffande marinens skolor på Berga.* Vid 1954 års riksdag redogjorde jag för vissa av marinchefen efter undersökningar av statens organisationsnämnd framlagda förslag till personalförändringar vid marinens skolor på Berga (prop. 1954: 110, s. 105—107).

Sedermera har Kungl. Maj:t — efter ytterligare av marinchefen i samråd med marinförvaltningen och organisationsnämnden framlagda förslag — genom brev den 26 november 1954 fastställt ändrad organisation av stabs- och förvaltningstjänsten m. m. vid marinens skolor på Berga samt utfärdat reglemente för samma skolor. Den sålunda fastställda organisationen gäller från och med den 1 december 1954 och innebär bland annat följande. Ifrågasvarande skolor — omfattande flottans vapenofficersskola, marinens underofficersskola samt följande tjänstegrensskolor tillhörande flottan, nämligen artilleriskolan, eldlednings- och radarskolan, signal-skolan, ubåts- och ubåtsjaktskolan, maskinskolan samt skyddstjänstskolan — är underställda en gemensam chef, vilken skall vara regementsofficer. Denne biträdes av en regementsofficer till förfogande samt olika stabs- och förvaltningsorgan. I gällande personalförteckningar upptagna beställningar och tjänster för marinens underofficersskola har med nedan angivet undantag avsetts för Bergaskolorna. Föreskrifter har meddelats, att tjänsterna för tre vaktmän i Ce 12, tre förste vaktmästare i Ce 11, två vaktmästare i Ce 10 samt en vaktman i Cg 12, samtliga uppförda på underofficersskolans stat, skall indragas vid uppkommande ledighet. En tjänst för kontorist i Ce 13 har inrättats men skall vid uppkommande ledighet indragas. Nuvarande innehavare av dessa tjänster skall uppehålla befattningar, som i den ändrade organisationen avsetts för militär personal. Befattningen som souschef vid marinens underofficersskola har utgått ur organisationen.

Marinchefens förenämnda förslag innebar bland annat, att på flottans stat skulle tillkomma en beställning för kommandörkapten av 1. graden i Ma 33 för chefen för Bergaskolorna i utbyte mot den på marinens underofficersskolas stat uppförda beställningen för skolans chef i Ma 33. Marinchefen förutsatte emellertid, att löneställningen beträffande den nya befattningen skulle prövas i samband med översyn av löneställningen för skolechefer. Marinchefen framhåller i sitt militärorganisatoriska underlag för nästa budgetår, att enligt organisationsnämndens förslag befattningen som chef för Bergaskolorna skall bestridas av en kommandör. Såsom anförts under punkt 5 har marinchefen sedermera, i anslutning till förslaget rörande ändrad organisation av Karlskrona örlogsstation, hemställt att den nu för chefen för Karlskrona örlogsstation avsedda beställningen i Mo 14 utbytes mot en beställning på Bergaskolornas stat för kommandör i Mo 14, avsedd för chefen för nämnda skolor. Den i gällande personalförteckning för marinens underofficersskola upptagna beställningen i Ma 33 för skolchef kan härvid utgå.

Marinchefens förslag beträffande biträdespersonalen vid Bergaskolorna innebär en upprepning av förslag för innevarande budgetår.

För närvarande utgår från marinens övningsanslag särskilda arvoden å 780 kronor till lärare vid vapenofficersskolan. Marinchefen har uttalat, att dessa arvoden, sedan omorganisationen av Bergaskolorna genomförts, bör utgå från förevarande anslag.

Civiltjänstningen förklarade i sina den 30 augusti 1954 avgivna medelsäskanden att — när frågan om organisationen och personaluppsättningen vid Bergaskolorna då var föremål för Kungl. Maj:ts prövning — ämbetsverket icke ansåg sig böra räkna med de i marinchefens militärorganisatoriska underlag för nästa budgetår framlagda förslagen beträffande Bergaskolorna.

7. Förändringar beträffande marinintendenturkåren. Marinchefen har framlagt vissa förslag beträffande marinintendenturkåren, betingade av den av föregående års riksdag beslutade omorganisationen av marinförvaltningen. Förslagen avser dels utbyte av en kaptensbeställning i Ma 27 mot beställning för kommandörkapten av 2. graden i Ma 30, avsedd för chefen för intendenturavdelningens drivmedelssektion inom marinförvaltningen, dels inrättande av en beställning för kapten i Ma 27 för avdelningens förrådskontrollkontor, dels ock utbyte av två beställningar för löjtnant i Ma 23/19 mot två beställningar för kapten i Ma 27, avsedda för central- respektive förplägnadssektionerna inom samma avdelning.

Marinchefen har vidare föreslagit utbyte av två kaptensbeställningar vid marinintendenturkåren mot beställningar för kommandörkapten av 2. graden i Ma 30, avsedda för befattning vid underhållsdetaljen i marinstabens operationsavdelning respektive chefen för intendenturförvaltningen vid Norrlandskustens marindistrikt.

I anslutning till civilförvaltningens i det föregående under arméns motsvarande anslag återgivna, principiella yttrande rörande föreslagna utökningar av de militära och civilmilitära personalkadrarna förklarar ämbetsverket sig för närvarande icke berett att räkna med ifrågavarande, av marinchefen föreslagna förändringar.

8. *Förändringar i övrigt beträffande militär personal utom underbefäl vid flottan.*

Flottan. En beställning för kommandörkapten av 1. graden i Ma 33 vid flottan skall hållas vakant för att motverka de merkostnader, som uppkommit genom inrättande på försvarshögskolans stat av en beställning för kommandörkapten av 1. graden (överstelöjtnant) eller kommandörkapten av 2. graden (major) i Ma 33 eller Ma 30, avsedd för en heltidstjänstgörande lärare ur marinen (prop. 1953: 110, s. 183 och 184). Under förutsättning att sistnämnda beställning ständigt tillsättes med en sjöofficer, kan enligt chefen för marinen den vakantsatta beställningen för kommandörkapten av 1. graden indragas.

I samband med den under föregående budgetår beslutade omorganisationen av marinförvaltningen har på ämbetsverkets stat inrättats en beställning för kommandörkapten av 1. graden eller marindirektör av 1. graden i Ma eller Ca 33, avsedd för torpeddirektören vid vapenavdelningens torpedbyrå. Till följd härav kan enligt marinchefen en beställning för kommandörkapten av 1. graden i Ma 33 på flottans stat indragas.

Civilförvaltningen tillstyrker marinchefens förslag om indragningen av de två beställningarna för kommandörkapten av 1. graden i Ma 33.

För innevarande budgetår framlade marinchefen förslag om inrättande av beställningar för viss militär personal avsedd för sju motortorpedbåtar typ T 101, som under år 1954 beräknades tillföras flottan (prop. 1954: 110, s. 108 och 109). I samma proposition (s. 118) framhöll jag, att den ändrade sammansättningen av flottans fartygsbestånd torde göra det nödvändigt att närmare klarlägga flottans personalbehov på längre sikt. Med hänsyn härtill ansåg jag mig icke kunna biträda marinchefens då framlagda förslag om inrättande av ytterligare beställningar för militär personal. För att kunna överblicka behovet av militär och civilmilitär personal inom olika delar av marinen har marinchefen låtit utarbeta planer över ifrågavarande personals utnyttjande i krigs- och fredsorganisationen. Planerna omfattar bl. a. sjöofficers-, marinintendentur- och mariningenjörkårerna och har beaktats av marinchefen vid framläggande av förslag till personalförändringar för nästa budgetår. Planerna har av civilförvaltningen överlämnats till Kungl. Maj:t.

Marinchefen har nu, under återopande av nämnda planer, återkommit till frågan om utökning av flottans personalstater. Marinchefen räknar därvid med att fyra motortorpedbåtar av typ T 101 och fyra av typ T 41 kommer att vara rustade från och med sommaren 1955. På grund av de

kvalificerade och ansvarsfulla arbetsuppgifter, som är förenade med divisionschefskapet för de i fred rustade motortorpedbåtarna, bör enligt marinchefen en regementsofficer avses för denna befattning. Vidare räknar marinchefen med kaptener som fartygschefer på ifrågavarande motortorpedbåtar typ T 101. Med förmålan att beställningar saknas för divisionschefen samt tre av nämnda fartygschefer, har marinchefen föreslagit, att beställningar inrättas för en kommandörkapten av 2. graden i Ma 30 samt tre kaptener i Ma 27.

Under åberopande av att det enligt marinchefens utredning saknas beställningar på längre sikt för nämnda befattningar för divisionschef och fartygschefer, räknar civilförvaltningen, som dock icke ansett sig kunna ta ställning till utredningen, med tillkomsten från och med nästa budgetår av beställningar för en kommandörkapten av 2. graden i Ma 30 och tre kaptener i Ma 27.

Beträffande sjöunderofficerskadern har icke förutsatts annan ändring än att en beställning för övertalig underofficer, flaggunderofficer eller underofficer av 2. graden i Ma 19 eller Ma 16, beräknas kunna till följd av pensionsavgång avföras ur personalförteckningen från och med nästa budgetår.

Av marinchefen framlagt förslag rörande flottans underbefälsorganisation har behandlats i det föregående (s. 43—48).

Kustartilleriet. Chefen för marinen har i sitt militärorganisatoriska underlag för nästa budgetår föreslagit vissa personalförändringar beträffande kustartilleriet. Sedermera har emellertid inspektören för kustartilleriet i skrivelse till marinchefen den 7 december 1954 framlagt förslag till ändrad utbildningsorganisation vid kustartilleriet. Med förslaget åsyftas, å ena sidan, att närmare ansluta utbildningsorganisationen till krigsorganisationen samt, å andra sidan, att skapa utbildningsenheter av lämplig storlek och en förbandsindelning, som så effektivt som möjligt utnyttjar befälsresurserna. Utbildningsförband av lämplig storlek åstadkommes genom centralisering och genom att i viss begränsad utsträckning värnpliktiga utbildas vid annat truppförband än det ordinarie. Ett rationellt utnyttjande av befälsresurserna åstadkommes dels genom att likartad utbildning sammanföres, där detta kan ske utan att överensstämmelse med krigsorganisationen äventyras, dels genom att vissa skolförband utnyttjas, dels ock slutligen genom att sådana kurser, som i nuvarande organisation flyttas mellan truppförbanden, fast knytes till viss utbildningsenhet. I samband med förslaget har inspektören för kustartilleriet framlagt planer rörande personalbehovet vid kustartilleriet. Enligt dessa planer medför den föreslagna organisationen betydande minskningar av kustartilleriets personalkader i förhållande till den personaluppsättning, som tidigare ansetts erforderlig. I förhållande till nuvarande personalstater skulle följande ändringar erfordras. Officerskåren ökas med 16 kaptener och minskas

med 7 löjtnanter. Underofficerskåren minskas med 4 förvaltare men ökas med 13 flaggunderofficerare och 10 underofficerare av 2. graden. Underbefälskåren utökas med 193 överfurirer och minskas med 228 furirer, 114 korpraler och 20 instruktörsaspiranter.

Marinchefen har i skrivelsen den 15 januari 1955 tillstyrkt den föreslagna organisationen och har därvid räknat med att övergång till denna sker under tiden den 1 april 1955—den 30 september 1957. Med ändring av vissa tidigare framställda yrkanden har marinchefen, på grundval av ifrågavarande förslag av inspektören för kustartilleriet, framlagt förslag för nästa budgetår beträffande kustartilleriets personal. Detta förslag innebär beträffande officerare och underofficerare att beställningar tillkommer för dels 6 kaptener i Ma 27 i utbyte mot samma antal beställningar för löjtnanter i Ma 23/19, dels 3 flaggunderofficerare i Ma 19, dels ock 3 underofficerare av 2. graden i Ma 16. Vidare föreslås att 43 beställningar för furirer i Ma 11 eller Ma 10 utbytes mot 43 beställningar för överfurirer i Ma 14 samt att beställningar för 94 korpraler i Mha 2 och 9 vicekorpraler och meniga i Mha 1 utgår.

I sina den 30 augusti 1954 avgivna medelsäskanden för nästa budgetår tillstyrkte civilförvaltningen ifrågavarande personalförändringar beträffande underofficerskåren samt beträffande underbefäl och meniga med den begränsning att utbyte av beställningar för furir mot överfurir endast borde omfatta 20 beställningar.

Pensionerad personal i arvodesbefattningar. Vid vardera av Stockholms och Karlskrona örlogsstationer finnes inrättad en för chefen för registerdetaljen avsedd arvodesbefattning i 1:30. Marinchefen har anfört, att pågående försök med ett centralt personalregister för flottans personal visat, att en fullständig sammanslagning av flottans personalregistrering torde vara möjlig. Marinchefen anser, att ett sådant centralt register bör stå under ledning av en aktiv militär tjänsteman, och har föreslagit, att nämnda arvodesbefattningar utgår ur organisationen från och med nästa budgetår.

Vidare har marinchefen föreslagit, att tre icke erforderliga befattningar för expeditionsunderofficer i 1:22 vid respektive Gotlands kustartilleriförsvaret, Karlskrona örlogsstation och Göteborgs kustartilleriförsvaret uteslutes ur vederbörlig personalförteckning.

Civilförvaltningen tillstyrker marinchefens förslag beträffande ifrågavarande arvodesbefattningar.

9. *Förändringar beträffande mariningenjörskåren.* Marinchefen har, med stöd av den i det föregående berörda personalplanen beträffande marinens personal samt under förutsättning att tjänster för byråchefer i marinförvaltningen, avsedda för mariningenjörer, från och med budgetåret 1955/56 uppföres som ordinarie tjänster, räknat med att från och med nämnda budgetår beställningar för sammanlagt nio marindirektörer av 1.

graden i Ca 33 utgår. För behov inom och utom marinförvaltningen erfordras emellertid enligt marinchefen en utökning med tre nya beställningar i Ca 31, tre beställningar i Ca 29 och en beställning i Ca 27.

I anslutning till civilförvaltningens under arméns avlöningsanslag redovisade yttrande angående föreslagna förändringar av bland annat de civilmilitära personalkadrerna samt med hänsyn till pågående örlogsvarvsutredning anser civilförvaltningen — ehuru ämbetsverket inser vikten av att marinen tillföres tjänster för ingenjörpersonal i sådan omfattning, att den tekniska tjänsten icke äventyras — sig icke för närvarande böra räkna med marinchefens under förevarande punkt redovisade förslag.

10. *Förändringar beträffande läkar- och sjukvårdspersonal.* Marinchefen har upprepat tidigare framlagt förslag om inrättande av en beställning för marinkläkare av 1. graden i Ca 25, avsedd för biträdande regementsläkare vid Älvsborgs kustartilleriregemente (prop. 1954: 110, s. 111). Civilförvaltningen anser sig med hänsyn till givna direktiv om återhållsamhet vid medelsäskanden för nästa budgetår icke böra räkna med den föreslagna utökningen.

Marinchefen har anmält förslag av chefen för Västkustens marindistrikt om ordinariesättning av en tjänst för översköterska i Ce 14 vid Göteborgs örlogsstation. Civilförvaltningen är icke beredd att tillstyrka förslaget.

I en till civilförvaltningen överlämnad promemoria har försvarets sjukvårdsstyrelse framlagt förslag *dels* om inrättande av en tjänst för biträdande hälsovårdsinspektör i förslagsvis Cg 17 vid Sydkustens marindistrikt, *dels ock* om ändrade principer för anvisning av medel för anställande av extra personal för vårdbehov vid ökad sjuklighet, epidemier m. m. Rörande förslagens närmare innebörd hänvisas till behandlingen av motsvarande frågor under arméns avlöningsanslag (s. 93—94). Som framgår av vad där anförts räknar civilförvaltningen i fortsättningen icke med särskild medelsanvisning för sistnämnda ändamål, vilket medför en minskning av medelsbehovet under förevarande anslag med 5 000 kronor. Ämbetsverket räknar icke heller med tillkomsten av förenämnda tjänst för biträdande hälsovårdsinspektör.

11. *Ordinarie kontorsbiträdestjänster.* Civilförvaltningen anmäler, att sammanlagt 13 innehavare av tjänster för biträden för skriv- och kontorsgöromål beräknas från och med nästa budgetår fylla fordringarna för erhållande av kontorsbiträdestjänst i Ca 8 enligt principerna för reglerad befordringgång för biträdespersonal. Fördelningen av ifrågavarande tjänster är följande:

vid Ostkustens marindistrikt fem tjänster, av vilka en för marindistriktsstaben och gemensamma förvaltningsorgan, två för Stockholms örlogsstation och två för Hårsfjärdens örlogsdepå;

vid Sydkustens marindistrikt fem tjänster, av vilka två för Karlskrona örlogsstation och tre för Blekinge kustartilleriförsvär; samt

vid Västkustens marindistrikt tre tjänster, av vilka en för marindistriktsstaben och gemensamma förvaltningsorgan, en för Göteborgs örlogsstation och en för Göteborgs kustartilleriförsvaret.

12. *Förändringar i övrigt beträffande kontorspersonal.* Beträffande Ostkustens marindistrikt biträder civilförvaltningen förslag av marinchefen om *dels* utbyte av en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål mot en tjänst för kanslibitråde i Ce 11, *dels* inrättande av en ny tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål, *dels ock* uppförande på personalförteckningen för andra extra ordinarie tjänstemän än underbefäl av två extra tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål, samtliga tjänster avsedda för telefonväxeln vid Hårsfjärdens örlogsdepå.

Marinchefen har upprepat tidigare framfört förslag (prop. 1954: 110, s. 112 o. 113) om att uppföra en extra tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål vid marindistriktsstaben och gemensamma förvaltningsorgan på personalförteckningen för andra extra ordinarie tjänstemän än underbefäl. Med hänsyn till statsmakternas tidigare ställningstagande till förslaget räknar civilförvaltningen icke med den föreslagna förändringen.

Sydskustens marindistrikt. I brev den 6 juni 1952 fastställde Kungl. Maj:t ändrad fredsorganisation för intendenturförvaltningen, kameralkontoret och sjukvårdsförvaltningen vid Sydskustens marindistrikt samt för Karlskrona örlogsstation och uppdrog samtidigt åt chefen för marinen att inkomma med de förslag till jämkningar av nämnda organisation, som kunde befinnas erforderliga. I anledning härav har chefen för marinen sedermera (skr. 17/7 1954) i samråd med försvarets sjukvårdsstyrelse och statens organisationsnämnd avgivit förslag i nämnda avseenden. I anslutning härtill har marinchefen i sitt militärorganisatoriska underlag för nästa budgetår föreslagit, att nuvarande tjänster för en förste kansliskrivare i Ce 17 och ett kanslibitråde i Ce 11 utbytes mot tjänster för en assistent i Ce 21 respektive en kontorist i Ce 13 samt att en ny tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål inrättas, samtliga tjänster avsedda för intendenturförvaltningen. Civilförvaltningen anser sig icke nu böra räkna med ifrågasvarande förslag. Däremot tillstyrker ämbetsverket förslag av marinchefen om att indraga en nu övergångsvis kvarstående kontorsbiträdes-tjänst vid sjukvårdsförvaltningen.

I avvaktan på resultatet av pågående organisationsundersökningar vid Blekinge kustartilleriförsvaret räknar civilförvaltningen icke med bifall till förslag av marinchefen att utbyta en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål mot en tjänst för kanslibitråde i Ce 11, avsedd för handsekreterare åt chefen för kustartilleriförsvaret.

Västkustens marindistrikt. Civilförvaltningen avstyrker ett av marindistriktschefen framställt och av marinchefen anmält förslag om ordinarie-sättning av en tjänst för kanslibitråde i Ce 11 vid marindistriktsstaben.

13. *Förändringar beträffande polis- och vaktpersonal m. m.* Civilförvaltningen avstyrker förslag av marinchefen om inrättande av en tjänst för konstapel i Ce 14 vid Göteborgs örlogsvarv.

Däremot tillstyrker civilförvaltningen marinchefens förslag om extraordinariesättning av tre tjänster för vaktman i Cg 12 vid sjökrigsskolan.

Marinchefen har föreslagit inrättande av 23 tjänster för vaktman i Cg 12 vid kustartilleriförsvaren. Av dessa avses åtta för nu mot arvode heltidsanställda tillsynsmän, varav två vid Hemsö, två vid Stockholms och fyra vid Göteborgs kustartilleriförsvaret. Av återstående 15 tjänster, samtliga avsedda för Blekinge kustartilleriförsvaret, avses 14 tjänster för vaktmän, som nu är anställda enligt kollektivavtal med anlåtande av dels förevarande anslag, dels ock sakanslag. Vidare erfordras enligt marinchefen från och med den 1 januari 1956 ytterligare en vaktman för ett nytillkommande bevakningsobjekt vid Blekinge kustartilleriförsvaret. Nu enligt kollektivavtal anställda tillsynsmän bör emellertid övergångsvis bibehålla sin nuvarande anställningsform och därvid avlönas från anslaget till avlöningar till viss arbetarpersonal. I avvaktan på att dylik tillsynsman avgår skall enligt förslaget motsvarande tjänst för vaktman hållas vakant.

Utän att taga definitiv ställning i lönegradsfrågan utgår civilförvaltningen från att extra tjänster inrättas för såväl förenämnda 23 vaktmän som två mot arvode heltidsanställda vaktmän vid Gotlands kustartilleriförsvaret. Befattningarna för sistnämnda vaktmän kan enligt marinchefen komma att beröras av framtida förslag om inrättande av ytterligare beställningar för underbefäl i vakttjänst. Ämbetsverket räknar icke med att avlöning till heltidsanställd vaktpersonal vid marinen i fortsättningen skall utgå enligt kollektivavtal eller i form av arvoden.

Marinchefen har, under förutsättning av bifall till sitt förenämnda förslag rörande vaktpersonalen vid kustartilleriförsvaren, räknat med ett medelsbehov av 143 598 kronor (nu 268 000 kronor) för arvoden till tillsynsmän vid befästningar m. m. inom kustartilleriförsvaren. Civilförvaltningen räknar i anslutning till marinchefens förslag samt med hänsyn tagen jämväl till de av ämbetsverket föreslagna vaktmantjänsterna för Gotlands kustartilleriförsvaret med ett medelsbehov av i runt tal 127 000 kronor. Härigenom uppkommer således en arvodesminskning av $(268\ 000 - 127\ 000 =) 141\ 000$ kronor.

För arvoden till uppboäds- och tillsynsmän vid marinens kustbevakning m. m. har marinchefen för nästa budgetår räknat med ett sammanlagt medelsbehov av 31 220 kronor (nu 29 440 kronor). Den föreslagna höjningen belöper huvudsakligen på nya bevakningsuppgifter. Civilförvaltningen anser sig böra vid kostnadsberäkningarna utgå från marinchefens förslag i förevarande sammanhang.

Marinchefen har ånyo föreslagit att arvodet å 660 kronor till tillsynsmannen vid sjökrigshistoriska samlingarna i Karlskrona höjes till 1 500

kronor (jfr prop. 1954:110, s. 115). Civilförvaltningen räknar för nästa budgetår med ett arvode å 1 000 kronor.

14. *Övriga personalförändringar m. m.* Enligt beslut av Kungl. Maj:t under innevarande budgetår får intill den 1 juli 1955 finnas inrättad en tjänst för skogvaktare i Cg 17 vid Stockholms örlogsvarv med avlöning från byggnadsanslag. Innehavaren av tjänsten omhänderhar skötseln av försvarets skogar inom Muskö-, Sotinge- och Hårsfjärdsområdena i Stockholms södra skärgård. Fortifikationsförvaltningen har föreslagit, att för nämnde befattningshavare inrättas en tjänst för skogvaktare i Ca 17 under förevarande anslag. Civilförvaltningen föreslår, att tjänsten upptages som extra ordinarie.

Under åberopande av att personalstyrkan vid Hemsö kustartilleriförsvaret under senare år ökat har marinchefen framlagt förslag om inrättande av en tjänst för biträdande köksföreståndare i Ce 14 vid Härnösands kustartillerikår. Civilförvaltningen tillstyrker förslaget. Däremot anser sig ämbetsverket icke berett att tillstyrka marinchefens förslag om ordinariesättning av en dylik tjänst vid Sydkustens marindistrikt. Marinchefen har vidare föreslagit, att två tjänster för ekonomibiträde i Ce 4 vid nämnda marindistrikt indrages. Förslaget tillstyrkes av civilförvaltningen.

Civilförvaltningen är alltjämt icke beredd att tillstyrka marinchefens ånyo framförda förslag om att extra-ordinariesätta en förrådsförmanstjänst i Cg 13 vid Ostkustens marindistrikt.

Civilförvaltningen avstyrker ett av chefen för Väst kustens marindistrikt framställt och av marinchefen anmält förslag om ordinariesättning av en tjänst för expeditionsvakt i Ce 10 vid marindistriktet.

Sedan de fasta maskinanläggningarna å Skepps- och Kastellholmarna i Stockholm omklassificerats från grupp fem till grupp sex, har civilförvaltningen (skr. ^{25/9} 1953) efter samråd med fortifikationsförvaltningen underställt frågan om personaluppsättningen m. m. vid ifrågavarande anläggningar Kungl. Maj:ts prövning. Civilförvaltningen har därvid bland annat tillstyrkt att tjänster inrättas för en maskinist i Cg 15 och en eldare i Cg 10. Kostnaderna för ifrågavarande personalutökning beräknas bliva delvis kompenserade genom minskning av utgifterna för bland annat övertidsersättningar och tillägg för arbete på obekvämt arbetstid åt personalen vid ifrågavarande anläggningar. Kungl. Maj:t har i anledning av framställningen medgivit, att innehavaren av en reparatörtjänst i Ce 13 under innevarande budgetår må vara förordnad som extra tjänsteman i Cg 15. Enligt samma beslut må under denna tid vikarie icke vara förordnad på reparatörtjänsten.

Marinchefen har upprepat tidigare framfört förslag om dels att en tjänst för assistent för frivilligfrågor i Ce 13 inrättas vid ettvarvt av Norrlandskustens, Ostkustens, Sydkustens och Väst kustens marindistrikt — med en tjänstgöringstid av nio månader per år vid Ostkustens och Sydkustens

marindistrikt samt av sex månader per år vid de båda andra marindistrikten — dels ock att därutöver medel anvisas för anställande med motsvarande arvode av en sådan assistent vid Stockholms kustartilleriförsvaret under fyra månader och vid Gotlands marindistrikt under tre månader. Därest förslaget icke vinner bifall bör enligt marinchefen antalet disponibla arvodesmånader utökas från 42 till 47.

Med hänsyn till statsmakternas tidigare ställningstagande till ifrågakvarande spörsmål och med hänsyn till givna direktiv om återhållsamhet vid medelsäskanden för nästa budgetår anser sig civilförvaltningen förhindrad att räkna med tillkomsten av de föreslagna assistenttjänsterna. Däremot föreslår civilförvaltningen sådan ökad medelstilleddning för ifrågakvarande ändamål, att antalet disponibla arvodesmånader ökas till 47 samt att arvodet till assistenterna kan beräknas efter 13 löneklassen.

I gällande förteckning å vissa arvoden och särskilda ersättningar upptages arvoden till juridiska biträden med följande belopp, nämligen 330 kronor för Norrlandskustens marindistrikt, 440 kronor för Gotlands marindistrikt, 4 160 kronor för Sydkustens marindistrikt, 660 kronor för Väst-kustens marindistrikt samt 1 980 kronor för Blekinge kustartilleriförsvaret. Marinchefen har anfört, att dessa biträden, utom såvitt avser Sydkustens marindistrikt, utnyttjas i ringa omfattning och att de ärenden, som överlämnas till de juridiska biträdena för handläggning, torde kunna övertagas av annan tillgänglig expertis, såsom auditörer eller centrala ämbetsverk. Marinförvaltningen, med vilken chefen för marinen samrätt, har förklarat sig i princip icke ha något att erinra mot en dylik överföring och en fördelning mellan de centrala ämbetsverken med hänsyn till deras ämbetsområden. Marinchefen har på grund av det anförda föreslagit, *dels* att arvoden för de juridiska biträdena vid Norrlandskustens, Gotlands och Väst-kustens marindistrikt samt Blekinge kustartilleriförsvaret indrages, *dels* att ifrågakvarande arbetsuppgifter vid nämnda kustartilleriförsvaret övertages av det juridiska biträdet vid Sydkustens marindistrikt, *dels ock* att arvodet för sistnämnda biträde upptages med oförändrat belopp. Marinchefen har därvid förutsatt, att civilförvaltningen i fortsättningen vid behov kan biträda lokalmyndigheterna i juridiska spörsmål. Civilförvaltningen har intet att erinra mot de sålunda föreslagna indragningarna av arvoden för juridiska biträden.

Genom beslut av 1954 års riksdag har inrättats en beställning för överste i Ma 37 för chefen för kustartilleriets skjutskola (prop. 1954: 110, s. 121). På grund härav och i anslutning till förslag av chefen för marinen räknar civilförvaltningen med att ett i tilläggsbestämmelserna till statens allmänna avlöningsreglemente upptaget utbildningsarvode å 1 560 kronor för nämnde skolchef indrages.

I anledning av förslag av chefen för marinen räknar civilförvaltningen med ett medelsbehov av 330 000 kronor för timarvoden till deltidstjänst-

görande lärare och föreläsare vid marinens fasta utbildningsanstalter och skolor. Motsvarande belopp för innevarande budgetår utgör 310 000 kronor.

Behovet av medel för timarvoden till civila timplärare för underbefälsutbildning upptager civilförvaltningen i enlighet med förslag av marinchefen till i runt tal 179 000 kronor, vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en kostnadsminskning med 83 000 kronor.

Antalet fänrikar beräknas under nästa budgetår uppgå till 53 mot för innevarande budgetår beräknade 50.

Departementschefen

1. Förslagen beträffande fotolaboratoriet kan jag biträda endast på det sätt att jag förordar, att två tjänster för fotografer i Cg 14 och en tjänst för tekniskt biträde i Cg 11 omändras till extra ordinarie.

Beträffande hjälptryckeriet räknar jag icke med några personalförändringar.

2. Marinchefens under denna punkt redovisade förslag kan jag icke biträda.

3. Jag förordar, i anslutning till marinchefens förslag, att på personalförteckningen för andra extra ordinarie tjänstmän än underbefäl uppföres dels tjänster för en byråassistent i Ce 25, en kontorist i Ce 13 och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål, därvid motsvarande tjänster på sakanslag kan utgå, dels ock ytterligare en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål i utbyte mot motsvarande extra tjänst.

Marinchefens förslag om uppflyttning av tjänster för ett kanslibitråde i Ce 11 till kontorist i Ce 13 samt för ett kontorsbiträde i Ca 8, avsett för marinöverläkarens expedition, till kanslibitråde i Ca 11 anser jag mig böra tillstyrka.

Civilförvaltningens förslag i fråga om filmregissören och det tekniska biträdet vid marinstabens filmdetalj har behandlats i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 222). Såsom framgår av vad jag där anförde räknade jag med att kostnaderna för avlöning till denna personal alltjämt skall bestridas från anslaget till försvarsfilm och att befattningshavarna bibehållas vid nuvarande anställningsform och löneförmåner.

Marinchefens övriga under denna punkt redovisade förslag kan jag icke tillstyrka.

I det föregående har jag vid behandlingen av den militärpsykologiska verksamheten inom försvaret (s. 57—67) föreslagit inrättande av ett militärpsykologiskt institut. I samband med institutets tillkomst kan vid marinstabens indragas tjänster för en psykoassistent i Cg 25, ett kanslibitråde i Cg 11 och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål i Cg 8.

4. Jag anser mig nu kunna tillstyrka att en beställning för kommandörkapten av 1. graden (överstelöjtnant) eller kommandörkapten av 2. graden

(major) i Ma 33 eller Ma 30, avsedd för lärare i strategi vid sjökrigshögskolan, tillkommer i utbyte mot en beställning för kommandörkapten av 2. graden (major) eller kapten i Ma 30 eller Ma 27. I övrigt kan jag icke biträda förslagen under denna punkt.

5. Jag tillstyrker förslaget att Karlskrona örlogsstation avvecklas och ersättes med en utbildningsorganisation, benämnd Karlskronaskolorna. Härigenom kommer besparingar att uppnås. I enlighet med marinchefens förslag räknar jag med att två beställningar på flottans stat för kommandörkapten av 1. graden i Ma 33, avsedda för cheferna för flottans sjömansskola och flottans värnpliktskola, utbytes mot beställningar för chef för Karlskronaskolorna i Ma 37 respektive kommandörkapten av 2. graden i Ma 30, avsedd för regementsofficer till förfogande vid nämnda skolor. Utbytet av beställningarna torde få ske efter hand som de personella förhållandena det medger. Den för stationschefen avsedda beställningen för kommandör i Mo 14 erfordras ej längre. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare besluta i frågorna rörande avvecklingen av örlogsstationen och organisationen av Karlskronaskolorna.

6. Såsom framgår av det föregående har Kungl. Maj:t den 26 november 1954 fastställt ändrad organisation av stabs- och förvaltningstjänsten m. m. vid Bergaskolorna. I den nya organisationen bör för chefen för skolorna — enligt organisationsbeslutet en regementsofficer ur flottan — inrättas en beställning i Mo 13. Beställningen bör uppföras på stat för skolorna. Till samma stat bör överföras en beställning för kommandörkapten av 2. graden i Ma 30 ur flottan, avsedd för regementsofficeren till förfogande. Den nu befintliga beställningen i Ma 33 för chefen för marinens underofficersskola kan utgå. Beställningen i Ma 27 för souschef vid marinens underofficersskola bör återföras till kustartilleriets stat såsom kaptensbeställning.

Av det föregående framgår att en tjänst för kontorist i Ce 13 vid Bergaskolorna inrättats i samband med omorganisationen av skolorna. Jag räknar icke med någon ytterligare förändring beträffande biträdespersonalen vid nämnda skolor.

Jag har icke något att erinra mot förslaget att fyra utbildningsarvoden å vardera 780 kronor, avsedda för lärare vid vapenofficersskolan, i fortsättningen utgår från förevarande anslag.

7. Enligt bemyndigande av Kungl. Maj:t den 5 november 1954 har jag tillkallat särskilda sakkunniga för att verkställa översyn beträffande vissa personalkårsfrågor m. m. inom försvarets tyg- och intendenturförvaltningstjänst (jfr prop. 1955: 1, bil. 6, s. 26). I de sakkunnigas uppdrag ingår bl. a. att klarlägga återverkan av den nya förvaltningsorganisationen på staterna för de olika militära kårerna samt att utarbeta förslag till en definitiv reglering av ifrågavarande spörsmål. I sitt arbete skall utredningsmännen vidare bl. a. klarlägga förutsättningarna för bildande av en för försvaret gemensam kår av officerare i intendenturtjänst. — I avvaktan på resultatet

av denna utredning anser jag mig icke kunna tillstyrka någon förändring beträffande marinintendenturkåren.

8. Jag är icke nu beredd att taga ställning till de av marinchefen utarbetade planerna rörande den militära och civilmilitära personalens utnyttjande.

Såsom jag anförde vid anmälan till årets statsverksproposition (bil. 6, s. 191) bör den vakantsatta beställningen för kommandörkapten av 1. graden i Ma 33 på flottans stat indragas. Till följd av att en särskild beställning på marinförvaltningens stat inrättats för torpeddirektören från och med den 1 juli 1954 kan, såsom marinchefen föreslagit, ytterligare en beställning för kommandörkapten av 1. graden i Ma 33 på flottans stat indragas.

I anslutning till vad jag anfört i det föregående vid behandlingen av frågan om tillkomsten av ett militärpsykologiskt institut föreslår jag att en beställning för kommandörkapten av 2. graden i Ma 30 på flottans stat indrages.

Chefen för handelsdepartementet avser att senare denna dag föreslå att till riksdagen avlåtes proposition angående inrättande av ett sjöfartsverk m. m. Till följd av nämnda förslag bör på flottans stat tillkomma en beställning för kommandörkapten av 1. eller 2. graden i Ma 33 eller Ma 30, avsedd för det tilltänkta försvarskontoret i sjöfartsverket.

Utöver vad jag förut under denna punkt föreslagit räknar jag icke för nästa budgetår med några förändringar beträffande staterna för flottans officerare.

Den till följd av pensionsavgång lediga beställningen för övertalig underofficer torde planenligt få utbytas mot en beställning för högbåtsman i Ma 14.

Jag har i det föregående under särskild punkt (s. 43—48) behandlat av marinchefen framlagt förslag rörande flottans underbefälsorganisation och därvid förordat vissa förändringar i staterna för underbefälet.

Vad angår kustartilleriet föreslår jag för nästa budgetår — utan att här taga ställning till det av inspektören för kustartilleriet framlagda förslaget rörande ändrad utbildningsorganisation — att tre beställningar för löjtnanter i Ma 23/19 utbytes mot samma antal beställningar för kaptener i Ma 27, att beställningar tillkommer för två flaggunderofficerare i Ma 19 och två underofficerare av 2. graden i Ma 16, att 20 beställningar för furirer i Ma 11 eller Ma 10 utbytes mot samma antal beställningar för överfurirer i Ma 14 samt att beställningar för 94 korpraler i Mha 2 samt 9 vicekorpraler och meniga i Mha 1 indrages. I övrigt är jag icke beredd tillstyrka marinchefens förslag till personalförändringar i fråga om kustartilleriet.

I enlighet med marinchefens förslag räknar jag med att fem arvodesbefattningar — varav två i 1:30 avsedda för cheferna för registerdetaljen vid Stockholms och Karlskrona örlogsstationer samt tre i 1:22 avsedda för expeditionsunderofficerare vid Gotlands kustartilleriförsvar, Karlskrona

örlogsstation och Göteborgs kustartilleriförsvar — utgår ur personalförteckningen. Dessutom kan ytterligare en dylik befattning i 1: 22, avsedd för expeditionsunderofficer vid Göteborgs örlogsstation, indragas från och med nästa budgetår.

9. Jag avser icke att till årets riksdag framlägga förslag att från och med nästa budgetår till ordinarie omvandla de av marinchefen åsyftade byråchefstjänsterna i marinförvaltningen. Med hänsyn härtill och i avvaktan på resultatet av den förut omnämnda personalkårsutredningen ävensom pågående utredning om örlogsvarvens organisation kan jag icke tillstyrka marinchefens under denna punkt redovisade förslag.

Enligt anmärkning till personalförteckningen skall två beställningar för marindirektörer av 2. graden i Ca 31 indragas vid uppkommande vakans. Innehavaren av en av dessa beställningar, avsedd för chefen för byggnadsavdelningen vid Stockholms örlogsvarv, har under innevarande budgetår avgått med pension. Beställningen kan i anledning härav indragas.

10. Marinchefens förslag om inrättande av en beställning för marinläkare av 1. graden i Ca 25, avsedd för biträdande regementsläkare vid Älvsborgs kustartilleriregemente, är jag fortfarande icke beredd att tillstyrka. Icke heller anser jag mig böra tillstyrka förslagen om ordinarie-sättning av en tjänst för översköterska vid Göteborgs örlogsstation eller inrättande av en tjänst för biträdande hälsovårdsinspektör i Cg 17 vid Syd-kustens marindistrikt.

I likhet med civilförvaltningen räknar jag i fortsättningen icke med särskild medelsanvisning för anställande av extra personal för vårdbehov vid ökad sjuklighet, epidemier m. m.

11. Under hänvisning till vad jag anfört vid behandlingen av motsvarande fråga för armén (s. 102) räknar jag icke för nästa budgetår med att nya ordinarie kontorsbiträdestjänster inrättas inom marinen.

12. Jag tillstyrker marinchefens förslag om uppflyttning av en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål till kanslibitradestjänst i Ce 11, avsedd för föreståndare för telefonväxeln vid Hårsfjärdens örlogsdepå. Jag föreslår vidare att en ny tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål inrättas för nämnda telefonväxel. Tjänsten bör dock tills vidare upptagas såsom extra. Jag tillstyrker därjämte att den extra tjänsten för biträde för skriv- och kontorsgöromål vid marindistriktsstaben uppföres på personalförteckningen för andra extra ordinarie tjänstemän än underbefäl. Härutöver räknar jag icke med några personalförändringar beträffande Ostkustens marindistrikt.

Vad angår Sydkustens marindistrikt är jag icke beredd att tillstyrka marinchefens förslag om utbyte av tjänsterna för en förste kansliskrivare i Ce 17 och ett kanslibiträde i Ce 11 mot tjänster för en assistent i Ce 21 respektive en kontorist i Ce 13. Däremot biträder jag förslaget om inrättande av en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål, avsedd för

intendenturförvaltningen. Jag räknar likaledes med den föreslagna indragningen av en ordinarie kontorsbiträdestjänst vid sjukvårdsförvaltningen.

Jag är icke för närvarande beredd tillstyrka förslaget att mot en kanslibiträdestjänst utbyta en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål vid Blekinge kustartilleriförsvaret, avsedd för handsekreterare åt chefen för kustartilleriförsvaret.

Den föreslagna ordinariesättningen av en tjänst för kanslibiträde vid Västkustens marindistrikt kan jag icke tillstyrka.

13. Marinchefens förslag om inrättande av en tjänst för konstapel i Ce 14 vid Göteborgs örlogsvarv samt om utbyte av tre extra tjänster för vaktmän i Cg 12 vid sjökrigsskolan mot extra ordinarie tjänster kan jag icke tillstyrka.

Vad angår tillsynsmän vid befästningar m. m. inom kustartilleriförsvaren räknar jag icke med andra förändringar än att jag föreslår, att det arvodesbelopp, som nu utgår till sådana tillsynsmän från förevarande anslag, höjes med 12 000 kronor till 280 000 kronor för att medge att heltidsanställda vaktmän erhåller arvode motsvarande lön i 12 löneklassen och för att tillgodose behovet av tillsyn av nytillkommande bevakningsobjekt.

Mot marinchefens beräkning av kostnaderna för uppbörds- och tillsynsmän vid marinens kustbevakning m. m. har jag icke något att erinra.

I likhet med civilförvaltningen räknar jag med att arvodet till tillsynsmannen för de sjökrigshistoriska samlingarna i Karlskrona höjes med 340 kronor till 1 000 kronor.

14. Jag tillstyrker förslaget att från sakanslag till förevarande anslag överföra en tjänst för skogvaktare i Cg 17 vid Stockholms örlogsvarv. Jag räknar med att tjänsten tills vidare bibehålles såsom extra.

I enlighet med marinchefens förslag torde två tjänster för ekonomibiträde i Ce 4 vid Sydkustens marindistrikt böra indragas.

I fråga om personaluppsättningen vid de fasta maskinanläggningarna å Skepps- och Kastellholmarna föreslår jag icke annan förändring än att en tjänst för maskinist i Ce 15 tillkommer i utbyte mot tjänsten för reparatör i Ce 13.

Jag kan icke biträda marinchefens förslag om inrättande av löneplansplacerade tjänster för assistenter för frivilligfrågor. Däremot förordar jag, i överensstämmelse med vad jag föreslagit vid behandlingen av motsvarande fråga för armén, att nuvarande arvodesbelopp för sådana assistenter, 500 kronor för månad, höjes till 650 kronor för månad. Då jag räknar med oförändrat 42 arvodesmånader uppgår den sammanlagda kostnadsökningen till $(150 \times 42 =)$ 6 300 kronor.

Övriga under denna punkt framställda förslag till förändringar beträffande befintliga tjänster eller inrättande av nya tjänster kan jag icke tillstyrka.

Med hänsyn till vad som anförts rörande de juridiska biträdena vid

marindistriktet och Blekinge kustartilleriförsvaret tillstyrker jag förslaget om att indraga de för dylika biträden vid Norrlandskustens, Gotlands och Västkustens marindistrikt samt nämnda kustartilleriförsvaret avsedda arvoden.

I enlighet med marinchefens förslag torde ett för kustartilleriets skjutskola avsett utbildningsarvode å 1 560 kronor böra indragas.

Civiltjänstverksamhetens beräkningar av medelsbehovet under nästa budgetår för timarvoden till lärare och föreläsare vid marinens fasta utbildningsanstalter och skolor samt till civila timplärare för underbefälsutbildning har icke givit mig anledning till erinran.

Antalet fänrikar beräknar jag för nästa budgetår till 53.

Jag vill erinra om att jag under arméns motsvarande anslag (s. 103—104) i korthet berört frågan om musikorganisationen inom försvaret.

För budgetåret 1954/55 har riksdagen bemyndigat Kungl. Maj:t att i avseende å de under arméns och marinens allmänna avlöningsanslag redovisade militära och civilmilitära kårerna samt den ordinarie personalen vid flygvapnet vidtaga de provisoriska åtgärder — såsom meddelande av vikariatslöneförordnande, vakanssättningar m. m. — som betingas av övergången till den nya organisationen av försvarets centrala tyg-, intendentur- och civilförvaltning (prop. 1954:110; SU 1954:134; rd. skr. 1954:320). Såsom jag närmare utvecklat i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 26) torde av riksdagen böra inhämtas bemyndigande att under budgetåret 1955/56 vidtaga motsvarande provisoriska åtgärder.

Med beaktande av vad jag i det föregående föreslagit i fråga om personalförändringar m. m. vid marinen och av de beslutade ändringarna av grundlönerna samt med ledning av belastningen på marinens avlöningsanslag under förfluten del av innevarande budgetår beräknar jag nämnda anslag för budgetåret 1955/56 sålunda:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän 41 800 000 (+ 9 800 000) kronor;

Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar 1 260 000 (+ 275 000) kronor;

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 585 000 kronor;

Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 16 800 000 (+ 3 400 000) kronor;

Rörligt tillägg 9 125 000 (— 15 178 000) kronor;

Pensionsmedel 720 000 kronor;

Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift 50 000 (— 3 000) kronor.

Anslaget bör alltså upptagas till 68 800 000 (— 1 700 000) kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar vid marinen, som för-
anledes av vad jag i det föregående föreslagit;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende på personalförteckningarna meddela särskilda föreskrifter av i tillämp-
liga delar samma innehåll som innefattas i de särskilda be-
stämmelser, som genom Kungl. Maj:ts brev den 4 juni 1954
fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av
marinens personalförteckningar för budgetåret 1954/55;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att i avseende å staterna för
militära och civilmilitära kårer vid marinen vidtaga proviso-
riska åtgärder i enlighet med vad jag i det föregående för-
ordat;

d) godkänna följande avlöningsstat för marinens anslag
till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under
budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslags-</i> <i>vis</i>	41 800 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbe- fattningar, <i>förslagsvis</i>	1 260 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	585 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	16 800 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	9 125 000
	Summa kronor 69 570 000

Särskilda uppbördsmedel

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	720 000
Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift, <i>för-</i> <i>slagsvis</i>	50 000
	Nettoutgift kronor 68 800 000

e) till *Marinen*: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för
budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 68 800 000
kronor.

[13] Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	77 000 000	77 837 042
1954/55 (statsliggaren s. 256)	77 000 000	
1955/56 (förslag)	79 000 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 103) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1955/56 beräkna ett förslagsanslag av 78 000 000 kronor.

Beträffande de grunder, som tillämpas vid beräkningen av försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag, får jag hänvisa till vad jag anfört därom i det föregående vid anmälan av motsvarande anslagsfråga för armén.

Yrkanden

Försvarets civilförvaltning föreslår i anslutning till yrkanden av chefen för flygvapnet m. fl. vissa personalförändringar m. m. vid flygvapnet.

Chefens för flygvapnet m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar vid bifall till civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
1. Förändringar beträffande flygstaben			
4 kaptener Ma 27 — majorer Ma 30 ...	—		
1 kapten Ma 27	—		
1 pensionerad officer i arvodesbefattning 1:30	—		
1 pensionerad underofficer i arvodesbefattning 1:22	5 476		
1 psykolog Ce 31	—		
1 filmregissör Ce 27	18 276		
1 pensionerad officer i arvodesbefattning 1:30 — stabsredaktör Ce 26	—		
1 radiotelegrafist Ce 16 utgår		10 488	
1 kanslibiträde Ca 11 — kontorist Ca 13	—		
1 kontorist Ce 13 — Ca 13	—		
1 kontorist Cg 13 — Ca 13	—		
1 biträde för skriv- och kontorsgörsmål — kanslibiträde Ce 11	—		
			+ 13 264

Chefens för flygvapnet m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar vid bifall till civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
2. Luftbevakningens organisation			
Inspektionen för luftbevakningen			
1 major eller kapten Ma 30/27 — överstelöjtnant eller major Ma 33/ 30	—		
1 kapten Ma 27	—		
1 assistent Ce 23 (Ce 21)	13 164		
Förband och skolor			
3 majorer Ma 30	40 200		
7 kaptener Ma 27	69 112		
2 tekniska biträden Cg 11	16 204		
6 tekniska biträden Cg 8	42 366		
15 tekniska biträden Cg 8 med halv- tidstjänstgöring	52 957		+ 234 003
3. Personal för fallskärmsjägerutbildning			
1 sergeant Ma 16	9 648		
3 flygtekniker Ca 15	27 864		+ 37 512
4 Ökat personalbehov vid F 5			
1 kapten Ma 27	17 028		
1 löjtnant Ma 23/19 — kapten Ma 27	4 770		
2 mästare Ca 17	20 064		
10 flygtekniker Ca 15	92 880		
1 trafikledare Ce 23	13 584		+ 148 326
5. Förändringar i övrigt beträffande militär personal			
1 major Ma 30 vid F 21 — överste- löjtnant eller major Ma 33/30	—		
1 kapten Ma 27 vid F 20 — major Ma 30	—		
2 kaptener Ma 27 vid F 2 och F 16	—		
1 löjtnant Ma 23/19 vid F 2	—		
1 överstelöjtnant Ma 33	—		
2 överstelöjtnanter eller majorer Ma 33/30 — överstelöjtnanter Ma 33	—		
2 kaptener Ma 27	—		
1 förvaltare Ma 21 vid F 2	—		
18 fanjunkare Ma 19	200 142		+ 200 142

Chefens för flygvapnet m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar vid bifall till civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
6. Förändringar beträffande läkar- och sjukvårdspersonal			
2 specialflygläkare Cp 5 jämte avlö- ningsförstärkning	—		
5 flygläkare av 2. graden	—		
Extra personal för vårdbehov vid ökad sjuklighet, epidemier m. m.		5 000	— 5 000
7. Fortsatt utbyggnad av flottiljpolis- organisationen			
1 förste flottiljpolis Ca 19	11 119		
5 flottiljpoliser Ca 16	49 105		
8 flottiljpoliser Ca 14	72 560		+ 132 784
8. Förändringar beträffande meteorolog- personal			
1 stabsmeteorolog Ca 31	—		
1 meteorolog Ca 27	—		
1 meteorolog i reglerad befordrings- gång	—		
19 meteorologer Ce 27 — Ca 27	—		
19 meteorologer Ce 25 — Ca 25	—		
9. Förändringar i övrigt beträffande tra- fikledarpersonal			
3 trafikledare Ce 23 vid F 11, F 16 och F 17	40 752		
1 trafikledare Ce 23 vid F 2		14 184	+ 26 568
10. Förändringar i övrigt beträffande tek- nisk personal			
3 flygdirektörer av 1. graden Ca 33		—	
4 flygdirektörer av 2. graden Ca 31	—		
1 flygingenjör av 1. graden Ca 29 ...		—	
1 flygingenjör av 2. graden Ca 27 ...		—	
2 förste mästare Ca 19	—		
1 mästare Ca 17		—	
2 förste mästare Ca 19 — förste verkmästare Ca 22	3 894		
3 mästare Ca 17 — verkmästare Ca 21	6 348		
58 flygtekniker Ca 15	547 868		
1 driftingenjör Cg 25 vid flygvapnets centrala skolor	15 216		+ 573 326

Chefens för flygvapnet m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar vid bifall till civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
11. Förändringar beträffande förråds- och vaktpersonal			
1 förman Cg 15 vid F 17 — Ce 15 ...	—		
1 förrådsman Ce 11 vid F 17 — förrådsförman Ce 13		636	
4 förrådsmän Cg 11 vid F 11, F 17 och F 21	32 556		
1 vaktman Ce 12 vid flygvapnets centrala skolor	—		
34 förrådsmän Cg 11 — Ce 11	—		
1 förrådsförman Ca 13 och 4 förrådsmän Ce 11 överföres till annat anslag		40 476	7 284
12. Förändringar i övrigt beträffande kontorspersonal			
2 kansliskrivare Ce 15 vid F 2 och flygvapnets centrala skolor — Ca 15	—		
1 kontorist Ce 13 vid F 2 — Ca 13 ...	—		
2 kanslibiträden Cg 11 vid F 21 och flygvapnets centralförråd för intendenturmateriel — Ce 11		7 968	
1 biträde för skriv- och kontorsgöromål vid tredje eskaderstaben		—	
20 biträden för skriv- och kontorsgöromål — kontorsbiträden Ca 8	—		7 968
13. Övriga personalförändringar m. m.			
5 driftingenjörer Ce 25 vid flygbasområdesstaberna	77 330		
1 fotoingenjör Ce 25 vid F 11	—		
4 lärare i gymnastik och idrott Cg 23 vid F 2, F 5, F 20 och flygvapnets centrala skolor — Ce 23.....	—		
4 kasernföreståndare Ce 19 vid F 8, F 9, F 10 och F 11	—		
1 reparatör Ce 13 och en eldare Cg 10 vid F 9	16 620		
1 reparatör Cg 12 vid F 2 — Ce 12 ...	—		
Assistenten för frivilligfrågor (flottilj- mobiliseringslottor)	76 991		

Chefens för flygvapnet m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar vid bifall till civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
Deltidstjänstgörande lärare och föreläsare vid flygvapnets fasta utbildningsanstalter och skolor	10 000		
Civila timplärare för underbefälsutbildning		36 000	
Arvoden till observationspersonal i väderlekstjänst		11 000	
Flygtillägg m. m.	333 000		+ 466 941

Motiv

1. *Förändringar beträffande flygstaben.* Chefen för flygvapnet har upprepat tidigare framförda förslag om utbyte av fyra beställningar för kapten, avsedda en för chefen för pressektionen och tre för ställföreträdande avdelningschefer vid operations-, organisations- och utbildningsavdelningarna, mot majorsbeställningar. Civilförvaltningen anser sig alltjämt icke kunna tillstyrka förslagen. Beträffande förslaget i fråga om chefen för pressektionen erinrar civilförvaltningen om att Kungl. Maj:t den 30 juni 1954, i anledning av riksdagens skrivelse 1954: 253, uppdragit åt överbefälhavaren att i samråd med statens organisationsnämnd verkställa en översyn av den militära presstjänsten.

Med hänsyn till den restriktivitet, som det rådande läget kräver, räknar civilförvaltningen icke heller med bifall till chefens för flygvapnet ånyo framförda förslag att förstärka personalavdelningen genom inrättande av ytterligare en kaptenbeställning.

Chefen för flygvapnet har återkommit med förslag om att inrätta en för pensionerad officer avsedd arvodesbefattning i 1 : 30 för vice värd för flygvapnets ämbetsbyggnad på Gärdet. Civilförvaltningen kan alltjämt icke tillstyrka att befattningen inrättas.

Såsom anmälts till årets statsverksproposition (bil. 6, s. 61—62) har chefen för flygvapnet med tillstyrkan av civilförvaltningen föreslagit att kostnaderna för arvode till den pensionerade underofficer i 1 : 22, som är föreståndare för den för försvarets myndigheter på Gärdet gemensamma budcentralen, skall överföras från flygförvaltningens avlöningsanslag till förevarande anslag.

Chefen för flygvapnet har upprepat tidigare förslag om att vid flygstaben inrätta en tjänst för psykolog i Ce 31, främst avsedd att ingå i den vid flygvapnet organiserade kommissionen för uttagning av fältflygare, officers- och reservofficersaspiranter m. fl. Civilförvaltningen anser sig, i avbidan på statsmakternas ställningstagande till personalbehandlingsutredningens förslag, alltjämt icke böra tillstyrka att tjänsten inrättas.

I anslutning till vad civilförvaltningen föreslagit under arméns motsvarande anslag, räknar civilförvaltningen med att avlöningskostnaderna för en vid flygstabens filmdetalj för närvarande arvodesanställd filmregissör överföres från anslaget till försvarsfilm till förevarande anslag och att för ändamålet inrättas en tjänst i Ce 27 (jfr prop. 1955: 1, bil. 6, s. 221 o. 222).

Chefen för flygvapnet har ånyo framlagt förslag om utbyte av en för pressektionen avsedd arvodesbefattning för expeditionsofficer mot en tjänst för stabsredaktör i Ce 26. Då såsom förut anförts den militära presstjänsten skall överses, räknar civilförvaltningen icke med att det föreslagna tjänsteutbytet kommer till stånd.

I syfte att begränsa de kostnadsökningar, som uppstår vid bifall till ett av chefen för flygvapnet framlagt förslag om utökning av antalet tjänster för trafikledare (jfr p. 9), har chefen för flygvapnet föreslagit, bl. a., att en tjänst för radiotelegrafist i Ce 16 vid flygstaben indrages. Civilförvaltningen räknar med att så kommer att ske.

Civilförvaltningen anser sig icke kunna tillstyrka av chefen för flygvapnet ånyo framförda förslag om omvandling av en tjänst för kanslibitråde i Ca 11, för flygsäkerhetsavdelningen, till tjänst för kontorist i Ca 13 eller om ordinariesättning av en kontoristtjänst i Ce 13, avsedd för flygstabens kassaavdelning.

Chefen för flygvapnet har vidare föreslagit ordinariesättning av en tjänst för kontorist i Cg 13, avsedd för sekreterare åt chefen för flygvapnet. En tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål vid tredje eskaderstaben, vilken tjänst icke må utnyttjas då förenämnda kontoristtjänst i Cg 13 finnes inrättad, föreslås samtidigt bli indragen. Civilförvaltningen förklarar sig icke för närvarande vara beredd att förorda bifall till chefens för flygvapnet förslag i denna del.

Chefen för flygvapnet har vidare föreslagit, att en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål, avsedd för väderleksavdelningen, omvandlas till tjänst för kanslibitråde i Ce 11. Civilförvaltningen räknar icke med bifall till detta förslag, enär de med tjänsten förenade arbetsuppgifterna icke undergått någon förändring sedan lönegradsplaceringen för tjänsten prövades av biträdesutredningen.

2. *Luftbevakningens organisation.* Chefen för flygvapnet har förutsatt att den av 1954 års riksdag (prop. 110, s. 138) beslutade förstärkningen av luftbevakningsorganisationen skall fullföljas och i anslutning därtill yrkat ytterligare tjänster vid inspektionen för luftbevakningen samt vid förband och skolor.

Beträffande inspektionen för luftbevakningen upprepar chefen för flygvapnet tidigare framförda förslag om utbyte av en beställning för major eller kapten mot en beställning för major eller överstelöjtnant samt om inrättande av en ny kaptensbeställning. Med hänsyn till statsmakternas tidigare ställningstagande räknar civilförvaltningen icke med bifall till förslagen.

Genom beslut den 23 april 1954 har Kungl. Maj:t medgivit att för utförande av vissa arbetsuppgifter vid luftbevakningsinspektionen må intill den 15 april 1955 finnas anställd en extra tjänsteman i Cg 21 under förutsättning att en löjtnantsbeställning vid flygvapnet samtidigt hålles vakant. Chefen för flygvapnet har föreslagit, att för ifrågavarande arbetsuppgifter inrättas en tjänst för assistent i Ce 23. Civilförvaltningen föreslår för sin del att tjänsten hänföres till lönegrad Ce 21.

I fråga om förband och skolor innebär flygvapenchefens förslag att för förstärkning av luftbevaknings- och jaktstridsledningens organisation beställningar tillkommer för tre majorer och sju kaptener samt vidare att tjänster inrättas för två tekniska biträden i Cg 11 och för 21 tekniska biträden i Cg 8, varav 15 med halvtidstjänstgöring.

Civilförvaltningen utgår från att den påbörjade utbyggnaden av personalorganisationen i förevarande hänseende fullföljes och räknar alltså med att för ifrågavarande ändamål skall avses angivna beställningar och tjänster. Emellertid blir till följd av 1954 års förvaltningsreform vissa beställningar, som beräknats för militär personal med tjänstgöring i flygförvaltningen, icke vidare erforderliga för avsett ändamål (jfr p. 5). Med hänsyn härtill utgår civilförvaltningen från att de av flygvapenchefen föreslagna beställningarna och tjänsterna tillkommer med undantag dock för en majors- och tre kaptensbeställningar.

3. *Personal för fallskärmsjägerutbildning.* Chefen för flygvapnet har upprepat tidigare förslag om att inrätta beställningar för en sergeant och tre flygtekniker, avsedda för skötsel av transportflygplan som utnyttjas vid arméns fallskärmsjägerutbildning. Civilförvaltningen, som under hand inhämtat att personal för ändamålet icke kan ställas till förfogande sedan det nya attackflygplanet (A 32) tillförts vederbörliga flygflottiljer, tillstyrker att ifrågavarande beställningar inrättas.

4. *Ökat personalbehov vid F 5.* Chefen för flygvapnet har i sitt militärorganisatoriska underlag framlagt förslag till omläggning av den grundläggande flygutbildningen vid krigsflygskolan (F 5).

I fråga om utbildningsgången innebär förslaget, att den grundläggande flygutbildningen, som för närvarande bedrivs på två olika typer av propellerflygplan — ett lättmanövrerat (typ I) under 60 timmar och ett något mera komplicerat (typ II) under 100 timmar — i fortsättningen skall bedrivas såväl på propellerflygplan som på reaflygplan. Utbildningstiden avses omfatta, på propellerflygplanet (typ I) 80 timmar och på reaflygplanet (typ II) 100 timmar. Som skäl för den föreslagna förändringen anges, att krigsflygplanens utveckling gjort det nödvändigt att i utbildningen vid F 5 införa ett reaflygplan såsom övergångsflygplan mellan propellerdrivna skolflygplan och krigsflygplanen vid flottiljerna. Om nuvarande utbildningsgång bibehålles skulle tidpunkten för krigsplacering behöva framflyttas och den årliga rekryteringen därigenom ökas.

Enligt gällande organisation består F 5 av stab, två flygskolor och specialdivision. Specialdivision, vars chef är major, utgöres av stab, stationsstyrka, utbildningspluton, specialpluton och beredskapstropp. Stationsstyrkan under befäl av en kapten sköter all flygstationstjänst. Till stationsstyrkan hänföres den tekniska personalen, omkring 300 man. Denna starka centralisering av personalen anses olämplig. Då övergången till reaflygplan och den ökade flygtiden medför behov av utökning av den tekniska personalen, skulle olägenheterna öka vid oförändrad organisation. Med hänsyn härtill och då jämväl skillnaden i fråga om den tekniska tjänsten beträffande propellerflygplan och reaflygplan motiverar en uppdelning av stationsstyrkan, föreslås att denna delas upp på två stationsdivisioner. De två divisionerna anses böra direkt underställas chefen för F 5.

Personalbehovet vid F 5 påverkas av de föreslagna förändringarna. Arbetsuppgifterna för chefen för specialdivisionen minskar genom den föreslagna organisationsändringen i sådan grad att flygvapenchefen ej längre räknar med regementsofficer som chef. Den regementsofficersbeställning, som härigenom frigöres, bör överföras till F 5 stab för handläggning av bland annat flygsäkerhetsärenden. Såsom chefer för specialdivisionen och de båda stationsdivisionerna avses kaptener. För en av dessa befattningar kan den för nuvarande chefen för stationsstyrkan avsedda beställningen utnyttjas. För att täcka det återstående behovet föreslås dels att en för utbildningsplutonen avsedd löjtnantsbeställning omvandlas till kaptensbeställning, dels ock att en ny beställning för kapten tillkommer. Den ökade flygtiden och införandet av reaflygplan medför, som förut nämnts, behov av utökning av den tekniska personalen. Med hänsyn till att föreslagen omläggning av utbildningen beräknas ske i etapper hemställs för nästa budgetår om en utökning med endast hälften av det antal beställningar som bedöms erforderligt. För budgetåret 1955/56 begärs i enlighet härmed beställningar för två mästare och tio flygtekniker. Övergången till reaflygplan ökar vidare kraven på flygsäkerhetstjänsten. Då därjämte flygtjänsten måste spridas på flera fält, uppkommer behov av ytterligare två trafikledare, varav en erfordras under budgetåret 1955/56.

Den föreslagna omläggningen förutsätter bl. a., att ett visst antal reaplan med dubbelkommando anskaffas för F 5. Vidare uppstår behov av vissa utökningar av flygfält m. m.

Enligt flygvapenchefen kommer omläggningen av utbildningen vid F 5 att medföra betydande kostnadsminskningar.

Civiltförvaltningen anser sig icke kunna bedöma behovet av den föreslagna omläggningen. Då överbefälhavaren icke haft något att invända mot att beslut fattas i överensstämmelse med flygvapenchefens förslag har civilförvaltningen vid anslagsberäkningarna utgått från att de av chefen för flygvapnet föreslagna personalförändringarna kommer till stånd.

5. *Förändringar i övrigt beträffande militär personal.* Chefen för flyg-

vapnet har — under framhållande att av de båda regementsofficerna vid flottiljerna en är överstelöjtnant och en major — föreslagit att en av de två för Norrbottens flygbaskår (F 21) avsedda beställningarna för major omvandlas till beställning för överstelöjtnant eller major. Vidare har chefen för flygvapnet upprepat tidigare framförda förslag dels om utbyte av en kaptensbeställning vid flygkadettskolan (F 20), avsedd för skolchefens ställföreträdare, tillika lärare, mot en beställning för major, dels om inrättande för vardera av Roslagens flygkår (F 2) och Upplands flygflottilj (F 16) av en kaptensbeställning, avsedd den förre för chef för den till flygkåren förlagda förberedande fältflygarskolan och den senare för chef för flottiljens femte division, dels ock om inrättande för F 2 av en beställning för löjtnant, avsedd för chef för kårens specialavdelning.

I ett tillägg till det militärorganisatoriska underlaget för nästkommande budgetår har chefen för flygvapnet behandlat verkningarna av 1954 års förvaltningsreform. Såvitt angår den militära personalen vid flygvapnet bör enligt chefen för flygvapnet i anledning av reformen på flygvapnets stat tillkomma en beställning för överstelöjtnant, avsedd för chefen för flygförvaltningens materielinspektion, i ersättning för en motsvarande beställning, som förut varit uppförd på flygförvaltningens stat. Vidare bör två beställningar för överstelöjtnant eller major (i intendenturbefattning) utbytas mot beställningar för överstelöjtnant. Å andra sidan erfordras efter omorganisationen icke längre för ämbetsverkets del beställningar för en major och fem kaptener, vilka tidigare avsetts för flygförvaltningen. Flygvapenchefen har emellertid anfört, att vissa av dessa beställningar på grund av personalbrist inom flygvapnet icke kunnat utnyttjas för ämbetsverket. Vidare skall enligt den nya organisationen av flygförvaltningen sammanlagt fem kaptener ur armén, marinen eller flygvapnet tjänstgöra vid förvaltningens robotbyrå. På grund av avsaknaden av kommenderingsreserv blir knappheten på officerare än större, därest officerare ur flygvapnet skall tjänstgöra vid robotbyrån. På grund av anförda omständigheter bör ifrågavarande beställningar för en major och fem kaptener icke indras. För robotbyrån bör i första hand beställningar för fem kaptener tillkomma på flygförvaltningens personalförteckning eller i andra hand två ytterligare kaptensbeställningar, avsedda för robotbyrån, tillkomma på flygvapnets personalförteckning.

Såsom framgår av årets statsverksproposition (bil. 6, s. 190) har civilförvaltningen förutsatt att två för flygförvaltningen avsedda kaptensbeställningar skall indragas i samband med att en beställning för överstelöjtnant eller major inrättas på försvarshögskolans stat. Vidare har civilförvaltningen, såsom framgår av vad som anförts under punkt 2 i det föregående, räknat med att för flygförvaltningen tidigare avsedda beställningar för en major och tre kaptener tills vidare utnyttjas för förstärkning av luftbevakningen och jaktstridsledningen. I övrigt anser civilförvaltningen av

tidigare redovisade skäl att ytterligare förändringar beträffande flygvapnets officerskår icke bör vidtagas innan slutlig ställning tagits till de med omorganisationen av den centrala tyg-, intendentur- och civilförvaltningstjänsten sammanhängande personalkårfrågorna m. m.

Av samma anledning bör enligt civilförvaltningen jämväl anstå med övriga under denna punkt föreslagna förändringar, såvitt rör officerare.

Chefen för flygvapnet har återkommit med förslag om att för F 2 inrätta en beställning för förvaltare i förrådstjänst (intendenturmateriel). Civilförvaltningen — som erinrar om att Kungl. Maj:t genom beslut den 26 februari 1954 medgivit, att fanjunkare, som kommenderats såsom biträde åt förrådsförvaltaren vid F 2, må från och med den 1 mars 1954 erhålla särskilt arvode motsvarande skillnaden mellan lön i 24 och 22 löneklasserna — anser sig, i avvaktan på kommande organisationsundersökningar, liksom tidigare icke böra räkna med att en dylik beställning tillkommer.

Chefen för flygvapnet har vidare upprepat tidigare förslag om utökning av antalet övertaliga beställningar för fanjunkare med 18 för att med mästarutbildad personal kunna besätta 18 beställningar för mästare, vilka enligt beslut av 1953 års riksdag inrättats i utbyte mot fanjunkarbeställningar (se prop. 1954: 110, s. 132). Civilförvaltningen tillstyrker allttjämt förslaget, men utgår från att vid uppkommande ledighet i dylik beställning frågan om återbesättande skall prövas av Kungl. Maj:t.

6. *Förändringar beträffande läkar- och sjukvårdspersonal.* Chefen för flygvapnet har upprepat tidigare framförda förslag om inrättande av två förordnandetjänster i Cp 5 med avlöningsförstärkning på 10 000 kronor för fullständigt flygutbildade läkare samt om ökning av antalet befattningar för flygläkare av 2. graden från 26 till 31. Civilförvaltningen räknar icke med bifall till förslagen.

Av skäl som redovisats vid behandlingen av arméns motsvarande anslag räknar civilförvaltningen icke med särskilda medel för extra personal för vårdbehov i samband med ökad sjuklighet m. m.

7. *Fortsatt utbyggnad av flottiljpolisorganisationen.* Chefen för flygvapnet har, med tillstyrkan av civilförvaltningen, föreslagit att flottiljpolisorganisationen utökas med beställningar för en förste flottiljpolis i Ca 19, 5 flottiljpoliser i Ca 16 och 8 flottiljpoliser i Ca 14, motsvarande behovet för en flygflottilj.

8. *Förändringar beträffande meteorologpersonal.* Vid 1943 års riksdag (prop. 354; rd. skr. 510) godkändes riktlinjer för den militära väderlekstjänstens organisation. Enligt dessa skulle bland annat åtta meteorologtjänster för den militära väderlekstjänsten finnas på marinens stat. Av dessa tjänster har sedermera fem inrättats och upptagits på marinens personalförteckning. Genom beslut vid 1954 års riksdag ersattes fyra av mari-

nens meteorologtjänster med tjänster för hydrografassistenter under det att den återstående meteorologtjänsten överfördes till flygvapnets personalförteckning (prop. 1954: 110, s. 118). Chefen för flygvapnet har nu föreslagit, att de tre för marinen avsedda men ej inrättade meteorologtjänsterna tillkommer på flygvapnets stat. Med hänsyn till det stora antalet vakanser i meteorologtjänsterna vid flygvapnet anser sig civilförvaltningen icke kunna förorda bifall till förslaget.

Chefen för flygvapnet har vidare upprepat tidigare framfört förslag om ordinariesättning av 19 meteorologtjänster i Ce 27 och 19 sådana tjänster i Ce 25. Förslaget tillstyrkes alltjämt av civilförvaltningen.

9. *Förändringar i övrigt beträffande trafikledarpersonal.* Chefen för flygvapnet har anfört, att den ökade flygverksamheten numera nödvändiggjort att vid samtliga flottiljer utom F 2 under huvuddelen av dagen samtidigt taga tre trafikledare i anspråk för att ernå tillräcklig flygsäkerhet. För nästa budgetår har chefen för flygvapnet föreslagit, att ytterligare en tjänst för trafikledare i Ce 23 tillkommer för envar av Södermanlands, Upplands och Blekinge flygflottiljer (F 11, F 16 och F 17). Arbetsbelastningen på trafikledarna vid dessa flottiljer är större än vid övriga flottiljer, vilket beror på att dessa trafikledare tjänstgör, förutom under egen flottiljs mörkerflygningar, jämväl i förhållandevis stor utsträckning under tider då det egna flottiljflygfältet är reservlandningsplats i samband med andra flottiljers mörkerflygningar.

För att begränsa kostnadsökningarna av den föreslagna personalutökningen föreslår chefen för flygvapnet samtidigt att antalet trafikledare i Ce 23 vid F 2 minskas från två till en samt att en tjänst för radiotelegrafist i Ce 16 vid flygstaben indrages.

Civilförvaltningen, som enligt vad jag tidigare anfört räknar med indragning av tjänsten för radiotelegrafist, biträder jämväl i övrigt chefens för flygvapnet förslag.

10. *Förändringar i övrigt beträffande teknisk personal.* De föreslagna förändringarna i fråga om flygingenjörspersonal samt förslaget om inrättande av två beställningar för förste mästare och indragning av en beställning för mästare föranledes av flygförvaltningens omorganisation. Civilförvaltningen räknar av i det föregående angivna skäl icke med bifall till förslagen.

Till föregående års riksdag anmäldes genom propositionen 1954: 110 (s. 133) ett förslag av chefen för flygvapnet att inrätta 55 beställningar för flygtekniker i Ca 15 avsedda för vård och skötsel av vissa transportflygplan, som av flygvapenchefen föreslagits skola anskaffas. För budgetåret 1954/55 inrättades 15 sådana beställningar, medan däremot ställning icke togs till totala behovet av flygtekniker för ändamålet (prop. 1954: 110, s. 139; SU 1954: 134). Då anskaffningen av transportflygplan kommer att ske i mindre omfattning än tidigare beräknats, nedgår enligt chefen

för flygvapnet det ytterligare behovet av flygtekniker till 10. I enlighet härmed föreslås att 10 beställningar för flygtekniker i Ca 15 tillkommer för nästa budgetår. Civilförvaltningen biträder förslaget.

I samband med den av överbefälhavaren verkställda utredningen om försvarskostnadernas storlek på längre sikt har inom flygledningen utförts beräkningar rörande behovet av teknisk personal för nya flygplanstyper. Härvid har framkommit, att ökad radarutrustning kommer att medföra ökat behov av elektroteknisk personal. Till följd av att telematerielen blir mera komplicerad, anses vidare en kvalitetsförstärkning nödvändig i fråga om ett mindre antal befattningshavare. Med hänsyn till att flygplan 32 kommer att tillföras förbanden redan under budgetåren 1955/57, anses erforderlig teknisk personal för denna flygplantyp böra tillkomma för nästa budgetår. Chefen för flygvapnet föreslår därför dels att vid attackflottiljernas och nattjaktflottiljens materielavdelningar beställningar för två förste verkmästare i Ca 22 och tre verkmästare i Ca 21 tillkommer i utbyte mot två beställningar för förste mästare i Ca 19 och tre mästare i Ca 17, dels ock att sammanlagt 48 flygteknikerbeställningar tillkommer vid de fyra attackflottiljerna.

Civilförvaltningen anför, att enligt flygstaben arbetsuppgifterna för innehavarna av de föreslagna beställningarna för förste verkmästare och verkmästare kommer att bli lika kvalificerade som de vilka i allmänhet åvilar sådana beställningshavare. Med hänsyn härtill vill civilförvaltningen icke motsätta sig det föreslagna utbytet av beställningar för mästare och förste mästare mot beställningar för verkmästare respektive förste verkmästare. Civilförvaltningen tillstyrker vidare, att 48 beställningar för flygtekniker inrättas.

Efter framställning av chefen för flygvapnet har Kungl. Maj:t genom beslut den 24 september 1954 medgivit att en extra driftingenjör i Cg 25 tills vidare under budgetåret 1954/55 må finnas anställd vid flygvapnets centrala skolor för undervisning av flygtekniker i elektrotjänst, varvid två beställningar för flygtekniker skall hållas vakanta. Civilförvaltningen räknar med att driftingenjörtjänsten från och med budgetåret 1955/56 uppföres på flygvapnets personalförteckning.

11. *Förändringar i övrigt beträffande förråds- och vaktpersonal.* I anledning av förnyat förslag från chefen för flygvapnet föreslår civilförvaltningen extraordinariesättning av en tjänst för förman i Cg 15 vid F 17.

Enligt beslut av 1953 och 1954 års riksdagar (prop. 1953:165, bil. B; prop. 1954:110, s. 139) har vid vart och ett av de flygförband, som utrustats med reaktionsdrivna flygplan, en för drivmedelsförråd avsedd förrådsmanstjänst i Ce 11 omvandlats till tjänst för förrådsförman i Ce 13. Då reaktionsdrivna flygplan under budgetåret 1955/56 beräknas bli tillförda F 17, föreslår chefen för flygvapnet att en tjänst för förrådsman vid denna flygflottiljs drivmedelsförråd utbytes mot en tjänst för förrådsförman i Ce 13. Civilförvaltningen biträder förslaget.

Civiltförvaltningen tillstyrker vidare av chefen för flygvapnet framfört förslag, att F 11, F 21 och F 17 skall tillföras tillhopa fyra förrådsmän i Cg 11, av vilka två avses för F 17 och en för vardera av de andra flygförbanden. Förslaget motiveras med det ökade arbete, som föranledes av övergång till readrift vid förbanden. Förslaget såvitt rör F 11 och F 21 har framställts i tidigare medelsäskanden (prop. 1954: 110, s. 134).

Chefen för flygvapnet återkommer med förslag att inrätta ytterligare en tjänst för vaktman i Ce 12 vid flygvapnets centrala skolor. Med hänsyn till statsmakternas tidigare ställningstagande räknar civiltförvaltningen icke med bifall till förslaget.

Däremot tillstyrker civiltförvaltningen ett av chefen för flygvapnet ånyo framfört förslag till extraordinariesättning av 34 tjänster för förrådsmän i Cg 11 (prop. 1954: 110, s. 134).

Såsom anmälts till innevarande års statsverksproposition (bil. 6, s. 61) har civiltförvaltningen föreslagit, att tjänster för en förrådsförman i Ca 13 och fyra förrådsmän i Ce 11 vid det i flygförvaltningens intendenturbyrå ingående centralförrådet för intendenturmateriel skall överföras till flygförvaltningens avlöningsanslag.

12. *Förändringar i övrigt beträffande kontorspersonal.* Av chefen för flygvapnet ånyo framförda förslag om att ordinariesätta två kansliskrivartjänster i Ce 15, varav en vid F 2 och en vid flygvapnets centrala skolor, samt en kontoristtjänst i Ce 13 vid F 2, samtliga i kassatjänst, avstyrkes av civiltförvaltningen.

Civiltförvaltningen kan ej heller biträda chefens för flygvapnet nu upprepade förslag att extraordinariesätta en för kasernavdelningen vid F 21 avsedd kanslibiträdestjänst i Cg 11 (prop. 1954: 110, s. 135).

Såsom framgår av årets statsverksproposition (bil. 6, s. 61) har civiltförvaltningen föreslagit, att en tjänst för kanslibitråde i Cg 11 vid centralförrådet för intendenturmateriel skall överföras till flygförvaltningens avlöningsanslag.

Såsom framgått av det föregående (p. 1) anser sig civiltförvaltningen icke kunna förorda chefens för flygvapnet förslag att indraga en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål vid tredje flygeskaderstaben.

Civiltförvaltningen anmäler att i enlighet med principerna för reglerad befordringsgång för biträdespersonal tillhopa 20 innehavare av biträdes-tjänster för skriv- och kontorsgöromål den 1 juli 1955 beräknas komma att fylla fordringarna för erhållande av kontorsbiträdestjänst i Ca 8. Tjänsterna fördelar sig sålunda:

vid inspektionen för luftbevakningen en tjänst;

vid andra flygeskaderstaben en tjänst;

vid södra flygbasområdet en tjänst;

vid flygförbanden 16 tjänster, av vilka tre vid vardera F 2 och F 7, två

vid F 17 samt en vid envar av F 4, F 5, F 6, F 8, F 10, F 12, F 13 och F 15; samt

vid flygvapnets centrala skolor en tjänst.

13. *Övriga personalförändringar m. m.* Vid varje flygbasområdesstab finnes för närvarande en driftingenjör i Cg 25 med avlöning från sakanslag anställd för arbetsuppgifter rörande flygfältens vård och underhåll. Chefen för flygvapnet har föreslagit att dessa tjänster från och med budgetåret 1955/56 överföres till avlöningsanslag och extraordinariesättes.

Civildförvaltningen förklarar sig dela flygvapenchefens åsikt att avlöningskostnaderna för ifrågavarande tjänster bör bestridas från förevarande anslag men förutsätter att behovet av tjänsterna prövas i samband med att slutlig ställning toges till den regionala och lokala fastighetsförvaltningens organisation. För nästa budgetår har civilförvaltningen — utan att därmed taga ställning i lönegradsfrågan — under förevarande anslag beräknat medel för avlönande av fem tjänster för driftingenjör i Cg 25 vid flygbasområdesstaberna.

Chefen för flygvapnet har upprepat tidigare förslag att inrätta en tjänst för fotoingenjör i Ce 25 vid F 11 (prop. 1954: 110, s. 135). Civildförvaltningen — som erinrar om att en kaptensbeställning avsedd för fotoofficer vid F 11 tillkommit från och med innevarande budgetår — anser sig icke böra räkna med att den föreslagna fotoingenjörtjänsten inrättas.

Chefen för flygvapnet har ånyo framfört förslag om extraordinariesättning av fyra tjänster i Cg 23 för lärare i gymnastik och idrott vid F 2, F 5, F 20 och flygvapnets centrala skolor (prop. 1954: 110, s. 135). Civildförvaltningen anser sig icke böra räkna med bifall till förslaget.

Av chefen för flygvapnet ånyo framfört förslag att inrätta fyra tjänster för kasernföreståndare i Ce 19, avsedda en för envar av F 8—F 11, avstyrkes av civilförvaltningen (jfr prop. 1954: 110, s. 136). Ämbetsverket förutsätter att denna fråga slutligt skall lösas i samband med ställningstagandet till organisationen av den regionala och lokala fastighetsförvaltningen inom försvaret.

I skrivelse den 17 december 1954 har civilförvaltningen gjort framställning om att vid Göta flygflottilj (F 9) inrätta tjänster för en reparatör i Ce 13 och en eldare i Cg 10 för att ombesörja driften av viss nytillkommande maskin- och elanläggning vid flottiljen.

Civildförvaltningen har vidare i skrivelse den 14 januari 1955 föreslagit att en tjänst för reparatör i Cg 12 vid F 2 omvandlas till extra ordinarie.

Till propositionen 1954: 110 anmäldes (s. 136—137) ett av chefen för flygvapnet framlagt förslag om att för assistenter för frivilligfrågor (flottiljmobiliseringslötter) skulle inrättas 19 tjänster i Cg 13, varav 10 med heltidstjänstgöring och 9 med halvtidstjänstgöring. Om detta förslag ej bifölles, föreslogs i andra hand att medel skulle anvisas för 174 tjänstgöringsmånader mot — för budgetåret 1953/54 — 100 tjänstgöringsmå-

nader. Intetdera förslaget vann statsmakternas bifall (prop. 1954:110, s. 140; SU 1954:134). Chefen för flygvapnet har nu upprepat sitt förslag om att inrätta 19 tjänster i Cg 13 för assistenter för frivilligfrågor. Civilförvaltningen utgår, i anslutning till vad ämbetsverket föreslagit vid behandlingen av motsvarande fråga för armén och marinen, från att medel skall ställas till förfogande för beredande av ersättning motsvarande lön enligt 13 löneklassen åt assistenter för frivilligfrågor vid flygvapnet under tillhoppa 174 tjänstgöringsmånader.

Medelsbehovet för timarvoden till deltidstjänstgörande lärare och föreläsare vid de fasta utbildningsanstalterna och skolorna beräknas av civilförvaltningen öka med 10 000 kronor, medan kostnaderna för timarvoden till civila timplärare för underbefälsutbildning och för arvoden till observationspersonal beräknas minska med 36 000 kronor respektive 11 000 kronor.

Kostnaderna för utgående flygtillägg beräknas av civilförvaltningen för nästa budgetår till 4 510 000 kronor såvitt avser anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till 2 233 000 kronor såvitt avser anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, vilket i förhållande till de för ändamålet beräknade kostnaderna för innevarande budgetår innebär en ökning med 250 000 kronor respektive 83 000 kronor.

Departementschefen

1. Vid anmälan av flygförvaltningens avlöningsanslag i årets statsverksproposition har jag (bil. 6, s. 63) tillstyrkt att medel för avlöande av den pensionerade underofficer i arvodesbefattning (1:22), som är föreståndare för den för försvarets myndigheter på Gärdet gemensamma budcentralen, överföres till förevarande anslag.

I enlighet med avgivet förslag räknar jag med att en tjänst för radiotelegrafist i Ce 16 indrages.

Såsom framgår av vad jag anfört vid anmälan av årets statsverksproposition (bil. 6, s. 222) har kostnaderna för avlöning till filmregissören förutsatts allttjämt skola bestridas från anslaget till försvarsfilm.

Ytterligare personalförändringar i anledning av de under denna punkt redovisade förslagen är jag icke beredd tillstyrka.

I anledning av chefens för flygvapnet förslag att inrätta en psykologtjänst vid flygstaben vill jag erinra om att behovet av psykologisk expertis för flygvapnets räkning avses bli tillgodosett genom det militärpsykologiska institut, som enligt mitt förslag skall inrättas (se s. 57—67).

2. Föreslagna personalförändringar vid inspektionen för luftbevakningen kan jag icke tillstyrka.

Enligt beslut vid föregående års riksdag förstärktes luftbevakningens och jaktstridsledningens organisation genom att den för förband och skolor avsedda personalen utökades. Den sålunda påbörjade utbyggnaden bör fullföljas. Jag föreslår att för nästa budgetår beställningar tillkommer för

tre majorer och sju kaptener samt att för tekniska biträden inrättas två tjänster i Cg 11 och 21 tjänster i Cg 8, varav 15 med halvtidstjänstgöring.

Till den av civilförvaltningen berörda frågan om indragning av vissa för flygförvaltningen avsedda beställningar återkommer jag i det följande.

3. Förslagen under denna punkt kan jag icke tillstyrka. Enligt min mening bör behovet av personal för ifrågavarande ändamål kunna tillgodoses inom ramen för befintliga personalstater.

4. Chefens för flygvapnet förslag att införa utbildning på reaflygplan vid krigsflygskolan motiveras av krigsflygplanens utveckling, som gör det nödvändigt att skapa en smidigare övergång från propellerdrivna skolflygplan till krigsflygplan. Därest utbildningen på propellerflygplan bibehålles i nuvarande omfattning måste den totala utbildningstiden för flygförarna förlängas. Den tid, under vilken flygförarna kan vara krigsplacerade på sina befattningar, skulle följaktligen minskas, vilket i sin tur skulle leda till ett ökat behov av flygförare.

De anförda skälen för att införa utbildning på reaflygplan vid krigsflygskolan finner jag bärande. Jag förordar att utbildningen omlägges i huvudsaklig överensstämmelse med det framlagda förslaget. Därvid räknar jag med att anskaffning av ytterligare flygplan av typ J 28 C för krigsflygskolan sker inom ramen för gällande plan för anskaffning av flygmateriel.

I fråga om krigsflygskolans organisation anser jag mig böra tillstyrka att den nuvarande stationsstyrkan utbrytes ur specialdivisionen och delas upp på två stationsdivisioner, envar direkt underställd chefen för krigsflygskolan. Cheferna för stationsdivisionerna bör vara kaptener. För en av befattningarna bör utnyttjas den kaptensbeställning, som nu avses för stationsstyrkan i specialdivisionen. För den andra befattningen bör en beställning för kapten tillkomma; i stället kan den för specialdivisionens utbildningspluton avsedda löjtnantsbeställningen utgå. Härutöver räknar jag icke med någon förändring beträffande militär personal. Då emellertid arbetsuppgifterna för chefen för specialdivisionen kommer att minska, bör denna befattningshavare utnyttjas jämväl i krigsflygskolans stab för att avlasta vissa arbetsuppgifter från chefen för krigsflygskolan.

Den ökade flygtiden och övergången till reaktionsdrivna flygplan torde vidare göra en viss utökning av den tekniska personalen vid krigsflygskolan nödvändig. För nästa budgetår föreslår jag att beställningar tillkommer för en mästare i Ca 17 och fem flygtekniker i Ca 15.

Jag biträder vidare förslaget att en tjänst för trafikledare i Ce 23 inrättas.

5. Såsom jag förutsatt vid anmälan av försvarshögskolans avlöningsanslag i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 191) torde två tidigare för flygförvaltningen avsedda kaptensbeställningar få indragas.

Övriga under denna punkt redovisade förslag är jag icke beredd tillstyrka.

Vad särskilt angår de personalförändringar, som föreslagits i anledning av 1954 års omorganisation av försvarets centrala tyg-, intendentur- och civilförvaltning, vill jag erinra om att jag, såsom omnämnts i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 26), den 5 november 1954 utverkat Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla sakkunniga för översyn av vissa personalkårfrågor m. m. inom försvarets tyg- och intendenturförvaltningstjänst. Såsom jag jämväl omnämnde vid anmälan av statsverkspropositionen ingår i de sakkunnigas uppdrag bland annat att klarlägga återverkan av den nya förvaltningsorganisationen på staterna för de olika militära och civilmilitära kårerna och den ordinarie personalen vid flygvapnet samt att utarbeta förslag till en definitiv reglering av ifrågavarande spörsmål i anslutning till att utredningen i övrigt framlägger förslag beträffande personalkårerne m. m.

I avvaktan på resultatet av utredningens översyn anser jag mig icke nu böra räkna med några förändringar vid flygvapnet i anledning av den nya förvaltningsorganisationen. Till frågan om vissa provisoriska åtgärder återkommer jag i det följande.

Frågan om sammansättningen av personalstaterna i vad angår fältflygare m. fl. har jag behandlat i ett särskilt avsnitt i det föregående (se s. 49—56).

6. Under denna punkt redovisade förslag om personalförstärkning kan jag alltjämt icke biträda.

I anslutning till vad civilförvaltningen föreslagit och i likhet med vad jag förordat vid behandlingen av motsvarande fråga beträffande armén och marinen räknar jag icke med särskild medelsanvisning för extra personal för vårdbehov i samband med ökad sjuklighet m. m.

7. Jag tillstyrker att flottiljpolisorganisation införes vid ytterligare ett förband och biträder därför förslaget att organisationen utbygges med beställningar för en förste flottiljpolis i Ca 19, fem flottiljpoliser i Ca 16 och åtta flottiljpoliser i Ca 14.

8. De föreslagna förändringarna beträffande meteorologpersonal anser jag mig icke kunna biträda i annan mån än att jag föreslår att 19 beställningar för meteorologer i Ce 27 ordinariesättes.

9. Med hänsyn till den särskilda arbetsbelastningen på trafikledarpersonalen vid F 11, F 16 och F 17 anser jag mig böra tillstyrka att för envar av dessa flottiljer tillkommer en tjänst för trafikledare i Ce 23. En för F 2 avsedd trafikledartjänst i Ce 23 kan samtidigt utgå.

10. Beträffande de personalförändringar, som föreslagits i anledning av den nya förvaltningsorganisationen, får jag hänvisa till vad jag anfört där-om i det föregående.

För skötsel och vård av nytillkomna transportflygplan bör ytterligare tio beställningar för flygtekniker i Ca 15 inrättas.

Förslaget att utbyta beställningar för förste mästare i Ca 19 och mäs-

tare i Ca 17 mot beställningar för förste verkmästare i Ca 22 och verkmästare i Ca 21 kan jag tillstyrka endast på det sätt att jag föreslår att tre beställningar för förste mästare utbytes mot beställningar för verkmästare. Jag föreslår vidare att för nästa budgetår åtta beställningar för flygtekniker i Ca 15 inrättas för att tillgodose det ökade behovet av teknisk personal för den nytillkommande flygplantypen. Jag har därvid — utan att taga ställning till det totala personalbehovet i detta hänseende — beaktat den takt, i vilken den nya flygplantypen kan beräknas bli tillförd flottiljerna under nästa budgetår.

Jag räknar vidare med att — under enahanda förutsättningar som under innevarande budgetår — en driftingenjör i Cg 25 skall få finnas anställd vid flygvapnets centrala skolor jämväl under budgetåret 1955/56.

11. Jag anser mig nu kunna tillstyrka förslaget att extraordinariesätta en tjänst för förman i Cg 15 vid F 17.

Förslaget att utbyta en tjänst för förrådsman i Ce 11 vid F 17 mot en tjänst för förrådsförman i Ce 13 kan jag biträda. Jag föreslår vidare att för F 11, F 21 och F 17 tjänster tillkommer för tillhoppa fyra förrådsmän i Cg 11.

Vid anmälan av flygförvaltningens avlöningsanslag i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 63) har jag föreslagit att tjänster för en förrådsförman i Ca 13 och fyra förrådsmän i Ce 11 vid flygvapnets centralförråd för intendenturmateriel skall överföras till flygförvaltningens avlöningsanslag.

Övriga under denna punkt föreslagna personalförändringar är jag icke beredd tillstyrka.

12. Vid anmälan av årets statsverksproposition (bil. 6, s. 63) har jag tillstyrkt civilförvaltningens förslag att till flygförvaltningens avlöningsanslag överföra en kanslibiträdestjänst vid flygvapnets centralförråd för intendenturmateriel.

I enlighet med vad jag anfört under arméns motsvarande anslag förutsätter jag att förefintliga vakanser å ordinarie kontorsbiträdestjänster skall få utnyttjas för att tillgodose behovet av sådana tjänster för befattningshavare, som enligt grunderna för den reglerade befordringsgången för biträdespersonal bör erhålla ordinarie anställning.

I enlighet med vad jag anfört under punkt 1 räknar jag icke med indragning av en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål vid tredje eskaderstaben. Ej heller i övrigt kan jag biträda under förevarande punkt redovisade förslag.

13. Förslaget att extraordinariesätta tjänster för lärare i gymnastik och idrott i Cg 23 kan jag biträda såvitt angår de för F 20 och F 5 avsedda tjänsterna. Jag förutsätter därvid att extra ordinarie anställning beredes endast sådan befattningshavare som har kompetens att erhålla gymnastiklärartjänst vid högre allmänt läroverk.

Vid F 9 bör tillkomma tjänster för en reparatör i Cg 13 och en eldare i Cg 10 för driften vid viss nytillkommande anläggning.

Jag kan icke tillstyrka att löneplansplacerade tjänster inrättas för assistenter för frivilligfrågor, men jag räknar med, i överensstämmelse med vad jag föreslagit vid behandlingen av motsvarande fråga för armén och marinen, att arvodesbeloppet för månad höjes från 500 kronor till 650 kronor. Då det vidare synes angeläget att vid flygvapnet öka antalet tjänstgöringsmånader för assistenter för frivilligfrågor föreslår jag att medel anvisas för ytterligare 50 tjänstgöringsmånader. Vid bifall till dessa förslag uppkommer under förevarande anslag en merkostnad av 47 500 kronor.

Övriga under denna punkt föreslagna personalförändringar kan jag ej biträda.

I enlighet med vad civilförvaltningen föreslagit räknar jag för nästa budgetår med ett medelsbehov av 230 000 kronor för timarvoden till deltidstjänstgörande lärare och föreläsare vid flygvapnets fasta utbildningsanstalter och skolor, 130 000 kronor för arvoden till civila timplärare för underbefälsutbildning och 240 000 kronor för arvoden till observationspersonal i väderlekstjänst.

I det föregående har jag endast i obetydlig omfattning förordat utökning av antalet befattningshavare till vilka flygtillägg m. m. utgår. Med hänsyn härtill och då förevarande anslag beräknas med utgångspunkt i anslagsbelastningen under förfluten del av innevarande budgetår räknar jag icke med någon särskild uppräkningsbelopp för flygtillägg m. m.

I detta sammanhang torde vidare få anmälas att Kungl. Maj:t den 17 september 1954 meddelat ändrade bestämmelser om ersättning till sekreterare i flygvapnets haverikommission att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1954/55. I anslutning härtill torde det i flygvapnets förteckning å vissa arvoden och särskilda ersättningar för ändamålet upptagna ersättningsbeloppet, 6 800 kronor, böra höjas med 1 075 kronor.

Jag vill erinra om att jag under arméns motsvarande anslag (s. 103—104) i korthet berört frågan om musikorganisationen inom försvaret.

För budgetåret 1954/55 har riksdagen bemyndigat Kungl. Maj:t att i avseende å de under arméns och marinens allmänna avlöningsanslag redovisade militära och civilmilitära kårerna samt den ordinarie personalen vid flygvapnet vidtaga de provisoriska åtgärder — såsom meddelande av vikariatslöneförordnande, vakanssättningar m. m. — som betingas av övergången till den nya organisationen av försvarets centrala tyg-, intendentur- och civilförvaltning (prop. 1954: 110; SU 1954: 134; rd. skr. 1954: 320). Såsom jag närmare utvecklat i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 26) torde av riksdagen böra inhämtas bemyndigande att under budgetåret 1955/56 vidtaga motsvarande provisoriska åtgärder.

Med beaktande av vad jag i det föregående föreslagit i fråga om personalförändringar m. m. vid flygvapnet och av de beslutade ändringarna av grundlönerna samt med ledning av belastningen på flygvapnets anslag under förfluten del av innevarande budgetår beräknar jag nämnda anslag för budgetåret 1955/56 sålunda:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän 47 400 000 (+ 12 300 000) kronor;

Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar 1 375 000 (+ 270 000) kronor;

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 475 000 kronor;

Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 21 500 000 (+ 4 000 000) kronor;

Rörligt tillägg 10 230 000 (— 14 885 000) kronor;

Pensionsmedel 580 000 (— 95 000) kronor;

Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift 1 400 000 (— 220 000) kronor.

Anslaget bör alltså upptagas till 79 000 000 (+ 2 000 000) kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar vid flygvapnet, som föranledes av vad jag i det föregående föreslagit;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende å personalförteckningarna meddela särskilda föreskrifter av i tillämpliga delar samma innehåll som innefattas i de särskilda bestämmelser, som genom Kungl. Maj:ts brev den 4 juni 1954 fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av flygvapnets personalförteckningar för budgetåret 1954/55;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att i avseende å ordinarie personal vid flygvapnet vidtaga provisoriska åtgärder i enlighet med vad jag i det föregående förordat;

d) godkänna följande avlöningsstat för flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	47 400 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	1 375 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	475 000

4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	21 500 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	10 230 000
	Summa kronor 80 980 000

Särskilda uppborädsmedel

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	580 000
Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift, <i>förslagsvis</i>	1 400 000
	Nettoutgift kronor 79 000 000

e) till *Flygvapnet*: *Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 79 000 000 kronor.

[14] Centrala värnpliktsbyrån: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	690 000	695 350
1954/55 (statsliggaren s. 293)	715 000	
1955/56 (förslag)	597 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, p. 161) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Centrala värnpliktsbyrån: Avlöningar för budgetåret 1955/56 beräkna ett förslagsanslag av 715 000 kronor.

Försvarets civilförvaltning har i skrivelse den 30 augusti 1954, sedan chefen för centrala värnpliktsbyrån avgivit förslag i ämnet, hemställt att anslaget höjes med 6 000 kronor för löneklassförändringar m. m.

Departementschefen

Såsom framgår av vad jag anfört i det föregående vid behandlingen av frågan om den militärpsykologiska verksamheten inom försvaret har jag föreslagit, att från och med budgetåret 1955/56 skall inrättas ett militärpsykologiskt institut för försvaret. Enligt förslaget skall den nuvarande verksamheten vid personalprövningsdetaljen inom centrala värnpliktsbyrån övertagas av det nya institutet. Till följd härav räknar jag med att vid centrala värnpliktsbyrån utgår en befattning för pensionerad officer med arvode enligt löneklass 1:32 samt tjänster för en psykolaborator i lönegrad Ce 33, två psykoassistenter i lönegrad Ce 27 respektive lönegrad Cg 27, ett kanslibitråde i lönegrad Ce 11 och ett kontorsbitråde i lönegrad Ca 8. Vidare föreligger icke längre behov av medel för arvoden till sakkunniga m. fl. vid personalprövningsdetaljen, för närvarande beräknade till 34 220 kronor.

Vid behandlingen av frågan om inrättande av det militärpsykologiska institutet förutsatte jag att verksamheten vid institutet först så småningom under budgetåret 1955/56 kunde komma igång i full utsträckning och att till följd därav den nuvarande verksamheten vid centrala värnpliktsbyråns personalprövningsdetalj skulle i viss utsträckning få fortgå övergångsvis även under budgetåret 1955/56. Jag anförde vidare, att man vid anslagsberäkningarna för nästa budgetår lämpligen borde bortse från detta förhållande. De av verksamheten vid personalprövningsdetaljen under nästa budgetår betingade kostnaderna torde dock få bestridas från värnpliktsbyråns avlönings- respektive omkostnadsanslag. Kungl. Maj:t synes i anledning härav böra erhålla bemyndigande att medgiva, att de i avlöningsstaten för värnpliktsbyrån upptagna anslagsposterna till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, och avlöningar till övrig icke-ordinarie personal får överskridas i erforderlig utsträckning. Posterna torde lämpligen för nästa budgetår böra upptagas förslagsvis.

Med beaktande av det anförda beräknar jag centrala värnpliktsbyråns avlöningsanslag för nästa budgetår till 597 000 kronor enligt följande.

Anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän ökas med 43 400 kronor för höjda grundlöner m. m. och minskas med 7 392 kronor för ett kontorsbiträde i lönegrad Ca 8 samt upptages till följd härav till $(141\,500 + 43\,400 - 7\,392 =)$ i runt tal 177 500 kronor.

Anslagsposten Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar ökas med 28 100 kronor i anledning av höjda grundlöner och minskas med 19 896 kronor för en befattning i löneklass 1:32 samt upptages till $(86\,500 + 28\,100 - 19\,896 =)$ i runt tal 94 700 kronor.

Posten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, minskas med 34 220 kronor för arvoden åt sakkunniga vid personalprövningsdetaljen till $(35\,000 - 34\,220 =)$ 780 kronor.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med 93 700 kronor för höjda grundlöner och löneklassuppflyttningar samt minskas med 57 600 kronor för personal vid personalprövningsdetaljen och uppföres med $(273\,300 + 93\,700 - 57\,600 =)$ 309 400 kronor.

Posten Rörligt tillägg minskas med 178 680 kronor till $(257\,700 - 178\,680 =)$ 79 020 kronor.

Inkomstposten Pensionsmedel minskas med 14 630 kronor för pension till en pensionerad officer vid personalprövningsdetaljen och uppföres med $(79\,000 - 14\,630 =)$ i runt tal 64 400 kronor.

Anslagsminskningen utgör 118 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) från personalförteckningen för centrala värnpliktsbyrån utesluta tjänster för en psykolaborator i lönegrad Ce 33, en psykoassistent i lönegrad Ce 27 och ett kontorsbiträde i lönegrad Ca 8;

b) fastställa följande avlöningsstat för centrala värnpliktsbyrån, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	177 500
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	94 700
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	780
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	309 400
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	79 020
	Summa kronor 661 400

Särskilda uppbördsmedel

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	64 400
	Nettoutgift kronor 597 000

c) till *Centrala värnpliktsbyrån*: *Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 597 000 kronor.

[15] **Centrala värnpliktsbyrån: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	125 000	126 972
1954/55 (statsliggaren s. 294)	125 000	
1955/56 (förslag)	69 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, p. 161) har jag hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Centrala värnpliktsbyrån: Omkostnader för budgetåret 1955/56 beräkna ett förslagsanslag av 125 000 kronor.

Försvarets civilförvaltning har, i enlighet med förslag av chefen för centrala värnpliktsbyrån, hemställt att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen

Vid anmälan i det föregående av frågan om inrättande av ett militärpsykologiskt institut för försvaret har jag föreslagit, att den verksamhet, som nu bedrivs vid centrala värnpliktsbyråns personalprovningssdetalj, skall övertagas av det från och med nästa budgetår till inrättande före-

slagna institutet. Till följd härav minskar förevarande anslag med de kostnader, som belöper på personalprövningsdetaljen. Dessa kostnader kan beräknas till omkring 56 000 kronor, till huvudsaklig del avseende reseersättningar och publikationstryck. I anledning härav torde anslaget för nästa budgetår kunna uppföras med (125 000 — 56 000 =) 69 000 kronor.

Åberopande det anförda och under hänvisning till vad jag under värnpliktsbyråns avlöningsanslag anfört rörande bestridandet under budgetåret 1955/56 av vissa övergångsvis uppkommande kostnader för personalprövningsdetaljens verksamhet hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Centrala värnpliktsbyrån: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 69 000 kronor.

[16] Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring

	Anslag	Belastning
1953/54	15 000 000	13 673 030
1954/55 (statsliggaren s. 304)	14 000 000	
1955/56 (förslag)	14 000 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, p. 188) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, för budgetåret 1955/56 beräkna ett förslagsanslag av 14 000 000 kronor. I samband därmed anmäldes att anslaget storlek var beroende av ställningstagandet till uppkommen fråga om höjning av vissa livräntor, som utgår från förevarande anslag.

Såsom anmäls till statsverkspropositionen har *riksförsäkringsanstalten* och *försvarets socialbyrå* i skrivelse den 25 augusti 1954 hemställt att anslaget minskas med 500 000 kronor. Myndigheterna räknade härvid med att de i anslutning till lagen om yrkesskadeförsäkring år 1954 beslutade ändringarna i militärerättningsförordningen, vilka trätt i kraft den 1 januari 1955, skulle medföra ökade kostnader för nytillkommande skadefall. Å andra sidan väntades den fortsatta nedgången av antalet äldre skadefall verka kostnadsminskande. Enligt myndigheternas mening skulle — vid oförändrade ersättningsgrunder för äldre skadefall — de kostnadsminskande faktorerna komma att överväga.

Sedermera har riksförsäkringsanstalten i skrivelse den 14 februari 1955 framlagt förslag till höjning av vissa ersättningar, som utgår till följd av kroppsskada ådragen under militärtjänstgöring. De förhöjda ersättningarna föreslås skola utgå från och med den 1 januari 1956. Den kostnadsökning, som uppkommer vid bifall till riksförsäkringsanstaltens förslag, uppskattas av anstalten till i runt tal 2 500 000 kronor för helt budgetår.

Departementschefen

Jag avser att senare under riksdagen på grundval av riksförsäkringsanstaltens förslag framlägga särskild proposition om förhöjning av vissa ersättningar till militärskadade. Den av höjningen föranledda kostnadsökningen beträffande förevarande anslag låter sig emellertid icke beräknas med någon större grad av säkerhet. Med beaktande av belastningen på anslaget under budgetåret 1953/54 och med hänsyn till vad riksförsäkringsanstalten och socialbyrån anfört rörande medelsbehovet vid oförändrade ersättningsgrunder föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 14 000 000 kronor.

Äberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring*, för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 14 000 000 kronor.

Sammanställning

över å ena sidan de i årets statsverksproposition (bil. 6) under riksstatsens fjärde huvudtitel beräknade anslagen och å andra sidan dels de i det föregående äskade anslagen, dels de anslag under fjärde huvudtiteln, om vilka slutliga äskanden framlagts i den i annat sammanhang anmälda propositionen angående stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1955/56, dels ock de anslag för sjökartverket för nämnda budgetår, om vilkas äskande under fjärde huvudtiteln chefen för handelsdepartementet avser att senare denna dag framlägga förslag vid anmälan av fråga om inrättande av ett sjöfartsverk m. m.

Anslag	I statsverkspropositionen upptaget belopp	Slutligt äskat belopp
Fortifikationsförvaltningen: Avlöningar	2 600 000	2 100 000
Fortifikationsförvaltningen: Omkostnader	295 000	295 000
Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl. ...	181 000 000	181 700 000
Armén: Remontering	400 000	400 000
Armén: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Arméns delfond	33 400 000	33 410 000
Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.	70 500 000	68 800 000
Marinen: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Marinens delfond	10 200 000	10 225 000
Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.	78 000 000	79 000 000
Flygvapnet: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Flygvapnets delfond	18 500 000	18 508 000
Sjökartverket: Avlöningar	1 091 000	552 000

Anslag	I statsverks- propositionen upptaget belopp	Slutligt äskat belopp
Sjökarteverket: Omkostnader	440 000	220 000
Sjökarteverket: Mättnings- och rekognoscerings- verksamhet	900 000	856 000
Sjökarteverket: Bidrag till internationella hy- drografiska byrån	23 000	23 000
Sjökarteverket: Ombyggnad av sjömättnings- fartyg	350 000	350 000
Militärpsykologiska institutet: Avlöningar	—	229 000
Militärpsykologiska institutet: Omkostnader ...	—	95 000
Centrala värnpliktsbyrån: Avlöningar	715 000	597 000
Centrala värnpliktsbyrån: Omkostnader	125 000	69 000
Ersättning till försvarets fastighetsfond: Befäst- ningars delfond	15 600 000	15 571 000
Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring	14 000 000	14 000 000
	<u>Summa</u> 428 139 000	427 000 000
		— 1 139 000

Enligt årets statsverksproposition (bil. 6, s. 235) skulle fjärde huvudtitelns slutsumma för budgetåret 1955/56 vid bifall till vad däri föreslagits uppgå till 2 018 613 200 kronor. Med hänsyn till de här avgivna förslagen skulle slutsumman minskas med 1 139 000 kronor till 2 017 474 200 kronor.

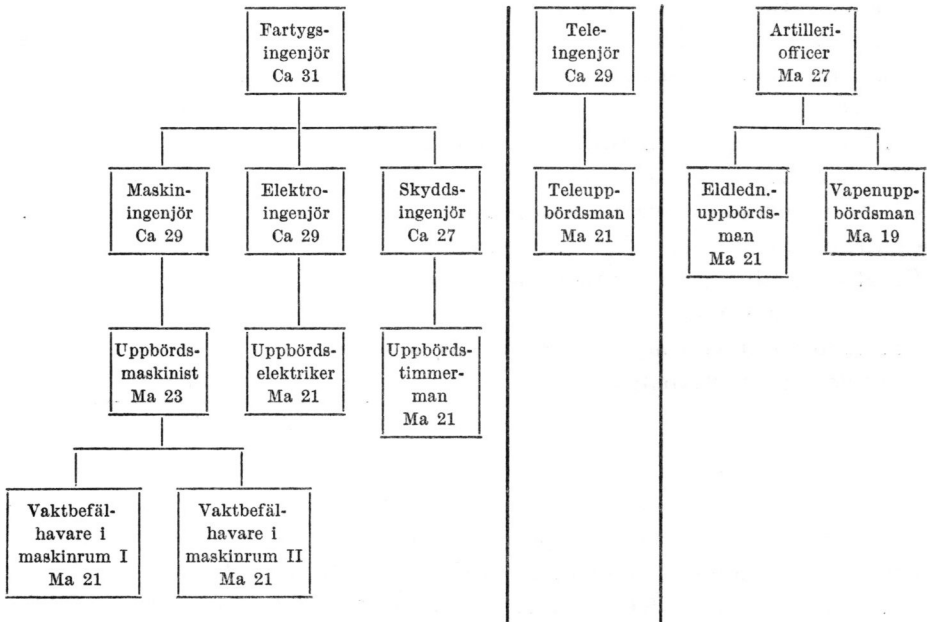
Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

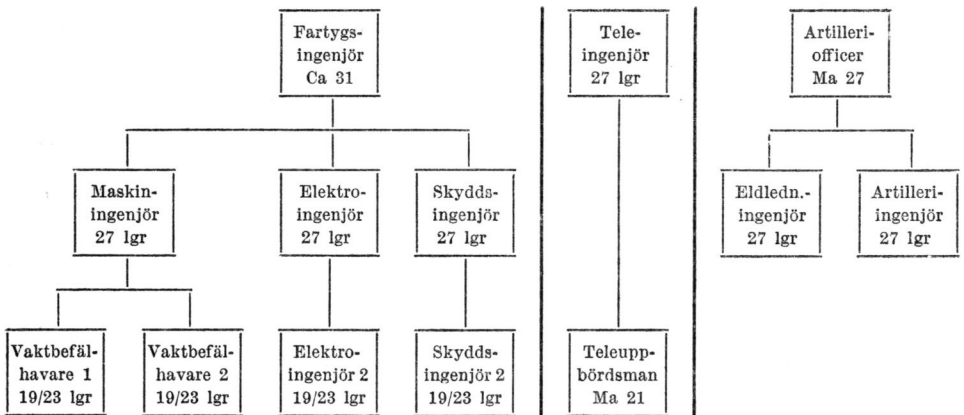
Patric Kalling

Kryssare av typ Tre Kronor

Nuvarande organisation

Organisation enligt marinchefens förslag

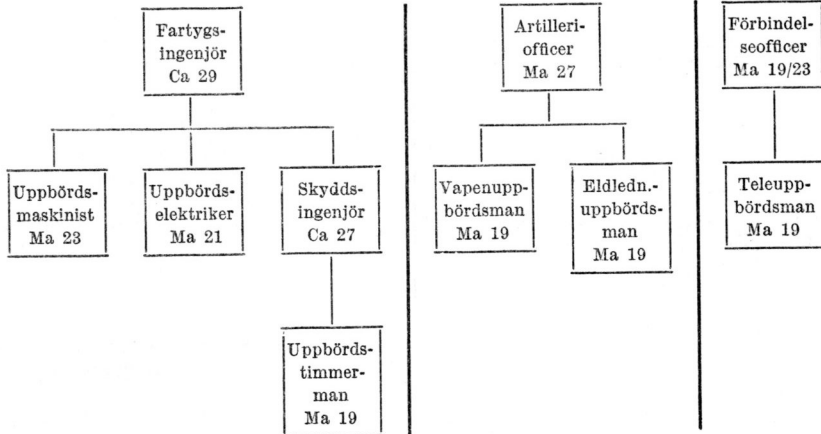

Anm. Fartygsingenjören, artilleriofficeren och teleuppbördsmanen skall vara marindirektör, sjöofficer respektive underofficer (förvaltare). Övriga befattningshavare skall vara marin-ingenjörer, linje B.

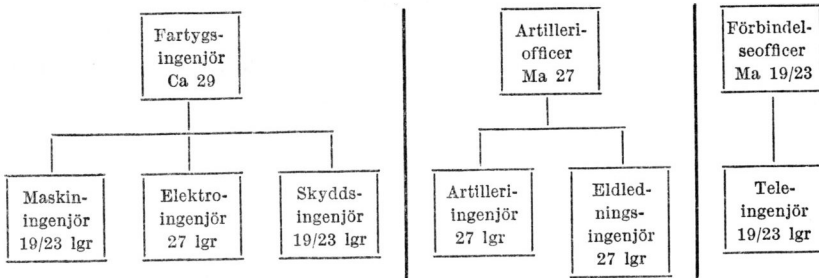
Bilaga 2

Jagare av typ Halland

Nuvarande organisation

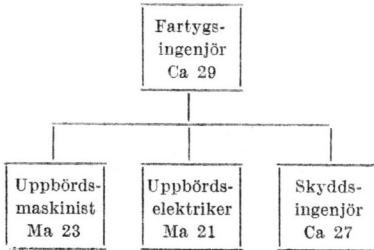
Organisation enligt marinchefens förslag

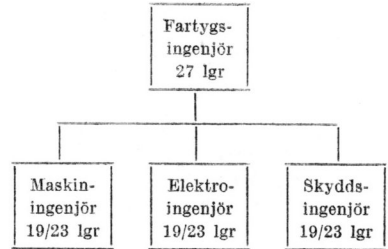
Anm. Fartygsingenjören samt artilleri- och förbindelseofficerarna skall vara högskoleutbildad mariningenjör respektive sjöofficerare. Övriga befattningshavare skall vara mariningenjörer, linje B.

Jagare av typ Öland

Nuvarande organisation

Organisation enligt marinchefens förslag

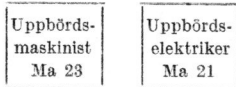

Anm. Samtliga befattningshavare skall vara mariningenjörer, linje B.

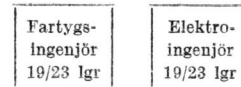
Bilaga 4

Jagare av typ Visby

Nuvarande organisation

Organisation enligt marinchefens förslag

Anm. Befattningshavarna skall vara mariningenjörer, linje B.

INNEHALLSFÖRTECKNING

	Sid.
1. Vissa ändringar i arméns organisation	
A. Ändrad organisation av kavalleriet m. m.	3
Departementschefen	10
B. Ändrad organisation av Upplands regemente m. fl. förband	13
Departementschefen	17
2. Tygstatens reservorganisation	19
Departementschefen	23
3. Marinens tekniska personal	24
Departementschefen	39
4. Flottans underbefälsorganisation	43
Departementschefen	47
5. Flygvapnets underbefälsorganisation m. m.	49
Departementschefen	55
6. Den militärpsykologiska verksamheten inom försvaret	57
Departementschefen	63
7. Rationaliseringsverksamhet inom försvaret	67
8. Fortifikationsförvaltningen: Avlöningar	68
9. Fortifikationsförvaltningen: Omkostnader	74
10. Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.	75
Departementschefen	100
11. Armén: Remontering	106
12. Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.	110
Departementschefen	129
13. Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.	136
Departementschefen	150
14. Centrala värnpliktsbyrån: Avlöningar	156
15. Centrala värnpliktsbyrån: Omkostnader	158
16. Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring	159